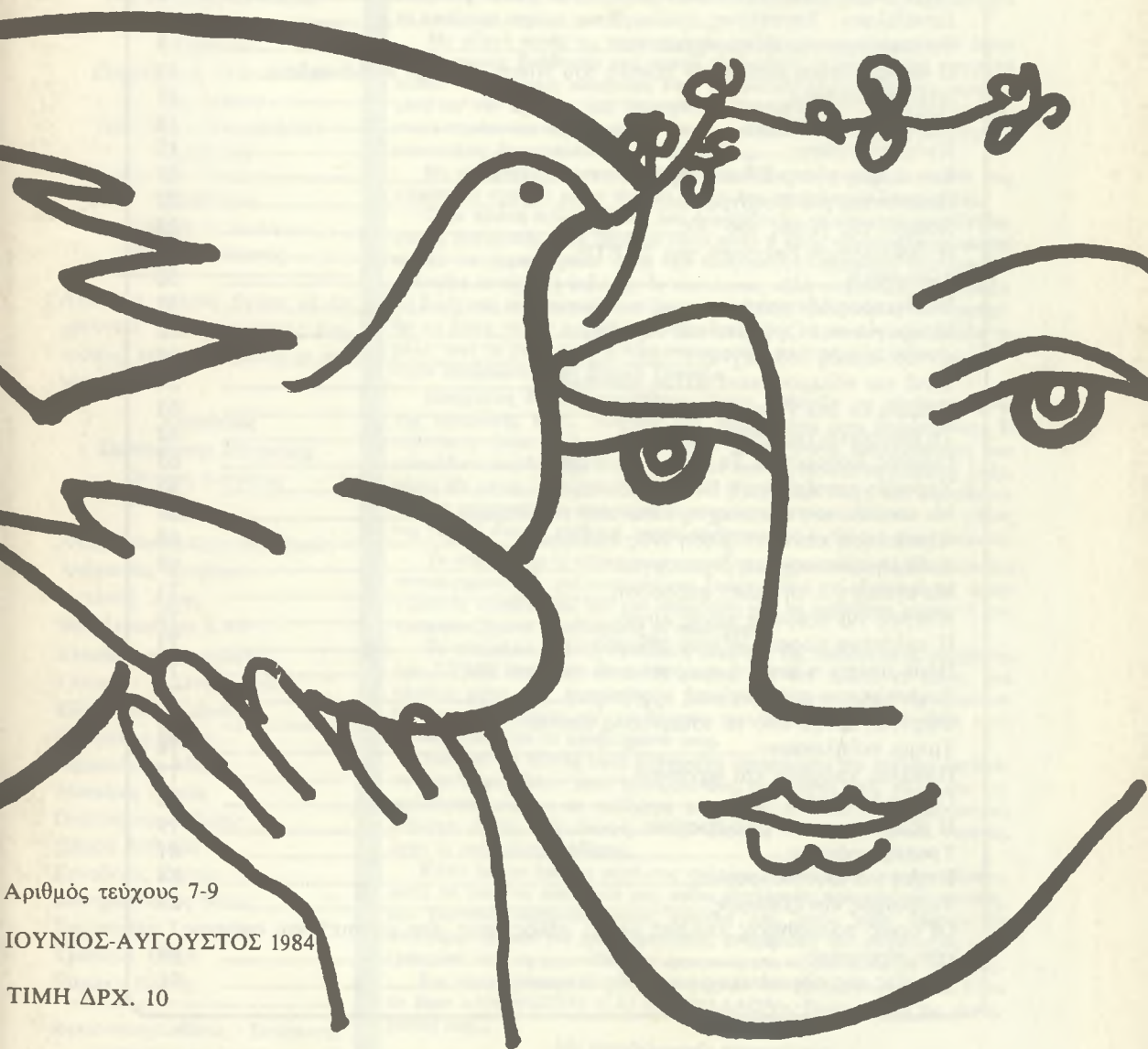

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Αριθμός τεύχους 7-9

ΙΟΥΝΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1984

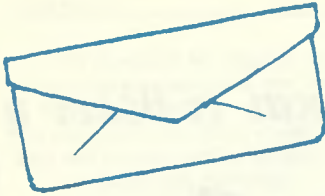
ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 10

Αφιέρωμα στην αντιπολεμική λογοτεχνία
Θέατρο, κινηματογράφος, μουσική, φωτογραφία, εικαστικά, βιβλίο
Συνεργασίες συναδέλφων-λογοτεχνών • Πολιτιστική δουλειά ΣΥΕΤΕ

Περιεχόμενα

σελ.

Γράμμα της σύνταξης.....	3
Τι είναι και τι θέλει η Πολιτιστική.....	4
Χοάν Μιρό (1893-1983).....	6
Συνάδελφοι - λογοτέχνες.....	7
Το καινούργιο μυθιστόρημα.....	8
Η Θεσσαλονίκη μέσα στην ποίηση του Νίκου - Αλέξη Ασλάνογλου.....	11
Κριτική θεάτρου.....	13
Βιβλιοπαρουσίαση.....	15
Κινηματογράφος.....	19
Κοντά στη φύση: Εθνικοί δρυμοί στην Ελλάδα.....	20
Παίρνοντας μια φωτογραφία.....	22
Ποίηση της γενιάς του '70.....	23
Η Πολιτιστική Επιτροπή του ΣΥΕΤΕ.....	26
Δισκοθήκη.....	30
Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκι.....	31
Μακρυγιάννη: Οράματα και θάματα.....	35
Αντιπολεμική λογοτεχνία.....	38
Ποτέ πια πόλεμος, ποτέ άλλος φασισμός.....	57
Γράμμα σε μια γυναίκα.....	61
Το περιοδικό της Ουνέσκο.....	62
Γιάννης Σκαρίμπας: Το σόλο του Φίγκαρο.....	63
Χορωδία εργαζομένων ΕΤΕ.....	65
Με το μάτι του ερασιτέχνη πίσω από την κάμερα.....	67
Αξιοποίηση και συντήρηση ενός θησαυρού.....	68
Καθαρή ερασιτεχνική δημιουργία.....	69
Με αγάπη για τη λαϊκή παράδοση.....	71
Ανάγκη για έκφραση χωρίς λόγια.....	72
Η καλύτερη μορφή μαζικού αθλητισμού.....	73
Πόσο απέχει η φυσική ομορφιά από τα γκισέ μας.....	74
Ξεκίνημα και στήσιμο μιας ορχήστρας.....	75
Ψυχαγωγία έξω από τα τσιμεντένια κουτιά.....	75
Τμήμα εκδηλώσεων.....	76
Πινέλλα, χρώματα και φαντασία.....	77
Ομάδα Μπάσκετ.....	78
Η εξαθλίωση του Ολυμπισμού.....	79
Τραπεζογράφημα.....	81
Στήλη για αλληλογραφία.....	84
Τουρισμός και ξεπεσμός.....	87
Οι ξένες πολυεθνικές εταιρίες και ο ρόλος τους στη μουσική και στον κινηματογράφο.....	89
Οι ρίζες της αφρικάνικης μουσικής έκφρασης.....	91

Γράμμα της Συνταξης

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ

Τρίμηνη έκδοση του
Συλλόγου Υπαλλήλων
της Εθνικής Τράπεζας

Γραφεία:
Σοφοκλέους 15 & Αιόλου
3ος όροφος
τηλ.: 3211.617, 3218.963
3247.761

Υπεύθυνος
σύμφωνα με το νόμο:
Χρ. Πρωτόπαπας

Αυτό το τεύχος βγήκε με τη
φροντίδα της Συντακτικής Επι-
τροπής που αποτέλεσαν οι συ-
νάδελφοι:

Υπεύθυνος
Συντακτικής Επιτροπής
Βίτσος Διονύσης

Μέλη:
Αναγνωστοπούλου Αγλαΐτσα
Ανδριανός Χρήστος
Αντάνης Άρης
Βακαλοπούλου Κική
Βλασσόπουλος Μάκης
Γληνού - Βελέντζα Τιτίκα
Ηλιόπουλος Γιάννης
Κανδύλας Θάνος
Καραολάνη Μαρία
Μπικάκη Μαρία
Οικονόμου Ανδρέας
Παχού Ευθυμία
Συνοδινός Ζήσης
Σωτηρόπουλος Νίκος
Ταμπακάκη Στεφανία
Τραυλού Όλγα
Ψαράκη Ελένη.

Φωτοστοιχειοθεσία - Εκτύπωση:
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ
Λεωφ. Ηρακλείου 145 - Περισσός
τηλ. 2515 340

Στα χέρια σας κρατάτε το έβδομο τεύχος της «Πολιτιστικής». Τα προηγούμενα περιοδικά της μοιράστηκαν σ' όλο το δίκτυο κι ευτυχώς απέσπασαν πολλά σχόλια. Όλα σχεδόν τα σχόλια επαινούσαν αυτή την εκδοτική πρωτοβουλία του Συλλόγου, μα τα περισσότερα — κι αυτό ήταν το πιο σημαντικό — δεν παρέλειψαν να κάνουν τις παρατηρήσεις τους, θετικές κι αρνητικές, πάνω στην εμφάνιση, το περιεχόμενο και τα υπόλοιπα σημεία του περιοδικού.

Με οδηγό αυτές τις παρατηρήσεις καθώς και την πείρα όλων όσων κατά καιρούς βοήθησαν από κοντά τη δουλειά, η συντακτική επιτροπή αυτού του τεύχους κατάρτισε έναν κανονισμό λειτουργίας της που — μετά απ' την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου — αποτελεί καθοριστικό παράγοντα του παρόντος και του μέλλοντος αυτής της έκδοσης. Ο κανονισμός δημοσιεύεται σ' άλλες σελίδες.

Θα σας απασχολήσουμε λίγο σ' αυτό μας το σημείωμα για να σας μιλήσουμε σχετικά με το πνεύμα αυτού του κανονισμού λειτουργίας.

Στην πρώτη κιόλας σελίδα μας εμφανίζονται τα ονόματα μιας Συντακτικής Επιτροπής. Δεν ξέρουμε κατά πόσο ο όρος «συντακτική» μπορεί σωστά να χαρακτηρίσει αυτή την επιτροπή. Η επιτροπή που έχει τη φροντίδα αυτής της έκδοσης δε συντάσσει, αλλά συντονίζει. Συντονίζει τις δικές σας συγγραφικές και δημοσιογραφικές προσπάθειες και προσπαθεί να δώσει τέτοια μορφή στο περιοδικό ώστε να το κάνει να παίζει το ρόλο του: το ρόλο μιας αντιπροσωπευτικής πολιτιστικής έκδοσης όλων όσων δουλεύουν στην Εθνική Τράπεζα.

Προφανώς θα αναρωτηθήκατε: Ποιος καθορίζει τη σύνθεση αυτής της επιτροπής των... τιμητών της πνευματικής μας δημιουργίας; Η απάντηση είναι: Πάλι εσείς οι ίδιοι. Η επιτροπή ακολουθώντας τον απαράβατο κανόνα του κόσμου τούτου έχει περιορισμένη διάρκεια ζωής, μόλις έξι μήνες, όσο χρειάζεται για να βγουν δυο τεύχη του περιοδικού. Ακόμα συγκροτείται από ανοικτή συγκέντρωση συναδελφών και μέλος της γίνεται όποιος επιθυμεί, χωρίς αριθμητικούς ή άλλους περιορισμούς.

Το καινούργιο σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής μας ζωής και πιο συγκεκριμένα της πολιτιστικής μας ζωής, πρέπει να αξιοποιεί τις προηγούμενες κατακτήσεις και την παράδοση και να εμβαθύνει μπροστά στα νεοεμφανιζόμενα προβλήματα κι απαιτήσεις.

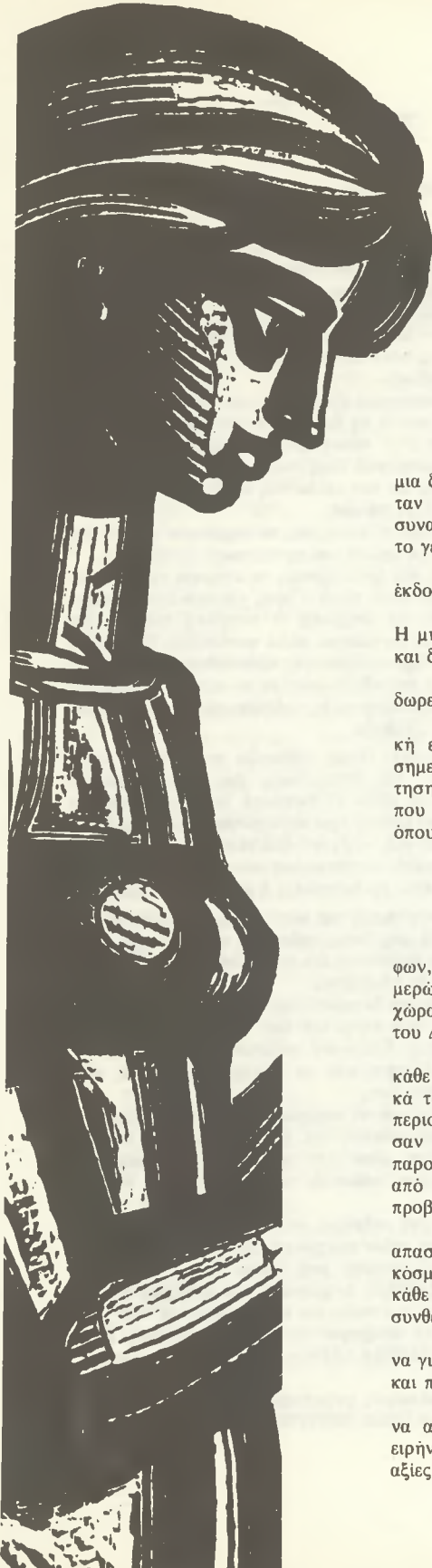
Το περιοδικό είναι η συνθετική έκφραση της πολιτιστικής επιτροπής του ΣΥΓΕΤΕ και σαν τέτοιο δε μπορεί και δεν πρέπει να μείνει στα πλαίσια μόνο της παρουσίασης διαφόρων πολιτιστικού περιεχομένου θεμάτων, ξεκομμένο απ' τη δύναμη που το εμψυχώνει, δηλαδή τους συναδέλφους και τα προβλήματά τους.

Ετσι απ' το τεύχος αυτό καθιερώνει αφιερώματα για σοβαρά ζητήματα που απασχολούν τους εργαζόμενους της χώρας μας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου κι επιδιώκει μέσα από ανοικτό και δημοκρατικό διάλογο, όπου κάθε άποψη είναι σεβαστή, να πετυχαίνονται σωστές, έστω κι επιμέρους συνθέσεις.

Κάτω απ' το πρίσμα αυτό σας καλούμε, συνάδελφοι, να συντελέσετε ώστε να γίνει το περιοδικό μας πεδίο σύγχρονης πολιτιστικής άρευνας, μια ζωντανή παρουσία στους χώρους μας, όπου κάθε τρίμηνο θα μεταφέρει θέματα για προβληματισμό, ενημέρωση και ψυχαγωγία, υπογραμμένα από τη φροντίδα, την έμπνευση και τη φαντασία τη δική σας.

Σας αναγγέλλουμε λοιπόν το αφιέρωμα του επόμενου τεύχους. Είναι το θέμα «ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ». Περιμένουμε τις συνεργασίες σας...

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς
Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τι είναι και τι θέλει η πολιτιστική

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Ιστορικό

Το περιοδικό εκδόθηκε για πρώτη φορά το Γενάρη του 1982 σαν μια διμηνη έκδοση της Πολιτιστικής Επιτροπής του ΣΥΕΤΕ. Συντασσόταν από συντακτική επιτροπή συναδέλφων, δημοσίευσε συνεργασίες συναδέλφων και σκοπό είχε «να βοηθήσει να ενεργοποιηθούμε με στόχο το γενικότερο ανέγασμα του πνευματικού μας επιπέδου».

Κυκλοφόρησαν, όχι σε τακτά διαστήματα, ακόμη δύο τεύχη, ενώ η έκδοσή του σταμάτησε εδώ και ένα χρόνο περίπου.

Το πρώτο τεύχος είχε 96 σελίδες, ενώ τα δύο επόμενα περίπου 40. Η μη τακτική έκδοσή του δεν επέτρεψε να πάρουμε ατέλεια χαρτιού, αν και δικαιούμαστε.

Το περιοδικό κυκλοφορούσε σε 13.000 αντίτυπα και μοιραζόταν δωρεάν στους συναδέλφους.

Τον περασμένο Δεκέμβρη συγκροτήθηκε μια προσωρινή συντακτική επιτροπή που, με βάση την ανέκδοτη ύλη που υπήρχε και τα σημερινά δεδομένα, ξεκίνησε την επανέκδοση του περιοδικού. Η συγκρότηση αυτής της επιτροπής οριστικοποιήθηκε σε ανοικτή συγκέντρωση που έγινε στα γραφεία του Συλλόγου μετά από κάλεσμα του ΣΥΕΤΕ, όπου καθορίστηκε και η φυσιογνωμία του περιοδικού όπως παρακάτω:

Φυσιογνωμία

Το περιοδικό προβάλλει την πνευματική δημιουργία των συναδέλφων, τη δουλειά των τμημάτων της Πολιτιστικής Επιτροπής και ενημερώνει τους συναδέλφους πάνω στην πολιτιστική επικαιρότητα της χώρας και του κόσμου. Είναι πάντα εναρμονισμένο με τις κατευθύνσεις του ΔΣ του ΣΥΕΤΕ.

Ακόμη επιδιώκει να γίνει ο χώρος όπου θα ακούγονται οι απόψεις κάθε συναδέλφου, κάθε τμήματος της Πολιτιστικής Επιτροπής και φυσικά του ΔΣ πάνω στην πολιτιστική δραστηριότητα του σωματείου. Το περιοδικό είναι η συνθετική έκφραση της Πολιτιστικής Επιτροπής και σαν τέτοιο δε μπορεί και δεν πρέπει να μείνει μόνο στα πλαίσια της παρουσίας διαφόρων πολιτιστικού περιεχομένου θεμάτων ξεκομμένο από τη δύναμη που το εμψυχώνει δηλαδή τους συναδέλφους και τα προβλήματα τους.

Το κάθε τεύχος καθιερώνει αφιερώματα για σοβαρά ζητήματα που απασχολούν τους εργαζόμενους της χώρας μας αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο και επιδιώκει, μέσα από ανοικτό και δημοκρατικό διάλογο, όπου κάθε άποψη είναι σεβαστή, να πετυχαίνονται σωστές έστω κι επί μέρους συνθέσεις.

Σαν τέτοια αφιερώματα ενδεικτικά αναφέρουμε τα προγραμματισμένα για το 4ο και 5ο τεύχος: «Αντιπολεμική Λογοτεχνία» και «Ανθρώπος και περιβάλλον» αντίστοιχα.

Έτσι το περιοδικό έρχεται να καλύψει την επιτακτική ανάγκη για να αναπτυχθεί ένα ισχυρό μαζικό κίνημα, ικανό να προσπείσει την ειρήνη και να αντιπαραθέσει στην κρίση των αξιών γνήσιες πολιτιστικές αξίες.

Το περιοδικό θα επιμένει στο να επιδιώκει συνεργασίες των συναδ. της επαρχίας, γνωρίζοντας πως υπάρχει πνευματική ζωή και προβλήματα κι έξω από την Αθήνα και δίνοντας έτσι σημαντικό ρόλο στη σύνταξη του περιοδικού και στους συναδέλφους που είναι μακριά από το κέντρο. Έχει σαν μόνιμες στήλες τις εξής:

- Γράμμα της σύνταξης
- Επικαιρότητα
- Λογοτεχνία (δοκίμιο - ποίημα - πεζό)
- Παρουσίαση βιβλίου
- Παρουσίαση δίσκου
- Θέατρο
- Κινηματογράφος
- Φωτογραφία
- Αθλητισμός
- Οικολογία
- Αφιέρωμα
- Στήλη Αλληλογραφίας
- Δραστηριότητα τμημάτων Πολιτιστικής Επιτροπής
- Ψυχαγωγία
- Λαϊκή Παράδοση

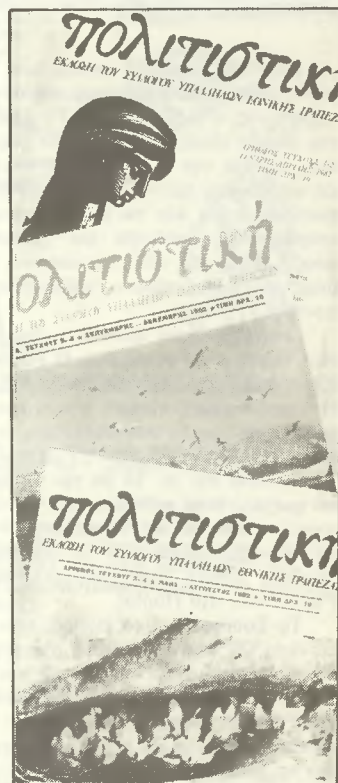
Τρόπος σύνταξης

Συντάσσεται από επιτροπή συναδέλφων. Η επιτροπή αυτή συγκροτείται κάθε έξι μήνες, από ανοικτή συγκέντρωση συναδέλφων που συγκαλεί ο ΣΥΕΤΕ. Μέλος της μπορεί να γίνει κάθε συνάδελφος που το επιθυμεί. Η επιτροπή συνεδριάζει κάθε εβδομάδα και μια φορά το μήνα παρουσιάζει σε ανοικτή συγκέντρωση συναδέλφων την πορεία της δουλειάς της, όπου ακούει τις απόψεις και τις υποδείξεις των συναδέλφων. Αποφασίζει για τα θέματα του περιοδικού με απλή πλειοψηφία. Η άποψη του κάθε μέλους της για τη δημοσίευση ή όχι κάθε μιας συνεργασίας συναδέλφου σημειώνεται πάνω στη συνεργασία. Οι αποφάσεις της επιτροπής έχουν εισηγητικό χαρακτήρα προς το ΔΣ του ΣΥΕΤΕ. Στο ΣΥΕΤΕ τηρείται αρχείο κάθε τεύχους του περιοδικού, όπου τηρούνται όλες οι συνεργασίες των συναδέλφων δημοσιευμένες και μη και είναι ανοικτό στον καθένα που θα ήθελε να δει την τύχη της συνεργασίας του.

Η επιτροπή παίζει το ρόλο του συντονιστή των συγγραφικών προσπαθειών των συναδέλφων. Δεν ασκεί λογοκρισία στις συνεργασίες. Κριτήριο για την επιλογή ή την απόρριψη μιας συνεργασίας είναι το αν ή όχι είναι προσαρμοσμένη στο ύψος, την ποιότητα και την αποστολή του περιοδικού. Κάθε ενδεχόμενο απόρριψης άρθρου θα συνοδεύεται από συγκεκριμένο σκεπτικό της επιτροπής και θα γνωστοποιείται έγκαιρα στον ενδιαφερόμενο συνάδελφο. Ωστόσο την τελική απόφαση για την έγκριση ή τη μη δημοσίευση θα πάρει το ΔΣ του ΣΥΕΤΕ, εφόσον ο συνάδελφος προσφύγει στο όργανο του ΣΥΕΤΕ για το θέμα αυτό, όπως έχει δικαίωμα να κάνει, αν θεωρήσει ότι θίγεται από την απόφαση της επιτροπής. Βέβαια το περιοδικό δε δημοσιεύει συνεργασίες που προπαγανδίζουν θέματα σαν τη βία, το έγκλημα, τον πόλεμο, τη διαφθορά, το φασισμό.

Η Συντακτική Επιτροπή, που με την ψήφο της καθορίζει σ' ένα βαθμό το περιεχόμενο του περιοδικού, κατά τη διάρκεια της θητείας της δεν ενισχύεται από νέα μέλη, επειδή δεν πρέπει να αυξομειώνεται ο αριθμός των μελών της ούτε να αλλάζουν τα πρόσωπα που την αποτελούν.

Απ' το τεύχος αυτό καθορίζεται στήλη αλληλογραφίας, όπου θα δημοσιεύονται οι απόψεις συναδέλφων, τμημάτων του πολιτιστικού και Διοικητικού Συμβουλίου, πάνω σε θέματα που αφορούν την πορεία του Πολιτισμού στο χώρο μας.

JOAN MIRO

1893-1983

Γράφει η σδ. Ολγα Τραυλού

Πριν από μερικούς μήνες, στις 25 του Δεκέμβρη 1983, πέθανε μια σημαντική φυσιογνωμία στον κόσμο της τέχνης, ο Χουάν Μιρό. Το έργο που άφησε πίσω του άνοιξε νέους ορίζοντες στο χώρο των εικαστικών όχι μόνο για την αρτιότητά του αλλά για την εσωτερική αστείρευτη έμπνευση, για την απλότητα, για την ποιητική πνοή και το λυρικό περιεχόμενο, για την απερίοριστη αισιοδοξία και χρωματική ευαισθησία, που ολοκλήρωνε, τελειοποιούσε και έδινε ζωή σε ονειρικές συλλήψεις, πάνω σε κάθε επιφάνεια που χρησιμοποιούσε.

Γεννήθηκε πριν από 90 χρόνια στην πόλη Mont-roig, κοντά στη Βαρκελώνη. Ο χώρος και η εποχή που έζησε έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωσή του. Η επαναστατική κίνηση στο χώρο της τέχνης που εμφανίστηκε με το σουρρεαλισμό, δεν τον άφησε αδιάφορο. Η γνωριμία του το '17 με τον Picabia, το '19 με τον Picasso και το '24 με τον Breton, θεωρητικό του κινήματος, ήταν καθοριστικές για τη μελλοντική του πορεία. Έτσι το '24 υπογράφει το πρώτο μανιφέστο του σουρρεαλισμού και το '25 παίρνει μέρος στην ομαδική έκθεση των σουρρεαλιστών στη Γκαλλερί Pierre Loeb στο Παρίσι.

Το Σουρρεαλιστικό κίνημα, που άκμασε τη δεκαετία του 20 στην Ευρώπη, ανέτρεψε τη μέχρι τότε κοινή αντίληψη για την τέχνη και επέβαλε ένα νέο τρόπο αντιμετώπισης της. Ακολούθησε χρονικά τα ντανταϊστικά ρεύματα και ήρθε να κληρονομήσει τις κατακτήσεις τους και ν' αγωνιστεί για να ολοκληρώσει και να ξεπεράσει τις προθέσεις τους. Ήταν όχι μόνο ένα καλλιτεχνικό ρεύμα αλλά και μια στάση απέναντι στη ζωή, που είχε ουσιαστικά τις ρίζες της στο ίδιο ψυχικό κλίμα, στην ίδια εσωτερική αβεβαιότητα και την ίδια αίσθηση ανατροπής αξιών που επικράτησαν με την έκρηξη του Ιου Παγκόσμιου Πολέμου. Με το σουρρεαλισμό είχαμε αναμφίβολα μια ακόμα περίπτωση φυγής, όχι πια στο χρόνο, όπως στον κλασικισμό, ή στο χώρο όπως στο ρομαντισμό, αλλά στο εσωτερικό, το ψυχικό, το ονειρικό και το υποσυνείδητο.

Σ' αυτά τα γενικά πλαίσια, που αποδέχτηκε αρκετά νωρίς, κινήθηκε ο Μιρό, πλουτίζοντάς τα με τις καινοτομίες του. Στα έργα του καταπιάνεται με την αινιγμα-

τική κατάσταση του ανθρώπου σ' έναν αινιγματικό κόσμο. Αρκετοί τον χαρακτήριζαν σαν εκπρόσωπο του αφηρημένου σουρρεαλισμού, πράγμα που ο ίδιος αρνιότανε, λέγοντας ότι: «Η μορφή δεν είναι ποτέ κάτι αφηρημένο. Είναι πάντα σημάδι από κάτι, (...) άλλοτε ένας άνθρωπος, ένα δέντρο ή κάτι άλλο». Ο αυτοματισμός τον βοήθησε ν' αγγίξει τον απόλυτο αυθορμητισμό. Οι εικόνες αναβλύζουν απ' την πρόσφατη εσωτερική του συγκίνηση με μια αφθονία που δεν έχει όρια. Έτσι οι φιγούρες του ζωικού και φυτικού κόσμου, τα παράξενα όντα που εμφανίζονται στις επιφάνειές του δίνουν ένα συμβολικό νόημα, μια μαγική αισιοδοξία, μια ποιητική λαμπερή αφέλεια.

Αυτά παρέμειναν τα κύρια χαρακτηριστικά του έργου του και δε μπόρεσε να τ' αλλάξει η απαισιοδοξία του από τα γεγονότα του εμφύλιου πολέμου της πατρίδας του. Το 1936 εγκατέλειψε την Ισπανία για να εγκατασταθεί στο Παρίσι όπου ζωγράφησε το '37 για το περίπτερο της Δημοκρατικής Ισπανίας στη Διεθνή Έκθεση, την τοιχογραφία ο «Θεριστής». Είναι η εποχή που μας έδωσε πίνακες με μια διάθεση περισσότερο επιθετική και απαισιόδοξη, έναν κόσμο που δε διακρίνεται τόσο για την αφέλειά του όσο για τους φόβους του. Στα έργα του, του 1938, δίνει μερικές απ' τις πιο εφιαλτικές του εικόνες, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τη «Νεκρή Φύση με παλιό παπούτσι» και το «Γυναικείο Κεφάλι», όπου το τραγικό περιεχόμενο γίνεται έκδηλο από το τερατώδες σχήμα και το χρωματικό τόνο.

Σχετικά γρήγορα έδειξε να ξεπερνά αυτούς τους φόβους του και επέστρεψε με νέα δημιουργικότητα, δίνοντας συνθέσεις ελαφρές, χαρούμενες, με διακοσμητικές προθέσεις και καθαρά μουσική φωνή. Είναι η περίοδος των «Αστερισμών», ουσιαστικά η τελευταία της καλλιτεχνικής του δημιουργίας. Πίνακες όπως η «Ποιήτρια», «Μαγιόρκα», «Σκάλα της Φυγής», εκφράζουν πολύ παραστατικά τις προθέσεις του καλλιτέχνη καθώς και τις επιδράσεις του από τον Klee.

Προς το τέλος της ζωής του, ο Μιρό στράφηκε στο μνημειακό, με τοιχογραφίες, όπως του Πανεπιστημίου του Harvard, και με κεραμικές συνθέσεις, όπως οι επενδύσεις των δυο τοίχων στο Μέγαρο της UNESCO στο Παρίσι, που ονομάζονται του Ηλιου και της Σελήνης. Αναδρομικές εκθέσεις του στα μεγαλύτερα κέντρα της σύγχρονης τέχνης τον έφεραν πιο κοντά στο μεγάλο κοινό κι επέβαλαν τη φήμη του.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΕΦΗ ΠΑΧΟΥ

Γεννήθηκε το 1955 στη Ναύπακτο, όπου κι έζησε μέχρι το 1974. Το 1975 αρχίζει να εργάζεται στην Εθνική Τράπεζα.

Η ποιητική της έκφραση αρχίζει περίπου τον Οχτώβρη του 1963. Από τότε και μετά γράφει επειδή έχει την ανάγκη να γράψει. Είδος λεπτής ισορροπίας του εσωτερικού με τον εξωτερικό κόσμο. Ζώντας τις προσωπικές της ανασφάλειες αποφεύγει τους σχεδιασμούς για το μέλλον.

Το έργο της χωρίζεται στις εξής ανέκδοτες θεματικές ενότητες: «ΑΥΤΟΧΕΙΡΕΣ» «TERRA INCOGNITA» «ΥΠΕΚΦΥΓΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ», «ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ» και «ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΕΙΣ».

ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΔΥΛΑΣ

Γεννήθηκε στο χωριό Αύρα της Λάρισας το 1954. Το 1964 φεύγει για να τελειώσει το Γυμνάσιο στη Λάρισα, την οποία εγκαταλείπει το 1972.

Σπουδάζει Ηλεκτρονικά κι απ' το 1979 εργάζεται στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές της Εθνικής Τράπεζας.

Το 1983 παρουσιάζει την πρώτη ποιητική του συλλογή με τον τίτλο «ΑΠΟΠΕΙΡΑ» που πήρε τιμητική διάκριση στη Β Διεθνή Συνάντηση Σύγχρονης Ποίησης (Ιούνιος του 1983, Πύργος Δούκισσας Πλακεντίας).

Ξύπνημα

Κατεβαίνουν

Οι στάχτες στα μάτια

Οι φωτιές νυχτερινών περιπόλων.

Βασανίζουν τις ψυχές μας

Κάτι παιδιά φαντάσματα.

Ανεβαίνουν

Κάτι φεγγάρια κίτρινα

Στους ορίζοντες του μυαλού μας

Μας κόβουνε το τοπίο

Κάτι κάδρα στους τοίχους.

Πάλι ξημερώνει

κι αυτός ο ξερόβηχας δεν λέει να σταματήσει.

Στου γελωτοποιού τα ξεφτίδια

Στα κλειστά μας παράθυρα,
πίσω από αέρινες κουρτίνες
κρύβουμε τη μοναξιά.

Τα δάχτυλα των νεκρών,
δοξάρι κρατώντας τον άνεμο
κρούουν τις χορδές του ηλεκτρικού.
Τι θρήνος...

Τα σφυρίγματα της μέρας,
ω πλήξη Θεέ!!!

Περπατάω πάνω στο σκοινί του σαλτιμπάγκου.

Μικρά μου είδωλα

στημένα σε χάρτινα βάθρα,

με τα χρωματιστά σας ομπρελίνα
κάποια νύχτα σας πυρπόλησα.

Πρόσταξα το νόμο της επιδερμίδας
να συντρίψει τις μέρες μου.

Τι πλήξη αφόρητη
τόση που κόβει την ανάσα.

Μάταιοι σύντροφοι

έρωτες του κορμιού μου,

ξωτικά με στριγγές καραμούζες.

Στου γελωτοποιού τα ξεφτίδια

κρέμασα την αγάπη μου κουρέλι

αμέτρητα κουδουνάκια,

τούμπες, ειρωνικοί καγχασμοί.

Αρνίεμαι πως κάποτε μ' αγάπησαν...

8-2-83

Κώστα Βελέντζα

Το καινούργιο μυθιστόρημα

«Πες μου, Μάρεκ, πώς θα πούμε βάσερ στα ελληνικά;»

«Βάσερ, γιάαα, μμ... νιρό!»

«Νερό, Μάρεκ!»

«Νερό, νερό, γιάαα!»

Ο Πολωνός χτυπάει χαρούμενα τη γροθιά, ανυπομονεί.

Τα γερμανικά του είναι ανυπόφορα.

Πίνει ακόμα μια γουλιά καφέ.

Το δικό σου ούζο ανέγγιχτο.

«Νοχ μαλ» επιμένει.

Είσαι όμως κουρασμένη.

«Μόργκεν». Αύριο.

Αύριο τον περιμένεις να φτάσει με το μοναδικό καϊκι της γραμμής.

Ο καιρός να σου τρυπά τα κόκαλα με την υγρασία κι εκείνο το ψιλόβροχο που κάνει μέρες να σταματήσει.

Κι ο Μάρεκ, ο γεροπολωνός, με τα κουτσουρεμένα από τότε στο Μπέλσεν δάχτυλα, να μη μπορεί να μάθει λέξη ελληνικά.

«Σκοτίστηκα» σηκώνεις τους ώμους μασουλώντας ανόρεχτα μια ελιά.

«Βας;».

Στρέφεις το κεφάλι στο παράθυρο. Η θάλασσα πάλι αγριεμένη.

«Έχει γούστο τώρα!». Όμως θά 'ρθει, το υποσχέθηκε. Αύριο. Ο διάβολος να χαλάει τον κόσμο, αύριο θά 'ρθει.

Μα την αλήθεια τούτο το βιολί παρατράβηξε. Αύριο κιόλας θα του ζητήσεις να ξεμπερδεύει με το σπίτι.

Το σπίτι... χμ. Τέλος πάντων.

Χρειάζεσαι όμως τα λεφτά για τον εκδότη.

«Αναβολή στην αναβολή, δεν θα το δω ποτέ τυπωμένο».

Και τι ξενύχτια, τι πείσμα ήταν αυτό! Όμως εκείνος ο άξεστος τύπος, ο Ιωνάς, σε τραβούσε λες απ' το μανίκι σελίδα-σελίδα. Όταν γύρευες τις λέξεις να το τελειώσεις, η Άννα χτύπησε πανικόβλητη την πόρτα. Τέσσερα μερόνυχτα σκυμμένη, χωρίς ν' ακούς ή να βλέπεις παρά μόνο τη ραγισμένη οπτασία του ήρωά σου.

«Παράτα με» ούρλιαξες.

Καμένη Άννα! Αν εξαιρέσεις που 'ναι λίγο βλαμμένη, κομμάτι καλόκαρδη πάντως είναι.

Το πρώτο σου μυθιστόρημα τζίφος. Τι περίμενες από μια δουλειά τριών μηνών. Στο δεύτερο δούλεψες πιο προσεχτικά. Ο εκδότης κουνούσε το κεφάλι αναποφάσιστος: μέτρια δουλειά, κάτι πα' να γίνει, τέτοια...

Εκείνος σε θεωρεί αποκάλυψη.

«Ένας δημοσιογράφος κάτι ξέρει παραπάνω, η γνώμη του μετράει». Ελπίδες...

Όμως να δεις που τώρα κάτι έγινε. Στ' αλήθεια το νιώθεις. Ποτέ άλλοτε δεν έζησες με τόση συγκίνηση μια ιστορία.

Να δεις που κάτι έγινε.

«Λένα, ζαγκ μιν»...

«Λας μιχ, Μάρεκ». Τώρα εισ' εσύ που ανυπομονείς.

Στο περσινό ταξίδι γνώρισες τον Πολωνό. Είχε κάτι από τον ήρωά σου. Και οι τέσσερις — κοντά τεσεράμισι θα 'λεγα — μήνες που τον φιλοξενείς σου 'δωσαν εύκολα πολλά που τα 'ψαχνες καιρό.

Όμως, να, τώρα τελείωσες, αλλά δεν είναι τρόπος αυτός να 'σαι συνέχεια αφηρημένη και να εκνευρίζεις που δεν τα καταφέρνει με τα ελληνικά.

«Πρέπει να έρθει αύριο. ΠΡΕΠΕΙ!».

Τούτη τη φορά εκείνος θα διαβάσει πρώτος το χειρόγραφο. Και συ θ' αποφασίσεις. Γιατί έχει γερό, καθαρό μυαλό. Ντόμπρος, έτσι;

Βρέχει με το τουλούμι.

Μ' όλο το αδιάβροχο μούσκεπες μέχρι το μεδούλι. Όπου να 'ναι θα φτάσει το καϊκι.

Περίεργες αγωνίες σε τυραννάνε.

«Θεέ μου» σκέφτεσαι, μάλλον από ένστικτο.

Νάτος κιόλας δίπλα σου, οβέλτος στη δεύτερη νιότη του σαν παλικαράκι — δεν σου 'χει πει πως κάνει τζόγκιν, μπορεί γιατί φοβάται πως με τούτο επιβεβαιώνεται κάποια αναπόφευκτη παρακμή — σε σφίγγει χαμογελώντας, και κάτω απ' την ομπρέλα του βρέχονται τώρα και τα δικά σου μάγουλα.

«Μου 'λειψες».

Η κάπως παιδική ξενιοσιά στο πρόσωπό του μοιάζει σχεδόν αναπάντεχη. Περπατάς αμίλητη δίπλα του χωρίς να βιάζεσαι.

«Κι ο Μάρεκ;»

«Ο Μάρεκ, τι;»

«Να, σε βοήθησε, ε, στο γράμμα σου...».

«Σε παρακαλώ καλέ μου, όχι τώρα», τον κόβεις σιγά.

Σταματά. Σου σηκώνει με τα δυο δάχτυλα το πηγούνι.

«Σ' αγαπώ» ψιθυρίζει, σαν για να μην ακουστεί, παρόλο που η βροχή κάνει διαβολεμένο θόρυβο στις πλάκες και στα σκόρπια μαδέρια της προκυμιάς.

«...».

«Όστε δεν σκέφτεσαι παρά μόνον αυτό;».

«Το βρίσκεις παράξενο; Θα 'θελα τώρα κιόλας ν' άρχιζες το διάβασμά του».

«Δεν θα 'ταν φρόνιμο. Ακόμα ανακατεύομαι» και γελάει πλατιά.

Το βήμα σου γίνεται γοργό.

Το τζάμι του καφενείου θαμπώνει απ' την κολλημένη πάνω του μούρη του Μάρεκ. Σας γνέφει. Φαίνεται κάτι να λέει. Ποιός τον ακούει όμως με τέτοια νεροποντή!

Εκείνος σηκώνει το χέρι αντιχαιρετώντας. Παιίζει πέρα-δώθε την παλάμη του στον αέρα δείχνοντας πως τα κουτσοβολεύει.

Τον βιάζεις να κάνει γρήγορα.

Μια αστραπή, κι ένας κεραυνός κάπου εδώ κοντά.

Τινάζεσαι σύγκορμη.

«Ακόμα τρίζει τούτη η ξώπορτα».

«Καλημέρα Άννα!»

Η Άννα όμως δεν ακούει. Ποτέ δεν ακούει όταν πλέκει, προσπαθεί να μη χάσει τις βελονιές μετρώντας τις, κουνώντας βουβά τα χεῖλη. Μόνο σαν έχετε ανεβεί για καλά την πέτρινη σκάλα, ακούγεται μια βιαστική φωνή: «έι, έι, τι χαμπάρια!».

Σηκώνει τα μάτια. Σε κοιτάζει πάνω απ' τα γυαλιά αφήνοντας τα μουτζουρωμένα δαχτυλογραφημένα φύλλα.

Μια βαθύχρωμη μπλε σκία στο βλέμμα του. Σε περιεργάζεται σαν να ψάχνει να βρει τι γίνεται στην ψυχή σου. Περιμένεις ανασαίνοντας γρήγορα.

«Λοιπόν;».

«Σάμπως εγώ θά 'πρεπε να κάνω την ερώτηση» απαντάς.

Σκύβει πάλι πάνω στα χαρτιά, σαν να προσπαθεί να συλλάβει κάτι που γυροφέρνει κι όμως δε φτάνει στην ουσία του.

Πετάγεται από την πολυθρόνα του και πηγαίνει στο παράθυρο. Ακουμπά τους αγκώνες στο πρεβάζι. Μια βρεμένη μοσχοβολιά μπαίνει απότομα στο δωμάτιο.

Έξω μια χλωμή υποψία ήλιου.

«Θες την αλήθεια, ε»

«...»

«χμ...»

«Μίλα, που να πάρει».

Γυρίζει απότομα.

Το στόμα του ανοίγει χωρίς να πει κάτι.

Έπειτα, σαν να λέει κάποιο μυστικό:

«Είναι ό,τι καλύτερο έχω διαβάσει τελευταία».

Ο Μάρεκ σμίγει πεισματωμένος τα φρύδια προσπαθώντας να μάθει το νερό, η Άννα, χα, η Άννα σφυρίζει γυρνώντας απ' την παραλία, το καίκι πάει — έρχεται, η λεύκα σαν να λυγίζει παράξενα, όλα μαζί χορεύουν εμπρός σου σαν ν' ακούστηκε κάποιος νησιώτικος χορός, αυτός που αγαπάς.

«Τι;».

Πλέκει τα δάχτυλά του στα μαλλιά σου και τα φιλά.

«Αυτό που άκουσες, μωρό».

«Άννα, Άννα!».

Μια χαρούμενη ντροπή σε συνεπαίρνει.

«Τώρα τι τη θέλω την Άννα!».

Σαν να συνήλθες από βαριά αρρώστια, κάθεται μ' ένα σάλι στους ώμους στην άκρη του μπαλκονιού.

Μακριά γριγριλίζει μια τράτα.

Εκείνος μέσα γράφει ένα άρθρο για την επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχάνων τη χρονιά που πέρασε.

Το βιβλίο του Θεοτοκά βαραίνει στα χέρια σου.

«Νότη!».

Έτσι για να ξενοστάξεις.

«Τι απόγινε με το σπίτι;».

«Το κρατάμε. Πρόκειται για ένα μικρό δάνειο».

Ξέρεις πως σου κρύβει ένα μέρος από τις δυσκολίες του, όπως πάντα άλλωστε.

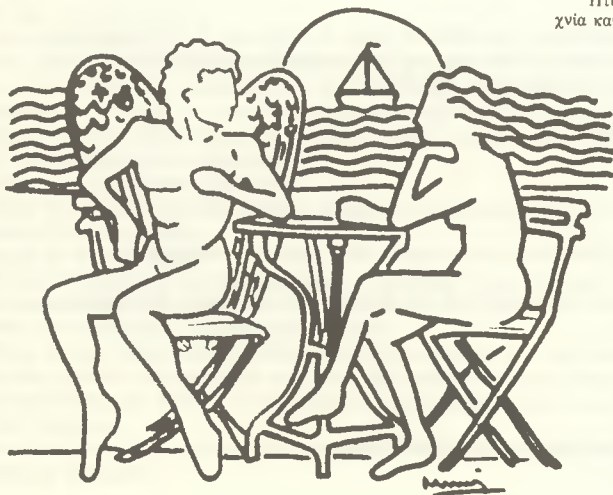
Είσαι όμως πολύ ευτυχισμένη για να θυμώσεις.

«Νότη!».

«Ναι».
 «Σ' αγαπώ» μουρμουρίζεις λες κι είναι πλάι σου.
 «Τι;».
 «Σ' αγαπώ!».
 Η Άννα σταματά ξαφνιασμένη το πλέξιμο. Έπειτα αρχίζει τσαντισμένη να μετρά τις βελονιές απ' την αρχή.
 «Κι ο Μάρεκ;».
 «Φεύγει μεθαύριο».
 «Τι;».
 «Φεύγει μεθαύριο!»
 «Κρίμα, ήταν γραφικός τύπος».
 Χαμογελάς. «Νιρό» θυμάσαι και σκας μόνη σου στα γέλια.
 Στο καϊκι η Άννα δεν ήρθε. Δεν αντέχει λέει στους αποχαιρετισμούς.
 «Δεν ξέρω πόσο θα λείψω».
 Η Άννα σκούπιζε λίγο γελοία τη μύτη της με το μανίκι.
 Χάζευες τους επιβάτες.
 Κάνα δυο τους πείραξε η θάλασσα κι είναι κίτρινοι σαν φρεσκομπογιατισμένο πάτωμα.
 Η χοντρή απέναντι μασάει μια φλούδα λεμόνι.
 «Η ζωή μου δεν έχει καμιά σιγουριά».
 Η χοντρή τρέχει έξω σαν να την κυνηγά ο διάβολος.
 «Όμως τη διάλεξα. Μ' αρέσει».
 Σα να φάνηκε στεριά.
 Όχι, ιδέα σου ήταν.
 Μια γαλήνη απλώνεται λίγο-λίγο στα σπλάχνα σου.
 «Τη λατρεύω, που να πάρει».
 Σφίγγει το χέρι σου.
 Σε κοιτά παραξενεμένος.
 «Πόσο λάμπεις, μικρή μου!».
 «Η πόλη είναι μεγάλη, θα με χωρέσει».
 Το κύμα όσο πάει και δυναμώνει.
 «Φίλησέ με».
 «Μπορεί να χωρέσει και την καρδιά μου, πού ξέρεις;».
 «Μ' αρέσει η ανωνυμία, θέλει κουράγιο».
 Ενα θαλασσοπούλι βουτάει πλάι στο παράθυρο.
 «Κάτι σαν τον Ιωνάθαν Λίβινγκστον Γλάρο».
 Μερικά μαβιά σύννεφα παιχνιδίζουν σεργιανώντας μπροστά σ' έναν μαραμένο ήλιο...

Κώστας Ιω. Βεέντζας

Γεννήθηκε στη Λαμία το 1955. Εξησε τα παιδικά του χρόνια στην επαρχία και τα μαθητικά του στην Αθήνα.
 Στην Εθνική Τράπεζα μπόκε το 1973.
 Πτυχιούχος ΑΣΟΕΕ, ασχολείται ερασιτεχνικά με τη λογοτεχνία και το θέατρο.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΧΕΚΙΜΟΓΛΟΥ

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ — ΑΛΕΞΗ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ

«Όμως Θεέ μου πώς ευφράνθηκα όταν περνώντας από την πόλη του Βαρδάρη βρέθηκα στο μεγάλο δρόμο που πηγαινει από την Ανατολή στη Δύση· μπορεί να υπερηφανεύεται η Μεγαλειότητά σου για τη Θεσσαλονίκη μέσα στις άλλες πόλεις που κατέχει».

Γράφει ο Μολλός Χαϊρουλαχ στο σουλτάνο το 1820.

Ο χώρος δεν περιβάλλει παθητικά την εξέλιξη των κοινωνικών σχέσεων. Δεν παραμένει ουδέτερος ούτε αναλλοίωτος. Επειδή ακριβώς μεταβάλλεται, μεταβάλλει την πορεία των όσων συμβαίνουν μέσα σ' αυτόν. Η αίσθηση του περιβάλλοντος χώρου βαραίνει πάνω στην πολιτιστική λειτουργία, στο ιδεολογικό εποικοδόμημα, πάνω στη σκέψη και τη δημιουργία των ανθρώπων. Διαμορφώνει τη συνειδησή τους μ' έναν τρόπο μοναδικό, δίνοντας τα ιδιαίτερα κάθε φορά χαρακτηριστικά του. Απ' την άποψη αυτή, αποτελεί το συνθετικό στοιχείο στην ιδεολογική παραγωγή.

Η πόλη, σαν κυρίαρχο στοιχείο στο χώρο, σαν κτίσμα αλλά και σαν ροή, καταγράφεται στην πολιτιστική βαθμίδα, γεννώντας αισθητικές επιλογές κι επιβάλλοντας την ιστορική της ταυτότητα. Η ιστορική αυτή διάσταση υλοποιείται ως μεταφορά των στοιχείων μακράς διάρκειας, των στοιχείων που συνθέτουν την παράδοση και προδιαθέτουν το ποιητικό έργο. Η Θεσσαλονίκη, σαν αίσθηση του περιβάλλοντος χώρου, κυριάρχησε σε μια ολόκληρη γενιά δημιουργών. Όχι απ' την άποψη μιας νατουραλιστικής επεξεργασίας των τοπίων της πόλης, αλλά απ' την πλευρά της επισημάνσης ορισμένων συμβόλων στο περιβάλλον, ικανών να συμπυκνώσουν το εσωτερικό βίωμα και να το μετουσιώσουν σε ποιητικό λόγο. Η πόλη παρήγαγε ένα ιδιότυπο ποιητικό έργο, που καταγράφεται σαν ποίηση των χαμηλών τόνων, του ήπιου κλίματος, της παραιτήσης και για μερικούς της ήττας. Η μεταπολεμική

γενιά των ποιητών της πόλης, στη βαριά μετεμφυλιακή ατμόσφαιρα, κατέγραψε μέσα στο ποιητικό της έργο τη δοκιμασία της οριστικής της αφομοίωσης μέσα στις καινούργιες κοινωνικές συντεταγμένες· ανάμεσα σ' αυτές, η ραγδαία αστικοποίηση κι η αποδιάρθρωση των παραδοσιακών ρυθμών της πόλης. Έτσι, μέσα στο δύσκολο αυτό εγκοινωνισμό, άλλοι βρέθηκαν να μιλούν για την ήττα, απ' όπου κι η «ποίηση της ήττας» κι άλλοι να περιγράφουν μια μακροσυρτη διαδικασία κοινωνικής παρακμής και διάλυσης.

Οι χαμένοι σύντροφοι, ο αγώνας που δε δικαιώθηκε, τα όπλα που παραδόθηκαν αποτέλεσαν το επίκεντρο της θεματογραφίας αυτής της πρώτης ομάδας ποιητών, με κύριους εκπροσώπους τον Αναγνωστάκη, τον Κύρου, το Θασίτη κι άλλους. Δείγμα της δεύτερης ομάδας ο Νίκος-Αλέξης Ασλάνογλου. Στην ποίηση του Ασλάνογλου η αίσθηση της πόλης, άλλοτε συγκεκριμένα κι άλλοτε σαν κλίμα ασαφές και σκηνικό αδιόρατο, αποτελεί μια γλώσσα αναφοράς της κοινωνικής παρακμής που ιχνηλατείται στον εσωτερικό κόσμο.

Ο Ν. Α. Ασλάνογλου, γόνος εύπορης οικογένειας, ενηλικιώνεται και δοκιμάζει την ποιητική γραφή στη Θεσσαλονίκη της δεκαετίας του '50, πριν ξηλωθούν τα γραμμές των τραμ, όταν οι μεσοαστοί παραθερίζουν τα καλοκαίρια στο Αρσακλί και το ζαχαροπλαστείο «Πεταλούδα», στη συμβολή των οδών Παλαιών Πατρών και Τσιμισκή, συγκεντρώνει καθημερινά γνωστά ή

εκκολαπτόμενα ονόματα της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής.

«Περάσαμε τ' άγουρα χρόνια μας σαν την κλειστή
μαραμένη

αγάπη ενός κοριτσιού...

Σ' αυτό το τοπίο πολλή η κίνηση, μετρημένο το
αίσθημα
ισχύο και ευμετάβλητο καθώς το κοιτάς να γλιστρά και
να σβήνει
μέσ' τα πολύχρωμα φώτα...». (ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ 51).

Η τοπογραφία της Θεσσαλονίκης αρχίζει να διαχέεται διακριτικά μέσα στους στίχους του. Στη Θεσσαλονίκη βρέχει συχνά, η πόλη αναδίδει μια υγρή ατμόσφαιρα. Η αδιόρατη παρουσία της πόλης υποβάλλεται άλλοτε συνειδητά και συγκεκριμένα: τα κάστρα, ο παλιός σταθμός, η Μίκρα, η πλατεία Ναυαρίνου, η Επανωμή· άλλοτε πάλι, ασυνείδητα και σκόρπια: η προκυμαία, τα χαμηλά φώτα δίπλα στα νερά, τα έρημα παραθαλάσσια καφενεία, η πυκνή ομίχλη. Τη νύχτα αναπνέει κανείς στους δρόμους ένα διάχυτο και πνιγμένο έρωτισμό. «Η αίσθησή του άλλου, ο έρωτας του πλησίον, εντοπίζεται με πείσμα στον άνθρωπο της Θεσσαλονίκης, όπου κι αν αυτός βρίσκεται, όπου κι αν τον έχει τοποθετήσει η θέση του μέσα στο σύστημα», παρατηρεί ο Κ. Μοσκόφ, μελετώντας την ιστορία της πόλης!

Κι ενώ η αίσθηση του άλλου, ο έρωτας του πλησίον οδηγεί την ποιητική της ήττας στην αναζητήση του χαμένου συντρόφου, ο Ασλάνογλου θα γράψει για την «αγωνία που φέρνει η μοναξιά δίπλα στον άλλο, μέσα στο πάθος του άλλου».

Το 1955, ο Ασλάνογλου εκδίδει το πρώτο ποιητικό του βιβλίο. Μέχρι το 1975 είχε κυκλοφορήσει πέντε ενόητες ποιητικού έργου οι οποίες συμπεριλαμβάνονται συγκεντρωμένες και αναθεωρημένες, υπό τον ενιαίο τίτλο «ΔΥΣΚΟΛΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ», στην έκδοση του 1978! Έζησε για ένα διάστημα στη Γαλλία κι είναι γνωστό ότι ταξίδεψε πολύ. Στα ποιήματά του βρίσκει κανείς συχνές αναφορές σε άλλες πόλεις! Όμως η εικόνα της «πόλης» θα παραμένει πάντα η ίδια: το λιμάνι, ο σταθμός, τα φώτα που χαμηλώνουν στη θάλασσα, όλα θα θυμίζουν τη Θεσσαλονίκη, το ποιητικό κλίμα της. Παρόλη τη σταθερή παρουσία της θάλασσας, η Θεσσαλονίκη μέσα απ' την ποίηση του Ασλάνογλου δίνει την εντύπωση μιας πόλης κλειστής κι αδιέξοδης. Αυτή η θάλασσα που διακρίνει ο ποιητής δεν είναι ικανή να προκαλέσει ταξίδια, μοιάζει περισσότερο με σκοτεινή κηλίδα που συντροφεύει την πόλη. Η νοτισμένη νυχτερινή της ατμόσφαιρα ταιριάζει για σκηνικό σ' έναν κόσμο που διαλύεται κι υπαγορεύει την απόγνωση στον ποιητή:

«Και κατάπια
τα θρύματα από τα τζάμια κι έσφιξα
πάνω μου σύρματα γυμνά ηλεκτροφόρα».

Πρόκειται ωστόσο για μια απόγνωση υπεράσπισης. Υπερασπίζεται μια «ποίηση αγνή», που σαν κάτοχοί της, τρεις αιώνες πριν, στην ίδια πόλη προβάλλουν οι Οθωμανοί λόγιοι που μνημονεύει ο Βακαλόπουλος.

Σε μια ποίηση χαμηλών τόνων όπως αυτή του Ασλάνογλου, το στοιχείο του ήχου κατέχει μια κεντρική θέση, μια και σε τελευταία ανάλυση οι αισθητικές

εναλλαγές αυτής της ποιητικής δεν είναι τίποτε άλλο από εναλλαγές ήχων. Όμως οι ήχοι υπάρχουν στο εξωτερικό περιβάλλον, μέσα στην καθημερινή κίνηση της πόλης: είναι οι εμπορευματικοί της ήχοι, ο θόρυβος που προκαλεί το πλήθος των συναλλασσόμενων στους δρόμους, στις πλατείες, στην αγορά, το πλήθος που κυκλοφορεί ως το σούρουπο και διαλύεται όταν τα φώτα χαμηλώνουν.

«Μα τώρα που επιστρέφει το βαθύ σούρουπο,
ακούω σα λιτανεία νάρχονται μέσα στο βυσινί σύννεφο,
πλήθος

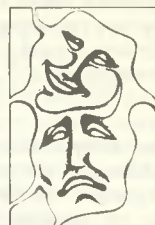
θόρυβοι μακρινοί, στρατιώτες μάχημοι, ανεύθυνα παιδιά
άντρες της ακτοφυλακής και γυρολόγοι
έρχονται αθόρυβα, συρτά, νόμιμα για να πάρουν
ό,τι περίσσωσα κειμήλια κι' αναμνηστικά...».

Αυτή η ηχητική προσέγγιση της πόλης, δίνει την εντύπωση ότι η ζωή σ' αυτή ρέει με χαμηλούς τόνους και μακρόσυρτους ρυθμούς, που άλλωστε διαμορφώνονται απ' την κυριαρχία του μικροαστικού στοιχείου και την αφομοίωση του προσφυγικού πληθυσμού που εισάγει τις δικές του βιωματικές, αντίστοιχες μ' αυτούς τους ρυθμούς, αντιλήψεις.

Τα στοιχεία αυτών των ήχων και των σχημάτων δεν είναι αντιληπτά χωρίς σύνδεση με την πόλη και τα σημεία της: η σκονισμένη θάλασσα, η ομίχλη που κατεβαίνει στη Μίκρα, τα παραθαλάσσια καφενεία τις βροχερές μέρες... συμβολισμοί που λιώνουν μέσ' στο χρόνο, που χάνουν την αρχική τους σημασία και μετουσιώνονται σε ποιητική αγωνία.

«Κι η πόλη δεν σε λογαριάζει πια καθώς αρδεύεις
τις βιομηχανικές ζώνες της δυτικής ακτής
ψάχνοντας στα καφενεία λίγο οξυγόνο
γι' αυτή την ποίηση που αργοπεθαίνει σήμερα
μέσα στα τραμ της χαμένης αφετηρίας».

Χειμερινή Περίοδος '83-'84: Μια αναφορά

Γράφει ο σδ. ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΒΙΤΣΟΣ

Είναι συνηθισμένο πια κάθε φορά που ένα σημείωμα θέλει να κάνει κάποιο απολογισμό στη θεατρική κίνηση στη χώρα μας ν' αρχίζει και να τελειώνει με ακατάσχετη γκρίνια.

Το καλύτερο που είχε να κάνει ένα τέτοιο σημείωμα θα ήταν να ψάξει να επισημάνει τις αιτίες που το αναγκάζουν να γκρινιάσει, μόνο που αυτό είναι πολύ δύσκολο. Ακόμη πιο δύσκολο να προτείνει τρόπους για την εξάλειψη των αιτιών της θεατρικής κρίσης.

Εμείς θα περιοριστούμε σε μια κριτική αναφορά της χειμωνιάτικης θεατρικής περιόδου, σε μια προσπάθεια να κάνουμε κάτι διαφορετικό. Όχι βέβαια πως θα βρούμε τα αίτια. Αυτό είναι έργο για άλλες στήλες και άλλες πένες, έστω κι αν ούτε τις πρώτες, ούτε τις δεύτερες βλέπουμε συχνά. Το μόνο που θα κάνουμε είναι να πούμε μερικά πράγματα γκρινιάζοντας όσο το δυνατόν λιγότερο.

Παρατηρώντας τη θεατρική κίνηση το χειμώνα που πέρασε, νόμιζες πως οι θιασάρχες δε δούλευαν για το θέατρο, αλλά ότι είχαν επιδοθεί σε μια προσπάθεια καλλιτεχνικής και οικονομικής επιβίωσης.

Χαρακτηριστική είναι η διαμάχη τους με το σωματείο Ηθοποιών.

Για να αρχίσουμε από το ελληνικό θεατρικό έργο, τα καλύτερα ελληνικά έργα που παρουσιάστηκαν, και σαν τέτοια θεωρούμε το «Βασικά με λεν Θανάση» του Γιώργου Αρμένη, το «Έστω» του Μάριου Ποντίκα και τους «Δραπέτες» του Γιώργου Μανιώτη, ή ήσαν δεύτερα από λόγου τους ή παίχτηκαν σε δεύτερες παραστάσεις. Όσο για την «Κρεατομηχανή» του Βασίλη Ανδρεόπουλου, που ανέβασε η Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, ήταν φανερό πια πως είχε έντονη τη μυρουδιά των θεατρικών πειραματισμών της περασμένης εκκοσαστίας.

Ξεχώρισε το «Προξενό της Αντιγόνης» της νέας και σε ηλικία και στο Θέατρο Κατερίνας Βέργου.

Στηριγμένοι σ' ένα ρεαλιστικοφανή τρόπο γραφής, οι Έλληνες θεατρικοί συγγραφείς μοιάζουν εγκλωβισμένοι σ' ό,τι αφορά τις δυνατότητές τους σ' αυτό τον εκφραστικό τρόπο.

«Το προξενό της Αντιγόνης» μαζί με το «Χαμάμ γυναικών» και τις «Πετυχημένες γυναίκες» έδωσαν φεμινιστικό τόνο στη θεατρική κίνηση, που μπορεί να θεωρηθεί και σαν ένα χαρακτηριστικό της χειμερινής περιόδου.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι και ότι ανέβηκαν αρκετά έργα μεγάλων συγγραφέων αλλά σε παραστάσεις με χαμηλότερο επίπεδο από εκείνο των έργων. Αναφέρουμε τους «Παραθεριστές» του Γκόρκι τη

«Φάρσα μιας τράπεζας» του Ντύρενματ, τον «Σβέικ» και το «Μπάαλ», του Μπρεχτ «Το τέλος του παιχνιδιού» του Μπέκετ, την «Τζούλια» του Στρίμπεργκ.

Φαίνεται όμως ότι και ο Όσκαρ Ουάιλντ ήταν στην προτίμηση των περιφερειακών θιάσων μιας και είδαμε δύο έργα του: τη «Σαλώμη» και τη «Μπαλάντα της φυλακής του Ρήντιγκ».

Τρεις γνωστοί θίασοι προτίμησαν τις επαναλήψεις. Είναι ο θίασος του Θεάτρου Τέχνης που παρουσίασε τη θαυμάσια «Κασσέτα» της Αναγνωστάκη, ο θίασος Καρέζη-Καζάκου με το «Ποιός φοβάται τη Βιρτζίνια Γουλφ» και ο Θίασος Ληναίου -Φωτίου με το «Καληνύχτα Μαργαρίτα» που είχε ξαναπαρουσιάσει πριν μερικά χρόνια.

Το «Θέατρο Τέχνης» μετά την «Κασσέτα» παρουσίασε δύο σημαντικά έργα σε δύο το ίδιο σημαντικές παραστάσεις: «Το θαμμένο παιδί» και το «Ότε κρύο, ούτε ζέστη». Όμως ο απόληχος της «Κασσέτας» έριξε βαριά τη σκιά του στα έργα που τη διαδέχτηκαν.

Το Εθνικό θέατρο ασχολήθηκε μάλλον με την εκλογή του προέδρου του —Νίτσος ή Βολανάκης— παρά με το αντικείμενό του. Έτσι παρέμεινε το ίδιο ναρκωμένο στο γνωστό τέλμα του. Οι προσπάθειες νέων σκηνοθετών στη Νέα Σκηνή του δεν ξεπέρασαν τη μετριότητα. Ας ελπίσουμε ότι η ανακαίνιση που γίνεται στην πρόσοψή του θα προχωρήσει και πιο μέσα...

Σημαντικό το γεγονός της εμφάνισης του Δημήτρη Χορν, μα δυστυχώς σ' ένα αραχνιασμένο έργο.

Ας πούμε όμως και κανέναν καλό λόγο για να κρατήσουμε την υπόσχεση που δόσαμε στην αρχή.

Εξαιρετικά καλή η παράσταση του έργου «Η δική μας οικογένεια» του Βασίλη Μητσάκη στο Θέατρο Κεφαλληνίας που παίχτηκε για δεύτερη χρονιά φέτος.

Ακόμα αντάξια της φήμης του Αμφι-Θεάτρου του Σπύρου Ευαγγελάτου η παράσταση του Ραγκαβή «Του Κουτρούλη ο γάμος».

Ερχόμαστε τώρα στις δυο πολυσυζητημένες παραστάσεις της περιόδου. Τους «Αγροίκους» με το θίασο «Σκηνή» και το «Σώσε» με την «Ελεύθερη Σκηνή». Το πρώτο η μεγάλη θεατρική επιτυχία, το δεύτερο η μεγάλη οικονομική. Το σπινθηροβόλο βενετσιάνικο πνεύμα του Γκολντόνι αποδόθηκε με τον καλύτερο τρόπο από το Λευτέρη Βογιατζή και ήλθε σαν συνέχεια της περσινής «Σπασμένης Στάμνας».

Στο «Σώσε» έγινε μια επιστράτευση έργου, ηθοποιών και σκηνοθετικών ευρημάτων με σκοπό να δημιουργηθεί άφθογο γέλιο. Το αποτέλεσμα όμως είχε αρκετά σκαμπανεβάσματα.

Συζητημένη ακόμα και η «Ερωτική Τριλογία» με το θίασο του Δημήτρη Ποταμίτη. Ένα έργο καλοπαιγμένο με αναφορά σε καταστάσεις από τη ζωή μιας κατηγορίας τραβεστί, μα που έκφραζε ευαισθησίες πρωτόγνωρες και δυσκολονόητες για το ελληνικό κοινό.

Ακόμα πρέπει να αναφερθεί η πολύ προσεγμένη παράσταση της «Καρτελοθήκης» από το θίασο «Καθρέφτης» που εδώ και μερικά χρόνια δίνει υποδείγματα θεατρικής δουλειάς.

Είχαμε βέβαια και το «Βικτωρ και Βικτωρία» όπου η Αλίκη Βουγιουκλάκη μάταια προσπαθούσε να φτάσει την Τζούλυ Άντριους.

Ακόμα είχαμε και μια σειρά από επιθεωρήσεις παιγμένες συχνά από καλούς ηθοποιούς, που χαραμίζονταν σε ανεκδιήγητα νούμερα. Η αθρόα προσέλευση κοινού στις παραστάσεις αυτές είναι ένα πολύ καλό θέμα για κοινωνιολογική μελέτη και πολιτική ανάλυση.

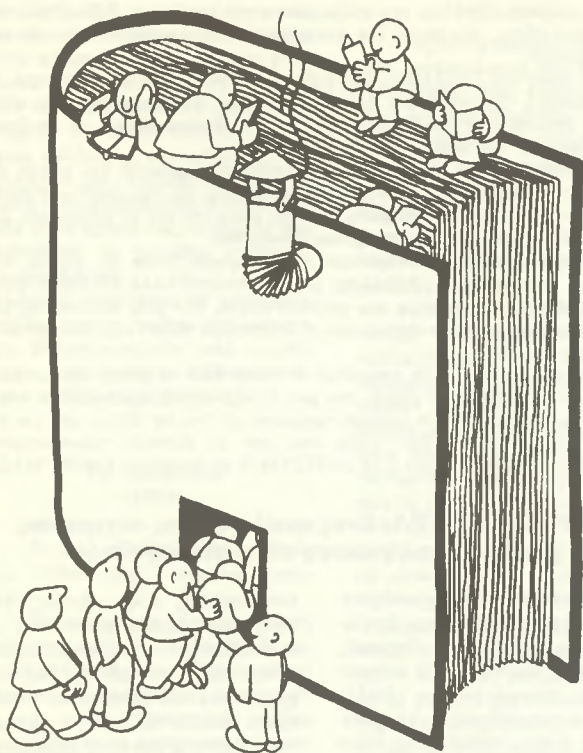
Ομαδική σκηνή από την κωμωδία «Του Κουτρούλη ο γάμος»

Έτσι λοιπόν η σαιζόν είχε πολλά χαρακτηριστικά, αλλά όχι ένα χαρακτήρα. Εκτός αν χαρακτήρας είναι η έλλειψη θεατρικών αναζητήσεων, που χαρακτηρίζει θιάσους και έργα.

Οι φιλότιμες προσπάθειες των περιφερειακών θιάσων απομονωμένες και αβοήθητες είναι από τα πράγματα προσιτές μόνο στους κυνηγούς του καλού θεάτρου.

Όσο, τέλος, για το θέατρο στην επαρχία εξακολουθεί να είναι «θάνατος» αφού τα κραυγαλέα προγράμματα για την πολιτιστική αποκέντρωση και ανάπτυξη δεν κατάφεραν να κάνουν την «Πρέβεζα» του Καρυωτάκη ανεπικήριη.

Γράφει η σδ. ΤΙΤΙΚΑ ΓΛΗΝΟΥ-ΒΕΛΕΝΤΖΑ

Καινούργια και παλιά βιβλία

Σχόλια και μνήμες

Ο ελεύθερος χρόνος είναι για όλους μας ένα οξύ πρόβλημα· απλά στους περισσότερους δεν υπάρχει! Μας αρέσει το διάβασμα, ναι πολύ, όμως έχουμε τη δουλειά, τα παιδιά, τις κοινωνικές υποχρεώσεις, κάποιο σινεμά, τα περιοδικά, την εφημερίδα, και ο χρόνος για διάβασμα πάντα λείπει. Τρέχουμε και δε φτάνουμε! Θέλουμε ναι — θέλουμε αλλά δε μπορούμε!

Αποφασίζουμε συχνά και παίρνουμε κανένα βιβλίο, πανάκριβα έχουμε γίνει κι αυτά, το σύστηνε ένα περιοδικό, είναι θαυμάσιο, όλοι μιλάνε γι' αυτό, το διαβάζουμε και, συχνά, μας απογοητεύει. Δε μας συνάρπασε, το τελειώσαμε με το ζόρι, πού τα παλιά βιβλία...

Αυτές οι απλές σκέψεις πόσο συχνά περνάνε απ' το μυαλό μας. Ο ελεύθερος χρόνος μας έχει συντριβεί μέχρις εξαφάνισσας, ο τρόπος ζωής μας είναι κινηματογραφικά γρήγορος, τα περιοδικά και οι εφημερίδες υποκαθιστούν την ανάγκη μας για διάβασμα, άλλωστε δε ξέρουμε και τι ν' αγοράσουμε, τα σχόλια που ακούγονται αφορούν πάντα τα νέα βιβλία που καμιά φορά το πνεύμα τους είναι ξένο, δεν μας συγκινούν. Έχουμε μείνει πίσω... Ακρίβηναν και τόσο πολύ, 500, 600, οι τιμές τους...

Σύμφωνοι, θά 'πρεπε να υπάρχει κάποια κρατική επιδότηση, τέτοια που να μειώνει το κόστος τους, άρα και την τιμή τους, τέτοια που κάποτε να «βοηθάει» και βιβλία, όχι τόσο εμπορικά μιν, αλλά που είναι σημαντικά για τον πλούτο και την ευρύτητα της σκέψης μας.

Οι βιβλιοθήκες, μάλιστα, αυτές θα μπορούσαν να έδιναν μια λύση στην ανάγκη μας αυτή για διάβασμα· δανειστικές, αλλά και με χώρο για αυτοσυγκέντρωση και ησυχία, κοντά μας, τόπος προσιτός και οικείος· αλλά δεν υπάρχουν.

ΑΝΤΖΕΛΑ ΝΤΑΙΗΒΙΣ ΑΝ ΑΥΤΟΙ ΕΡΘΟΥΝ ΤΗΝ ΑΥΓΗ ΒΡΑΒΕΙΟ ΛΕΝΙΝ

Ένα βιβλίο ντοκουμέντο. Απλό, κατανοητό, γραμμένο με πάθος, εξυπνάδα και πίστη για τη ζωή και τα ιδανικά της.

Μια κραυγή διαμαρτυρίας ενάντια στην πολιτική και ρατσιστική καταπίεση.

Ο ασταμάτητος αγώνας ενάντια στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ΗΠΑ, το ολοένα αναπτυσσόμενο κίνημα δοσμένο ανάγλυφα μέσα από τους κόλπους του. Οι ρατσιστικές διακρίσεις και ο αντικομμουνισμός που ξεπερνάνε τα όρια της ανθρωπίνης φαντασίας, οι πολιτικές και ρατσιστικές δολοφονίες, οι πλαστές κατηγορίες, οι συλλήψεις, η βίαιη καταστολή κάθε προοδευτικής ιδέας, οι δίκες παρωδίες, οι ψευδομαρτυρίες.

Αυτά εξιστορεί, έτσι όπως τα έζησε η Άντζελα Νταϊήβις.

Περιγράφει τη ζωή της, ξεκινώντας από τα παιδικά της χρόνια στο Μπέρμινγχαμ της Αλαμπάμα και φτάνοντας μέχρι τη δική της, μια από τις σημαντικότερες πολιτικές δίκες του αιώνα. Εξιστορεί τα γεγονότα της δεκαετίας του '60, τους πολιτικούς της προβληματισμούς και την πολιτική της δράση από το Γυμνάσιο της Νέας Υόρκης και το Πανεπιστήμιο του Λος Άντζελες μέχρι το Κομμουνιστικό Κόμμα των ΗΠΑ.

Κεφάλαια του βιβλίου: ΔΙΧΤΥΑ, ΝΕΡΑ, ΤΟΙΧΟΙ, ΓΕΦΥΡΕΣ.

ΒΙΒΛΗ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΦΑΡΜΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ Τζ. Οργουελ ΕΛ. ΤΥΠΟΣ - 1983

Από τις κυρίαρχες μορφές της χρονιάς μας, είναι αναμφισβήτητο και ο Τζωρτζ Οργουελ, μ' αφορμή το προφητικό του έργο «1984». Το έργο του Οργουελ για το οποίο θα μιλήσουμε όμως εδώ, είναι το γνωστό του **Η ΦΑΡΜΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ**. Απλό και περιγραφικό, νόημα ευαντίληπτο, σαν παραμύθι, η ζωή μιας φάρμας, μέσα από τα μάτια των ζώων που την κατοικούν. Άλογα, κόττες, γουρούνια, αντιδρούν και τελικά επαναστατούν, στο βάνανσο τρόπο των ανθρώπων, που όσο προσφέρουν τα φροντίζουν, όταν όμως γεράσουν, τα δολοφονούν περιφρονητικά, σαν άχρηστα. Καταλαμβάνουν τη φάρμα, κάνουν δική τους διακυβέρνηση, ζουν πια ευτυχισμένα μέσα στην απόλυτη δικαιοσύνη. Σιγά - σιγά όμως, μερικά ζώα, σαν εξυπνότερα, επιβάλλονται στα υπόλοιπα και γίνονται χειρότεροι και συγγενότεροι δικτάτορες από τους αρχικούς αφέντες, τους ανθρώπους.

Αργά και προοδευτικά μ' ένα ρέον ύφος ζούμε το δράμα της καταπίεσης και με σαφήνεια αντιλαμβανόμαστε πόσο εύκολα από την μια δικτατορία φτάνουμε στη χειρότερη. Μας πείθει πόσο απλό είναι, ούτε που το καταλαβαίνεις, πως τελικά «όλοι είμαστε ίσοι, αλλά μερικοί είναι πιο ίσοι από τους άλλους».

Η ειλικρίνεια και η απλότητα της γραφής του το έχουν κάνει πασίγνωστο, σάπια γκροτέσκα κάθε ολοκληρωτισμού, όποιο ξεκίνημα κι αν έχει, έργο βαθιά συμβολικό, που όμως μεταδίδει με σαφήνεια σε κάθε αναγνώστη την εκμηδένιση της ιδιωτικής μας ζωής, τον εξευτελισμό της αξίας της έννοιας «άνθρωπος», την ανατριχιαστική προοπτική μιας μηχανιστικής και ευνουχισμένης διαβίωσης.

Έχοντας ο ίδιος ζήσει την ταπείνωση και την περιφρόνηση, με την αυξημένη ευαισθησία του και την ικανότητα γραφής του, μας δείχνει μ' απλό μεν αλλά οξύ πνεύμα πόσο εύκολα και ανώδυνα γίνεται να φτάσεις στην όποια υποτέλεια και «ρομπωτισμό» της ζωής σου, αν δεν είσαι πάντα σ' επαγρύπνηση και με κοινωνική - ευαισθητοποιημένη - πληρότητα.

ΤΙΠΙΚΑ ΓΑΛΗΝΟΥ - ΒΕΛΕΝΤΖΑ

Μια εξαίρεση μόνο για την επιβεβαίωση του κανόνα, η βιβλιοθήκη του Δήμου Καλλιθέας, σύγχρονη και αγαπημένο στέκι των δημοτών που την απολαμβάνουν.

Έχει όμως και ο σύλλογός μας βιβλιοθήκη και μάλιστα — εν μέρει — και δανειστική. Ξεκίνησε και λειτουργήσει πριν 4 χρόνια περίπου, αλλά γρήγορα ατόνισε το ενδιαφέρον λίγων ατόμων. Πρέπει πάντως να το ξαναπροσπαθήσουμε: και θέλουμε και μπορούμε.

Αυτή εδώ η στήλη ξεκινάει με την ελπίδα να ανανεώσει την αγάπη και την όρεξη για διάβασμα, για τη μαγεία του βιβλίου, για την αναβίωση αυτής της απόλυτης και μοναδικής σχέσης που ζεις μόνο εσύ και το βιβλίο σου, μια σχέση που όλοι μας κάποτε την έχουμε απολαύσει.

Σκοπός της είναι μια ευρύτερη πληροφόρηση πάνω σε βιβλία που διαβάσαμε και αγαπήσαμε, βιβλία όχι μόνο καινούργια αλλά και παλιά, πάνω σ' όλα τα θέματα και τα είδη του γραπτού λόγου, που μας πλουτίσανε, μας διασκεδάσανε ή μας συγκίνησαν, που τ' αγαπήσαμε τελικά και θέλουμε να τ' αγαπήσουν και άλλοι.

Όλοι μας μπορούμε να γράψουμε σ' αυτόν εδώ το χώρο, ένα μικρό ή μεγάλο σχόλιο για κάποιο βιβλίο που μας άγγιξε, αυτός εξάλλου είναι και ο στόχος του περιοδικού, ότι υπάρχει γραμμένο να 'ναι απ' όλους μας και όχι κάποιον μονότονα τον ίδιο, αλλά από όσο το δυνατόν περισσότερους συναδέλφους κι έτσι να γίνει η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ το περιοδικό ΟΛΩΝ ΜΑΣ.

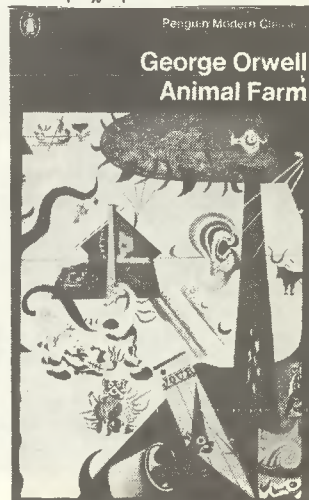
ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ: Ένας αμφιλεγόμενος συγγραφέας μια διαφορετική άποψη πάνω στο έργο του

Το «1984» — τίτλος ενός παλιού μυθιστορήματος του Βρετανού συγγραφέα Τζωρτζ Οργουελ, έγινε φέτος στην Ελλάδα αντικείμενο και αφορμή έντονης ιδεολογικής αντιπαράθεσης. Δημοσιογραφικά άρθρα, τηλεοπτικές συζητήσεις και βαθυστόχαστες φιλοσοφικές αναλύσεις βομβάρδισαν από την αρχή της χρονιάς το κοινό με συμπεράσματα του τύπου «δικαιώθηκε ο Οργουελ», σάμπως να επρόκειτο για κάποιο κατατρεγμένο ιστορικά προφήτη που ζητούσε αποκατάσταση. Βέβαια ο θόρυβος δεν ήταν τυχαίος. Άδικος όμως ο κόπος γιατί ο Οργουελ — και όταν ζούσε, και πολύ περισσότερο σήμερα είναι ο πιο δημοφιλής και ικανός εκφραστής της αστικής πολιτικής προπαγάνδας στο χώρο της λογοτεχνίας.

Η τάχα «αριστερή» σκοπιά

Τα τελευταία 30 χρόνια το βιβλίο του Οργουελ «Η φάρμα των ζώων» διδάσκεται κατά προτεραιότητα στα σχολεία και πανεπιστήμια της δυτικής κοινωνίας και αποτελεί το αλφαβητάρι του έντεχνου αντικομμουνισμού. Το έργο αυτό υποτίθεται πως είναι μια γλαφυρή, διανοουμενίστικη σάτιρα της Οχτωβριανής επανάστασης στη Ρωσία που καταλήγει στο σοφό ηθικό δίδαγμα ότι «όλες οι

επαναστάσεις είναι μάταιες, την πληρώνουν πρώτα τα κορόϊδα — οι ιδεολόγοι, τ' αφεντικά αλλάζουν όνομα αλλά κάνουν τα ίδια και χειρότερα» και άλλα τέτοια. Ποιον άραγε βολεύει πολιτικά το μήνυμα αυτό; Πάντως όχι τους προοδευτικούς ανθρώπους, έστω κι αν μερικοί απ' αυτούς μεγιστοποιούν τις δυσκολίες πραγμάτωσης των επαναστατικών αλλαγών. Με τη «Φάρμα των ζώων», γραμμένη τάχα από την αριστερή σκοπιά κριτικής στα γεγονότα, ο Οργουελ περνάει στην ουσία το κλίμα της απογοήτευσης και το άλλοθι του ατομικιστικού ομορτισμού σε κάθε ανήσυχο μυαλό. Είναι σαν να

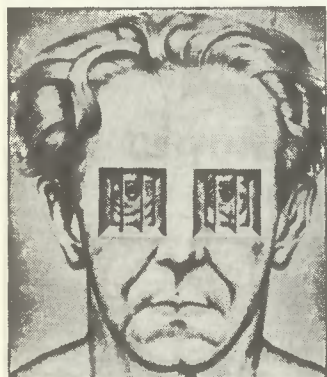

συμβουλεύει: «κάτσε ήσυχα στ' αυγά σου, κοίτα τον εαυτούλη σου κι άσε τους άλλους να βγάλουν τα μάτια τους». Πιο πολύ απ' όλους ειρωνεύεται όσους διατηρούν την πίστη τους στο όραμα μιας καλύτερης κοινωνίας και συνεχίζουν να παλεύουν γι' αυτή μέσα από αναρίθμητες δοκιμασίες. Με τέτια προσόντα, το βιβλίο του τυπώθηκε σε χιλιάδες αντίτυπα, μεταφράστηκε σε δεκάδες γλώσσες, γυρίστηκε σε κινούμενα σχέδια για τα παιδιά (που έπρεπε να δηλητηριαστούν από μικρά) και — όπως πάντα καθυστερημένα — ήλθε στην Ελλάδα.

Το περιβόητο «1984»

Το άλλο βιβλίο του Οργουελ, το «1984» είναι κάπως διαφορετικό.

Πρόκειται για έργο φαντασίας (αστυνομικής, πολιτικής, κατασκοπευτικής και... όχι μόνο) με εφιαλτικές προεκτάσεις στο φαινόμενο του ανθρώπινου φόβου μπροστά στην απρόσωπη σαδιστική εξουσία («Ο μεγάλος αδελφός σε παρακολουθεί»). Λιγότερο κραυγαλέο από το προηγούμενο, επιδέχεται αντιφατικές ερμηνείες και μπορεί να διαβαστεί ανώνυμα από αναγνώστες διαφορετικής ιδεολογίας. Στην πραγματικότητα όμως πρόκειται για ένα εξίσου αντιδραστικό κατασκευάσμα που λανσάρει — με πρωτοποριακό για την εποχή του τρόπο — τη γνώστη θεωρία των δυο «κακών» υπερδυνάμεων, δηλαδή της εξής μιας.

Ποιός ήταν

Γιος αποικιοκράτη αξιωματούχου, χωροφύλακας της Αυτού Μεγαλειότητας στις κατεχόμενες Ινδίες, άνεργος αργότερα στις φτωχογειτονιές του Λονδίνου και του Παρισιού, ο Οργουελ ξεκίνησε μ' ένα μίσος προς την κοινωνία της εκμετάλλευσης μέσα στην οποία γεννήθηκε. Στη διάρκεια του Ισπανικού Εμφύλιου βρέθηκε στις γραμμές εκείνων που πολέμησαν τον φασισμό, όμως μίσησε περισσότερο τους κομμουνιστές: την πειθαρχία τους, την οργανωμένη παρέμβασή τους, τον πεντακάθαρο τελικό τους στόχο. Κατά τη γνώμη μου, ο Οργουελ είναι κλασική περίπτωση μικροαστού διανοούμενου που αναγνωρίζει τη φρικτή εικόνα του καπιταλισμού, αλλά εμποδίζεται από τον κομπορμισμό του και από την εγωκεντρική ιδιοσυγκρασία του να δεχτεί την κομμουνιστική ιδεολογία.

Αρκετοί συγγραφείς και φιλόσοφοι προσπάθησαν να προβάλουν τον βαθύ ανθρωπισμό τους με τη μέθοδο της πολιτικής αλληγορίας και της επιστημονικής φαντασίας (Βέρν, Γουέλς κ.α.). Ο Οργουελ δεν ανήκει σ' αυτούς. Στη «Φάρμα των ζώων» και στο «1984» κυρίαρχα στοιχεία είναι ο κυνισμός και ο πεσσιμισμός.

Ο ίδιος ο συγγραφέας τέλειωσε τη ζωή του εγκλωβισμένος σ' αυτά τα αδιέξοδα στα οποία οι εκδότες των βιβλίων του προσπαθούν να πωλίσουν ανυποψίαστους αναγνώστες.

Ωστόσο, το έργο του Τζώρτζ Οργουελ δεν είναι δα και τόσο επικίνδυνο ή άχρηστο. Σε χώρες μάλιστα με οξυμένα ταξικά προβλήματα όπως η δική μας μπορεί — όσο κι αν φαίνεται παράδοξο — να λειτουργήσει αντίστροφα. Εμένα, λογουχάρη, με βοήθησε να κατανοήσω τι σημαίνει ψευτοεπαναστατική ανυπομονησία και επαναστατική διαχρονικότητα στην κρίσιμη ηλικία των 21 ετών, όταν πρωτοδιάβασα στα αγγλικά τη «Φάρμα των ζώων», ενώ λίγα χρόνια αργότερα διασκέδασα ειλικρινά με το «1984» που το βρήκα το ίδιο συναρπαστικό με έργα της Αγκάθα Κρίστι ή του Άρθουρ Κλάρκ.

Μάκης Βλασόπουλος

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ - Φρ. Μπούμπι - ΕΞΑΝΤΑΣ 1983

Για το βιβλίο αυτό, με θέμα τη ζωή της Έλλης Λαμπέτη, πολλά έχουν γραφτεί. Άλλοι διαφωνούν με την ιδέα της δημοσίευσης της ζωής ενός δημοσίου προσώπου, μετά το θάνατό του — μια και ο ίδιος αδυνατεί πια να διορθώσει ή να απορρίψει κακώς λεχθέντα — άλλοι υποστηρίζουν ότι καπηλεύεται η μνήμη του με την έκδοση τέτοιων βιβλίων αμέσως μετά το θάνατό του.

Για κάποιον όμως πέρα από τα κυκλώματα συγγραφής, τύπου, θεμάτων, το έργο αυτό είναι αληθινά ένα έργο - μάθημα ζωής. Με τη σεμνή και διακριτική γραφή της συγγραφέως το βιβλίο αφήνεται στο χέιμαρρο της εξομολόγησης της ίδιας της Λαμπέτη.

Το πρόσωπο αυτό, τόσο αγαπημένο όσο και μυθικό, ιδανικό όλων των υποψηφίων ηθοποιών για τα τελευταία 20 χρόνια, άνθρωπος τρυφερός και αυθόρμητος, ειλικρινής και βαθιά δοκιμασμένος, πέρασε πια στην ιστορία του ελληνικού θεάτρου.

«Σε μια συγκλονιστική αφήγηση, σε πρώτο πρόσωπο, λιτή, γήινη και ανθρώπινη, όπως πάντα μοναδική, η Έλλη Λαμπέτη στέκεται στο προσκήνιο και παίζει τον τελευταίο και πιο ρεαλιστικό ρόλο της. έδ Άλλοτε με χιούμορ και άλλοτε με θλίψη, εξομολογείται τις αγάπες και τα πάθη της, τους έρωτες και τα όνειρά της' ανασκαλεύει τις μνήμες των παιδικών της χρόνων, αποκαλύπτει τις κρυφές στιγμές της, κρίνει ανθρώπους και καταστάσεις, αναλύει τις αγωνίες της χαίρεται, διαμαρτύρεται, φλυαρεί...» όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο οπισθόφυλλο του βιβλίου.

Τρυφερή αλλά και άστατη, υπερευαίσθητη αλλά και περήφανη, μ' άφαστη επιμονή — με το ρόγχο του θανάτου μόνιμο σύντροφο από το πρόβλημα στο λάρυγγά της — αφηγείται τη ζωή της, γιατί «έχει πολλούς λογαριασμούς να πληρώσει», με αναφορές σε τόσα γνωστά πρόσωπα της Ελληνικής Σκηνής και δημόσιας ζωής, και όλα αυτά μέσα σ' ένα πλήθος σπάνιες και εκλεκτές φωτογραφίες, ντοκουμέντα, με κυρίαρχο εκείνο το εξαιρετό, απόκοσμο και μοναδικό της βλέμμα.

Το βλέμμα, το χαμόγελο, ο ψυχικός πλούτος, αλλά και η σεμνότητα και η έμφυτη αξιοπρέπεια της, δίνουν εκτός από τη ζωή της, και ένα αληθινό μάθημα ποιότητας ζωής και δύναμης θελήσεως.

Ο ΚΛΟΟΥΝ - Χάινριχ Μπελλ ΖΑΡΒΑΝΟΣ - 1974

Αφηγείται την ιστορία ενός νέου μεγαλοαστού, που όμως αποφασίζει να γίνει... κλόουν. Το πνιγνό όσο και υποκριτικό, κοινωνικό περιβάλλον του αρνείται να δεχτεί κάποιον που κάνει αυτό που πραγματικά αγαπάει, κάτι έξω από τα καθιερωμένα, αποκρούοντας την διπλοπρόσωπη ηθική και την κενότητα της ψυχής τους.

Με δεξιοτεχνία, απέριτο ύφος και λόγο λιτό, ο Μπελλ μας δίνει αυτή την πάλη ανάμεσα στο όνειρο και την πραγματικότητα, την άνιση αυτή πάλη ανάμεσα στο ιδανικό μας και στην «αναγκαστική προσγείωση» που ξέρουμε όλοι αλλά που ο ήρωας του αρνείται να δεχτεί. Αρνείται και προσπαθεί γι' αυτό.

Προσπαθεί συνέχεια με δύναμη ανεξάντηλη — ψυχική και σωματική — και μένει σταθερός, ακόμα και όταν ο άνθρωπος, ο μόνος που τον καταλάβαινε, υπαναχωρεί και προσαρμόζεται σε μια ζωή συγκαταβατική, καθωσπρέπει και απέραντα κενή.

Ένα βιβλίο που αν και πήρε το Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1972, συχνά αποσιωπήθηκε, παραβλήθηκε αλλά και απαγορεύτηκε μια και τάρζει βαθιά τα θολά νερά της μικροαστικής ηθικής και της καθεστηκυίας τάξης και ξυπνάει τα επαναστατημένα νιάτα που όλοι κρύβουμε μέσα μας.

«ΑΘΟΥΡΥΒΕΣ ΜΕΡΕΣ» - Νένης Ευθυμιάδη - ΕΣΤΙΑ 1983

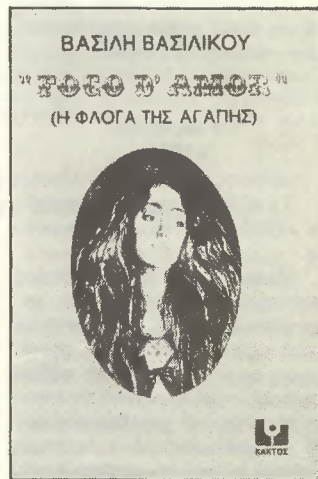
«Ξεκινώντας κάθε καινούργιο μυθιστόρημα, η διάθεσή μου είναι καθαρά ερευνητική. «Έτοιμη» έχω μόνο κάποια νοοτροπία, που στη διαδρομή του βιβλίου όχι μόνο θα εξελιχθεί αλλά και θα με φέρει αντιμετώπη με εκπλήξεις και απρόοπτα — αυτές είναι άλλωστε και οι ωραιότερες στιγμές».

Με τα λόγια αυτά η ίδια η συγγραφέας δίνει την κεντρική ιδέα για την τεχνική, αλλά και το περιεχόμενο του νέου βιβλίου της: «Αθούρβες μέρες».

Έργο με αστυνομική πλοκή κατά βάση, κάθε άλλο παρά απλοϊκή,

την αρχή μιας — ευρείας πια — συγγραφικής καριέρας που διαγράφεται ιδιαίτερα λαμπερή.

Αναμφίβολα, έχουμε να κάνουμε με μια εμπνευσμένη δουλειά, τον ώριμο καρπό μιας πολύχρονης καλλιέργειας, ένα εξαιρετό έργο, που ευτυχώς, δε φαίνεται να είναι το τελευταίο της συγγραφέως και δικηγόρου Νένης Ευθυμιάδη. Μια ευτυχισμένη στιγμή της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας.

FOCO D' AMOR Βασ. Βασιλικού - ΚΑΚΤΟΣ 1979

Κάθε φορά που ακούω για εμπνευση στο γράψιμο, θυμάμαι το βιβλίο αυτό του Β. Βασιλικού. Ξεκινάει σαν ποτάμι ανυπόμονο και κελαρυστό, σε παρασύρει από τις πρώτες κιόλας σειρές, και χωρίς να το καταλάβεις, δε μπορείς πια να σταματήσεις να το «ζεις». Γιατί είναι έτσι γραμμένα αυτά τα βιώματα που τα ζεις και συ μαζί, απορροφείσαι ασυναίσθητα. Η γνωριμία, η κοινή ζωή του συγγραφέα με τη Μίμι, γυναίκα του και μούσα του, σύντροφό του και φίλη, έρωτας και πάθος, όσο και ο αγώνας για την επιβίωση, τα ατέλειωτα ταξίδια τους, όλα αυτά σε συνάρτηση και σε παράλληλη αφήγηση με την πρόσφατη ιστορία της Ελλάδας - Χούντα - γραμμένα σαν ν' αναβλύζουν από τη μνήμη αλλά και

(συνέχεια στη σελ. 86)

«Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ» μια ταινία της Τώνιας Μαρκετάκη

Στη δύσκολη πορεία διαμόρφωσης μιας εθνικής κινηματογραφίας στην Ελλάδα, η ταινία της Τώνιας Μαρκετάκη «η τιμή της αγάπης» αποτελεί σίγουρα θετικό βήμα. Όταν λέμε εθνική κινηματογραφία εννοούμε φιλμ ποιότητας, με προοδευτικό ιδεολογικό περιεχόμενο που να είναι ταυτόχρονα προσιτά σε όσο γίνεται μεγαλύτερο αριθμό θεατών. Σ' αυτές τις προδιαγραφές ανταποκρίνεται πλήρως η ταινία. Και μ' αυτή την έννοια άξιζε τις επιδοτήσεις του Υπουργείου Πολιτισμού που έκαναν οικονομικά δυνατή την υλοποίησή της.

Το σενάριο βασισμένο στο γνωστό μυθιστόρημα του Ντίνου Θεοτόκη «η τιμή και το χρήμα», γραμμένο στα τέλη του περασμένου αιώνα, σκιαγραφεί την κερκυραϊκή κοινωνία της εποχής μέσα σ' ένα σφαιρικό πλαίσιο: Ξεκινά από φολκλωρικά στοιχεία και καταλήγει σε ιστορικά φαινόμενα όπως η παρακμή της μεγαλοαστικής τάξης και η εμφάνιση του προλεταριάτου. Αφορμή για την πλοκή του έργου η ερωτική σχέση μιας φτωχιάς κοπέλας μ' έναν επιπόλαιο γόνο παλιάς αριστοκρατικής οικογένειας που την οδηγεί στην προσωπική δυστυχία.

Αξιοπρόσεχτη είναι η διαδικασία συνειδητοποίησης του ταξικού περιεχόμενου της ζωής από τη μια μεριά της κοπέλας, γεγονός που τη βοηθά να ξεπεράσει χωρίς υστερίες ή ακρότητες και τον κληρονομικό συντηρητισμό της και τις συναισθηματικές της ουτοπίες. Παράλληλα, από την άλλη μεριά γελοιοποιείται ο τεμπέλης αρσενικός παλληκάρας που δεν εννοεί να ενηλικιωθεί και να προσγειωθεί στην πραγματικότητα.

Το σενάριο βέβαια θα μπορούσε να δεινοπαθήσει σε κάποιο ελληνικό «μελό» της δεκαετίας του '60, αλλά στα χέρια της Μαρκετάκη αξιοποιήθηκε στο έπακρο παρά το χρονικό χάσμα που το χωρίζει από τις μέρες μας και που κάνει λίγο - πολύ τα νοήματά του μακρινά σε σχέση με τα σύγχρονα προβλήματά μας. Φανερές είναι οι επιρροές της σκηνοθετίδας από ξένους δημιουργούς της κινηματογραφικής τέχνης, που όμως δεν μειώνουν καθόλου το προσωπικό της ταλέντο. Πρέπει ακόμα να σημειώσουμε την ευτυχή συγκυρία της ανάδειξης νέων υπέροχων ηθοποιών στους βασικούς και δύσκολους ρόλους, όπως της Άννας Λούλου και του Στράτου Τσοπανέλλη.

Η μουσική της Ελένης Καραϊνδρου πρόσθεσε στην ταινία την πιο κατάλληλη ηχητική επένδυση που θα μπορούσε κανείς να περιμένει.

Κοντά στή φύση

Πολλά γράφονται κι ακόμα περισσότερα λέγονται τελευταία για το πρόβλημα της διατάραξης της οικολογικής ισορροπίας.

Τίτλοι όπως «Η φύση απειλείται» ή «Η φύση εκδικείται» παρουσιάζονται συχνά στον Τύπο, δίνοντας έμφαση κι όχι αναίτια, στην πάλη για τη διατήρηση των βιότοπων, πηγών ζωής του γήινου οικοσυστήματος.

Πρωταρχικό ρόλο στην πάλη για τη διατήρηση των βιότοπων αυτόν παίζει η πολιτεία που τους θεσμοθετεί ως προστατευόμενους Εθνικούς Δρυμούς, δίνοντας τη δυνατότητα για μια ελεύθερη ανάπτυξη της φυσικής επιλογής των μορφών ζωής, απαλλαγμένη απ' τις καταστρεπτικές ανθρώπινες επεμβάσεις.

Η ανάγκη αυτή, λοιπόν, οδήγησε την ελληνική πολιτεία στην ίδρυση Εθνικών Δρυμών από το 1938 μετά από πολλές πιέσεις, κύρια των φυσιολατρικών συλλόγων όπως κι άλλων τοπικών φορέων, που είχαν όμως και σαφή τουριστικά κίνητρα. Κατά τον ορισμό του Νόμου 996/71, άρθρο 78, Εθνικοί Δρυμοί ορίζονται οι περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από άποψη διατήρησης της άγριας χλωρίδας και πανίδας, των γεωμορφικών σχηματισμών, του υπεδάφους, της ατμόσφαιρας, των υδάτων και γενικά του φυσικού περιβάλλοντος και των οποίων κρίνεται επιβεβλημένη η προστασία, η διατήρηση κι η βελτίωση της σύνθεσης, της μορφής και των φυσικών καλλόνων τους, για αισθητική, ψυχική και υγιεινή απόλαυση κι ανάπτυξη του τουρισμού, όπως και τη διενέργεια κάθε είδους επιστημονικών ερευνών.

Στους Εθνικούς Δρυμούς επικρατεί ειδικό καθεστώς προστασίας της φύσης όπως η απαγόρευση του κυνηγιού και του ψαρέματος, το κόψιμο των κλαδιών και των σπάντων λουλουδιών, οι αλλοιώσεις της γεωμορφολογίας, η βοσκή, η καλλιέργεια, οι βιομηχανικές και οικιστικές δραστηριότητες, η υλοτόμηση, η ρύπανση, τα πάσης φύσεως έργα συγκέντρωσης υδάτινων όγκων, κ.ά. που καθορίζονται από πρόσφατο νόμο.

Δυστυχώς όμως το ίδιο το κράτος με την αντίληψη της «τουριστικοποίησης» υποβαθμίζει τους Εθνικούς Δρυμούς μας, ανοίγοντας δρόμους για την ευκολότερη και ανετότερη προσπέλαση του τουρίστα. Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι αυτοκινητόδρομοι μέσα στους Δρυμούς διαταράσσουν σοβαρά τη φυσική ισορροπία του βιότοπου γιατί κατακερματίζουν την περιοχή, διευκολύνουν την πρόσβαση στους κάθε λογής βιαστές του φυσικού περιβάλλοντος (λαθροκυνηγούς, εμπρηστές, κ.ά.), προσβάλλουν την αισθητική του τοπίου και γενικά υποβαθμίζουν το χώρο προστασίας. Το επιχει-

Γράφει ο σδ. ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑΣ

ρημα της πυροσβεστικής χρήσης των αυτοκινητοδρόμων δεν ευσταθεί, γιατί απ' ενός μεν έχει αποδειχθεί ότι οι δασικοί δρόμοι αποτελούν φορείς αιτιών πυρκαγιάς, απ' ετέρου δε η χρήση του πυροσβεστικού αεροσκάφους έχει αποδειχθεί σωτήρια.

Άλλος ανασταλτικός παράγοντας στην ομαλή ζωή του Εθνικού Δρυμού είναι η συμπεριφορά του επισκέπτη - πεζοπόρου, θέμα όμως που έχει άμεση συνάρτηση με τη γενικότερη φυσιολατρική αγωγή και οικολογική παιδεία του πολίτη. (Για του λόγου το αληθές, μια ματιά το μήνα Αύγουστο στο Φαράγγι της Σαμαριάς θα μας πείσει).

Δεν θάταν άτοπο να αναφερθώ και σε δύο ακόμα παράγοντες που τους θεωρώ πρωταρχικής σημασίας για την προστασία των ελληνικών βιότοπων.

1) Είναι απαραίτητο οι Εθνικοί Δρυμοί να αποκτήσουν το εκπαιδευμένο εκείνο προσωπικό (δασολόγους,

Εθνικοί δρυμοί στην Ελλάδα

βοτανικούς, ζωολόγους, ορνιθολόγους, οικολόγους, δασοφύλακες, οδηγούς δρυμών κ.ά.) που στο πρόσσώ του ο Δρυμός θα βρει το φυσικό του σύμμαχο και 2) είναι αδιανόητο να υπάρχουν Εθνικοί Δρυμοί χωρίς περιφερειακές ζώνες πλάτους ανάλογου προς τον πυρήνα τους. Η ζώνη προστασίας αποτελεί αναγκαίο παράγοντα της ομαλής ζωής του Δρυμού γιατί περιορίζει την επαφή του πυρήνα με τον περιβάλλοντα χώρο των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Εκτός των Εθνικών Δρυμών, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει το χαρακτηρισμό περιοχών σαν Αισθητικών Δασών, Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης, Φυσικών Μνημείων και Φυσικών Τοπίων. Επίσης στην πρόσφατη σύμβαση του Ραμσάρ, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της ΟΥΝΕΣΚΟ, καταγράφηκαν από την IUCN 11 ελληνικοί «Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας».

Αλλά ας δούμε ποιοι είναι οι Εθνικοί μας Δρυμοί κι όσο ο περιορισμένος χώρος μας επιτρέπει, ας τους γνωρίσουμε.

1. ΑΙΝΟΥ:

Βρίσκεται στο ομώνυμο βουνό του Νομού Κεφαλονιάς. Έχει έκταση 28.620 στρ. και καλύπτεται από κεφαλλονίτικα έλατα, πρίνους, πλατάνια και κέδρους.

Κυριότερα είδη ζώων είναι ο λαγός, το τσακάλι κι η αλεπού. Υπάρχει δασικός δρόμος μέχρι το κέντρο του δρυμού.

2. ΒΙΚΟΥ-ΑΛΟΥ:

Βρίσκεται στο νομό Ιωαννίνων, έχει έκταση 33.000 στρ. και καλύπτεται από μαύρη πεύκη, λευκόδερμο πεύκη, ελάτη, οξιά, κέδρο, διάφορα φυλλοβόλα, αειφύλλα, πλατύφυλλα, παραποτάμια και αλπική βλάστηση. Κυριότερα είδη ζώων και πτηνών είναι: η αρκούδα, ο λύκος, το ζαρκάδι, το αγριόγιδο, ο λαγός, ο σκίουρος, το ποταμόσκυλο ή βίδρα, ο σπανιότατος λύγκας, διάφορα είδη γυπαετών κι η πέστροφα. Οι χαράδρες του Βίκου και του Αώου, τα δεκάδες ποτάμια με τα γραφικά αψιδωτά γεφύρια και τα γραφικότητα Ζαγορίσια χωριά: Βίκος, Μεγάλο και Μικρό Πάπιγκο, Βραδέτο και Μονοδένδρι αναδεικνύουν το δρυμό αυτό σ' έναν από τους σπουδαιότερους της χώρας μας. (Περισσότερα όμως για την αισθητική αυτή έξαρση της φυσικής ομορφιάς του Ζαγοριού βλ. σ' ένα από τα επόμενα τεύχη του περιοδικού μας).

3. ΟΙΤΗΣ:

Βρίσκεται στο νομό Φθιώτιδας κι έχει έκταση 42.000 στρ. Καλύπτεται από ελάτια, πρίνους και πλατάνια. Στο οροπέδιο Λιβαδιές φυτρώνει μια αφάνταστη ποικιλία από σπάνια αγριολούλουδα. Η σοβαρότερη επέμβαση στο δρυμό είναι ο δασικός δρόμος που τον διασχίζει σε μήκος 18 χιλ. Στα τεράστια δάση της Οίτης υπάρχουν αγριόγιδα, αγριογούρουνα, αλεπούδες, τσακάλια, σκίουροι, λαγοί, πέρδικες κ.ά.

4. ΟΛΥΜΠΟΥ:

Ο σημαντικότερος αυτός δρυμός βρίσκεται στο Νομό Πιερίας κι έχει έκταση 40.000 στρ. περίπου.

Καλύπτει ένα μεγάλο μέρος του ψηλότερου ελληνικού βουνού και τη χαράδρα του ποταμού Ενιππέα. Είναι ένας βιότοπος με εξαιρετική συγκέντρωση σπάνιας πανίδας και χλωρίδας. Υπάρχει πλούσια ορνιθοπανίδα με χαρακτηριστικά αλπικά είδη πουλιών όπως ο Σταυρομύτης, η χιονότσιχλα, ο χιονόστρουθος κ.ά. Στην κατώτερη ζώνη ζουν φυτά της Μεσογειακής Μακίας, ενώ στην ανώτερη, φυτά των Άλπεων και της Κεντρικής Ευρώπης. Στα δάση του ζουν λύκοι, τσακάλια, αλεπούδες, σκίουροι, ζαρκάδια, αγριογούρουνα, κουνάβια, νυφίτσες, ενώ στα ψηλώματα ζουν πολλά είδη σπάνιων αρπακτικών όπως: αετοί, γύπες και γεράκια.

5. ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ:

Καταλαμβάνει μέρος των νομών Φωκίας, Βοιωτίας και Φθιώτιδας κι έχει έκταση 35.100 στρ. Καλύπτεται από έλατα και καμμένα δάση και ζουν σ' αυτόν αλεπούδες, κουνάβια, σκίουροι, λαγοί, αγριοπερίστερα, πέρδικες κ.ά. Υπάρχουν χιονοδρομικά κέντρα, καταφύγιο και πολλοί δρόμοι διασχίζουν τον υποβαθμισμένο αυτό δρυμό.

6. ΠΑΡΝΗΘΑΣ:

Βρίσκεται στο Νομό Αττικής κι έχει έκταση 38.000 στρ. Περιλαμβάνει τον κύριο όγκο του βουνού με τις ψηλότερες κορφές. Υπάρχει αξιόλογη χλωρίδα (1.000 περίπου είδη φυτών) και ζουν σ' αυτόν αρκετά είδη ζώων. Σε κανένα άλλο δρυμό δεν έχουν γίνει τόσες ανθρώπινες εγκαταστάσεις και τεχνικά έργα όσο στην Πάρνηθα. Σ' όλες σχεδόν τις κορφές υπάρχουν στρατιωτικές εγκαταστάσεις, ραντάρ, σταθμοί τηλεπικοινωνιών και τα δάση αυλακώνονται από πολλούς δρόμους.

βλέπε σελ. 83

«Μια εικόνα αξίζει όσο χίλιες λέξεις» λέγει μια κινεζική παροιμία και στην εποχή μας, την εποχή της ταχύτητας και της τεχνολογίας η παροιμία αυτή επιβεβαιώνεται όσο ποτέ άλλοτε.

Έτσι μια φωτογραφία μπορεί να δείξει την αγωνία του πολέμου, τη δυστυχία των παιδιών της Αφρικής, τον αγώνα του εργαζομένου για την επιβίωση. Μια φωτογραφία μας γνωρίζει με πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις που χωρίς αυτήν ποτέ δε θα ερχόμασταν σε επαφή. Μια φωτογραφία ακόμη μπορεί να μορφώσει, να γαληνέψει την ψυχή και να ξεκουράσει το σώμα. Μια φωτογραφία τέλος μπορεί να ρίξει τείχη και να απομυθοποιήσει πολλά πράγματα. Πόσοι τόνοι χαρτιού, πόσα κιλά μελάνης, πόσο επιδέξιες πένες θα χρειαζόντουσαν για να γίνουν όλα αυτά τα πράγματα με το γραπτό λόγο...

Εμείς εδώ στο φωτογραφικό τμήμα του πολιτιστικού τμήματος του Συλλόγου μας, δεν ενδιαφερόμαστε τόσο για τη φωτογραφία σαν επιστήμη, όσο στο να βρεθούμε με συναδέλφους που ενδιαφέρονται για τη φωτογραφία, να διδαχθούμε ο ένας από τον άλλο, να ανταλλάξουμε την πείρα μας.

Αν ρωτήσουμε τους συναδέλφους στο διπλανό γκισέ, θα δούμε ότι οι πιο πολλοί έχουν και από μια φωτογραφική μηχανή και φωτογραφίζουν στις γιορτές τους ή στις εκδρομές τους ή ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Οι μηχανές τους είναι συχνά πανάκριβες μάρκες και εδώ και το λάθος που συχνά γίνεται: Υπάρχει η εντύπωση ότι με μια καλή μηχανή θα πάρει κανείς αναγκαία και μια καλή φωτογραφία. Η αλήθεια είναι ότι εκείνο που μετράει σε μια καλή φωτογραφία είναι ορισμένες γνώσεις τεχνικής και από κει και πέρα πια το λόγο έχουν η αισθητική και τα ερεθίσματα του καθένα.

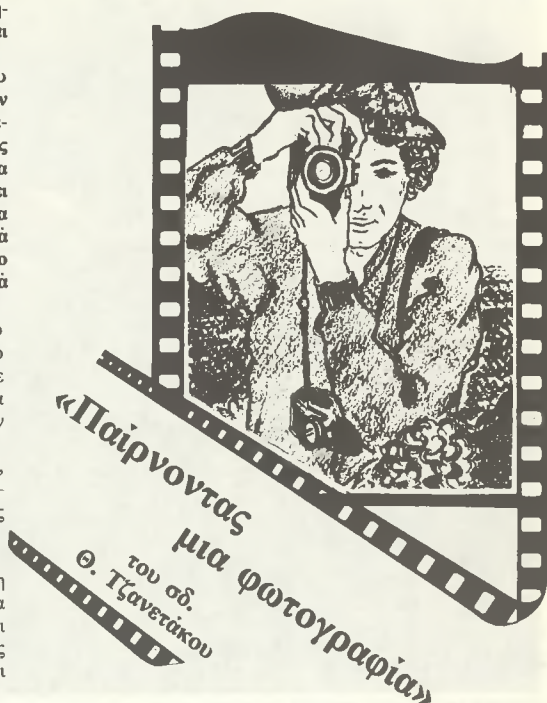
Μπορεί λοιπόν και αυτός που έχει μια απλή μηχανή να βγάλει μια καλή φωτογραφία. Βέβαια μια καλή φωτογραφία δεν είναι θέμα μόνο ταλέντου και γνώσεων. Σημαντικό ρόλο παίζουν η τριβή και η πείρα, που είναι απαραίτητες ακόμα και σε έναν ερασιτέχνη φωτογράφο και που αποκτιούνται με την προσπάθεια, την υπομονή και το χρόνο.

Αρχίζουμε λοιπόν σήμερα από τις στήλες του περιοδικού μας να γράφουμε μια σειρά από τεχνικά θέματα και πιστεύουμε πως πιο πολύ θα μετρήσει η προσωπική επαφή που θα έχουμε με καθένα από σας, που θα μας βοηθήσει να καταρτίσουμε και ένα πρόγραμμα λειτουργίας της επιτροπής μας.

ΤΟ ΦΙΛΜ: Το φιλμ είναι ζελατίνη με χημική επίστρωση, ένα μίγμα αλάτων αργύρου. Μόλις αυτά τα άλατα έλθουν σε επαφή με το φως διασπώνται και σχηματίζουν μικροσκοπικούς κόκκους μαύρου μεταλλικού αργύρου. Για μια φωτογραφία σχηματίζονται σειρές τέτοιων ατόμων αργύρου, που στη διαδικασία της εμφάνισης και με τη χρήση κατάλληλων χημικών πολλαπλασιάζονται.

Τα στάδια της εμφάνισης του φιλμ είναι τα εξής:

α) Έκθεση στο φως β) Εμφάνιση με υγρό που προκαλεί αντίδραση και δημιουργεί και περισσότερο άργυρο μέχρις ότου εμφανιστούν κόκκοι μαύρου μεταλλικού αργύρου. Μετά από καθορισμένο χρόνο εμφανίζεται το φιλμ και στη συνέχεια μεταφέρεται σε ένα συντομο μπάνιο νερού. γ) Στερέωση. Στο στάδιο αυτό έχει δημιουργηθεί ένα αρνητικό είδωλο με κρεμ απόχρωση, που είναι ευαίσθητο στο φως. Το φιλμ τοποθετείται σε διάλυμα «στερέωσης» που περιέχει υποθειώδες νάτριο. Το διάλυμα αυτό μετατρέπει τα μη εμφανισμένα άλατα, σε διαφανή. δ) Πλύσιμο. Αφήνουμε να τρέξει άφθονο νερό πάνω στο φιλμ

για να αφαιρεθούν τα χημικά. ε) Στέγνωμα. Αφήνουμε το φιλμ κρεμασμένο να στεγνώσει.

Ο χρόνος εμφάνισης και στερέωσης καθώς και η χημική σύνθεση και η θερμοκρασία των υγρών είναι ανάλογα με τον τύπο του φιλμ. Όλα τα στάδια γίνονται μέσα σε σκοτεινό θάλαμο, εκτός από το πλύσιμο και το στεγνωμα.

Τα φιλμ διακρίνονται σε αργά, μεσαία, γρήγορα ή υπερευαίσθητα. Το καθένα έχει και την ανάλογη χρήση. Βέβαια υπάρχουν και άλλοι τύποι φιλμ, που δεν είναι απαραίτητο να τους αναφέρουμε εδώ.

Τα φιλμ κυκλοφορούν σε διάφορες συσκευασίες και διαστάσεις. Πρέπει να δίνεται προσοχή στην ημερομηνία λήξης που αναφέρεται στη συσκευασία.

Τα χημικά εμφάνισης κυκλοφορούν με τη μορφή σκόνης συσκευασμένα σε φακέλους. Μπορείτε όμως και να τα φτιάξετε μόνοι σας αγοράζοντάς τα χύμα από το εμπόριο και ακολουθώντας τις συνταγές για την ανάμιξή τους. Συνηθισμένη θερμοκρασία για την εμφάνιση είναι οι 20 βαθμοί. Τα χημικά (εμφανιστές) έχουν περιορισμένο χρόνο ζωής και πρέπει να φυλάγονται σε σκούρα μπουκάλια κλεισμένα αεροστεγώς, φυλαγμένα σε δροσερό μέρος.

Το φωτογραφικό χαρτί εκτύπωσης έχει επίστρωση ευαίσθητη στο φως σχεδόν ίδια σύνθεση με αυτή του φιλμ, όμως που μεταβάλλεται πιο αργά και έτσι μπορούμε να το δουλέψουμε. Κυκλοφορεί σε πολλούς τύπους και πρέπει να φυλάγεται μακριά από υγρασία και ζέστη. Έχει μεγαλύτερη διάρκεια ζωής από ότι τα χημικά.

Σε επόμενα σημειώματα θα μιλήσουμε για μηχανές και για άλλα τεχνικά θέματα σχετικά με τη φωτογραφία.

- Ποίηση της γενιάς του '70.

Επιμέλεια - Ανθολόγηση
ΖΗΣΗΣ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ

Συνεχίζουμε το αφιέρωμά μας στη σύγχρονη μας ποίηση παρουσιάζοντας δείγματα ποιητικής γραφής της Τζ. Μαστοράκη και του Γιάννη Υφαντή.

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ: Γεννήθηκε το 1949 στην Αθήνα. Έχει σπουδάσει φιλολογία. Η πρώτη της ποιητική συλλογή, «Το Συναξάρι της Αγίας Νιότης», δημοσιεύθηκε το 1971 στην «Ποιητική Ανθολογία» του Δ. Ιατρούτσου. Άλλα ποιητικά βιβλία που έχει γράψει: «Διόδια» (1972), «Το Σόϊ» (1978) και οι «Ιστορίες για τα βαθιά» (1983). Έδ έχει επίσης μεταφράσει Γκίνσμπεργκ, Σάλιντζερ, Ουίλσον, Σίνκλαιρ, Φον Κλάϊστ κ.ά.

Αυτοβιογραφία

Επαγγελματίας διθυραμβοποιός
κοιλοτονάω τραγούδια.

Ο Ηλθιος και η Ειλείθνια

δυνάστεψαν την ανιάτη νιότη μου.

Περνώ τώρα στην ηλικία των διαπιστώσεων.

(«Διόδια», 1972)

Πώς φτάσαμε

Πώς φτάσαμε σε τούτη δω την πόλη,
τι της δόσαμε και τι της πήραμε;
Κουβαλάμε στις ράχες μας
ένα όνομα που δε μας ανήκει,
πελώριους δρόμους
που δεν ήταν ποτέ δικοί μας.
Μας κοίταζαν σαν το καινούργιο πόδημα
που το φοράει κάποιος άλλος
την ώρα που εμείς ονειρευόμαστε
μεγάλες δρασκελιές πάνω απ' τα κύματα
αβρόχους ποσι - σα να μας είπαν:
Κοιτάτε αλλά μην αγγίζετε.
Πώς μας ξοδέψαν έτσι, αδελφέ μου;
Δόσαμε και την τελευταία μας πεντάρα
σε κρατήσεις.
Εμείς, που τίποτα ποτέ δεν είχαμε
κι όλα μας ήταν απαρχής δοσμένα.

(«Διόδια», 1972)

Εκείνων που πολύ εκράτησαν και δεν μιλούσαν

Θα επιστρέφουν πάντοτε αυτοί που άδικα, σε
χρόνους άλλους, λησμονήθηκαν. Από δρακόν-
των κοίτες, θύρες άρπαγος, από τα παρεκκλήσια
των απείρων φόνων, με χαλασμένα πρόσωπα θα
επιστρέφουν ως ναυμάχοι, ελόβιοι άλλοτε, με
σκοτεινή ενδυμασία αιρετικού ή επίορκου, και
στις ανήλιαγες διόδους καιγοντας.

Όπως επαίτης ύπουλος προ των τειχών, καλύπτει
επιμελώς με το μανδύα του πληγές που άνθισαν,
με κάποιο θαύμα. Κι όπως αρχαίος γεωμέτρης λάμνοντας
νεκρώνει πίσω του τεράστιες εκτάσεις κι αναβλύζει.

(«Ιστορίες για τα βαθιά», 1983)

Ο άγνωστος στρατιώτης

Ο άγνωστος στρατιώτης
διεκδικεί τα δικαιώματα
της αφανείας του.
Έπεσε με βαθιά
προχριστιανική κατάνυξη
και τώρα θέλει να σηκωθεί.
«Και εγερθήσονται
οι εν τοις μνημείοις...»
έλεγε.
Ο άγνωστος στρατιώτης
απαιτεί τώρα τα ένσημά του
από το πεζικό
το ναυτικό
την αεροπορία
και την ανακτορική φρουρά.

(«Διόδια», 1972)

Περὶληψη

Παιδί, η μάνα μου
μου φόραγε κατάσαρκα το πατεριμών
και γαλάζια φυλαχτά της Τήνου.
Επαιρνε ένα μεγάλο κλειδί
και διπλοκλείδωνε τον ύπνο μου.
Το πρωί μέτραγε τα όνειρα
και τα κατάγραφε σ' ένα τετράδιο.
Τώρα μου ζορκίζει
το τραγούδι απ' τα χείλια
όταν κοιμάμαι
και κάθε βράδυ το κρεβάτι μου
γίνεται ένα κεντημένο κάντρο
που γράφει «Ελευθερία ή Θάνατος».

(«Το Σόϊ», 1978)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΥΦΑΝΤΗΣ: Γεννήθηκε το 1949 στη Ραΐνα της Αιτωλίας από γονείς αγρότες. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Πρώτη ολοκληρωμένη ποιητική συλλογή που έχει εκδόσει είναι το «Μανθρασπέντα»* 1977 (β' έκδοση 1980). Σ' αυτήν κυριαρχούν η συχνή αναφορά σε μυθικούς τύπους και η αναζήτηση της αλήθειας μέσα στις δυνάμεις της φύσης και της ζωής. Το έργο του έχει μεταφραστεί στα Αγγλικά και στα Ιταλικά. Ο ίδιος επίσης έχει ασχοληθεί με μεταφραστική ποιητική δουλειά (Ελιοτ, Χόλουμπ). Στα μέσα του 1982 κυκλοφόρησε το «Μυστικοί της Ανατολής» με ρήσεις παλαιών σοφών της Ανατολής και το 1984 το «Αρχαία Έδδα».

Σε διάφορα περιοδικά έχει ανακοινωθεί ότι τυπώνονται ή βρίσκονται «υπό έκδοσιν» και οι ποιητικές εργασίες του: «Ο Καθρέπτης του Πρωτέα», «Το πνεύμα του Δάσους».

ΤΑΧΑ ΜΕ ΘΛΙΨΗ

«Μα ποιός διαβάζει ποίηση τώρα πια;»
αναρωτιέται κάποιος κριτικός τάχα με θλίψη.
Και βέβαια «ποιός διαβάζει ποίηση τώρα πια»
όταν εσύ για ποίηση προωθείς
όλη την παραποίηση των γνωστών σου και των φίλων σου;

(Περιοδ. «Πράξη», τεύχ. 2/1981)

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΥ ΤΖΑΛΑΛΟΥΝΤΙΝ ΡΟΥΜΙ

Όταν θα είμαστε νεκροί να μη γυρέψεις
τον τάφο μας πάνω στη γη.
Ψάξε στις καρδιές των ανθρώπων.

Ρουμί
(«Μυστικοί της Ανατολής» 1982)

ΕΡΗΜΗΝ

Α μοναξιά του ζώου με το μαχαίρι στο λαιμό
α μοναξιά
ερήμην των θεών και των ανθρώπων

(Μανθρασπέντα*, - 1977)

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

Δεν ξέρω αν κατάγεται από βασιλιάδες
ξέρω μονάχα πως την λεν «βασιλική» κι ύστερα «Κούλα»
Με τα χοντρά μεγάλα της γυαλιά
η Κούλα είν' ένας τάβανος κουτσός
και κοψομεσιασμένος
χωρίς φτερά.

Κρατάει τη μάσια
κ' είν' έτοιμη να σκάψει μες στη γη μια τρύπα για να μπει
ή να παλέψει με την κόκκινη φωτιά που μπήκε μες (στο σπίτι της)
το φούρνο και δε δέχεται να βγει συνέχεια βάνοντας αινιγ-
γματα και τέτοια. Η Κούλα
είναι η μάνα μου.
Γαλανομάτα ήρθε απ' τα βουνά
έχοντας στα προικιά της μαιάνδρους και κεντήματα με ήλιους
και κριούς.
Μια πεταλούδα ήταν όταν ήρθε
με φτερά πελασγικά
τις κεντημένες παντανιές της και κουβέρτες.
Ήρθε σε τούτη την κοιλάδα της Ραΐνας
πούναι μια χαραμάδα στο φλοιό της Γης.

(Περιοδ. «Τέχνη και Πολιτισμός», τεύχ. 8/Μάης '81)

*«Μανθρασπέντα» κατά μια εκδοχή «ηχητικά» τουλάχιστον σημαίνει «το τίναγμα του τόξου ή το πέραςμα της αστραπής» (βλ. περιοδ. ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ τεύχ. 8/Μάης 1981 σ. 40).

ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

I

Έρχεται η φωνή μου άνεμος του απείρου.
Έρχεται η φωνή μου φορτωμένη την
αρσενική
Γύρη των άστρων· έρχεται
Στο λουλούδι του νου σου.

II

Έρχομαι από την άκρη μιας
Αιωνιότητας.
Με προβιά και με έκσταση
Μ' ένα κομμάτι σεληνόφωτο στο μέτωπο
και μ' ένα κέρατο στη ζώνη
Με μνήμες από πάχνη κι από φωτιά
Έρχομαι από την άκρη μιας
Αιωνιότητας.
Άφησα τα χνάρια μου πάνω στον
Πηλό του φωτός.
Φόρεσα τη θωριά του νερού
Φόρεσα τη δυσκινήσια των οστρακόδερμων
Βόσκησα τους ανέμους κι εξημέρωσα τους ήχους.
Έζησα του λύκου την έκσταση
Μπροστά στον πάγο και τη φωτιά.
Έρχομαι από την άκρη μιας
Αιωνιότητας.
Έρχομαι από την έρημο των άστρων.

III

Έρχομαι από την έρημο των άστρων
Μοναχικός βαδίζω ερημώνοντας το μέλλον.
Στερεύουν οι πηγές της πλάνης τα πάντα ξηραίνονται
Πλούσια απλώνεται η άμμος και μονάχα η άμμος
Χώρος για περισσότερη σκέψη
Χώρος για περισυλλογή κι ελευθερία
Χώρος του άδειου και της φωτιάς.
Έρχομαι από κει όπου πηγαίνετε
Έρχομαι από την έρημο των άστρων.
Μοναχικός φυτρώνω μες στην έρημο των λαών. Ώριμος
Ήλιος
Γέρνω από γύρη σοφίας.

ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΣ

Τρεις μέρες πριν πεθάνει ο γείτονας,
ούρλιαζε το σκυλί του, βλέποντας
τις φάσεις του θανάτου μες στο μέλλον.

Τι θάμα, ένα σκυλί
σαν το θεό του Εκκλησιαστή
που βλέπει παρελθόντα όλα τα πράγματα
σ' απόσταση τριών μερών ένα σκυλί
διάκρινε την πράξη ενός θανάτου.

Εγώ 'μωσ βρίσκω πως δεν είμαι
ούτε θεός ούτε σκυλί, μα έχω
κάτι από την πλήξη του θεού -
και κάτι απ' του σκυλιού τη θλίψη.

(«Μανθρασπέντα»)

(«Μανθρασπέντα», β' έκδοση 1980)

Η Πολιτιστική Επιτροπή του ΣΥΕΤΕ

ΕΝΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Πραγματοποιήθηκε στις 13-14 και 15 Απριλίου 1984, στο Πολυτεχνείο η Ε' Πανελλαδική Συνάντηση Πολιτιστικών Φορέων, που διοργάνωσε η Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση (ΠΑ.ΠΟ.Κ.). Οι συναντήσεις αυτές αποτελούν ένα βήμα γόνιμου προβληματισμού, διαλόγου και ανταλλαγής πείρας πάνω σε επίκαιρα και σημαντικά ζητήματα θεωρίας και δράσης του μαζικού λαϊκού πολιτιστικού κινήματος.

Κεντρικό θέμα της φετινής συνάντησης ήταν «η Πορεία για την αλλαγή στον Πολιτισμό».

Ο ΣΥΕΤΕ δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην πολιτιστική δουλιά και την ανάπτυξη της στο χώρο μας, συμμετείχε στη συνάντηση αυτή και έφερε την πείρα και τον προβληματισμό του, με την παρακάτω ομιλία του εκπροσώπου του συνάδελφου Αλέξη Κράους:

Θέλοντας ν' αναπτύξουμε εδώ το ρόλο, τις διαστάσεις και τις προοπτικές της πολιτιστικής δραστηριότητας στο Σύλλογό μας, θα ξεκινήσουμε με μια αναφορά στο πλαίσιο όπου αναπτύσσεται η δράση αυτή. Αναφορά συχνά επαναλαμβανόμενη, αναγκαία όμως νομίζουμε, γιατί συνοψίζει τις αντιλήψεις μας μια και θεωρούμε πως συνδικαλιστική και πολιτιστική δραστηριότητα είναι στενά συνδεδεμένες, πως εθνική και πολιτιστική ανεξαρτησία αλληλοστηρίζονται και αλληλοσυμπληρώνονται και πως οι λαϊκοί αγώνες και η λαϊκή συμμετοχή και κινητοποίηση είναι σημαντικός μοχλός της πολιτιστικής προόδου.

Τονίζουμε εδώ απ' την αρχή ότι η ερασιτεχνική πολιτιστική δραστηριότητα στο ΣΥΕΤΕ είναι καθαρά δημιουργήμα των Εργαζομένων της Εθνικής Τράπεζας, αποτέλεσμα των νέων αναγκών ερασιτεχνικής προσωπικής έκφρασης και των διεκδικήσεων για την κατοχύρωση του δικαιώματος αυτού. Καμιά σχέση δε υπάρχει και καμιά σύγκριση δεν μπορεί να γίνει με τις πολιτιστικές βιτρίνες, το πολιτιστικό μάρκετινγκ των ξένων ιδίως Τραπεζών, που χρηματοδοτούνται από τις Διοικήσεις (CITI BANK, AMERICAN EXPRESS) κι εξυπηρετούν απόλυτα ανάγκες των επιχειρήσεων. Ούτε ακόμα με τις σοβαρότερες πολιτιστικές δραστηριότητες των Δ. Σχέσεων της Ε.Τ.Ε. (ή μερικών άλλων Τραπεζών) που ξεπερνούν μεν κατά πολύ το πλαίσιο του μάρκετινγκ και τις βιτρίνες και προσφέρουν έργο ποιότητας στον τόπο, είναι όμως φτιαγμένες από τις Διοικήσεις, απασχολούν επαγγελματίες κι απευθύνονται (όχι πάντα) σε μια αγορά.

Αν το Πολιτιστικό του ΣΥΕΤΕ ζήτησε τη συνεργασία των Δ. Σχέσεων της ΕΤΕ για πολυθέαμα και θεατρική παράσταση, και το αποτέλεσμα ήταν πολύ θετικό, πάγια γραμμή του Συλλόγου είναι να έχει την απόλυτα ανεξάρτητη πολιτιστική ερασιτεχνική δραστηριότητά του — με τελείως ιδιαίτερο χαρακτήρα, προσπάθεια μοναδική για την ώρα στο χώρο των Τραπεζών — και τα ποσά που διεκδικεί κι αποσπά απ' τη Διοίκηση να χρησιμοποιούνται απ' τους Εργαζομένους για σκοπούς που μόνο ο Σύλλογος επιλέγει. Η πολιτιστική δράση αποτελεί για μας τομέα της ολοκληρωμένης συνδικαλιστικής δραστηριότητας γιατί εκφράζει τις νέες ανάγκες των Εργαζομένων. Σκοπός της είναι η αλλαγή των εργασιακών σχέσεων μέσα απ' τη νέα πολιτιστική διεκδίκηση προς την εργοδοσία, που συχνά αντιστάθηκε.

Εθνική και Πολιτιστική ταυτότητα

Πρέπει να επισημάνουμε ότι η Ελλάδα είναι από κείνες τις μικρές χώρες της «περιφέρειας» που έχουν αποδείξει τις δυνατότητες των κοινωνικών τους σχηματισμών (συνήθως σε περιόδους εθνικής ανεξαρτη-

σίας) να αφομοιώνουν τις ξένες και ιδιαίτερα τις δυτικές πολιτιστικές επιρροές. Για να πάψει η σύγκριση μόνο με τις προηγμένες χώρες που δείχνει πάντα την Ελλάδα στο χείλος της καταστροφής, αναφέρουμε εδώ για παράδειγμα την περίπτωση άλλων μικρών χωρών της Μεσογείου (συχνά πρώην αποικιών) που υποφέρουν απ' τον εγκλωβισμό του εθνικού πολιτισμού τους στα πλαίσια της παράδοσης και της συντήρησης, ενώ καθετί νέο, κάθε κυρίαρχη και εκσυγχρονισμένη ιδεολογική δραστηριότητα εκφοράζεται το περισσότερο σε ξένη γλώσσα, ιδίως σ' εκείνη του πρώην αποίκου.

Έτσι μηνένίζεται το μπόλιασμα του παραδοσιακού

πολιτισμού με τα νέα στοιχεία και το αδιέξοδο είναι πλήρες στη φάση αυτή.

Βέβαια η Ελλάδα δεν υπήρξε ποτέ αποικία μετά το 1829. Όμως κι η Οθωμανική κυριαρχία άφησε πολιτιστικά και ιδεολογικά ίχνη μεγάλης διάρκειας κι οι δυνάμεις της Δύσης επηρέασαν ισχυρότατα πολιτικά, οικονομικά και ιδεολογικά και μερικές φορές κατέλαβαν τη Χώρα μας.

Ο νεοελληνικός όμως πολιτισμός και τα γράμματα, και πριν το σχηματισμό του Κράτους και στη συνέχεια βέβαια, υπήρξε πόλος έλξης για σημαντική μερίδα των πληθυσμών των Βαλκανίων και της Μ. Ασίας. Για παράδειγμα Αρβανίτες και Βλάχοι — αν σήμερα οι ονομασίες αυτές έχουν κάποιο πεζό νόημα — αντιστοιχούν σε εθνότητες που εξελληνίστηκαν, όπως και άλλες, μέσα στη διαδικασία οικονομικής και ιδεολογικής ανόδου που ξεκίνησε στο 17ο και 18ο αιώνα για να καταλήξει στο ελληνικό 1821. Ο Α. Κοραΐς συμβολίζει (ακόμη κι αν ξεπεράστηκε αργότερα) τη θέληση και την ικανότητα της νεοελληνικής διανόησης να εμπλουτίσει τον πολιτισμό της με τα φώτα της Ευρώπης και της Γαλλικής Επανάστασης και τη γνώση της Ελληνικής κλασικής αρχαιότητας.

Υπάρχει λοιπόν μεγάλη κι ισχυρή παράδοση αφομοίωσης και σύνδεσης στο νεοελληνικό πολιτισμό.

Σήμερα, στην εποχή της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης και της ηλεκτρονικής, εξάρτησης και πρόοδος έρχονται συχνά, θα λέγαμε, από τα ίδια σχεδόν κέντρα. Πολλοί, κι όλο περισσότεροι, Έλληνες τείνουν να μάθουν το χειρισμό των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και των ξένων ιδίως των δυτικών γλωσσών, να σπουδάσουν σε χώρες της Δύσης και της Ανατολής, ν'

ακούσουν ευρωπαϊκή κι αμερικανική μουσική. Έτσι πέρα απ' την άρνηση της πολιτικής εξάρτησης που επιτέλους μπόρεσε να εκφραστεί σε μεγάλο βαθμό, και μαζί μ' αυτήν, τεράστια ανάγκη υπάρχει ν' αναπτύσσονται διαρκώς κι αγωνιστικά οι ικανότητες πολιτιστικής σύνθεσης κι αφομοίωσης του λαού μας ώστε να μην είμαστε μηχανικοί καταναλωτές των ιδεολογικών υποπροϊόντων που μας φθάνουν με το ρυθμό των σήριαλ και των φάστ φούντ.

Κίνδυνος υπάρχει πάντα, και σήμερα ιδιαίτερα, να καταλήξουμε εκεί που μας θέλουν οι παραγωγοί των υποπροϊόντων αυτών δηλ. σαν τα αμερικάνικα κοτόπουλα της βιομηχανοποιημένης ορνιθοπααραγωγής που εκατοντάδες γενιές τώρα τρέφονται με τα ίδια τους τα περιττώματα (πλούσια ήδη σε τροφικές ουσίες γιατί δεν προλαβαίνουν να καλοχωνέψουν).

Εμείς όμως θέλουμε να είμαστε ώριμοι κι εκλεκτικοί καρποί των νέων καιρών και της εθνικής και λαϊκής πολιτιστικής μας παράδοσης.

Όλες αυτές οι επιλεκτικές και αφομοιωτικές διεργασίες αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα στις περιόδους εθνικής ανάτασης (όπως στην Αντίσταση) ή τουλάχιστον σε περιόδους που η χώρα μας γνώρισε ανεξάρτητη εθνική πολιτική και δημοκρατική ζωή στο εσωτερικό. Κι αυτό αφορά βέβαια την περίοδο της μεταπολίτευσης αλλά ακόμα περισσότερο της αλλαγής.

Φορέας των διαδικασιών αυτών ήταν κι είναι πρωτ' απ' όλα η εθνική προοδευτική μας διανόηση και ο καλλιτεχνικός κόσμος που έχουν και την πρώτη ευθύνη, δίπλα σ' αυτήν της πολιτείας. Είναι όμως ουσιαστικής εδώ ο ρόλος του σωστά προσανατολισμένου λαϊκού κινήματος, πράγμα που η Δεξιά υπήρξε πάντα ανίκανη έστω και να το σκεφτεί.

Στιγμιότυπο από την 5η Πανελλαδική Συνάντηση των Πολιτιστικών Φορέων

Οι σδ. Ε. Χατζητητοφής, Α. Χαλαμπίδου και Μπ. Κακκαβάς σ' εκδήλωση του Πολιτιστικού

Πολιτιστικές αλλαγές και μαζικός πολιτισμός (μαζική κουλτούρα)

Μιλάμε σήμερα συχνά για τη μαζική κουλτούρα, το μαζικό πολιτισμό και θέλουμε να υπογραμμίσουμε με δύο λόγια την ιδιαιτερότητα του φαινομένου αυτού.

Η έκφραση μαζικός πολιτισμός, φαίνεται να διαδέχθηκε την έκφραση λαϊκός πολιτισμός και μοιάζει να σηματοδοτεί τις πρόσφατες μεγάλες κοινωνιολογικές μεταβολές.

Πραγματικά εδώ και 20 χρόνια περίπου η χώρα μας άρχισε να γνωρίζει αυτό που μπορούμε να ονομάσουμε διαδικασία αναπτυξιακή.

Αθλιότητα στο χωριό και ντενεκεδένιες συνοικίες στις πόλεις, περιορίστηκαν ή εξαφανίστηκαν. Το οικονομικό επίπεδο του μέσου νεοέλληνα ανέβηκε. Οι κοινωνικοί αγώνες συνεχίστηκαν συχνά πιο αποτελεσματικά και σε άλλο επίπεδο τα 10 τελευταία χρόνια. Τεράστιος αριθμός ατόμων μεταφέρθηκε από τα χωριά στις πόλεις. Μετανάστευση, καράβια, τουρισμός, ύψωση των αγροτικών τιμών έδωσαν στους πολλούς τη δυνατότητα μιας καλύτερης ζωής. Τα ανερχόμενα αυτά λαϊκά στρώματα εκφράστηκαν ολοκληρωμένα και ανεξάρτητα για πρώτη φορά πολιτικά στις τελευταίες εκλογές του '81. Όμως από τα προηγούμενα χρόνια μαζί με την ύψωση του οικονομικού επιπέδου, την αναζήτηση της νέας πολιτικής έκφρασης άρχισαν να εμφανίζονται σιγά, σιγά και νέες πολιτιστικές απαιτήσεις. Αν στη μαζική κουλτούρα περιλαμβάνονται ο «Θησαυρός» και το «Ρομάντζο» μια μελέτη του περι-

χομένου τους θα μας δείξει την εξέλιξη που υπάρχει ακόμη και στα περιοδικά αυτά. Μαζική κουλτούρα είναι κι οι διαφημίσεις και σίγουρα τα έργα της Βουγιουκλάκη και του Βουτσά που κάνουν 250.000 εισόδους εκεί που τα «καλά» ελληνικά και ξένα έργα μόλις που συγκεντρώνουν μερικές χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες εισιτήρια.

Έτσι ο μαζικός πολιτισμός συνορεύει με την υποκουλτούρα, είναι πιο ευάλωτος στις κάθε είδους εισβολές γιατί του λείπουν οι αναφορές του λαϊκού πολιτισμού. Χρειάζεται τεράστια προσπάθεια για να διαφυλαχθεί. Για το λόγο αυτό πρώτο ρόλο παίζουν εδώ οι μαζικοί πολιτιστικοί σύλλογοι και οι πολιτιστικές δραστηριότητες στους μαζικούς χώρους. Σ' αυτούς μετρίεται και η δυνατότητα της πολιτιστικής μας αντίστασης.

Οι νέες πολιτιστικές ανάγκες που εμφανίστηκαν και οι νέες απαιτήσεις, όπως η ανάγκη της προσωπικής έκφρασης και η δυνατότητα να καλυφθεί η ανάγκη αυτή, μοιάζουν να είναι ένας νέος προσανατολισμός των διεκδικήσεων των εργαζομένων που σίγουρα θα φέρει μεγάλες αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις.

Η πολιτιστική δράση του ΣΥΕΤΕ

Βασισμένη στην ερασιτεχνική δημιουργικότητα η δράση αυτή, μοναδική στο χώρο των Τραπεζών, βοηθά στο πέρασμα των έργων του καλλιτεχνικού κόσμου και της διανοήσεως σε ευρύτερα κοινωνικά στρώματα μέσα από το ίδιο το κανάλι της συν/κής διεκδίκησης και συνδέει πολύ περισσότερο τον εργαζόμενο με το σύλλογό του. Για τους λόγους αυτούς η πολιτιστική

δραστηριότητα υπήρξε αντικείμενο αντιπαράθεσης και αντίστασης από τη μεριά της εργοδοσίας γιατί έγινε απ' αυτήν σωστά αντιληπτή σαν νέος τομέας αμφισβήτησης της εξουσίας. Αν σήμερα και ύστερα από την προώθηση που βρήκαν οι προτάσεις του συλλόγου στην περίοδο '81-'82, τα πράγματα πάνε καλύτερα, όμως ο δρόμος είναι πολύ μακρύς ακόμη.

Η ιδέα της πολιτιστικής επιτροπής ξεκίνησε περίπου το 1977, όταν όλες οι δημοκρατικές δυνάμεις βρέθηκαν στο ΔΣ του ΣΥΕΤΕ. Απ' το 1977 μέχρι το 1980 η Πολιτιστική Επιτροπή αναζητούσε το δρόμο της και οι αντιστάσεις υπήρχαν ακόμη και στις γραμμές των ιδίων των συνδικαλιστών που έβλεπαν τα πολιτιστικά όχι αμέσως προτεραιότητας προβλήματα.

Απ' το 1980 και ύστερα τα ερωτηματολόγια που κυκλοφόρησαν για τις πολιτιστικές προτιμήσεις και

Έτσι 300 περίπου άτομα στελεχώνουν κατά κάποιο τρόπο τις δραστηριότητες αυτές στην Αθήνα και την Πειραιά. Στην επαρχία οι ανάγκες και η ζήτηση είναι έντονες, αλλά ακόμη, δεν έχουν βρεθεί τα μέσα που χρειάζονται. (Η Θεσσαλονίκη έχει μικρή δραστηριότητα).

Προοπτικές:

Οι μικροί αριθμοί (300 δραστήριοι σε 12.000 μέλη του Συλλόγου) υπογραμμίζουν την ανάγκη:

1. της μεγάλης προσπάθειας που πρέπει να γίνει στον τομέα
2. του προσανατολισμού της πολιτιστικής δράσης προς τη δραστηριοποίηση του καλλιτεχνικού και λο-

Μέλη της Πολιτιστικής Επιτροπής σ' εκδήλωση της 12 Φλεβάρη 1979

ικανότητες των συναδέλφων έπαιξαν σημαντικό ρόλο. Δημιουργήθηκαν 12 τμήματα:

1. Ερασιτεχνικής χορωδίας με τη διεύθυνση της Τερψιχόρης Παπαστεφάνου που είναι ένθερμη υποστηρίκτρια των ερασιτεχνικών προσπαθειών. Η χορωδία αυτή σήμερα έχει πίσω της πλούσιο έργο και συγκεντρώνει 40 μέλη.
2. Ερασιτεχνικού θεατρικού θιάσου που στήθηκε και με μεγάλες προσπάθειες ανέβασε κιόλας δύο έργα μέχρι τώρα με μεγάλη επιτυχία και εκτός Αθήνας (35 περίπου μέλη).
3. Χορού μοντέρνου και παραδοσιακού ελληνικού (με 120 μέλη).
4. Ορχήστρας
5. Φωτογραφίας
6. Περιοδικού «Πολιτιστική» που έχει και τη λογοτεχνική δουλειά.
7. Εφημερίδας «Τραπεζιτική» μηνιαίας έκδοσης.
8. Εικαστικών
9. Φυσιολατρικού
11. Αυτοκινήτου - Μοτοσικλέτας και
12. Δρομέων.

γοτεχνικού δυναμικού που έχει η Εθνική Τράπεζα (μια και πάντα μετρούσε ανάμεσα στους εργαζόμενους ικανό αριθμό διανοομένων και καλλιτεχνών).

Το δυναμικό αυτό για την ώρα δεν έχει συνειδητοποιήσει τις πολλαπλές ωφέλειες που μπορούν να προκύψουν από την πολιτιστική συνεργασία του με το Σύλλογο.

Εξάλλου, νέο τμήμα δημιουργήθηκε για τη βιβλιοθήκη και το αρχείο του Συλλόγου με ιδιαίτερο αλλά όχι αποκλειστικό προσανατολισμό τη δημιουργία σύγχρονης δανειστικής συνδικαλιστικής βιβλιοθήκης.

Καταλήγουμε αναφέροντας τις άμεσες προοπτικές της πολιτιστικής δραστηριότητας όπου εγγράφουμε τη μεγάλη προσπάθεια για τη διεύρυνση της πολιτιστικής δύναμης στο χώρο μας, προσπάθεια που περνάει αναγκαστικά από τις μεγάλες δυνατότητες εργασίας στο επίπεδο της ΟΤΟΕ και της ΓΣΕΕ. Συνεργασία που μόνη αυτή μπορεί να λύσει τα προβλήματα της επαρχίας με τις μικρές ομάδες. Εξάλλου το νέο καταστατικό της ΟΤΟΕ προβλέπει υπεύθυνο γραμματέα για τις Δημόσιες Σχέσεις και τα Πολιτιστικά που πρέπει επιτέλους να δραστηριοποιηθεί κατάλληλα.

δισκοθήκη

Carmina Burana

του Karl Orff με τον Ray Mazarek

Μία από τις φετινές μουσικές δημιουργίες που θα παρουσιάσουμε, χωρίς να είναι καινούργια μουσική δουλειά είναι η διασκευή των Carmina Burana του Karl Orff από τον Ray Manzarek, τον πρώην οργανίστα του συγκροτήματος των Doors.

Ας αναφέρουμε λίγα λόγια για τους στίχους του έργου, που ανακαλύφθηκαν το 1803 στη βιβλιοθήκη μιας μονής Βενεδικτίνων, στο Μπίρεν της Βαυαρίας.

Πρόκειται για μια μελοποιημένη μεσαιωνική συλλογή ποιημάτων, με έντονα κοσμικό περιεχόμενο.

Σ' όλο το έργο υπάρχει διάχυτη η αγάπη για τις υλικές απολαύσεις, ποτό, γαστρονομία, ξεφάντωμα, λατρεία της φύσης, της νύχτας, της

ομορφιάς, του έρωτα, που μοιάζει μ' ανοιξιάτικο ξέσπασμα, ή έστω η πρόκληση της Μοίρας που πανίσχυρη ρυθμίζει με τον τροχό της τις τύχες των ανθρώπων.

«Ω! Τύχη σαν το φεγγάρι πάντοτε αλλάζει» λέει ο πρώτος στίχος του «O fortuna».

Στα 1936 ο Karl Orff συνεπαρμένος από την ένταση της ποίησης και την τόσο γήινη, τη σχεδόν ζωική γοητεία της, αναδημιουργεί τα Carmina Burana αποφεύγοντας διάφορες μουσικές καινοτομίες, διατηρώντας με την τέχνη του το μεσαιωνικό μουσικό χαρακτήρα τους.

Έτσι γίνονται ένα από τα αγαπημένα και τα ωραιότερα έργα του 20ου αιώνα.

Γράφει η σδ. Ε. ΠΑΧΟΥ

Ο Ray Manzarek στις μέρες μας, θέλοντας να δώσει πιο σύγχρονη μορφή στο έργο, χρησιμοποιώντας διάφορες ηχητικές πηγές, (συνθεσάιζερ, ηλεκτρική κιθάρα, ντραμς, μπάσο, σαξόφωνο, φλάουτο και φυσικά χοροδία), δίνει το μανδύα του ροκενρόλ σ' αυτό το κλασικό έργο, χωρίς καθόλου να αλλοιώσει τη μουσική του Orff, διατηρώντας και τους λατινικούς στίχους των κειμένων.

Υπάρχει η απορία, τι θα μπορούσε να προσφέρει η διασκευή του Manzarek στην κλασική μεγαλοπρέπεια της μουσικής του Orff, και κατά πόσο είναι πολιτιστικά σκόπιμη, διόντας ροκίστικη εμφάνιση σε μία μουσική με ρίζες μεσαιωνικές.

Με ελάχιστη επιφύλαξη, πρόκειται για θετική προσφορά, που θα δοκιμαστεί στο χρόνο για να έχουμε ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Όμως η ζωντανή, δυνατή, επική μουσική των Carmina Burana θα 'ναι πάντα ένα κάλεσμα στο ξεφάντωμα της ζωής, ή αν θέλετε η λατρεία της ίδιας της ζωής, μ' όλο το ανθρώπινο πάθος.

Αυτό το πάθος είναι που δίνει στο έργο τη μεγαλοπρέπεια του ακέρια και άθραη στο χρόνο.

Είτε πρόκειται για μουσική που γράφτηκε από τον Orff, είτε σαν διασκευή του Manzarek, που προσπαθεί να γίνει προσιτή στη σημερινή πραγματικότητα με τις ρευστές αξίες και την αβεβαιότητα, μοιάζει με έντονη δίνα, εκείνη τη δίνα της μέλισσας για το νέκταρ, ή εκείνη την εφημερότητα της πεταλούδας στο τρέλο πέταγμα από άνθος σε άνθος.

Είναι η αγάπη για τις απλές ηδονές, για τα απλά όμορφα πράγματα.

«Ελα, έλα, πράγματι έλα, σε παρακαλώ μη με αφήσεις να πεθάνω», λέει ο στίχος του «Veni veni venias».

Κι εμείς σήμερα σε ένα καθημερινό τροχό δεσμώντες μπορούμε να χαρούμε άραγε τούτο το ερωτικό ξεφάντωμα, τούτον τον ύπνο της ζωής;

Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκι

Γράφει ο σδ.
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΚΑΤΣΕΛΗΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

*«Όπως εμείς δουλεύουμε, σάμπως, εμείς
να φτιάχνουμε, την πιο μεγάλη εποποιία.
Έτσι όλο θα δουλεύουμε, όλα υποφέροντάς
τα για να τρέχει η ζωή, μας στα δικά μας, τα,
βαγόνια βιάζοντας, με σιδερένια εμβλήματα,
των ημερών τις ρόδες,
στις δικές μας
τις στέπες και τις πολιτείες,
τις παγωμένες
τις δικές μας.*

Δεν υπάρχει ποιητής στον κόσμο όλο που το έργο του να διαβάστηκε και να μελετήθηκε τόσο όσο του ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ. Τα ποιήματά του έχουν μεταφραστεί και κυκλοφορήσει σ' όλες τις γλώσσες του κόσμου και σ' εκατοντάδες διαλέκτους. Κι όχι μόνο τα ποιήματα αλλά και τα θεατρικά κι οι ομιλίες και τα μανιφέστα για λογοτεχνία και τέχνη που συνέταξε ή υπέγραψε.

Ποιός είναι λοιπόν αυτός ο Βλαντιμίρ Βλαντιμίροβιτς Μαγιακόφσκι, ο οικουμενικός, ο ποιητής όλων των λαών;

Ποιός είναι αυτός που συναντάμε στις προθήκες όλων των βιβλιοπωλείων, μεταφρασμένο και τυπωμένο από τόσο διαφορετικούς εκδοτικούς οίκους;

Ποιός είναι αυτός που ζήτησε να ξεπλύνουμε τα χέρια μας από τη βρωμία και τη φρικτή σαπίλα των βιβλίων που γράφτηκαν πριν απ' αυτόν;

Είναι ο καλλιτέχνης, ο ποιητής, ο στρατιώτης, ο ηθοποιός, ο θεατρικός συγγραφέας, ο παλιάτσος και τηλεβόας, ο ζωγράφος, ο σκηνογράφος κι αγκιτάτορας, είναι ένα από τα παιδιά της επαναστατημένης Ρωσίας του Λένιν. Ναι. Ο Βολόντια, τυχερός που γεννήθηκε σε μια τέτοια χώρα και τη συγκεκριμένη περίοδο της μπολσεβίκικης επανάστασης, κατάφερε και γατζώθηκε απ' το άρμα του καιρού του. Κατάφερε κι έγινε ο προφήτης κι ο προπαγανδιστής της νικηφόρου πορείας του σοσιαλισμού. Άνοιξε διάπλατα τα ρουθούνια του, ανέπνευσε την επανάσταση και την έκανε τέχνη κι όπλο τρομερό. Της χάρισε και τα δικά του φτερά.

Πολυδιάστατος και πολυτάλαντος. Φύση εκρηκτική. Πλάστης, αρνητής και καινοτόμος. Τρυφερός, μαχητικός κι ασυμβίβαστος πάντα σε μια πορεία αδιάκοπη, συνεχώς ανανεούμενη, γεμάτη με την αίσθηση του χρέους όχι μόνο απέναντι στον εαυτό του αλλά και το λαό. Ένα λαό που τούλαχε να πάρει την τύχη στα χέρια του και να οικοδομήσει, πρώτος αυτός, το μέλλον της παγκόσμιας εργατικής τάξης, ανοίγοντας μονοπάτια στο όνειρο.

Ο Μαγιακόφσκι ήταν ο ποιητής που ζήταγε «την ξιφολόγχη και την πένα να θεωρούνται το ίδιο πράγμα με το μαντέμι». Δε δέχτηκε ποτέ στην ποίησή του να κλείσει τα προσωπικά αδιέξοδα. «Ο συγγραφέας» φώναζε, «οφείλει να μπει πρωτοπόρος της τάξης του

και να εκτελέσει την κοινωνική του αποστολή». Για τούτο και τον βρίσκουμε πάντα στην πρώτη γραμμή να «πολεμά δίπλα στους εργαζόμενους σ' όλα τα μέτωπα».

Αυτός ο φαρδύτερνος και ευαίσθητος ποιητής κατάφερε να κάνει ένα το προσωπικό και το συλλογικό - το κοινωνικό. Κατάφερε να κάνει γιορτή την κόλαση που μέσα του κόχλαζε. Να μείνει ζωντανός «χωρίς μια τρίχα λευκή μήτε γεροντίστικη τρυφεράδα». Κατάφερε να αποδεσμεύσει τον ποιητικό ρυθμό απ' τα πρότυπα εκφραστικά μέσα και συνάμα να κερδίσει τη μάχη μ' όσους φώναζαν «οι εργάτες δε σας καταλαβαίνουν». Καυγατζίδικος χαρακτήρας, τ'άκουγε από παντού, μα πάντα κατάφερνε, ανασκουμπώνοντας τα μανίκια, να κερδίζει το δικαίωμα να υπάρχει σαν συγγραφέας της επανάστασής του. Μια αστείρευτη πηγή, δεινός ομιλητής και ρήτορας, κατάφερνε να ξημεροβραδιάζεται απαγγέλλοντας για τους εργάτες στα εργοστάσια. Κάθε χρόνο τον άκουγαν κατά μέσο όρο 60.000 άτομα, ενώ 200 ποιητικές βραδιές είναι ο απολογισμός των τριών τελευταίων χρόνων της ζωής του. Ταξίδεψε με ανοιχτά κάρτα, φορτηγά και ερειπωμένα βαγόνια οργάνοντας κυριολεκτικά τη χώρα απ' τη μια γωνιά στην άλλη. Δε χώρεσε στις πόλεις, όμως του' πεφτε λίγο να γράφει μόνο.

Στα είκοσι χρόνια δουλειάς του οργάνωσε μια έκθεση με ντοκουμέντα κι υλικό απ' τη δράση του. «Για να γίνει αυτή η έκθεση πλήρης πρέπει να μεταφέρουμε εδώ τα τραμ και τράινα που είναι σκεπασμένα με τους μαχητικούς στίχους μου, τους μαχητές που

φωνάζουν τα τραγούδια μου, τους φράχτες, τους τοίχους, αλλά και τις σημαίες που περνούσαν δίπλα απ' το Κρεμλίνο πετώντας τη φωτιά των συνθημάτων». Ναι. Αυτός ήταν. Ο πανταχού παρών που δρασκελίζει το χρόνο με τα μυδράλια των στίχων του.

**«Εμείς
καθένας από μας
κρατάμε μέσα στη γροθιά μας
τους κινητήριους μιάντες του σύμπαντος».**

14 Απρίλη 1930. Πριν κλείσει τα 36 ο Μαγιακόφσκι αυτοκτονεί αφήνοντας ένα γράμμα γραμμένο δυο μέρες πριν, όπου εξηγούσε τους λόγους της αυτοκτονίας του. Γιατί αυτοκτόνησε ο Βολόντια; Η ερώτηση είναι πολύπλοκη και, ακόμη κι αν δεν το θέλουμε, πολύπλοκη θα είναι κι η απάντηση.

«Ο Μαγιακόφσκι αγαπούσε με πάθος τη ζωή σ' όλες τις πλευρές της. Αγαπούσε την επανάσταση, την τέχνη, τη δουλειά, εμένα, το πάθος του παιχνιδιού, τον αέρα που ανέπνεε. Η θαυμαστή του ενεργητικότητα ξεπερνούσε όλα τα εμπόδια....»

Ήξερε όμως πως δε θα μπορούσε να νικήσει τα γηρατειά και με νοσηρό τρόπο τα περίμενε από νέος. Ο Βολόντια μιλούσε συχνά για αυτοκτονία. Ήταν μια έμμονη ιδέα... Αν οι περιστάσεις ήταν λιγότερο θλιβερές, ίσως να ανέβαλε την αυτοκτονία... Όχι ο Βολόντια ήταν ένας ποιητής. Κι ήθελε να υπερβάλει σ' όλα. Ειδάλλως, δε θα ήταν αυτός που ήταν...»

(Λίλη Μπρικ. «Με το ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ»)

Μ' ΟΛΗ ΜΟΥ ΤΗ ΦΩΝΗ

*Αξιοσέβαστοι, απόγονοι σύντροφοι
Καθώς θα σκάβετε, την απολιθωμένη, του σήμερα κοπριά,
των ημερών μας μελετώντας τα σκότη,
μπορεί, και να ρωτήσετε, για με καμιά φορά.*

*.....
Εγώ, όλες μου τις σελίδες για επιθεώρηση
θα παρατάζω
και μπρος στ' αλφαδιασμένο μέτωπό τους
θα περάσω.*

*Οι στίχοι μου στέκουν βαρείς, σαν με μολύβι κατωμένοι,
για θάνατο έτοιμοι μα και για την αθάνατη δόξα των ετών.
Τα ποιήματα στέκουν ασάλευτα,
κι οι τίτλοι τους παραταγμένοι
κάννη την κάννη, επί σκοπόν.*

*Και το πιο αγαπημένο απ' όλα τα όπλα μου
τα προτιμημένα,
το πιο ετοιμόλογο και πιο επιθετικό,
των σαρκασμών το ευθυβόλο ιππικό,
στέκει με των ομοιοκαταλήξεών του
τ' ακόντια ζυγισμένα.*

*Και να, όλα αυτά, τα πάνοπλα στρατεύματα,
που είκοσι χρόνια στη σειρά, κερδίζανε τη νίκη
σας τα χαρίζω*

*ως τα φυλλάδια τα στερνά,
σας τα χαρίζω*

*ως προλετάριοι του πλανήτη.
Των εργατών, ο ταξικός εχθρός,
είναι δικός μου εχθρός
παλιός και μισητός.*

Από την ελληνική βιβλιογραφία των έργων του

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (Εκδόσεις Μνήμη)

Δουλεμένη από δυο μεταφραστές, με θεώρηση του Πέτρου Πεντελικού, μ' ένα ποίημα - αφιέρωμα του Γ. Ρίτσου γραμμένο από τον Ιούλη του 1953 κι ένα μακρύ εισαγωγικό σημείωμα, ετούτη η συλλογή manifestων, κειμένων, γραμμάτων κι ομιλιών του ποιητή, κατακτά μια σημαντική απαραίτητη θέση στην ελληνική βιβλιογραφία.

Αξίζει ενδεικτικά να αναφερθούν μερικά τμήματα του βιβλίου για να μπορέσει να κατανοήσει ο αναγνώστης τη σπουδαιότητά του για την κατανόηση όχι μόνο του ποιητή αλλά και της εποχής που τον έθρεψε.

α) «Χαστούκι στο γούστο του κοινού». Διακήρυξη που κυκλοφόρησε το Δεκέμβριο του 1912 με την οποία αρχίζει κι η δραστηριότητα των φουτουριστών στη Ρωσία.

β) «Πώς φτιάχνονται οι σίχοι». Μπροσούρα γραμμένη το Μάρτη του 1926, πολυδημοσιευμένη, όπου ο ποιητής παρουσιάζει τα μυστικά της δουλειάς του, δίνει τους κανόνες της ποιητικής του και παρουσιάζει τα εγχειρίδια του (ταυτόχρονα ζητά και την καταστροφή - άρνησή τους αφού δε χωρούν στην ποίηση).

γ) «Στο τμήμα προπαγάνδας της ΚΕ του Κομμουνιστικού Κόμματος». Γράμμα, συνταγμένο τις αρχές του Γενάρη του 1923, όπου εκτίθεται το πλάνο του περιοδικού «ΛΕΦ» και της ομάδας των καλλιτεχνών που δουλεύουν γύρω του.

δ) «Είκοσι χρόνια δουλειάς». Συζήτηση στο «σπίτι του κομσομόλου» στις 25 Μάρτη του 1930. Παρουσιάζεται η ομώνυμη έκθεση που περιόδευσε σε πολλές πόλεις της Σοβιετικής Ένωσης και πρόσφατα έφτασε και στη χώρα μας.

Με σχεδόν ίδια λογική και μερικά κείμενα κοινά, με τον ίδιο ακριβώς τίτλο, κυκλοφορεί και απ' τις εκδόσεις «Θεμέλιο» μια πιο τελευταία έκδοση.

Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκι ΠΟΙΗΜΑΤΑ - Τόμοι, 2 (Εκδόσεις Οδυσσέας)

Εδώ, σε τούτη την έκδοση, ο Πέτρος Ανταίος, που έχει την ευθύνη για την απόδοση στα ελληνικά, γνώστης της γλώσσας του πρωτότυπου, δουλεύει απευθείας από αυτό. Η δίτομη επιλογή των ποιημάτων είναι η ευρύτερη που έγινε μέχρι τα τώρα και, παρά το γεγονός ότι περιέχει ένα μεγάλο αριθμό απ' τα σημαντικότερα ποιήματα του Μαγιακόφσκι, δεν παύει να είναι μια ανθολόγηση αδύναμη να δώσει όλο τον ανεπανάληπτο πλούτο της ποιητής του.

Γιάννη Ρίτσου: ΒΛ.ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ - Ποιήματα (Εκδόσεις Κέδρος)

Ετούτη τη με τόσο ενθουσιασμό μετάφραση, που επιμελήθηκε ο μεγάλος μας ποιητής Γιάννης Ρίτσος σε συνεργασία με τον Άρη Αλεξάνδρου, πρέπει πρώτα απ' όλα να τη δούμε φωτισμένη με το φως της διευκρίνισης. Ο ποιητής μας δεν ξέρει, δεν κατέχει τη γλώσσα του πρωτότυπου. Η μακροχρόνια εξάρτηση της χώρας μας από τις χώρες της ιμπεριαλιστικής Δύσης δεν άφησε παραθράκια για τεχνίτες ικανούς να μεταφράσουν απ' το πρωτότυπο τους θησαυρούς της γλώσσας της χώρας της μεγάλης Οχτωβριανής επανάστασης - μέχρι και πριν από κανά- δυο χρόνια η ασφάλεια χτυπούσε τις πόρτες των σπουδαστών της τόσο άγνωστης σε μας γλώσσας.

Εκεί που για την Εγγλέζικη ή Γαλλική για παράδειγμα γλώσσα, έχουμε να παρουσιάσουμε δεκάδες σωστούς μεταφραστές, στη Ρώσικη κολλάμε ή τουλάχιστον κολλούσαμε την εποχή που δουλεύτηκε η μετάφραση (ευτυχώς στις μέρες μας το κενό στον τομέα αυτό καλύπτεται απ' τους πολιτικούς πρόσφυγες επιστήμονες, λογοτέχνες ή ερευνητές που επαναπατρίζονται).

Μειώθηκε όμως το αποτέλεσμα αυτής της συλλογής αφού στην πλειοψηφία τους οι μεταφράσεις έγιναν μέσω Γαλλικών ή Αγγλικών μεταφράσεων; Σίγουρα όχι. Αν και υπάρχουν αρνητές της τέτοιας προσπάθειας το ενδιαφέρον των αναγνωστών δε μειώθηκε καθόλου (15 συνεχείς εκδόσεις).

Το αναφαίρετο σε κάθε επιλογή δικαίωμα ν' ανθολογεί ο κάθε μεταφραστής με τα δικά του υποκειμενικά, με τα δικά του αισθητικά κριτήρια, δε μειώνει την αξία της συλλογής στο ελάχιστο, αφού καταφέρνει να δώσει στον Έλληνα αναγνώστη τη δυνατότητα ν' ακούσει αυθεντική τη φωνή ενός από τους μεγαλύτερους ποιητές, επαναστάτες ποιητές που με τη δική του στεντόρια φωνή μιλάει στη γλώσσα μας, σαν ζωντανός με τους ζωντανούς, για τα βιώματα μιας κοσμογονικής επανάστασης, για τα ηφαιστειακά πάθη και τα ρωμαλέα αισθήματα των αναρίθμητων ξεσηκωμένων μαζών που κάνουν την ιστορία, για τα λυτρωτικά οράματα που θα σφραγίσουν τις τύχες της ανθρωπότητας για αιώνες. (Στον πρώτο τόμο βρίσκεται κι η ποιητική αυτοβιογραφία που σκάρωσε ο ποιητής στα 1922 και συμπλήρωσε το 1928 για τον πρώτο τόμο των Απάντων του).

Από τούτη τη μικρή παρουσίαση δεν πρέπει να απουσιάσουν και τα:

Βλ. Μαγιακόφσκι - Β.Ι. ΛΕΝΙΝ (Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή)

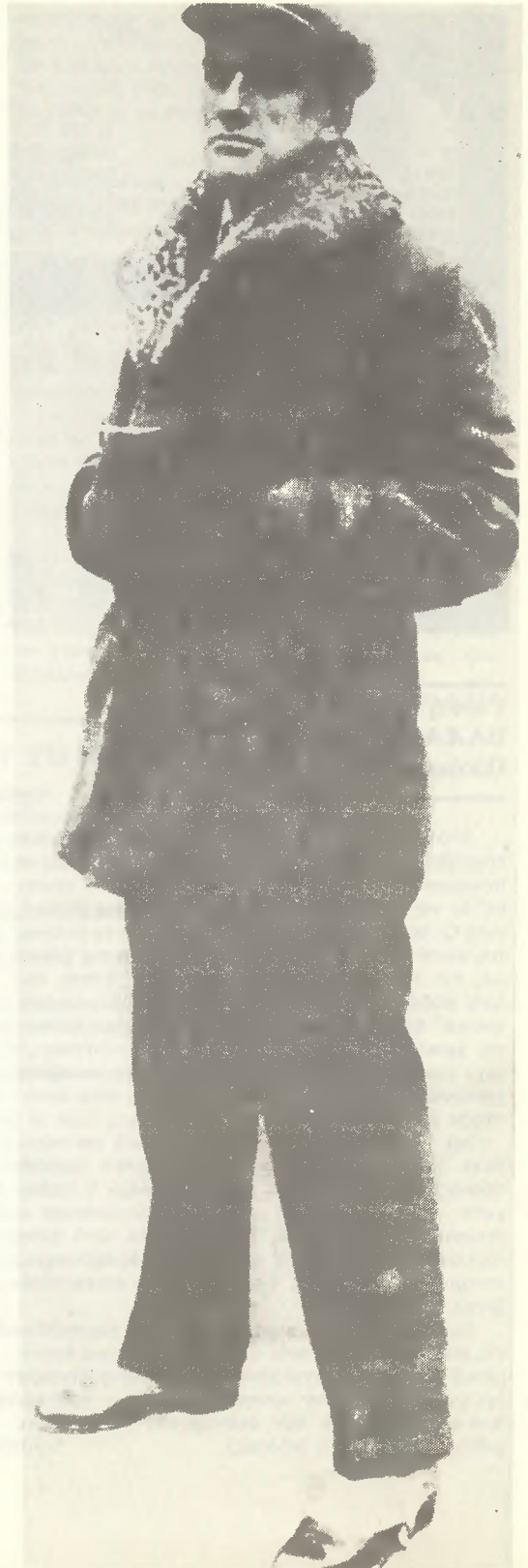
Το μοναδικό ποιητικό έργο του Μαγιακόφσκι που κυκλοφορεί στην Ελλάδα σαν ανεξάρτητο βιβλίο, πλήρες χωρίς αφαιρέσεις, με την οπτική εμφάνιση του πρωτοτύπου. Ένα ποίημα ποταμός για το μεγάλο ηγέτη που τόσο πρόωρα χάθηκε. Αποκορύφωμα του ποιητικού πάθους και πυρετού του ποιητή.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΙΛΗ ΜΠΡΙΚ (Εκδόσεις Οδυσσεάς)

Σ' έναν τόμο όλη η αλληλογραφία του Βολόντια με τη γυναίκα της ζωής του, το μεγαλύτερο και δυνατότερο έρωτά του, τη Λίλη Μπρικ, συνάμα γυναίκα και του καλύτερου φίλου του εκδότη και ποιητή Οσίπ Μπρικ. Η έκδοση αυτή που συνοδεύεται κι απ' τα διάφορα σκίτσα που σχεδίαζε ο ποιητής στα γράμματά του, βοηθάει πολύ στο δέσιμο της βιογραφίας, την κατανόηση της εποχής και των συνθηκών.

Βλ. Μαγιακόφσκι: **ΑΠΑΝΤΑ ΘΕΑΤΡΙΚΑ** (Εκδόσεις Αντιπαράλληλα)

Σε μικρούς κομψούς τόμους το κάθε θεατρικό έργο συνοδευμένο με φωτογραφίες εποχής, σκηνικά και κοστούμια. Τα θεατρικά αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα που, αν συνδυαστεί με το έργο των εκδόσεων ΚΕΔΡΟΣ «Ο ΜΑΓΙΑΚΟΦΕΣΚΙ ΚΑΙ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ», φωτίζει όλες τις πτυχές της νέας γλώσσας, της νέας οπτικής και λεκτικής αντίληψης που εισήγαγε η σοβιετική αβάνγκαρντ.

Συλλαβίζοντας ένα μεγάλο έργο

Μακρυγιάννη

«Οράματα και Θάματα»

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ «Οράματα και Θάματα» κυκλοφόρησε σε πρώτη έκδοση τον Δεκέμβριο του 1983 από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης και χαρακτηρίστηκε σαν το εκδοτικό γεγονός της χρονιάς που πέρασε. Ήδη κυκλοφορεί η δεύτερη έκδοση.

Η μεταγραφή του κειμένου, η εισαγωγή και οι σημειώσεις οφείλονται στον Άγγελο Παπακώστα, ο πρόλογος είναι του Λίνου Πολίτη, το επιμελημένο λεξιλόγιο και το γενικό ευρετήριο κατήρτισε ο Χριστ. Χαραλαμπίκης.

φιλος εχθρος ημιος ανθρωπος
αχθος ωνυβοις ζωσθημενος κα αρδουρος
κα. αρδουρις υς παρρησιας μεθισταται μο

μακρυγιαννης

οδίας δεισώας υμάν
 εον όζι γυρίνον δλο
 σθιασ ούχθιασ υν
 ηζαγακασ υήισια
 ης σιοθας υοθισαθ
 ολιδιγασυς νυνο
 νυδουσ ονομευήισια
 ανγυθογο υαδερν
 ωλε εαίτει λαδερνιζα
 ζα υνυθιγο οδσχευε
 ερδονγαιζα υενοθιζ
 ης υολεσθιοθικαι θηζ

πολυξαρνιάζεται στα θαύματα και τις εμφανίσεις των αγίων.

Ο Μακρυγιάννης πατάει γερά στα πόδια του. Δεν πετάει στα σύννεφα, ούτε σέρνεται στο χώμα.

Πατώντας τόνα του πόδι έξω από τη γη μπόρεσε να σταθεί γερά απάνω της για να θυμηθούμε τον Ελύτη. Βαδίζει με σιγουριά και εμπιστοσύνη κι όταν ακόμα ο δρόμος είναι σκοτεινός επειδή πάντα τον συντροφεύει ένα φως: Και νύχτα και ημέρα βλέπω όθεν στέκος ένα φως...έρχεται ένα πράμα και με ζυπνάγει, και τηράγω και έφεγγε όλος ο οντάς. Πρώτα ήταν ως σύγνεφο, ύστερα βλέπω την παντοδυναμίαν του και τον Χριστόν, την Θεοτόκον και καμύσους αγίους — το να σας παραστήσω την λάμψη αυτεινη, δεν μπορώ.

Μένει απλός κι ανιδιοτελής ως το τέλος. Έχοντας το βαθμό του στρατηγού όχι μόνο δε ζήτησε κάτι για τον εαυτό του, αλλά υπέμεινε την αδικία που του γινόταν με γαλήνια ταπεινωση.

Άλλοι κλέβουν, προδίνουν, παίρνουν από χοντρούς μιστούς και από άλλα. Ο Θεός μόχει ανοιχτό το σπίτι μου, πλουτάνει την κατάστασίν μου με την ευλογίαν του και της βασιλείας του... και τον περικαλώ να μας σώσει από την διοτέλεια και από τον δόλον των δολερών αχόρταγων γενικώς της ανθρωπότης, οπου την τρώγει η αδικία τους μαζί με τους γλυκόγλωσσους, τους τεμπέληδες, τους κόλακας τους, ότι δια να βυζαίνουν όλοι αυτεινοι ήρθε η ταλαιπωρη ανθρωπότης εις άχλιαν κατάστασιν δουλεύουν και αγωνίζονται όλοι οι τίμιοι άνθρωποι, και ψωμί δεν μπορούνε να φάνε χορταστικόν.

«Ο Μακρυγιάννης γράφει τρόπον τινά διά της σπάθης και ουχι διά της γραφίδος», σημειώνει ο Γιάννης Βλαχουγιάννης. Η πένα του είναι ρομφαία δίστομη αρχαγγελική και δε χαρίζεται σε κανέναν.

.. και τρώγονταν σαν τα σκυλιά, ποιο κόμμα τους να μπει να διορθώσουνε την πατρίδα, γράφει για τους

πολιτικούς της εποχής του. Κι αλλού: Τέτοιον όπου είμαστε εμείς, λευτεριάν δεν θέλομεν, τη διοτέλειά μας θέλομεν, και δούλοι των ξένων και της τυραγνίας επιθυμούμεν να είμαστε πάντοτες αποδείχτηκε ολονών μας η αρετή, και στρατιωτικών και πολιτικών...

Τα πιο σκληρά κι ειρωνικά λόγια τα φυλάει για τους εχθρούς της πίστης του, τον Καίρη και τους Αμερικανούς και Ευρωπαίους καθολικούς και προτεστάντες που έσπευσαν επωφελούμενοι απ' την παρουσία των Βαυαρών να διαβρώσουν το ορθόδοξο φρόνημα του λαού, να πολεμήσουν τον κληρο και να προσηλυτίσουν.

Και αφού αυτό αμέλησε ο θεός και δεν συμβουλευτή αυτόν τον σοφόν, τότε και αυτός δραπετεύει με τα ίδια φορέματα και θέλει να γένει αρχιθρησκος με κούφια καρύδια και με ασκία γιομάτο αγέρα, λέει για τον Καίρη. Παρακάτω ζητάει απ' το θεό την τιμωρία των καίριστών για την μεγάλη καλωσύνη οπου αγωνιστήκετε και μας κάμετε και περπατούμεν ζιπόλητοι και γυμνοί οι περισσότεροι και δεν σώνομεν από τα καλά σας έργα και φώτα την φέρετε σε τούτην την δικαιοσύνη, οπου τρώμεν ένας τον άλλον σαν σαλάτα και τον γυμνώνομε απ' ούλα.

Σήμερα ξέρουμε ότι ο Μακρυγιάννης δεν υπερβάλλει εδώ αλλά είναι πια αργά.

Το ερώτημα όμως είναι: είναι ο Μακρυγιάννης θρησκόληπτος; Τι είναι αυτά τα θάματα και τα οράματα του; Πώς εξηγούνται;

Ένα βράδυ στο σπίτι του ο λόγος ήταν για πράγματα της θρησκείας. Ενας λογιότατος τον ρωτούσε πώς και γιατί κι ο Μακρυγιάννης θύμωσε. Εσύ φίλε είσαι κουτσός, του λέει, διατί κάνεις αδρασκειλιές διά δύο ποδάρια, εις καιρόν, οπου έχεις ένα ποδάρι μόνον κι εκείνο τσακισμένο; Οχι, λέγει, δύο! Σώπα, του λέγω ψεύτη! Σηκώνεται απάνω, λέγει: Ορίστε οπου 'χω δύο και περπατώ. Βρε αδελφέ, του λέγω, δεν σε ρώτησα εγώ, εκεί όπου σπουδάξεις τι μαθαίνεις, θεολογικά και φιλοσοφικά, και μου είπες ότι μαθαίνεις φιλοσοφικά μόνον; και διατί σπουδάξεις το ένα και κάνεις κρίση δια τα δύο και είσαι μισόθρησκος και θιαμαίνεσαι πώς η Θεοτόκο γέννησε τον Χριστό κι έμεινε παρθένο; εσύ δεν μπορείς να το γνωρίζεις, ότ' είσαι κουτσός οι πατέρες της Εκκλησίας το γνωρίζουν, ότι είχαν πρώτα αρετή, ηθική, και σπουδαζαν και την θεολογίαν πρώτα και την φιλοσοφία και γνώρισαν με την εντέλειαν το ένα και τ' άλλο και έγιναν και καλοί χριστιανοί ορθόδοξοι θεολόγοι και καλοί φιλόσοφοι, και τότε έλαβαν και την φώτιση του θεού και την ευλογίαν του και της βασιλείας του και έγιναν πατέρες της Εκκλησίας και άγιοι, και αυτεινοι ξέρουν πώς ήταν η Θεοτόκο, ποια αρετή, ποια αγαθότη, και πώς εσαρκώθη και πώς εγεννήθη και πώς εσταυρώθη, να σώσει εσέναν τον παλιάνθρωπον, τον αχάριστον και σήκω απάνω να σου το δείξω πώς, διά να γιομίσει το ξεροκέφαλό σου, και σέναν και των ομοίων σου. Δεν σηκώνεταν, να μην τον χτυπήσω, ότι μ' έβλεπε θυμωμένον όπου τον μιλούσα.

Έτσι θυμωμένος στάθηκε ο Μακρυγιάννης, χωρίς να γίνει ποτέ φανατικός. Κάθε τόσο νιώθει την ανάγκη να διακόψει την αφήγηση για να σημειώσει: όποιος θέλει ας πιστεύει, όποιος δεν θέλει ας κάμει ό,τι αγαπά-

(βλέπε σελ. 88)

Αντιπολεμική Λογοτεχνία

Επιλογή καιμένων:
Ζήσης Συνοδινός

Έζησα σ' αυτή τη γη μιαν εποχή
που ο άνθρωπος είχε πέσει τόσο χαμηλά,
και σκότωνε ευχαρίστως από μόνος του, δίχως διαταγές.
Οι πίστεις του ήσαν απατηλές και πλανημένες
και η ζωή του, ένας ιστός αδιάκοπες τρομάρες.

Έζησα σ' αυτή τη γη μιαν εποχή
που θεωρούσε τη συκοφαντία αξιόπαινη,
που οι ήρωες ήσαν δολοφόνοι, ληστές, προδότες,
Κι αν κάποιος τύχαινε να μη χειροκροτεί
προκαλούσε το μίσος σαν πανουκλιασμένος.

.....
Έζησα σ' αυτή τη γη μιαν εποχή
που το παιδί καταριόταν τη μητέρα του·
όταν η έγκυος θεωρούσε ευτυχία ν' αποβάλει,
και ο ζωνταντός εξήλευε τους πεθαμένους
ενώ το δηλητήριο εκόχλαζε επάνω στο τραπέζι του.

Έζησα σ' αυτή τη γη μιαν εποχή
που ο ποιητής περίμενε βουβός να ηχήσει
πάλι η φωνή του για να βροντοφωνήσει
—ο μόνος ικανός— το δίκαιο ανάθεμα.
Ω Ησαΐα, διδάσκαλε του Τρομερού Λόγου!

(ΜΙΚΑΕΛ PANTNOTTI 1909-1944): Ούγγρος ποιητής εξόριστος στη Σερβία. Το πτώμα του ανακαλύφθηκε το 1947 μέσα σ' έναν ομαδικό τάφο. Στην τσέπη του βρέθηκαν χειρόγραφα ποιήματα, (μερικά απ' αυτά ολιγόστιχα - τα «Ραζελεντνίτσακ» σερβικά καρτ-ποστάλ).

Η τέχνη έχει εκφράσει την οδύνη του ανθρώπου για τον πόλεμο, την πίστη του στην ειρήνη

Η διατήρηση της ειρήνης, η απαραίτητη δηλαδή προϋπόθεση κάθε προόδου, είναι δυστυχώς σήμερα θέμα πολύ επίκαιρο.

Εκείνοι που πληρώνουν τις επιπτώσεις της αύξησης των εξοπλισμών είναι οι εργαζόμενοι, που βλέπουν καθημερινά το βιοτικό τους επίπεδο να υποβαθμίζεται για χάρη των πολεμικών δαπανών και τις ελπίδες τους για μια νέα ανώτερης ποιότητας ζωή να λιγοστεύουν.

Ξέρουν ακόμα οι εργαζόμενοι, ξέρουμε εμείς, ότι το σοβαρότερο τίμημα του πολέμου είναι οι μέχρι σήμερα κατακτήσεις της ανθρωπότητας, είναι ακόμη η ίδια μας η ζωή. Η επίγνωση αυτής της πραγματικότητας μας γεμίζει με αβάστακτο άγχος για ένα μέλλον αβέβαιο.

Η παθητικότητα μπροστά σ' αυτή την κατάσταση, που επιδιώκεται και διαμορφώνεται έντεχνα, αυξάνει

αυτά τα ανησυχητικά φαινόμενα. Έτσι επιτακτική προβάλλει η ανάγκη για να αναπτυχθεί ένα ισχυρό μαζικό κίνημα, ικανό να προσπείσει την ειρήνη και να αντιπαραθέσει στην κρίση των αξιών γνήσιες πολιτιστικές αξίες.

Το θέμα είναι βέβαια πολιτικό. Όμως το φόβο του ανθρώπου για τον πόλεμο και την ελπίδα του για την ειρήνη, το όνειρο όλου του κόσμου και όλων των εποχών, έχει εκφράσει με περισσότερη οδύνη και μεγαλύτερη πίστη η τέχνη.

Η ολοκληρωμένη παρουσίαση του θέματος «Ειρήνη και Τέχνη» μέσα από τις στήλες μας δεν είναι βέβαια δυνατή.

Απλά κάνουμε μια σταχυολόγηση από πεζά κείμενα, ποιήματα και εικόνες με στόχο να λειτουργήσουν σαν ερεθίσματα για προβληματισμό και βαθύτερη έρευνα του προβλήματος.

ΝΑ ΣΩΠΑΙΝΕΙΣ

Τώρα θα μετρήσουμε δώδεκα
και θα μείνουμε όλοι ακίνητοι.
Για μια φορά πάνω στη γη
ας μη μιλήσουμε σε καμιά γλώσσα,
για ένα δευτερόλεπτο ας σταθούμε,
ας μη σαλέψουμε τόσο τα χέρια.
Θα ήταν ένα λεφτό εξάισιο
δίχως βίαση, δίχως ατμομηχανές,
όλοι θάμασταν μαζί,
σε στιγμιαία ανησυχία.
Οι ψαράδες της κρύας θάλασσας
δεν θα κάνουν κακό στις φάλαινες
και ο δουλευτής του αλατιού
θα κοιτάζε τα σκασμένα του χέρια.
Αυτοί που ετοιμάζουν πολέμους πράσινους,
πόλεμους αερίων, πόλεμους πυρός,
νίκες δίχως επιζώντες,
θα φορούσαν ένα σεμνό ρούχο
και θα βαδίζαν με τους αδερφούς τους
στη σκιά, χωρίς να κάμουν τίποτα.
Ας μην συγχέουν αυτό που θέλω
με την οριστική αδράνεια:
ζωή είναι μονάχα αυτό που γίνεται,
δεν έχω τίποτα να κάμω με το θάνατο.
Αν δε μπορέσαμε να ομοφωνήσουμε
κινώντας τόσο τις ζωές μας,
ίσως με το να μην κάνουμε τίποτα για μια φορά,
ίσως μια μεγάλη σιωπή να μπορεί
να διακόψει τούτη τη θλίψη,
τούτο το να μην καταλαβαινόμαστε ποτέ,
το να φοβερίζομαστε με το θάνατο.
Ίσως η γη μάς δώσει ένα μάθημα
όταν ενώ το παν φαίνεται νεκρό
σε λίγο το παν νά 'ταν ζωντανό.
Τώρα θα μετρήσω ως τα δώδεκα
και συ σωπαίνεις κι εγώ πηγαίνω.

(PABLO NERUDA, «Ποιήματα»)

ΤΟΥ ΘΗΡΙΟΥ

Μη φεύγεις θηρίο
θηρίο με τα σιδερένια δόντια.
Θα σου φτιάξω ένα ξύλινο σπίτι
θα σου δώσω ένα λαγήνι
θα σου δώσω κι ένα κοντάρι
θα σου δώσω κι άλλο αίμα να παίζεις.

Θα σε φέρω σ' άλλα λιμάνια
να δεις τα βαπόρια
πώς τρώνε τις άγκυρες,
πώς σπάζουν στα δυο τα κατάρτια,
κι οι σημαίες ξάφνου
να βάφονται μαύρες.

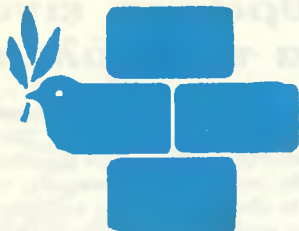
Θα σου βρω πάλι το ίδιο κορίτσι
να τρέμει δεμένο
στο σκοτάδι το βράδυ.
Θα σου βρω πάλι το σπασμένο μπαλκόνι
και το σκύλο ουρανό,
που βαστούσε τη βροχή στο πηγάδι.

Θα σου βρω πάλι τους ίδιους στρατιώτες,
αυτών που χάθηκε
παν' τρία χρόνια
με την τρύπα πάνω απ' το μάτι,
κι αυτών που χτυπούσε τη νύχτα τις πόρτες
με κομμένο το χέρι.

Θα σου βρω πάλι
το σάπιο το μήλο.

Μη φεύγεις θηρίο,
θηρίο με τα σιδερένια δόντια.

(ΜΙΛΤΟΣ ΣΑΧΤΟΥΡΗΣ: «Με το πρόσωπο στον
τοίχο», 1952)

ΕΙΡΗΝΗ

Έλα Ειρήνη, χαρά των λαών, των μανάδων ελπίδα,
 συ που φυτεύεις και χτίζεις και κάνεις τη γη περιβόλι.
 Συ που αναθρέφεις κι αντρίευσες τα νιάτα μ' αγώνες ωραίους,
 έλα κι οι δρόμοι σου λάμπουν πλυμένοι με δάκρυα κι αίμα.
 τόσα κορμιά φυτεμένα στα πλάγια πετάξανε κλώνους
 έλα σαν άνοιξη κι άνοιξε πόρτες κλεισμένες και κάστρα,
 έλα να βγούν τα κοπάδια στην έρημη γη να βοσκήσουν,
 νά 'βγουν ανθοί και πουλιά να λαλήσουν επάνω στους φράχτες,
 έλα σαν μάνα γλυκιά, σε καλούνε τα νιάτα του κόσμου
 νά 'μπεις με νέο τραγούδι μπροστά στο χορό τους, Ειρήνη.
 Βασίλης Ρώτας

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΨΗΛΑ ΛΕΝΕ: ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

είναι δυο πράγματα ολότελα διαφορετικά.
 Όμως η ειρήνη τους κι ο πόλεμός τους
 μοιάζουν όπως ο άνεμος κι η θύελλα.

Ο πόλεμος γεννιέται απ' την ειρήνη τους
 καθώς ο γιός από τη μάνα.
 Έχει τα δικά της
 απαίσια χαρακτηριστικά.

Ο πόλεμος τους σκοτώνει
 ό,τι άφησε όρθιο
 η ειρήνη τους.

ΟΤΑΝ ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΨΗΛΑ ΜΙΛΑΝΕ ΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ

ο απλός λαός ξέρει
 πως έρχεται ο πόλεμος.

Όταν αυτοί που είναι ψηλά καταριούνται τον πόλεμο
 οι διαταγές για επιστράτευση έχουν υπογραφεί.

(Bertolt Brecht απόσπ. από *Deutsche Kriegsfiabel* Γερμανικό Εγχει-
 ρίδιο Πολέμου), 1936
 Μεταφρ. Μάριος Πλωρίτης

ΚΑΥΧΗΣΙΟΛΟΓΙΑΙ ΥΠΟ ΒΡΟΧΗΝ

I

ας δώσουμε κάτι στην Θηρεσία του Ιησού Χριστού
 ας δώσουμε κάτι στον μεγάλο ποιητή
 ας δώσουμε κάτι και στον Παύλο Πικασσό
 αλλ' ας μη δώσουμε τίποτες
 στα μαύρα στόματα των πηγαδιών
 στις αξιοδάκρυτες γκαμήλες της Βακτριανής
 στα σκοτεινά ρολόγια του πολέμου.

(ΝΙΚΟΣ ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ: «Μην ομιλείτε εις τον Οδηγόν»,
 1938)

Το χρέος του σημερινού ανθρώπου είναι να καθορίσει τις ιδέες του για τον πόλεμο

«Όλη η γή στέκεται τούτη τη στιγμή σε μια προσδοκία γεμάτη αγωνία και φρίκη. Ο αγέρας βουίζει από μια φοβέρα, όπως όταν έρχεται από μακριά ένας σίφουνας, ένα μαύρο μπουρίνι και έχει σκοτεινιάσει ο ουρανός και όλα τα πλάσματα της γης ανατριχιάζουν και δεν ξέρουνε πού να κρυφτούν. Έρχεται ο πόλεμος!

Κάθε πρωί, κάθε μεσημέρι, κάθε βράδυ, από τα τυπογραφικά πιεστήρια, από τα τηλεγραφικά σύρματα, από τα κύματα του αιθέρα, σκορπίζεται στους λαούς το φριχτό μήνυμα: Έρχεται ο πόλεμος!

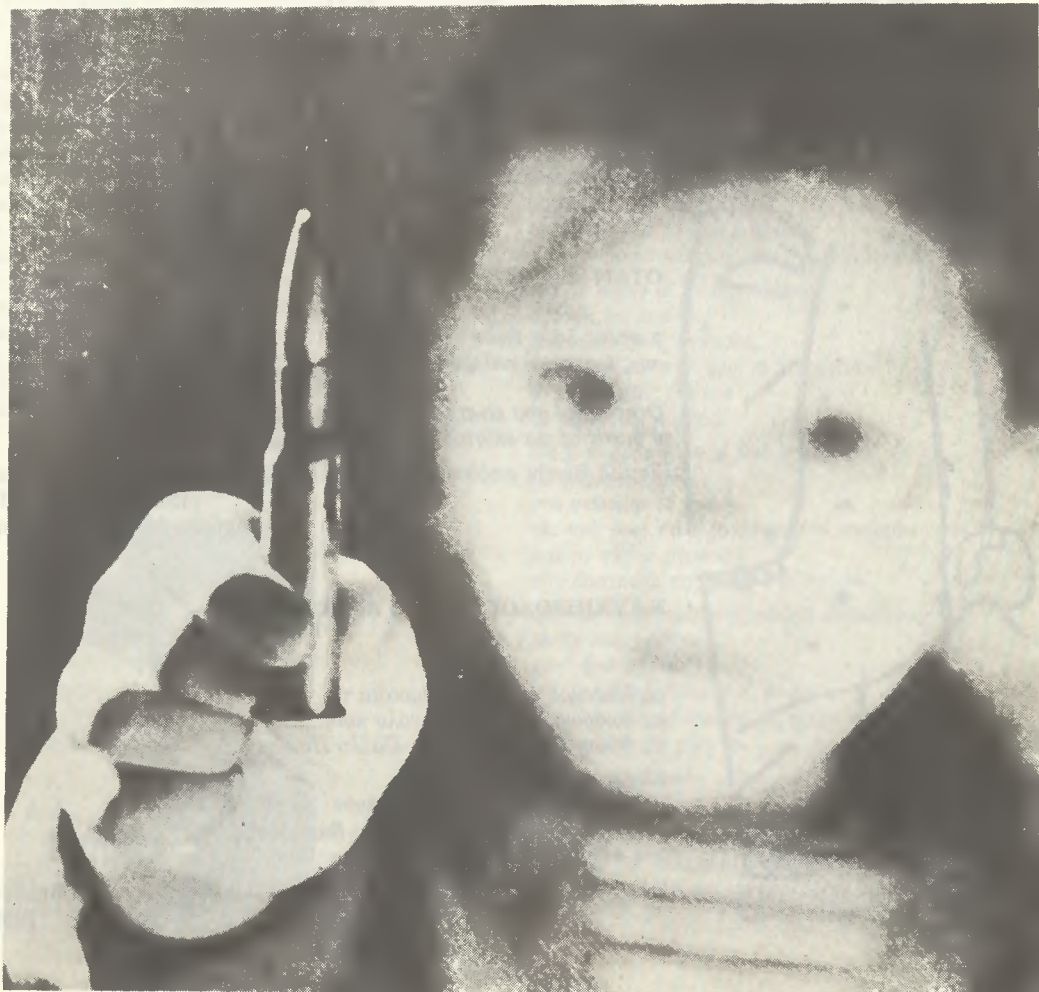
Και συνάμα από τα ίδια πιεστήρια με τις εφημερίδες, τα περιοδικά, τα βιβλία αναμετριέται η συμφορά που πλακώνει, δείχνονται και αναριθμούνται τα τρομερά όπλα της καταστροφής, οι κατακλυσμοί του πυρωμένου σίδηρου και της φωτιάς, που πρόκειται να εξοντώσουν εκατομμύρια ανθρώπους που είναι τούτη τη στιγμή ζωντανοί και γεροί και αγαπούν τη ζωή...

... από την άλλη μεριά καυχούνται μεγαλόφωνα και μεγαλόστομα και περήφανα οι οδηγοί των λαών για τα όργανα της καταστροφής, που έχουν ετοιμάσει, αναδαυλίζουν τα πάθη, τους εθνικούς εγωισμούς, τις εθνικές περηφάνειες, τα εθνικά μίσση και τις καταχτητικές ορμές, εξυμνώντας συνάμα υποκριτικά την ειρήνη, που στ' όνομά της και για χάρη της τάχα ετοιμάζουν το φριχτό μακελινό...

... Οι λαοί όμως, έμαθαν άραγες να είναι δύσπιστοι; Οι λαοί πρέπει να κατανοήσουν. Η σωτηρία, αν υπάρχει, βρίσκεται στο να νιώσουνε καλά οι λαοί τα αληθινά αίτια της απάισιας συμφοράς που πρόκειται πάλι να ξεσπάσει.

Η σοβαρότερη ελπίδα βρίσκεται στη συνείδηση των μεγάλων λαϊκών ομάδων, αν ξυπνήσουνε, αν κατανοήσουνε κι αποφασίσουνε να ενεργήσουνε σκόπιμα...

(ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΛΗΝΟΣ — αποσπάσματα από το «Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ» 1938)

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

*Εγώ είμαι, εγώ είμαι που χτυπάω την πόρτα σας
Εδώ ή αλλού, χτυπάω όλες τις πόρτες
Ω, μην τρομάζετε καθόλου πούμαι αθώρητη
Κανένας μια μικρή νεκρή δεν μπορεί νάϊδει.*

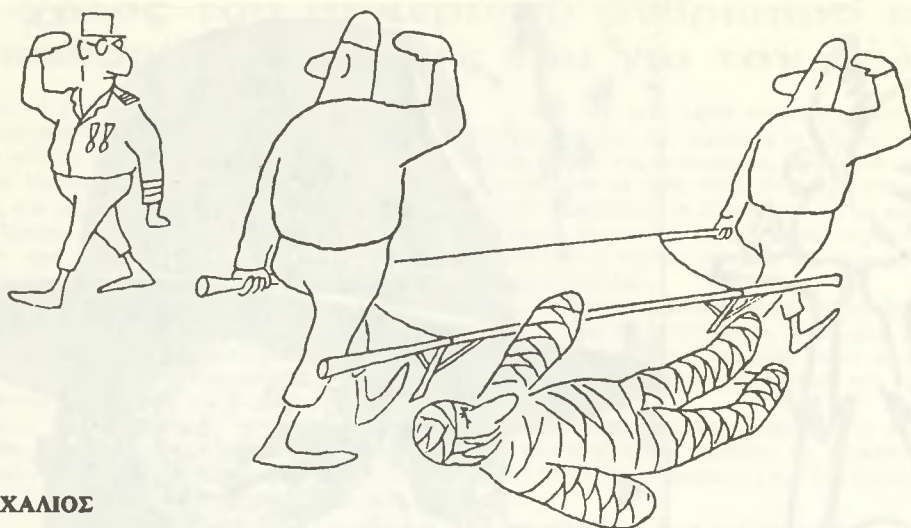
*Εδώ και δέκα χρόνια εδώ καθόμουν
Στη Χιροσίμα ο θάνατος με βρήκε
Κ' είμαι παιδί, τα επτά δεν τα καλόκλεισα,
Μα τα νεκρά παιδιά δε μεγαλώνουν.*

*Πήραν πρώτα φωτιά οι μακριές πλεξούδες μου
Μου καήκανε τα χέρια και τα μάτια
Ολη-όλη μια φουχτίτσα στάχτη απόμεινα
Την πήρε ο άνεμος κι αυτή σ' ένα ουράνο συγνεφιασμένο.*

*Ω, μη θαρρείτε πως ζητάω για μένα τίποτα,
Κανείς εμένα δεν μπορεί να με γλυκάνει
Τι το παιδί που σαν κομμάτι εφημερίδα κάηκε
Δε μπορεί πια τις καραμέλες σας να φάει.*

*Εγώ είμαι που χτυπάω την πόρτα σας, ακούστε με,
Φιλέψτε με μονάχα την υπογραφή σας
Έτσι που τα παιδάκια πια να μη σκοτώνονται
Και να μπορούν να τρώνε καραμέλες.*

(NAZIM XIKMET (1902-1963): «Ποιήματα». Μετάφραση: Γιάννης Ρίτσος)

Ο ΜΙΧΑΛΙΟΣ

Το Μιχαλιό τον πήρανε στρατιώτη.
Καμάρωτά ξεκίνησε κι ωραία
με το Μαρή και με τον Παναγιώτη.
Δε μπόρεσε να μάθει καν το «επ' ώμου».
Ολο εμουρμούριζε: «Κυρ Δεκανέα,
άσε με να γυρίσω στο χωριό μου».

Τον άλλο χρόνο, στο νοσοκομείο,
αμίλητος τον ουρανό κοιτούσε.
Εκάρφωνε πέρα, σ' ένα σημείο,
το βλέμμα του νοσταλγικό και πρῶο,
σα να 'λεγε, σα να παρακαλούσε:
«Αφήστε με στο σπίτι μου να πάω».

Κι ο Μιχαλιός επέθανε στρατιώτης.
Τον ξεπροβόδισαν καὶ φαντάροι,
μαζί τους ο Μαρής κι ο Παναγιώτης.
Απάνω του σκεπάστηκεν ο λάκκος,
μα του άφησαν απέξω το ποδάρι:
Ήταν λίγο μακρύς ο φουκαράκος.
(Κ.Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ: «Ποιήματα»)

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ: «ΙΚΕΤΙΔΕΣ» (στ. 481-493)

ΚΗ... Όταν γαρ έλθῃ πόλεμος ες ψήφον λεώ,
ουδείς εθ' αυτού θάνατον εκλογίζεται,
το δυστυχές δε τούτ' ες άλλον εκτρέπει·
ει δ' ἦν παρ' όμμα θάνατος εν ψήφου φορά,
ουκ αν ποθ' Ελλάς δορμανής απόλλυτο.
Καίτοι δυοίν γε πάντες άνθρωποι λόγοιν
τον κρείσσον ίσμεν, και τα χρηστά και κακά,
όσω τε πολέμου κρείσσον ειρήνην βροτοίς·
ή πρώτα μεν Μούσαισι προσφιλεστάτη,
Ποιναισι δ' εχθρά, τέρπεται δ' ευπαιδία,
χαίρει δε πλούται. Ταύτ' αφέντες οι κακοί
πολέμους αναιρούμεσθα και τον ήσσανα
δουλούμεθ', άνδρες άνδρα και πολις πόλιν.

Μετάφραση Θρασύβουλου Σταύρου

Για τον πόλεμο όταν είναι να ψηφίσει
ο λαός -κανένας θάνατο δικό του
δε σκέφτεται- όλο βάζει με το νου του
τ' αλλουνού το κακό· ενώ, αν την ώρα
που ψηφίζουν, τους έπεφτε στα μάτια
ίσκιος θανάτου -από μανία πολέμου
ποτέ δε θα χανότανε η Ελλάδα.
Ωστόσο ξέρουν όλοι, ποιά από τις δύο
γνώμες η ανώτερη είναι, ξεχωρίζουν
το καλό απ' το κακό, και πόσο για όλους
καλύτερη απ' τον πόλεμο είν' η ειρήνη·
αγαπητή στις Μούσες πρώτα, πρώτα,
μισητή στις ποινές -κι είν' εύφρανητή της
το παιδοβόλι, ο πλούτος η χαρά της.
Και παρατώντας όλ' αυτά, οι ανόητοι,
πολέμους ξεσηκώνουμε και δούλο
κάνουμε αυτόν που αδύνατο θα δούμε
άντρας τον άντρα και την πόλη η πόλη.

ΟΤΑΝ...

Όταν ακούω να μιλάν για τον καιρό
 όταν ακούω να μιλάνε για τον πόλεμο
 όταν ακούω σήμερα το Αιγαίο να γίνεται ποίηση
 να πλημμυρίζει τα σαλόνια

όταν ακούω να υποψιάζονται τις ιδέες μου
 να τις ταχτοποιούν σε μια θυρίδα
 όταν ακούω σένα να μιλάς
 εγώ πάντα σωπαίνω.

Όταν ακούω κάποτε στα βέβαια αυτιά μου
 ήχους παράξενους ψίθυρους μακρινούς
 όταν ακούω σάλπγγες και θούρια
 λόγους ατέλειωτους ύμνους και κρότους
 όταν ακούω να μιλούν για την ελευθερία
 για νόμους ευαγγέλια για μια ζωή με τάξη

όταν ακούω να γελούν
 όταν ακούω πάλι να μιλούν
 εγώ πάντα σωπαίνω.

Μα κάποτε που η κρύα σιωπή θα περιβρέχει τη γη
 κάποτε που θα στερέψουν οι άσημες φλυαρίες
 κι όλοι τους θα προσμένουνε σίγουρα τη φωνή
 θ' ανοίξω το στόμα μου
 θα γεμίσουν οι κήποι με καταρράχτες
 στις ίδιες βρώμικες αυλές τα οπλοστάσια
 οι νέοι έξαλλοι θ' ακολουθούν με στίχους χωρίς ύμνους
 ούτε υποταγή στην τρομερή εξουσία.

Πάλι σας δίνω όραμα.

(ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ: «Κατά Σαδουκαίων»).

Φωτογραφία από καλλιτεχνική εκδήλωση αφιερωμένη στην Ειρήνη

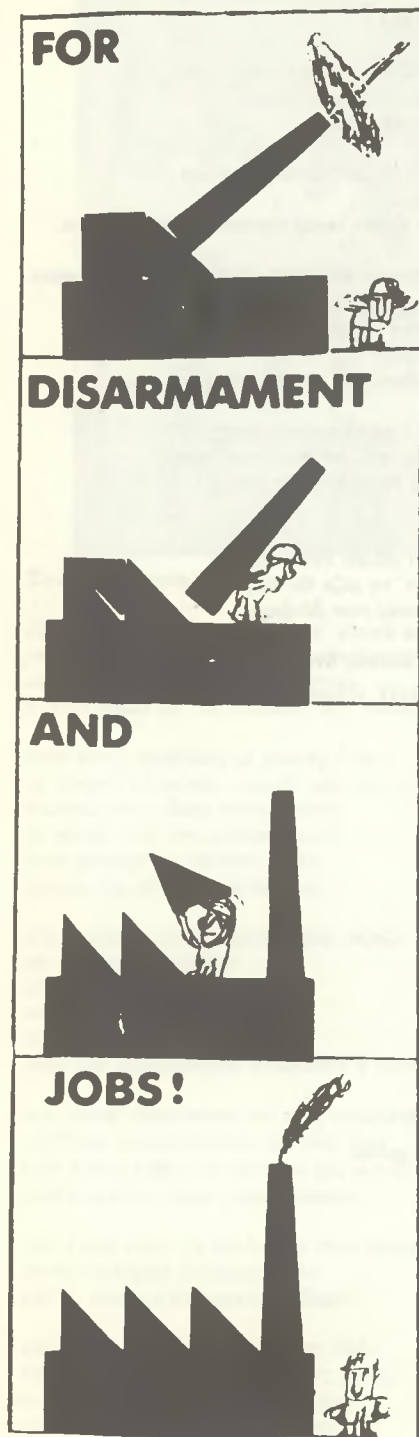
...Μανούλα γη, γιατί δεν γκρεμίζονται τα βουνά, γιατί δεν ξεχειλίζουν οι λίμνες όταν χάνονται τέτοιοι άνθρωποι σαν τον Σουβάνκουλ και τον Κασίμ; Και οι δυο — πατέρας και γιός — ήταν προκομμένοι γεωργοί. Αφότου υπάρχει ο κόσμος, η γη, σε τέτοιους ανθρώπους στηρίζεται όλη η ανθρωπότητα. Αυτοί τη θρέφουν και την ποτίζουν. Αυτοί την υπερασπίζονται σε δύσκολους καιρούς. Αυτοί πάνε πρώτοι στο στρατό. Αν δεν ερχόταν ο πόλεμος, πόσα δε θάκαναν ακόμα ο Σουβάνκουλ κι ο Κασίμ! Πόσους καρπούς της δουλειάς τους δε θα δώριζαν στους ανθρώπους! Πόσα χωράφια δε θάσπερναν! Πόσο σιτάρι δε θα αλώνιζαν! Κι οι ίδιοι, στα γεράματα, θα αμείβονταν εκατονταπλάσια από τους καρπούς των άλλων. Με πόση δίψα θα είχαν γευτεί τις χαρές της ζωής! Πες μου, μανούλα γη, πες μου την αλήθεια. Δεν μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν χωρίς πόλεμο;

—Μου έβαλες μια ερώτηση που είναι δύσκολο, Τολγκονάη, να αποκριθώ. Υπήρξαν λαοί που χάθηκαν στη δύνη του πολέμου, χωρίς να αφήσουν ούτε ίχνος. Υπήρξαν πόλεις που έγιναν παρανάλωμα της φωτιάς. Υπήρξαν ολόκληροι αιώνες που ονειρευόμουν να δώ έναν άνθρωπο. Και κάθε φορά που οι άνθρωποι εξαπολύανε τον πόλεμο, τους έλεγα: «Σταματάτε. Μη χύνετε αίμα!». Και σήμερα το λέω ξανά: «Ε! άνθρωποι, που είστε πίσω από τα βουνά και πέρα από τις θάλασσες! Ε! άνθρωποι που ζείτε στον επάνω κόσμο, τι θέλετε; Γη; Εδώ είμαι γω. Κι είμαι ίδια για όλους σας και σεις είστε για μένα όλοι ίδιοι. Δε μου χρειάζονται οι καυγάδες σας, μου χρειάζεται η φιλία σας, η εργασία σας! Ρίχτε στην αυλακιά μόνο ένα σπειρί και θα σας δώσω εκατό. Φυτέψτε ένα βλασταράκι και γω θα σας δώσω έναν πλάτανο. Φυτέψτε δεντρόκηπο και γω θα σας γεμίσω καρπούς. Μεγαλώστε ζώα και γω θα σας δώσω το χορτάρι! Χτίστε σπίτι και γω θα είμαι ο τοίχος. Αυξάνεστε και πληθύνετε και γω θα είμαι για όλους σας πανέμορφη κατοικία. Είμαι απέραντη, ατέλειωτη, βαθιά και ψηλή. Φτάνω και παραφτάνω για όλους σας. Και συ, Τολγκονάη, ρωτάς αν μπορούν οι άνθρωποι να ζουν χωρίς πόλεμο. Αυτό δεν εξαρτάται από μένα, εξαρτάται από σας, από τους ανθρώπους, από τη θέληση και την κρίση σας.

—Τι έχεις να πεις, αγαπημένη γη, τους καλύτερους δουλευτές σου, τους πιο έμπειρους τεχνίτες σου τους σκοτώνει ο πόλεμος! Εγώ δεν είμαι σύμφωνη μ' αυτό, δε θα συμφωνήσω όσο ζω. Μπορούν οι άνθρωποι, πρέπει οι άνθρωποι να φράξουν το δρόμο του πολέμου.

—Νομίζεις, Τολγκονάη, πως εγώ δεν υποφέρω από τους πολέμους; Υποφέρω πολύ. Έχω ανάγκη μεγάλη από τα μπράτσα του αγρότη και κλαίω αιώνια τα παιδιά μου, τους ζευγίτες. Νιώθω πάντα την έλλειψη του Σουβάνκουλ, του Κασίμ, του Ντζαϊνάκ, και όλων των φαντάρων που έπεσαν! Όταν μένω χέρσα, όταν τα χωράφια μου μένουν αθέριστα, και τα σιτάρια μου αλώνιστα τους καλώ: «Πού είστε καλοί μου ζευγίτες, πού είστε σποριάδες μου; Σηκωθείτε, παιδιά μου, ζευγίτες, κι ελάτε να με βοηθήσετε, πνίγομαι, πεθαίνω!»...

(ΤΖΙΝΓΚΙΖ ΑΪΤΜΑΤΟΦ Κιργίζιος, Σοβιετικός συγγραφέας (1928-1984). Βραβείο Λένιν 1963: απόσπ. από το διήγημα «Το χωράφι της μάνας»).

ΤΙ ΕΠΕ ΚΑΠΟΙΑ ΝΥΧΤΑ ΜΕ ΒΡΟΧΗ ΕΝΑΣ ΝΕΚΡΟΣ ΤΟΥ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Φίλε μου
αυτές τις ώρες που η βροχή
ξυπνάει τις ρίζες της γενιάς μας
νά 'ξερεις πως σε νοσταλγώ!
Θυμάμαι πάντα τη φωνή σου που 'λεγε:
«Κάτω από ποιον αστερισμό να βάλουμε τα όνειρά μας;
Με τι σπαθιά θα λύσουμε τους κόμπους της αγάπης;»
Φίλε μου ξύπνα
η ψυχή μας άρχισε να κάνει φοβερά παράσιτα
ξύπνα καλέ μου, χρειαζόμαστε αντένα
η μουσική ήταν άλλοτε ωραία
τώρα
μονάχα μια γραμμή ενώνει τις παλάμες μας
κ' ίσως η γνώση του θανάτου
φίλε μου ξύπνα, δε βαρέθηκες το θάνατο;
θυμάσαι τις ωραίες θέσεις μας
για τη μεταθανάτια επιβίωση; τότε
ο εχθρός φορούσε ακόμα προσωπίδα
ήταν αλήθεια μια περιεργή εποχή
γεμάτη καπνούς και χαμόγελα
τα επίχρυσα γράμματα της Ιστορίας είχαν ξεθωριάσει
όμως φαντάζεσαι ποτέ; σαν ήρθε η ώρα, αντίς ευχή,
μου 'κλεισε μες' τη φούχτα ο πατέρας μου
ένα κουτί μπρουτζόσκονη

έτσι κινήσαμε
οι σάλπιγγες δε σήμαιναν πια ηρωϊσμούς
και όμως
κοίταζε τώρα εδώ γυμνοί
όλα τα δώσαμε όλα
στον έρανο του θανάτου
εμείς που είχαμε ασκήσει χρόνια το κορμί μας
για ν' αντέχει
στο θάνατο και τις επιθυμίες

καλέ μου
με γελάσανε μ' ένα στεφάνι δάφνης
εμένα που είχα καταθέσει μαθητής ακόμα
ένα στεφάνι όνειρα στον τάφο της καρδιάς μου

αγαπημένε
αυτές τις ώρες που η βροχή
ανοίγει τα κλειστά παράθυρα του τάφου μου
κι' ορμούν κάποια πουλιά μέσα στα στήθια μου
αυτές τις ώρες
σε θυμάμαι και σε πεσμένο εκεί στο πλάϊ μου
κι' είναι σα να πεθαίνω πάλι.

Κ. ΤΑΧΤΗΣ (Καφενείο «ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ»)

Ο ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ

Ο ΑΙΩΝΑΣ που ακολουθεί είναι αιώνας σιωπής
Η μέρα που ακολουθεί είναι στιγμή ανασύνταξης
η ώρα που ακολουθεί είναι στιγμή εφόδου.

Τ' αγάλματα των στρατηγών θα τα μαζέψουν σιωπηλοί
να τα γυρίσουν στα βουνά
να επουλώσουν τις πληγές που κάναν ώρες πανικού ανίδεοι λατόμοι.

Το προσώπειο του αίματος μες στην απέραντη σιωπή βαθιά θα θάψουν.
Φωνή μου πόσο σίδερο θα πάρει η γη στα σπλάχνα της
όταν θα θάψουν τ' άρματα και τα γαμψά τους νύχια.

Ερπύστριες, βραχιόνες, κεφαλοθραύστες και κρουστά
του τρόμου και στηθαία.
Ο γιός θα σκύνει αμίλητος να βρει το πρόσωπο στη γη
νύχτα τον βλέπω να περνά πάνω απ' τον ίσκιο που 'χασε
το χέρι του να τραγουδά καθώς θα κλείνει τη φωτιά
έξω από την καρδιά του.

Ο ποταμός του αίματος θα γίνει φλέβα επιστροφής
το αίμα κάτω από τη γη μες απ' τη ρίζα θα διαβεί
και θα γυρίσει άσπιλο στις παρειές των δένδρων.

Ο αιώνας που ακολουθεί είναι αιώνας άνοιξης.

(ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ «Ποιήματα» 1965-1975)

ΜΕ ΤΙ ΜΑΤΙΑ ΤΩΡΑ ΠΙΑ

Βιάστηκες μητέρα να πεθάνεις.

Δε λέω, είχες αρρωστήσει από φασισμό
κ' είταν λίγο το ψωμί έλειπα κ' εγώ στην εξορία
είτανε λίγος ο ύπνος κι ατέλειωτες οι νύχτες
μα πάλι ποιός ο λόγος να απελπιστείς προτού να κλείσεις τα
εξηντατέσσερα

μπορούσες να σφίγεις τα δόντια
έστω κι αυτά τα ψεύτικα τα χρυσά σου δόντια
μπορούσες ν' αρπαζόσουν απόνα φύλλο πράσινο
απ' τα γυμνά κλαδιά

απ' τον κορμό
μα ναι το ξέρω
γλυστράν τα χέρια κι ο κορμός του χρόνου δεν έχει φλούδα
να πιαστείς

όμως εσύ να τάμπηγες τα νύχια και να τραβούσες έτσι πεντέξι-δέκα χρόνια
σαν τους μισοπνιγμένους που τους τραβάει ο χείμαρρος
κολλημένους στο δοκάρι του γκρεμισμένου τους σπιτιού.

Τι βαραίνουν δέκα χρόνια για να με ξαναδείς
να ξαναδείς ειρηνικότερες ημέρες και να πας
στο παιδικό σου σπίτι με τον φράχτη πνιγμένον στα λουλούδια
να ζήσεις μες στη δικαίη γαλήνη
ακούγοντας τον πόλεμο
σαν τον απόμακρο αχό του καταρράχτη
νάχεις μια στέγη σίγουρη σαν άστρο
να χωράει το σπίτι μας την καρδιά των ανθρώπων...
κι από τη μέσα κάμαρα...

(ΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ «Ποιήματα 1941-1974» —
(απόσπασμα)

Συνέδριο Ειρήνης

ένα αεροπλάνο προσγειώνεται μ' εκατό ψεύτες επιβάτες
με μια χούφτα λουλούδια τους υποδέχεται η πόλη
με μια μπόχα από νάφθα κι ιδρώτα
μ' έναν άνεμο απ' τις πεδιάδες της Ασίας.

μέσα στους προβολείς οι ψεύτες λένε
σε πενήντα γλώσσες: «είμεθα εναντίον του πολέμου»
σιωπηλά δίνω δικιο στους ψεύτες
οι ψεύτες λένε την αλήθεια, αλλά
γιατί χρειάζονται πενήντα ώρες
για μια και μοναδική κουβέντα;

όταν φεύγουν, τα λουλούδια είναι γκριζα
τα τασάκια ξεχειλίζουν
από αλληλέγγυες γόπες
απαρασάλευτες άκρες πούρων
ακαταμάχητα αποτσιγάρα
μέσα στα πτυελοδοχεία κολυμπάει η ειρήνη.

στο Λευκό Οίκο κάτω απ' τους προβολείς
οι έντιμοι ανακοινώνουνε την ίδια ώρα
μιαν άλλη αλήθεια: ο πόλεμος φουντώνει
μόνο οι ψεύτες είναι απαρασάλευτοι.

στο Λευκό Οίκο τα λουλούδια είναι δροσερά
τα πτυελοδοχεία απολυμασμένα
και τα τασάκια παστρικά σα βόμβες.

σηκώνεται άνεμος πάνω απ' την πόλη
ένας άνεμος απ' τις πεδιάδες της Ασίας
κι έτσι σφυρίζει σα στραγγαλισμένη
γυναίκα που παλεύει για να ζήσει.

(HANS MAGNUS ENZENBERGER — σύγχρονος γερμανός ποιητής — μετ. Παν. Λάμπρου και Δέσπ. Στεργίου).

αντιπολεμικό μανιφέστο ελλήνων διανοουμένων και καλλιτεχνών του 1932

Απόσπασμα από ένα ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ πνευματικών παραγόντων της χώρας μας την εποχή του μεσοπόλεμου, όταν το τέρας του φασισμού σήκωνε κεφάλι και προετοιμάζε τον Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Το κείμενο υπόγραφαν μεταξύ άλλων και οι Δ. Γληνός, Κ. Βάρναλης, Μ. Αυγέρης, Γαλάτεια Καζαντζάκη, Μαρία Κοτοπούλη, Ν. Καρβούνης, Δ. Βουτυράς, Γ. Κορδάτος, Ι. Α. Σοφιανόπουλος, Β. Γεωργίου, Α. Πανσέληνος, Ν. Κατηφόρης, Μ. Κανέλης, Τάκης Κόντος, Φ. Χατζηδάκη, Σωτ. Ιατρίδου, Απ. Μελαχροινός, Λ. Καστανάκης κ.ά.

«Ενάντια στη ζωή της ανθρωπότητας και ενάντια στον ανθρώπινο πολιτισμό ετοιμάζεται πάλι με ψύχραιμη υπολογιστικότητα το απαίσιο κακούργημα. Όλα τα σημάδια των καιρών δείχνουν πως τα στρατιωτικά επιτελεία των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και οι πολιτικοί ηγέτες, τα όργανα των μεγάλων καπιταλιστών, ετοιμάζονται να μεταβάλουν τη γη σ' ένα απέραντο σφαγείο. Πριν ακόμα σαπίσουν καλά-καλά μέσα στο χώμα οι σάρκες των δέκα εκατομμυρίων ανθρώπων που πάνω στο άνθισμα της ζωής τους αδικοσκοτώθηκαν για τα υλικά συμφέροντα των καπιταλιστών, πριν ακόμα σβήσουν στον αγέρα τα βογγητά των εκατομμυρίων πληγωμένων και σακάτηδων, πριν στεγνώσουν τα δάκρυα των ορφανών παιδιών και των χαροκαμένων μανάδων και γυναικών, νέο φριχτότερο μακελειό, πολύ τρομερότερο από το προηγούμενο, θα ξεχυθεί σαν κόκκινος σίφουνας πάνω στις πολιτείες και στα χωριά...

Δεν κρύβεται πια το μαχαίρι των δολοφόνων. Έπεσαν οι μάσκες της ψευτιάς. Τώρα μιλάνε ανοικτά και ξεσκεπα για τον πόλεμο. Τον εξυμνούν, ζητούν να χύσουν πάλι το απαίσιο δηλητήριο της μορφίνης που θα υπνωτίσει τις μάζες και θα τις σύρει στο μακελειό...

Όσοι αισθάνονται φρίκη για το έγκλημα που ετοιμάζεται, όσοι αισθάνονται τη συνειδήσή τους να εξεγείρεται για τη βαρβαρότητα ενός κοινωνικού συστήματος που θεμελιώνεται στο αίμα και την πείνα έχουν χρέος να πούνε το «παράν» τούτη τη στιγμή. Έχουν χρέος από τώρα να βαδίσουν πλάι πλάι με τους εργάτες και τους αγρότες ενάντια στον πόλεμο..

Ενώνουμε τη φωνή της διαμαρτυρίας μας με τους αντιπροσώπους της παγκόσμιας σκέψης, που αποφάσισαν να επιτελέσουν το υπέρτατο σημερινό χρέος κάθε τίμιου ανθρώπου, με τη φωνή του Μαξίμ Γκόρκι, του Ρομαίν Ρολλάν, του Ανρί Μπαρμπύς, του Άλμπερτ Αϊνστάιν, του Τεόντορ Ντράιζερ, του Άπτον Σινκλαίρ, του Τζων Ντος Πάσος, του Αϊνριχ Μαν, του Φρανς Μασερέλ και όλων των άλλων που απ' όλα τα μέρη γης κινητοποιούνται για να ξεσηκώσουν την ανθρώπινη συνείδηση και να βοηθήσουν την εργατική τάξη στον αγώνα της για τον πολιτισμό και τον ανθρωπισμό. Ενάντια στα δολοφονικά χέρια των милитарιστών, ενάντια στα εγκληματικά σχέδια των πολιτικών πρέπει να υψωθεί η παγκόσμια ανθρωπιστική συνείδηση για να σταματήσει το κακό που έρχεται.

Όλοι όσοι και στη δική μας χώρα αισθάνονται τον εαυτό τους αλληλέγγυο με την παγκόσμια ανθρωπιστική συνείδηση, ας έρθουν μαζί μας και ας βαδίσουμε όλοι μαζί πλάι στην εργατιά που θα βρει τη δύναμη, πνίγοντας το τέρας, να σώσει και τον εαυτό της και το νέο πολιτισμό.

Αθήνα 3 του Ιουνίου 1932

ΕΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΜCMXLVII

Έχετε πια τελειώσει να χτυπάτε στους ορίζοντες πένθημα ταμπούρλα πίσω από φέρετρα σφιγμένα με σημαίες, ν' ανοίγετε πληγές και βρύσες από δάκρυα σ' ερειπωμένες πόλεις που δεν έμεινε πέτρα πάνω στην πέτρα.

Και πια κανένας δε φωνάζει: «Θεέ μου γιατί με εγκατέλειπες;» Και πια δε ρέει γάλα ούτ' αίμα στο τρυπημένο στήθος. Και τώρα που κρύψατε τα πυροβόλα μέσα στις μανόλιες αφήστε μας μια μέρα πάνω στη χλόη δίχως όπλα στο φλοίσβο του νερού που ρυακίζει στα πράσινα καλάμια που θροϊζουν ανάμεσα από τα μαλλιά μας, καθώς κρυφά φιλούμε εκείνη που μας αγαπάει. Ας μη χτυπήσει ξαφνικά προτού νυχτώσει συναγερμός. Χαρίστε μας μια μέρα μια μέρα μόνο, ω, κύριοι της Γης προτού σφυρίξει πάλι ο αέρας και το σίδερο και κάποιο βλήμα κατακούτελα μας βρει.

SALVATORE QUASIMODO, (1901-1963). Ιταλός Ποιητής, βραβείο Νόμπελ 1959. (Μετάφραση Ρίτα Μπούμη-Παππά)

...Οι μήνες κυλούν. Αυτό το καλοκαίρι του 1918 είναι το πιο σκληρό και το πιο ματωμένο. Οι μέρες διαβαίνουν σαν άγγελοι ντυμένοι στα χρυσά και στα γαλάζια, αδιάφοροι, πάνω από το πεδίο της καταστροφής. Κανείς δεν αμφιβάλλει πια πως τον πόλεμο τον έχουμε χαμένο. Μα δεν κάνουμε πολλές συζητήσεις γύρω από αυτό, υποχωρούμε, και ξέρουμε πως δεν πρόκειται να αντεπιτεθούμε ύστερα από αυτή τη μεγάλη επίθεση, γιατί δεν έχουμε άντρες, γιατί δεν έχουμε πυρομαχικά. Κι όμως ο πόλεμος συνεχίζεται. Το θανατικό συνεχίζεται.

Καλοκαίρι 1918. Ποτέ άλλοτε η ζωή μέσα στην πανάθλια ενσάρκωσή της δεν μας φάνηκε τόσο λαχταριστή όσο τώρα. Κόκκινες παπαρούνες στα λιβάδια, τα γυαλιστερά σκαθάρια στο χορτάρι, τα ζεστά απογεύματα στα μισοσκότεινα δροσερά δωμάτια, τα μαύρα, μυστηριώδη δέντρα στο ηλιοβασιλέμα, τα άστρα και τα νερά που κυλάνε, όνειρα και μακρύς ατέλειωτος ύπνος. Αυτή είναι η ζωή, ναι, η ζωή, η ζωή!

Καλοκαίρι 1918. Ποτέ δεν υποφέραμε περισσότερους πόνους, όσο τη στιγμή που ξεκινάμε σιωπηλοί για το μέτωπο. Οι βασανιστικές ήμερες, που μιλάνε για ειρήνη και ανακωχή, μας αναστατώνουν και κάνουν ακόμα πιο δύσκολη την αναχώρησή μας.

Καλοκαίρι 1918. Ποτέ άλλοτε η ζωή εδώ, στο μέτωπο, δεν ήταν πιο σκληρή, πιο φρικιαστική, όσο αυτές τις τελευταίες στιγμές της φωτιάς, καθώς τα πρόσωπα, αγκιστρωμένα γύρω από τα ντουφέκια τους, βυθισμένα στη λάσπη, προσπαθούν να φωνάξουν: «Μη! Μη! Όχι τώρα πια! Όχι τώρα, την τελευταία στιγμή!».

Καλοκαίρι 1918. Άνεμος ελπίδας χαϊδεύει τους κατεστραμμένους από τη φωτιά του πολέμου κάμπους, πυρετός αναμονής και απογοήτευσης, η αγωνία του θανάτου κι ένα μοναδικό ερώτημα: Γιατί; Γιατί δεν τελειώνουμε; Γιατί κυκλοφορούν οι φήμες πως ο πόλεμος θα τελειώσει;

(ERICH MARIA REMARQUE: «Ουδέν νεώτερον από το Δυτικό Μέτωπο», 1928, απόσπ. μεταφραστ. Ευαγγ. Αντώναρως).

...Κι έγινε τότε μεγάλη σιωπή.

Κι άρχισε ο ήλιος να κατεβαίνει μέσα στις φλόγες της δύσης.

Κι ο ουρανός έγινε κόκκινος. Και το χώμα κόκκινο. Σαν αίμα.

Και δεν ακουγόταν τίποτα σ' όλη τη γη.

Και προβάλλοντας σιγά-σιγά πίσω απ' τα υψώματα

μεγάλες σκοτεινές φάλλαγες φάνηκαν νάρχονται.

Απ' τις πεδιάδες, απ' τα φαράγγια, απ' τις χαράδρες, απ' τα βουνά

απ' όλους τους δρόμους φάνηκαν νάρχονται

οι νεκροί του πολέμου.

Ξετυλίγονταν σε μακριές μαύρες σειρές σα να πηγαίναν σε μάχη.

Και προχωρούσαν σέρνοντας τα βήματά τους και τρικλίζοντας

το κορμί τους έγερνε μπροστά σα νάχαν πολύ περπατήσει

σα νάχαν κουραστεί να περιμένουν τόσο πολύ.

Και προχωρούσαν κουτσαίνοντας και σαλεύαν αργά ως το βάθος του κόσμου.

Και κάθε τόσο τρεμούλιαζε η γης, ύστερα έσκαγε κι άνοιγε ένα μαυροπράσινο χέρι έβγαине απ' το χώμα και τέντωνε τα σάπια δάχτυλα.

Οι νεκροί ανακλαδίζονταν και σηκώνονταν όρθιοι.

Και πατούσαν πάνω στους άλλους νεκρούς και προχωρούσαν

και σερνόntonταν κι αυτοί στο χώμα κι αρπάζονταν απ' τις

χλαίνες των άλλων κι ανασηκώνονταν

και σμίγαν τις φάλλαγες και πλήθαιναν και προχωρούσαν

εκατομμύρια νεκροί.

Κι ανάβαν κόκκινοι οι ορίζοντες σα να καιγόταν ο κόσμος.

Ερχόντουσαν από τα χαρακώματα, απ' τις υπόγειες στοές,

απ' τις τρύπες

ερχόντουσαν απ' τους ομαδικούς τάφους τους ανοιγμένους

στις πεδιάδες

εκεί που τους είχαν σωριάσει γρήγορα-γρήγορα

σα να φτυαρίζαν ένα σωρό κοπριά.

Ερχόντουσαν με τις κομματιασμένες, ματωμένες χλαίνες τους

σκεπασμένες από ένα παχύ στρώμα λάσπη

με τα μάτια τους γυάλινα, πελώρια ανοιγμένα, όπως μείναν

την ώρα που τους κάρφωναν την ξιφολόγχη

με το στόμα συσπασμένο, σκισμένο απ' την τελευταία κραυγή

Ερχόντουσαν απ' τα σταχτιά, ερημωμένα πεδία της μάχης

με τα πρόσωπα χωματένια, παραμορφωμένα

καθώς την ώρα που έπεσαν, οι άλλοι τρέχοντας πατούσαν πάνω τους

και προχωρούσαν

κι όλη τη μέρα, αρβύλες ρόδες άλογα,

ανάμεσα στις κανονιές και τον καπνό τους ποδοπατούσαν.

Ερχόντουσαν ξεκοιλιασμένοι, σπαραγμένοι, σαπισμένοι

ανασαίνοντας δύσκολα με το κεφάλι ανεστραμμένο

και το στόμα, σαν μια πληγιασμένη τρύπα, ανοιχτό.

Και προχωρούσαν αργά μέσα στο κόκκινο πελώριο ηλιοβασιλέμα.

Άλλοι κρατούσαν με τα χέρια τους τα χυμένα τους σπλάχνα

άλλοι βαστούσαν σαν τουφέκια στους ώμους τους ξεριζωμένους

σταυρούς

άλλοι με τα κομμάτια της οβίδας ακόμα καρφωμένα στα κόκκαλά τους
Κι άλλοι με γαντζωμένα πάνω τους τα συρματοπλέγματα, όπως
τάχαν αγκαλιάσει την ώρα που τους θέριζε το πολυβόλο.

Κι απ' τις βομβαρδισμένες πολιτείες γυναίκες ερχόντουσαν
αναμαλλιασμένες

σφίγγοντας στο σαπισμένο βυζί τους τα κομματιασμένα βρέφη τους.

Και σκελετοί μαύροι καρβουνιασμένοι στα κρεματόρια
με χέρια καμμένα, στρεβλωμένα, σα ρίζες δένδρου, απ' την
αγωνία.

Και προχωρούσαν βαριά, γυαλίζοντας από έναν παχύ λιπαρό ιδρώτα
μ' ένα ηλίθιο γέλιο όπως γελάνε αυτοί που δεν περιμένουν
πια τίποτα

όπως γελάνε εκείνοι που έχουν αποφασίσει κάτι τρομαχτικό.

Και προχωρούσαν και συστρέφονταν κι ανεβοκατέβαιναν
και κουλουριάζονταν και πλήθαιναν και προχωρούσαν
τόπο, τόπο, κάντε τόπο στους νεκρούς...

...Οι νεκροί

προχωράνε

αμίλητοι

αναποδογυρίζουν τα καμιάνια αναποδογυρίζουν τα τάνκες

πατάνε πάνω στις ξιφολόγχες και τις σάλπιγγες...

...Κι ολάκαιρο το πλήθος σάλεψε κι άρχισε να προχωράει

ένα δάσος από σηκωμένες γροθιές

ένα απέραντο βοήθη

ειρήνη

ειρήνη...

(ΤΑΣΟΣ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ: «Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου», 1953 — απόσπασμα)

Από το ΕΓΚΩΜΙΟ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

...Για ποιά αφορμή το θάνατο στη μάχη να γυρέψω,
αφού στα σίγουρα έρχεται σαν κλέφτης να με πάρει;
Θέρος κάτω στην Κόλαση και τρυγητό δεν έχει,
εκεί αλυχτάει ο Κέρβερος κι ο πρόστυχος πιλότος

που σε περνάει αιμόφυρτο απ' τα νερά της Στύγας·

Άξιος εγκώμιου είν' αυτός που στα παιδιά του ανάμεσα
σε φτωχό σπίτι χαιρείται αργός τα γηραιά του
και τις αρνάδες του φυλά, τα προβατάκια ο γιγιός του,

κι αν κουραστεί, χλιό νερό η γυναίκα του τοιμάζει.

Η Ειρήνη ωστόσο στους αγρούς ασπρόντυπη ας οργώνει

που πρώτη έσυρε κι έξεψε τα βόδια, αυτή, στ' αλέτρι.

Η Ειρήνη θρέφει τους βλαστούς και τ' αμπελιού φυλάει

χυμούς, για να κερνά το γιγιό το πατρικό κανάτι·

λάμπει η δικέλλα και το υνί, και στη σκιά σκουριάζει

το όπλο το σιχαμερό του άνεργου στρατιώτη·

Σήκω, γεννήτρα Ειρήνη μας, έλα μ' αγκάλες στάχνα,

κι από την άσπρη σου ποδιά χιλιάδες μήλα χύσε.

ALVIUS AELUS TIBULLUS 50-19 π.Χ., Λατίνος ποιητής

(μετάφραση Ρίτα Μπούμη-Παππά)

...Πώς σας διέφυγε,
φίλε Οπενχάιμερ,
—ένα σύνολο από
μικρά και μεγάλα
θαύματα— ο άνθρωπος;

Από μας και για μας ξεκινούν οι οδοί και τα έργα του Σύμπαντος,
Χωρίς εντολή,

Πώς τολμήσατε, φίλε Οπενχάιμερ;

Χωρίς συγκατάθεση
είσαστε όλοι παράνομοι
κάτω απ' τον ήλιο...

πόσες είναι περίπου οι στρατιές που προορίζετε για το θάνατο μετρήστε μας, φίλε Οπενχάιμερ, μετρήστε, να
ξέρετε.

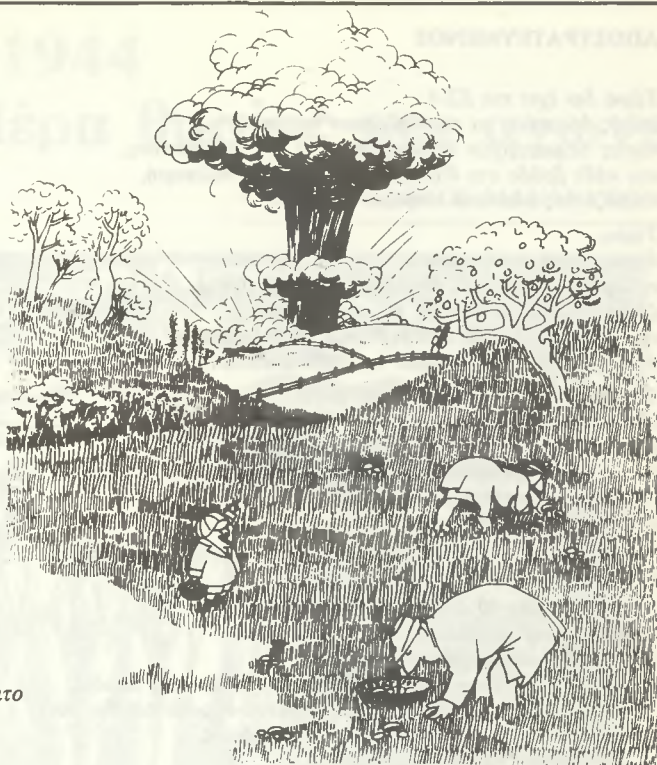
Προσέξτε με, όχι, είμαι αυτός που επέζησε, φίλε Οπενχάιμερ!
Τα χέρια μου και τα πόδια μου τάχω ξεθάψει απ' τη Χιροσίμα.
Τα χείλη μου γίνθηκαν σκόνη και πέσανε.
Μόνο το στόμα μου έμεινε ν' ανοιγοκλείνει.
Τ' άσπρο μου σαν ασβεστωμένο πρόσωπο,
δεν μπορεί πια να κλάψει, να γελάσει, νάχει ένα όνομα
Δεν μπορεί πια Ρομπέρτ! Κοίταξέ με καλύτερα.

Δυσκολεύεσαι ακόμη; Ρομπέρτ, δε με γνώρισες; Ο αδελφός σας
Ρομπέρτ! Είμαι εγώ, ο αδελφός σας,
που σας ζύμωσα το ψωμί και το ξέρατε.
Που σας ύψανα και το ξέρατε, που σας τάδοσα όλα,
Που σας έχτισα τ' αργαστήρι σας με παράθυρα στον ουρανό,
να μελετάτε τον ήλιο, να ψάχνετε
το βάθος του κόσμου, να στοχάζεστε άνετα.
Κ' εσείς αντί να παρακάμψετε τη νύχτα,
να φυλαχτείτε από τη Σκύλα κι απ' τη Χάρυβδη,
που καιροφυλαχτούν ανάμεσα στις μεταμφιεσμένες συμπληγάδες
αφήσατε ανοιχτές τις πόρτες του εργαστηρίου σας
και μπήκε μέσα αυτό το μαύρο σκυλί ο Μεφιστοφελής
κ' έκατσε δίπλα σας
κι αφήσατε τα χέρια σας μες τα δικά του
και ψαλιδίζατε το φως
και μαστορεύατε στο σκοτάδι...

(ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ)

Απόδσπασμα από το «ΣΤΟΝ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΠΕΝΧΑΪΜΕΡ»)

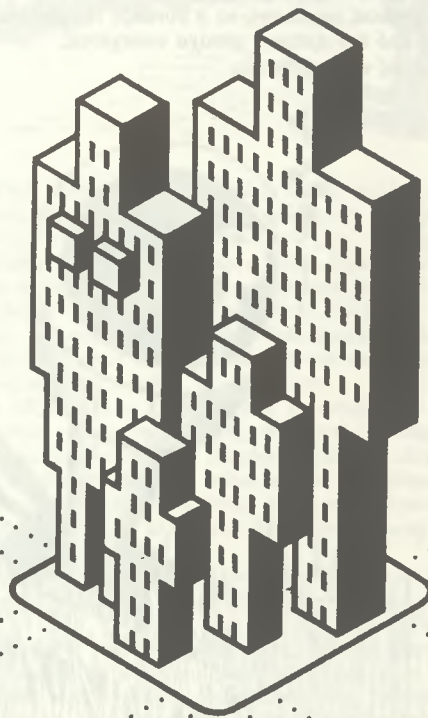
...Εμείς πενθούμε
 παραδίδοντας μνήμες μονάχα με το θάνατο
 σε Νετρονίων εκατόμβες
 αυγά μύγας σε χώμα λασπερό
 θανάτου άβυσσοι με λεγεώνες θρεμμένες
 είδος στενότατα συνδεμένο με Χιροσίμα
 και Ναγκασάκι.

Α πόλη των Νερών
 σε κάλυψε στάχτη κι απέραντη ραδιενέργεια.
 Εμείς πενθούμε
 με συγκεντρώσεις και λόγια
 διαλέξεις και όρους για διακρατικές συνεννοήσεις.
 Ανάμεσα οι τοκετοί του Χάρου
 κατάλοιπα και ωδίνες ζωών
 σε βάλτους ομιχλώδεις.
 -Το άτομο συγκινησιακά μόνο πονάει-.

Διασκέπτονται οι λαοί
 συρράξεις
 σχάσεις και τήξεις πυρήνων
 δεμένες σε βόμβες.
 Τα τράστ μονοπώλια
 συμφερόντων καταναλωτής αφθονίας,
 η γνώση κακέκτυπη
 ο προγραμματισμός D.N.A.
 για προκαθορισμένη καταστροφή.

Εμείς πενθούμε από τα έσω
 μας καίει το Είδος
 κομπιούτερ αυτοκατασκευαζόμενα εμείς
 διαιωνίζοντα τον εαυτό τους,
 σπονδυλωτά ανδρείκελα του περιβάλλοντος
 ανθρωποειδή πυρηνικών εκρήξεων
 για την πλήρη μόλυνση της γης...

ΕΡΣΗ ΛΑΓΚΕ: «D.N.A.» (απόσπασμα)

ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΟΣ

Τώρα δεν έχει πια ΕΣΑ

φωνές δεκανέων να σου ξηλώνουν τα όνειρα,
κυρίες ταγματάρχων να σφουγγαρίζεις την κουζίνα τους,
και κάθε βράδυ στο θάλαμο διψώντας λίγη θαλπωρή,
καπνίζοντας απανωτά τσιγάρα.

Τώρα,

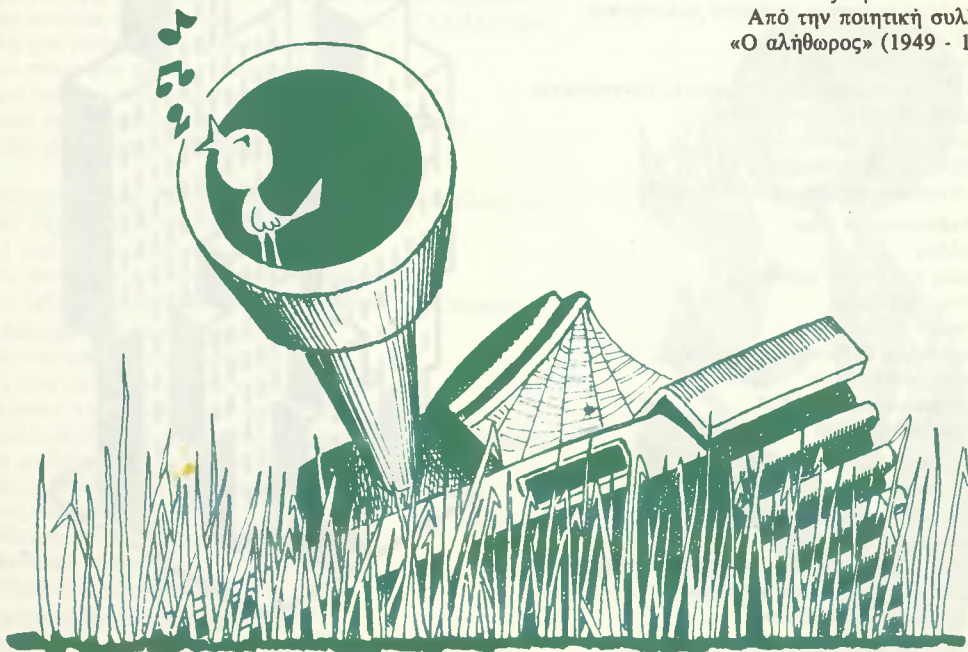
δίχως μπερέ και ζωστήρα,
οι λερωμένες αρβύλες δίνουν μια ιδέα λευτεριάς,
ξακουμπωμένο στήθος θα πει είμαι κύριος,
να και το κορδονάκι που καθάριζα το όπλο μου,
θα το κρατήσω να θυμάμαι τις επιθεωρήσεις.

Θα 'θελα κάτι ν' αγοράσω πριν φύγω,
ένα τσιτάκι για την αδερφή μου, κανένα παιχνιδι για τα μικρά,
μα η τσέπη μου είναι άδεια σαν την καρδιά μου.
Θα 'θελα να τριγυρίσω και πάλι στους δρόμους,
να δω για τελευταία φορά τη Σαλονίκη,
όμως δεν έχω πόδια πια, δεν έχω μάτια,
δεν έχω όρεξη ούτε να μιλήσω,
ο νους μου κιόλας ταξιδεύει στο χωριό.

Ιπποι 8, άνδρες 40

(αυτό ας είναι το τελευταίο μας στρίμωγμα,
η τελευταία ανταμοιβή απ' την πατρίδα),
όμως ετούτο το τράνταγμα γιατί μου σφίγγει έτσι την καρδιά;
Αυτό που πέρασε δεν ήταν τίποτα μπροστά σ' αυτό που θα 'ρθει,
αναδουλειά, ξηρασίες, καταστροφή της σοδειάς,
η καθημερινή αγωνία για το καρβέλι,
και τ' αδερφάκια να κλαίνε, κι η σύνταξη του πατέρα μικρή,
κι ο θείος από την Αμερική μονάχα υποσχέσεις.
Δεν έχει τέλος αυτή η θητεία.

Ντίνος Χριστιανόπουλος
Από την ποιητική συλλογή
«Ο αλήθωρος» (1949 - 1970)

Πρωτομαγιά 1944

Μέρα θυσίας και αγώνα

Γράφει ο σδ. ΝΙΚΟΣ ΜΑΝΔΡΑΚΟΣ

**Ποτέ
πια
πόλεμος
Ποτέ
άλλος
φασισμός**

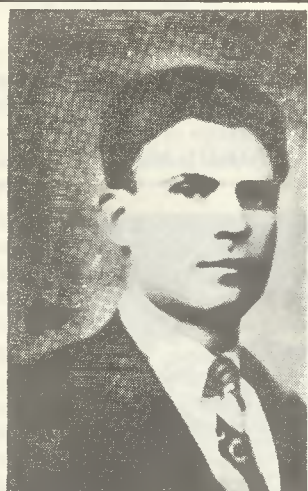
Εκτέλεση!! Πόσο όμορφη λέξη. Εύκολη, δίχως πολλά σύμφωνα, εκφραστική, καθαρή, παρμένη από το πλούσιο Ελληνικό λεξιλόγιο.

Ήταν αγνώστη στην πλειοψηφία του λαού μας. Γνώριμη στους οικοδομικούς κύκλους, «εκτελέστηκε το έργο τάδε», δηλαδή τελείωσε το προγραμματισμένο σπίτι που αρχίσαμε να φτιάχνουμε, ή ολοκληρώθηκε το χτίσιμο του γεφυριού της Άρτας... ή παραδόθηκε στη χρήση ο δρόμος Αθηνών - συνόρων... Γνώριμη ακόμα στους Τραπεζικούς κύκλους. Δεν βρήκαν κι αυτοί βλέπεις άλλη λέξη, καταλληλότερη στη θέση της και βαφτίσανε την εξόφληση της εντολής, σε... εκτέλεση.

Τη μάθαμε τη λέξη, όλοι οι Έλληνες, από το μεγαλύτερο μέχρι το μικρότερο, στα μαύρα χρόνια της κατοχής, που κατά τη διάρκεια της 1941 - 1944, χάσαμε από κοντά μας εξακόσιες χιλιάδες αδέρφια μας. Άλλοι από αυτούς πέθαναν από την πείνα, άλλοι σκοτώθηκαν με το όπλο στο χέρι πολεμώντας τους καταχτητές, άλλοι στα μπλόκα και στα χιτλερικά στρατόπεδα θανάτου, άλλοι από βασανιστήρια στις φυλακές και άλλοι...εκτελέστηκαν!!!

Μέχρι τότε, πιστεύαμε πως, μόνο ο χάρος είχε δικαίωμα ν' αφαιρεί ανθρώπινες ζωές, ύστερα μάθαμε πως, αυτό το δικαίωμα το είχε και ο φασισμός...

Εγώ συνειδητοποίησα την έννοια της λέξης, δεκαοχτάχρονο παιδί, ανταρτόπουλο, όταν στις 23 Φλεβάρη 1944, «εκτέλεσαν» οι Γερμανοί εξήντα δύο πατριώτες, κρατούμενους των φυλακών της Τρίπολης, στον Αη - Νικόλα της πόλης, σ' αντίποινα για τα θύματα που είχαν σε μάχη με τους ΕΛΑΣίτες. Μεταξύ των 62 θανατωθέντων και δυο αδέρφια -

πρώτο ξαδέρφια μου (ο πατέρας μου κι η μάνα τους αδέρφια), δόσανε το αίμα τους, όλοι τους ηρωικά, θυσία για τη λευτεριά της πατρίδας.

Για τιμή στη μνήμη τους κι αντί για λουλούδια στον άγνωστο τάφο τους, δημοσιεύουμε τις μορφές τους με δύο σύντομα λόγια από τις τελευταίες στιγμές της ζωής τους.

Ο Παναγιώτης Κατσιγιάννης, 27 χρόνων, έπεσε στο Τεπελένι. Πριν πεθάνει από αιμορραγία του μισοκομμένου ποδιού του είπε στον τραυματιοφορέα που τον μετέφερε στις πλάτες του, προς τις πρώτες βοήθειες. «Φώτη, άφησέ με λίγο κάτω. Εγώ δε γυρνώ κοντός στη μάνα μου. Ζήτω η ελεύθερη πατρίδα». Με το μαχαίρι του, απέκοψε το δεξι πόδι του σ' ένα νεύρο που κρατούσε και το πέταξε μ' όση δύναμη τ' απόμεινε.

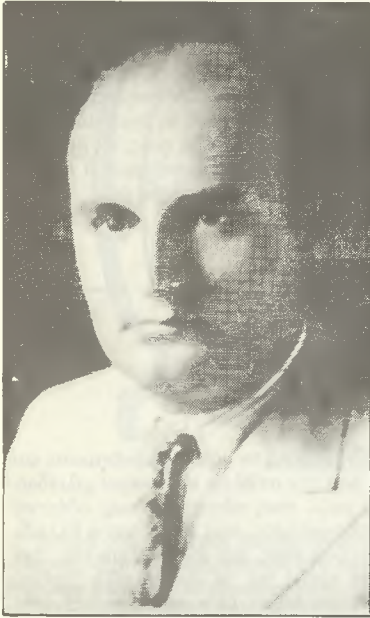
Ο Θόδωρος Κατσιγιάννης (στο μέσο) 35 χρόνων και δεξιά ο Κώστας Κατσιγιάννης, 44 χρόνων. Όταν διαβάζοντας τα ονόματα των μελλοθανάτων, πρώτα ακούστηκε το όνομα του Κώστα, που είχε γυναίκα και παιδιά, ο Θόδωρος για να τον γλιτώσει, πετάχτηκε μπροστά κι είπε παρών. «Πρέπει να μείνεις στη ζωή εσύ Κώστα, σε χρειάζεται κι η οικογένειά σου, ενώ εγώ είμαι ένας». Ο Κώστας αρνήθηκε, μα ύστερα από το τελευταίο φιλή που αντάλλαξε με τον αδερφό του, δέχθηκε μια σπρωξιά από τον ίδιο και βρέθηκε πίσω, όταν ο Θόδωρος πήρε τη θέση του στο θάνατο. Μετά από καμιά εικοσαριά ονόματα, ακούστηκε και τ' όνομα του Θόδωρου. Εκτελέστηκαν αγκαλιασμένοι τραγουδώντας.

Στα τελευταία, ελεύθερα και δημοκρατικά χρόνια, οι Δήμοι Καισαριανής και Χαϊδαριού, για να τιμήσουν τη μνήμη διακοσίων παλικαριών που εκτέλεσαν οι Γερμανοί την Πρωτομαγιά τω 1944, τελούν μνημόσυνο, κάποια Κυριακή του Μάη. Είναι γνωστό πως πήραν τους μελλοθανάτους από το στρατόπεδο Χαϊδαριού και τους θινάτωσαν στο σκοπευτήριο Καισαριανής κατά εικοσάδες. Φέτος οι τελεές, κράτησαν μια βδομάδα με διάφορες εκδηλώσεις. Αποκορύφωμα αυτών, τη μέρα του μνημόσυνου που γίνεται στον Αη-Νικόλα της ηρωίδας Καισαριανής. Υστερα δημιουργείται πομπή μέχρι το Σκοπευτήριο, πάντα από τη διαδρομή που έκαναν τα καμιόνια με τους μελλοθανάτους. Προηγούνται κορίτσια, ρένοντας το δρόμο με κόκκινα γαρύφαλλα. Ακολουθούν οι επιζώντες Ακροναυπιώτες, συγκρατούμενοι των 200 παλ.καριών, ύστερα οι συγγενείς τους, οι Αντιστασιακές Οργανώσεις με τα λάβαρα τους, αμέτρητα στεφάνια, 200 παιδιά που κρατάνε πικέτες στις οποίες γράφονται τα ονοματεπώνυμα των ηρώων, εκπρόσωποι της κυβέρνησης, των πολιτικών κομμάτων και χιλιάδες προσκυνητές.

Στο χώρο της θυσίας ύστερ' από επιμνημόσυνη δέηση, γίνεται προσκλητήριο νεκρών κι ακολουθούν ομιλίες.

Ρίγη συγκίνησης και δέους, διαπερνά τον καθένα μας από την τελετή. Όμως η συγκίνηση ξεσπάει σε κλάμα, στο προσκλητήριο νεκρών. Στην εκφώνηση του ονόματος του ήρωα, ένας αγωνιστής φωνάζει «παρών». Ένα, δύο, δέκα, πενήντα, εκατό, διακόσια ονόματα, ακούστηκαν ισάριθμα «παρών». Δίπλα μου, όρθιος μαυροντυμένος μάνες κι αδερφές. Ανάμεσά τους και η αρραβωνιαστικιά του ήρωα Ναπολέοντα Σουκατζίδη, δ. Χαρά Λιουδάκη. Ένα στεφάνι που κρατούσε στα χέρια της, χοροπηδούσε από τρεμούλιασμα παραχής και συγκίνησης. Τ' όνομά του καλύφθηκε από χιλιάδες χειροκροτήματα και η Χαρά, σαστισμένη έσπασε με το βλέμμα της να δει, κάπου ανάμεσα στο πλήθος τον αγαπημένο της. Άλλωστε φώναζε κι αυτός «παρών»... Σαραντά χρόνια τον περιμένει νά 'ρθει. Κι άλλα επτά προ της εκτέλεσής του, που τον είχε κλείσει η διχτατορία Μεταξά στα κάτεργα, γίνονται μισός αιώνας. Αλλά η Χαρά, γρήγορα συνέρχεται. Είναι κι αυτή παλληκάρι, μπροστάρισα στους αγώνες που δεν πρόφτασε να κάνει ο Ναπολέοντας. Βγάζει το μαντίλι της, σκουπίζει τα δάκρυα κι ύστερα διαβάει το τελευταίο γράμμα του. Πόσες φορές τό 'χει διαβάσει άραγε! Και πόση δύναμη παίρνει. «Η τελευταία μου σκέψη μαζί σου. Θά 'θελα να σε κάνω ευτυχισμένη. Ν' αγαπάς πολύ το μπαμπά και την αδελφούλα μου. Να βρεις σύντροφο της ζωής σου. Άξιο μου και άξιο σου. Γεια χαρά. 1.5.44 Ναπολέον Σουκατζίδης».

Μας διαβάει ύστερα το γράμμα προς τον πατέρα του.

«Πατερούλη, πάω για εκτέλεση. Νά 'σαι περήφανος για το μονάκριβο γυιό σου. Ν' αγαπάς και να λατρεύεις την κορούλα σου και την αδελφούλα μου. Κι οι δυο μεγάλοι άνθρωποι. Γεια. Γεια Πατερούλη. Ναπολέων».

Ένα άλλο προς την κουνιάδα του Μαρία Λιουδάκη, δασκάλα Ιεράπετρας που κατακρεούργησαν οι παρακρατικοί το Δεκέμβρη 1947 στην Κρήτη. «Σε λάτρευα πολύ όπως λάτρευα και τη γυναικούλα μου. Δεν μπόρεσα να σας κάνω ευτυχισμένες. Λίγη αγάπη στο μπαμπά όσο ζει. Γεια σου, γεια σου λατρευτή μου αδελφούλα».

Υστερα η Χαρά μας δείχνει άλλα σημειώματα που είχε στην τσάντα της, κινητή βιβλιοθήκη. Διπλωμένα με τάξη κι επιμέλεια, μαζί με τη φωτογραφία του αγαπημένου της. Τά 'γραφαν στο μαντίλι τους, ή σε μικρά χαρτάκια, ή στο πονκάμισό τους και βρέθηκαν στους δρόμους από Χαϊδάρι στην Καισαριανή ή στα ρούχα που φορούσαν. Ο δικηγόρος Μήτσος Ρεμπούτσικας έγραψε: «Αγαπημένοι μου, ο θάνατός μου δεν θα πρέπει να σας λυπήσει, αλλά να σας ατσαλώσει πιο πολύ για την πάλη που διεξάγετε. Σφιζετε τις καρδιές σας και βγήτε παλικάρια απ' τη νέα αυτή δοκιμασία. Έτσι θα μας τιμήσετε καλύτερα. Όταν ο άνθρωπος δίνει τη ζωή του για ανώτερα ιδανικά, δεν πεθαίνει ποτέ. Με πολλή αγάπη Μήτσος». 1.5.44 Χαϊδάρι.

Ο γεωπόνος Νίκος Μαριακάκης: «Καλύτερα να πεθαίνει κανείς στον αγώνα για τη λευτεριά παρά να ζει σκλάβος».

Ο δάσκαλος Κώστας Τσίρκας: «Πρωτομαγιά. Γεια σας, όλοι πάμε στη μάχη».

Ο δικηγόρος Λευτέρης Αναστασιάδης, ανάπηρος του Αλβανικού έπους, με ξύλινα και τα δυο πόδια του, έγραψε σ' ένα απ' αυτά:

«Ειδοποιήστε τη χήρα μητέρα μου, Κατίνα Αναστασιάδου, οδός Λομβάρδου 2 Αθήναι, ότι πεθαίνω για την Ελλάδα μας».

Ο Σπήλιος Αμπελογιάννης, έγραψε σ' ένα ρούχο του: «Έτσι πεθαίνουν οι άξιοι Έλληνες. Πεθαίνω περήφανος. Ζήτω η λευτεριά. Διαβάτη Έλληνα το ρούχο τούτο να το πας στην παραπάνω διεύθυνση. Είναι η στερνή επιθυμία ενός ανθρώπου, που ξέρει να πεθαίνει για τη λευτεριά. Ζήτω ο Ελληνικός λαός».

Και άλλα πολλά παρόμοια σημειώματα μας έδειξε η Χαρά. Τα κείμενά τους ολιγόλογα και ζωντανά. Κλείνανε μέσα τους την αγάπη τους για την Ελλάδα. Αποτελούν πιστοποιητικά φιλοπατρίας κι έξαρσης, χαστούκι στα «πιστοποιητικά» της Βασιλομεταξικής δικτατορίας.

Ο μισητής της Χαράς, Ναπολέων Σουκατζίδης, μίλουσε έξι γλώσσες, μεταξύ των οποίων και τη Γερμανική. Σαν διερμηνέας στο στρατόπεδο, του χάρισαν τη ζωή οι φασίστες. Εκείνος όμως δεν δέχτηκε να σκοτωθεί για λογαριασμό του άλλος Έλληνας. Η πατριωτική, η λεβέντικη στάση του, τον έκανε Αθάνατο στους αιώνες, όπως Αθάνατοι και ήρωες θα παραμείνουν όλοι αυτοί που δόσανε τη ζωή τους, για τη λευτεριά της πατρίδας.

Αλλά γιατί διάλεξαν οι Γερμανοί εγκληματίες, να εκτελέσουν διακόσιους μάρτυρες, την Πρωτομαγιά του '44, που είχαν κρατηθεί στην πλειοψηφία τους στην Ακροναυπλία από τη δικτατορία Μεταξά, από το 1936. Τους οποίους δε λησμόνησαν οι Ελληνικές αρχές να παραδώσουν στους Ιταλούς, μετά την κατάρρευση του Αλβανικού μετώπου και εκείνοι με τη σειρά τους στους Γερμανούς, που τους μετέφεραν στη συνέχεια στο Χαϊδάρι. Γιατί δεν πήραν άλλους κρατούμενους, από τις χιλιάδες των δεσμοτών τους; Απλούστατα, διότι ήτανε κομμουνιστές, δηλαδή αντιφασίστες και τους εκτέλεσαν για ν' απαλλαγούν και από τους ίδιους αλλά και από τις ιδέες τους. Ότι έκαναν άλλωστε με τις ομαδικές σφαγές των «φρόνιμων» Εβραίων. Δεν τους ενδιέφερε ασφαλώς το γεγονός ότι, η φυλή των Εβραίων, σταύρωσε τον Ιησού Χριστό, αλλά τους ενδιέφερε ν' αρπάξουν το χρυσάφι κι όλα τα περιουσιακά στοιχεία που είχαν στην κατοχή τους. Ακόμα διάλεξαν να γίνει η εκτέλεση την Πρωτομαγιά, για να δώσουν συνέχεια του «ξεκαθαρίσματος» του πνεύματος των εργατών του Σικάγου στα 1886, που αγωνίζονταν κι εκείνοι για το μηδενισμό της «εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο». Άλλωστε

οι καταστάσεις μελλοθάντων, καταρτίζονταν στο «άντρο» της Γκεστάπο της Μέρλιν και στη σύνταξή τους παίρνανε μέρος τα ντόπια όργανά τους, που δεν τους «ξέφευγε» τίποτα.

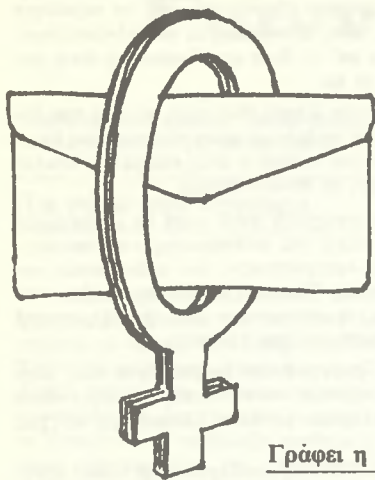
Δεν υπάρχουν λέξεις με τις οποίες μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς, τα αποτρόπαια εγκλήματα των Χιτλεροφασιστών επιδόζων κοσμοκράτορων. Και δεν υπάρχουν λέξεις με τις οποίες θα διακοσμίσει, θα εγκωμιάσει την ανδρεία των πατριωτών εκτελεσμένων. Αιώνια, η δόξα τους. Οι με πέντε γραμμές, στίχοι της Σοφίας Μαυροειδή-Παπαδάκη, εμπνευσμένοι από τη θυσία των Αντρειωμένων στο βωμό της λευτεριάς, τα λένε όλα.

«Στην κορυφή της αρετής φτασμένοι,
το θάνατο νικήσανε. Και τώρα
με λουλούδια του Μάη στεφανωμένοι
πάνω από χρόνο και φυλή και χώρα
με την Ελλάδα μας μέσα τους ακέρια.
Χορό Ζαλόγγου σέρνουνε στην πλάση
κι απλώνουνε στον άνθρωπο τα χέρια
στην κορυφή της αρετής να φτάσει».

Κλείσε αναγνώστη τούτων των γραμμών, τα μάτια. Συγκέντρωσε και τη φαντασία σου. Φέρε στη σκέψη σου την απώλεια εξακοσίων χιλιάδων Ελλήνων. Ζωντάνεψέ τους όλους μαζί, τους αδικοχαμένους, οδήγησέ τους σ' ένα κλειστό γήπεδο κι εξιστόρησέ τους, πως βρίσκεται η Ελλάδα μας σήμερα. Και πάλι θα δίνανε τη ζωή τους, για το μεγαλείο της. Δεν είναι υπερβολή. Πάνω απ' όλα, το χρέος για τα ιδανικά. Τό 'δειξαν, άλλωστε. Κι είναι αυτά τα ιδανικά, πέντε λέξεις, με σχετικές μεταξύ τους έννοιες. Λευτεριά - Δημοκρατία - Ανεξαρτησία - Προκοπή - Ειρήνη. Γι' αυτά παλεύουμε, όσοι από τη γενιά τους γλιτώσαμε, από τα βόλια που κεινους στείλανε στο βωμό της θυσίας.

Κράτησε Αναγνώστη στα τιμία χέρια σου, ψηλά αυτά τα ιδανικά. Ψηλά, πολύ ψηλά... ακόμα πιο ψηλά... πάντα ψηλά...

Γράμμα σε μία γυναίκα

(Στη μητέρα μου, τη φίλη
μου, την αδελφή, τη συναδέλφισσα)

Γράφει η σδ. ΡΟΥΛΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

Μικρή φορούσες ροζ φορεματάκια κι έπαιζες με τις κούκλες. Όταν ανακατευόσουν στα παιχνίδια των αγοριών, σε φώναζαν «αγοροκόριτσο». Όταν πήγες στο σχολείο ήσουν καλή, υπάκουη, καθαρή, φρόνιμη, πάντα μελετημένη. Η μαμά σου, πιστή στο καθήκον της, σου έκανε μια αργή, ύπουλη πλύση εγκεφάλου. Γάμος, παιδιά, αποκατάσταση, προσφορά, σκοπός της ζωής. Προσφορά. Σε σένα θ' έπεφτε το βάρος της νοσοκόμας και ψυχοθεραπεύτριας του άντρα, των παιδιών, των γονιών, των γονιών του άντρα σου, ίσως. Αν το 'φερε η «κακή» σου τύχη, μπορεί να χρειαζόταν και να δουλέψεις. Γι' αυτό έπρεπε να τελειώσεις τις σπουδές σου. Για κάθε ενδεχόμενο. Αν τύχαινε να ανήκεις στη «μεσαία» τάξη, οι σπουδές σου ενίσχυαν την προίκα σου. Όχι τίποτε που να σ' ενδιέφερε. Διακοσμητικές σπουδές. Φιλολογία, νομική. Τα μαθηματικά δημιουργούν γωνίες στο γυναικείο σώμα, καταστρέφουν τη θηλυκότητα.

Και τα δικαιώματά σου; Να απολαμβάνεις το «μπράβο» στη μαγειρική, το θαυμαστικό βλέμμα (όχι για πολύ βέβαια) του άντρα για την εμφάνισή σου, να βλέπεις τα παιδιά σου να μεγαλώνουν. Άλλωστε αυτή είναι κι η μόνο κοινωνική σου αποστολή.

Η ηδονή; Θαμμένη, στραγγαλισμένη. Ο αυνανισμός απαγορεύτηκε πριν καλά-καλά μάθεις τι ήταν, οι άντρες είναι επικίνδυνοι γιατί αφήνουν έγκυες τις γυναίκες και τις εγκαταλείπουν, κι άλλο δεν έχουν στο μυαλό τους απ' τα να σου αποσπάσουν τον κρυμμένο θησαυρό που έχεις ανάμεσα στα πόδια σου, μια μεμβράνη. Άγνωστη χώρα το κορμί σου κι απαγορευμένη.

Μεγαλώνεις. Όλα αυτά αρχίζουν να μην «κολλάνε» στο μυαλό σου. Σου 'ρχεται να φωνάξεις στη μητέρα σου πως ψάστηκε κορόιδο, πως καθόλου δε ζηλεύεις τη ζωή της. Σου 'ρχεται να δώσεις μια γροθιά στον πολυαγαπημένο σου πατέρα που ήταν πάντα ήρεμος, γιατί ήταν α μ έ τ ο χ ο ς μέσα στο σπίτι και σ' έκανε να πιστεύεις ότι η μητέρα σου ήταν υστερική.

Αρχίζεις να διαβάζεις φεμινιστικά άρθρα, παραμελείς την εμφάνισή σου, ξεσπάς στο «φίλο» σου που σε

κοιτάει στην αρχή ειρωνικά και τρομαγμένος στο τέλος, σ' εγκαταλείπει.

Δεν αντέχεις μέχρι το τέλος, όμως. Τρομοκρατείσαι. Ενδίδεις. Φοράς τα ψηλοτάκουνα παπούτσια σου, πηγαίνεις στο κομμωτήριο, παντρεύεσαι, γίνεσαι «κυρία», στο δρόμο κοιτάξεις κρυφά γύρω σου να δεις αν πρόσεξαν ότι φοράς ΒΕΡΑ, κάνεις παιδιά.

Τις σπουδές σου τις άφησες στη μέση ή, κι αν πήρες το «χαρτί», δε σου χρησίμευσε σε τίποτα (ίσως κάποιο επίδομα).

Δουλεύεις. Μισείς τη δουλειά σου; Στην καλύτερη περίπτωση, σου είναι αδιάφορη.

Βάζεις για λάβαρο το πρότυπο κι οργανώνεις το σχέδιο ζωής που θ' ακολουθήσεις: Καλή μητέρα, καλή νοικοκυρά, καλή σύζυγος, καλή στη δουλειά σου. Αν δεν είσαι υπεράνθρωπη, κι αν δε μπορείς να καταντήσεις απάνθρωπη, συμπιέζεσαι ολοένα και περισσότερο. Όσο προσπαθείς τόσο χειρότερα τα καταφέρνεις. Αισθάνεσαι κακή νοικοκυρά, κακή μητέρα, κακή σύζυγος, κακή στη δουλειά σου, α π ο τ υ χ η μ έ ν η. Ο άντρας σου προσπαθεί να σε καταλάβει. Σε «βοηθάει» στο σπίτι. Γιατί αποστολή του είναι να «βοηθάει». Η κύρια ευθύνη είναι δική σου. Κρατάει το παιδί μια φορά τη βδομάδα. Ίσα για να μην κλατάρεις. Είναι η αναρωτική σου άδεια.

Σιγά-σιγά μεταμορφώνεσαι.

Γίνεσαι ανιαρή. Γίνεσαι νευρική. Γίνεσαι «ψυχρή». Γίνεσαι παράξενη.

Η εξήγηση είναι εύκολη για τον περίγυρο. Ορμονικές διαταραχές, είσαι στις «δύσκολες» μέρες σου, ίσως μια πρόωρη κλιμακτήριος, στο τέλος-τέλος, κάτι δεν πάει καλά στο μυαλό σου.

Αρχίζεις να το πιστεύεις. Φοβάσαι ότι θα πεθάνεις ή ότι θα τρελλαθείς. Αρχίζεις να παρουσιάζεις διάφορα συμπτώματα, σωματικά, ψυχικά. Αρχίζεις απ' τον παθολόγο, περνάς απ' το γυναικολόγο, καταλήγεις στον ψυχίατρο. Ύψιστη μίζερια για την ανθρώπινη υπόσταση. Πληρώνεις για να σ' ακούσουν (μ' όλα αυτά έχασες και τους φίλους σου). Ο «ειδικός» αποφαινεται: «Δεν είναι τίποτα. Πάρτε αυτά τα χαπάκια. Όλες οι

γυναίκες σήμερα είναι νευρωτικές». Δεν του κάνεις εντύπωση.

Παίρνεις τα χαπάκια, φροντίζοντας να μην ξεχάσεις το συνδυασμό. Ηρεμιστικά, αντικαταθλιπτικά, μυοχαλαρωτικά. Μια βδομάδα ακολουθείς τις οδηγίες. Είσαι σαν φυτό. Όμως οι απαιτήσεις παραμένουν. Τα παιδιά απαιτούν, ο άντρας απαιτεί, ο προϊστάμενος απαιτεί. Πετάς τα χαπάκια και ψάχνεις για «εξωτερικές» λύσεις. Αναπτύσσεις μια κάποια δραστηριότητα. Ο,τιδήποτε, αρκεί που ξαναβρίσκεσαι «μέσα» στον κόσμο.

Φτιάχνεις μια «εξωσυζυγική» σχέση. Ζητάς απάντηση στην αγωνία σου. Νιώθεις ένοχη που «απατάς» τον άντρα σου, τα παιδιά σου. Ο «άλλος» δεν αντέχει. Δεν είναι προετοιμασμένος να επενδύσει τόσα πολλά σε μια σχέση. Είσαι «προβληματική». Κι άλλωστε είναι κι αυτός απορροφημένος απ' τη δική του «διαφορετική» αγωνία.

Ξαναγυρίζεις «καρaboτoακισμένη» στο λιμανάκι σου. Ξυπνάνε μέσα οι ανασφάλειές σου. Τουλάχιστον εδώ σε χρειάζονται. Και συνεχίζεις. Μέχρι την τελική εξόντωση. Εξόντωση;

Όσο η αντοχή σου εξαντλείται, όσο τα περιθώριά σου στενεύουν, τόσο πλησιάζεις τη συνειδητοποίηση. Όλες βαδίζουμε απ' το δικό μας δρόμο, τη δική μας εξόντωση προς τα κει.

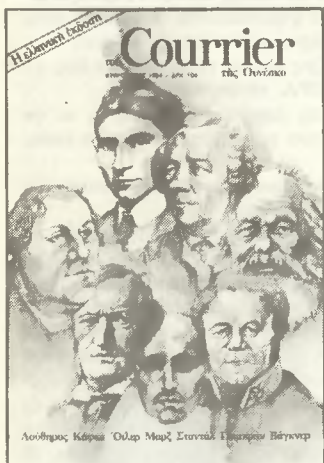
Κάποτε εσύ που έζησες όλα αυτά, κι εγώ πουνεν τα έζησα ίσως όλα ακόμη, μα είναι σίγουρο πως θ' τα ζήσω, εμείς, που μας ενώνει ο ίδιος σιδερένιος κύλος άγχους στο λαμό, θα συναντηθούμε.

Και τότε θα τιναχτούν στον αέρα σε μικρά-μ:ρά κομματάκια τα τείχη της απάνθρωπης «προσφοράς», της απάνθρωπης «μητρότητας», του απάνθρωπου-ζυγικού καθήκοντος. Θα τιναχτούν στον αέρα οι νο-χές, τα άγχη μας, οι «νευρώσεις» μας. Θα σχηματίζει σιγά-σιγά το καινούργιο μας πρόσωπο.

Μέχρι τότε, φρόντισε την ακεραιότητά σου. Ήν αφήνεις να σε κάνουν να πιστέψεις ότι δεν «εσαι καλά», πως κάτι φταίει με σένα. Πιστέψ με τα 'εις «τετρακόσια».

Καλά δεν είναι όποιος αποδέχεται και νιώθει ευα-ριστημένος μέσα σ' ένα τέτοιο παράλογο καλοπι-ζωής.

UNESCO KURIER "Corriere" ГЛАСНИК

Το περιοδικό της Ουνέσκο «Ταχυδρόμος» κυκλοφορεί τώρα και στην ελληνική γλώσσα

εξυπηρέτηση της διεθνούς ειρήνης με την παγκόσμια συνεργασία στις τέχνες και την επιστήμη και τη συμβολή της στο σεβασμό της δικαιοσύνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι υποανακάπτονται λαοί και οι αναπτυσσόμενες χώρες του Τρίτου Κόσμου έχουν γευθεί από κοντά το ευεργετικό χέρι της σημαντικής αυτής συνεργασίας των Εθνών. Αξιόλογη επίσης είναι η δράση της UNESCO στην εκπόνηση διεθνών μορφωτικών προγραμμάτων, επιστημονικών υποτροφιών και εκδόσεων, ενώ οι προσπάθειές της στη διάσωση των ιστορικών μνημείων της Ανθρωπότητας δεν πρέπει να μας αφήνουν ασυγκίνητους τη στιγμή που ο Ιερός Βράχος της Ακρόπολης είναι από τους πρώτους ενδιαφερομένους.

Το Courier μη κερδοσκοπικό περιοδικό εκδίδεται σήμερα σε 28 γλώσσες ταυτόχρονα με κυκλοφορία πάνω από 2.500.000 τεύχη σ' όλη τη γη. Για την ελληνική έκδοση υπεύθυνη είναι η «Ελληνική Εθνική Επιτροπή ΟΥΝΕΣΚΟ: που πλαισιώνεται από γνωστούς

επιστήμονες και κοινωνικούς ιεράρχοντες. Το περιοδικό, μηνιά, έχει κάθε φορά ένα αφιέρωμα με άρθρα και ανταποκρίσεις από σπουδαίους διανοούμενους όλων των χωρών του κόσμου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά η πληροφόρηση από λαούς και χώρες σχετικά άγνωστες σε μας, όπως της Α:ω Ανατολής, της Αφρικής, της Αυστραλίας κτλ.

Τα προηγούμενα τεύχη (που κυκλοφορούν ακόμη στα μεγάλα βιβλιοπωλεία) ήταν «PICASSO» αφιέρωμα στο μεγάλο Ισπανό ζωγράφο, «DARWIN» (ο θεμελιωτής της σύγχρονης βιολογίας), «Το παιδί και η λογοτεχνία» και «Το θέατρο στον κόσμο» «Γλώσσες, Εθνη, Λαοί».

Σταχυοούμε από το πρόσφατο τεύχος, που είναι αφιερωμένο στην ευρωπαϊκή σκηνή κάποιους τίτλους: Λούθηρος, Κάφα, Οίλερ, Μαρξ, Στάνταλ, Βάγκνερ κ.ά. Ακόμα μια συνέντευξη για το Πανεπιστήμιο των Ηνωμένων Εθνών. Τιμή Μηνιαστικού τεύχους σήμερα 100 δρχ. Ετήσια συνδρομή 1000 δρχ.

Το 10ο τεύχος στην Ελληνική γλώσσα του περιοδικού της UNESCO «Ταχυδρόμος» με αφιέρωμα σε μορφές της ευρωπαϊκής διανόησης κυκλοφορεί από τις αρχές Ιούλη (γράφει βέβαια Φεβρουάριος 1984 αλλά στη χώρα μας έχουμε πια συνηθίσει τη χρονική υστέρηση και στον περιοδικό Τύπο.)

Η UNESCO (UNITED NATIONS EDUCATIONAL SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION) είναι η οργάνωση για τη μόρφωση και τον πολιτισμό του ΟΗΕ, με μια πλούσια δράση στους στόχους που χάραξε από τη δράση το 1946: την

Γιάννης Σκαρίμπας

Χαρακτηριστικό κείμενο - δείγμα γραφής
του λογοτέχνη που χάθηκε πρόσφατα

Το σόλο του Φίγκαρο

—Ο συρρεαλισμός αδερφέ... Φυσικά, πού να το ξέρετε... Και φυσικά του το κάνω λιανά... Του αναπτύσσω το θέμα... Τον μπάζω στο νόημα σουμπίτον. Τέτοιοι κι αποτέτοιοι, ήσαν οι συρρεαλιστές το λοιπόν. Αυτοί, ευρύνοντες τα όρια της τέχνης μέχρι σχεδόν του απρόσιτου, δεν έκτειναν —μπορεί να πει μολαταύτα— κανείς— την ορθόδοξη αισθητική των πραγμάτων, παρά ανατρέψαντάς την, ξεκίνησαν απ' την πρώτη ουσία της, απ' αυτή τοῦτη την καταβολή του αιστήματος. Θά 'λεγε κανείς, παραμόρφωσαν την παραδεγμένη «ηθική» της, κάμαντας την υπόσταση έκφραση, και την ουσία μορφή. Η καλλιτεχνική τους αντίληψη, ακολουθεί μian αντίθετη κλίμακα, μian ανάστροφη ιεραρχία αξιών: απ' τον αισθησιασμό προς το αίσθημα, απ' αυτό προς την αίσθηση κι απ' αυτή προς το ένστιχτο. Ήγουν μια βουτιά κατακόρυφα: λόγου χάρη ο Παρθενώνας, δεν έχει στηριχτεί στις κολόνες του, παρά έχει σηκωθεί πάνω στα πόδια τ' ολόρθος... Ή ένας άνθρωπος, δεν έχει πια το ένα απ' τα δυό του μάτια στην κόγχη του, παρά τὸ 'χει τώρα στον πάτο της φτέρνας του. Γιατί; Γιατί εκεί ακριβώς νιώθει πόνο. Είχε πατήσει ο φουκαράς κάποια πρόκα... Ή, έναν πίνακα, όπου κάμποσα σπουργίτια παριστάνονται να καταπίνουν βελόνες... Γιατί βελόνες; Γιατί, απλούστατα: βρέχει. Η υπερρεαλιστική αισθητική είχε μεταμορφώσει τις «κατιούσες» της βροχής σε βελόνες!... Αρκεί και να τού 'λεγα ότι αλλού —σε ποιήματα— υπάρχουν και καμπρολάχαχα —ναι— που κραυγάζουν...

Κι έφυγα. Τράβηξα να πάω το καρνέ του Γκαμόν. «Μην εσύ το ριμπόν;» κάμνω στα κουτουρού μια στιγμή, μην έχοντας μian άλλη πρόχειρη φράση. Κι απαντάω: «Φυσικά...» «Ναι πολύ φυσικά», ξαναλέω. Είχα εκτελέσει το χρέος μου — σαν συγγραφέας και σαν αληθινός ντε Τουρνάισεν. Κι εννοούσα καλά πόσο ήμουν πολύ μορφωμένος. Τα λεξικά, εξόν απ' τα άλλα θα πρόσθεταν: «...Αλλ' εκτός της καθ' αυτό λογοτεχνικής παραγωγής του, η οποία τόσον επλούτισε την νεοελληνικήν τέχνην, ο μυθιστοριογράφος και ποιητής ντε Τουρνάισεν, διεκρίθη και εις πάσαν άλλην κατεύθυνσιν και πρωτοπορίαν του πνεύματος. Αι ιστορικά μονογραφαί του, αι φιλοσοφικά του εργασία, ιδίως δε αι τεχνολογικά του μελέται, θα μείνουν στα Νεοελληνικά Γράμματα, ως τα μεγαλύτερα υποδείγματα ύφους, στοχασμού και μορφώσεως. Εν ολίγοις ο ντε Τ. (και θα εννοούν: ντε Τουρνάισεν) εστάθη για τα γράμματά μας, μια δόξα...». Και θά 'μαι πεθαμένος εγώ. Νέος, στις ηλικίας μου το άνηθος, θά 'χω σε καμιά βάσκανο μοίρα υποκύψει. Και τότε δε θά 'χουν δυο τρία χρόνια περάσει που θά 'χουν οι εφημερίδες φρυά-

Ο Γιάννης Σκαρίμπας σε σκίτσο του Μιχάλη Νικολινάκου

Ο Γιάννης Σκαρίμπας (γεν. το 1897 και πέθανε το 1984) έζησε όλη του τη ζωή σε μία μικρή επαρχιακή πόλη, τη Χαλκίδα. Πρωτοπαρουσιάστηκε στα γράμματα το 1930 σε μια σειρά διηγημάτων (Καημοί στο Γρυπνήσι) και ολοκλήρωσε την πορεία του ως το 1940 με άλλα διηγήματα, δύο μυθιστορήματα και ποιήματα (Ουλαλούμ 1936). Ακόμα έγραψε ένα θεατρικό έργο (Ηχος του Κώδωνος) και την τριλογία «Το 21 και η Αλήθεια» με συμπλήρωμα την «Τράπουλα».

Κύριο χαρακτηριστικό του έργου του υπήρξε η πολιτική, ιστορική και κοινωνική σάτιρα από τη σκοπιά της προοδευτικής ιδεολογίας κι ακόμα η παραδοξογραφία, το απροσδόκητο και το απίθανο, μια φαντασία με έντονα τα σημάδια τη συναισθησίας και του μαύρου χιούμορ του υπερρεαλισμού. Τα εκφραστικά του μέσα ήταν εντελώς επαναστατικά στην εποχή του, φτάνοντας στις ακραίες περιπτώσεις ως την ηθελωμένη παραμόρφωση της σύνταξης και της γλώσσας.

ξει. Δε θα τιμάει διόλου τον πολιτισμό μας σαν λαού και σαν έθνους, ν' αφήνεται το σπίτι της γέννησής μου ερείπιο, με κίνδυνο να καταστραφεί και να πέσει. Και δε θά 'ναι κατάσταση αυτή. Θα πρέπει νά 'χαν κιόλας συναχτεί οι επιστολές μου, του αλφειομόνητου εμένα, και τα αυτόγραφα μου σκόρπια. Προπάντων απ' τις επιστολές μου, θα γίνονταν πιο πλατειά η τοποθέτησή μου ως ανθρώπου, θα διαγράφονταν πιο αδρή η άλλωστε τόσο συνθετική μου μορφή. Γιατί προπάντων σε

μένα ο άνθρωπος δε θα μπορεί να χωριστεί απ' το έργο του. Τούτο τόσο θα είναι αληθινό, που ψάχνοντας κανείς μες στο έργο μου να βρει τον συγγραφέα, δε θά 'χει ανακαλύψει παρά μόνο τον άνθρωπο. Ναι, ναι, θα ν' ασέβεια προς τη σεπτή μου τη μνήμη, να μην είχε περισταλλεχτεί με στοργή κάθε τι που φορούε στη ζωή μου: από ανέκδοτα, από συνήθειές μου και άλλα. Ω ναι, δε θά 'πινα —λόγου χάρη— γλυκύ βραστών τον καφέ... παρακαλούν, όχι, όχι... Η αρρενωπή μου φυσιογνωμία, η φλογερή ιδιοσυγκρασία μου, αλλά και η μέχρι ασκητισμού αποτράβηξή μου στα απλώς απαραίτητα, βροντοφωνούν ότι τον συνήθιζα σκέτον. Ναι, σκέτον, φαρμάκι, όπως φαρμάκι μ' έχει ποτίσει η ζωή, θα τον έπινε εγώ τον καφέ, όταν ζούσα.

Και ύστερα — πού θά 'ναι οι πέννες μου; Ποιός ενδιαφέρθηκε νά 'χει μαζωχτεί ο κοντυλοφόρος μου, που —μ' αυτόν ο αξέχαστος εγώ— είχα τόσα και τόσα αριστουργήματα γράψει; Και όλ' αυτά θά 'ναι αίσχος. Όχι τ' αριστουργήματά μου, παρά η αμέλεια κι ο μοιρολατρικός που —όλους αυτουνούς— θα τους δέρνει. Και θα ήταν, θα ήταν...

Και η συγκίνησή μου δε λέγεται. «Κίς;» γυρίζω και λέω σ' έναν πλάι. Ο άνθρωπος με στραβοκοίταζε, κι έβιασε —σταυροκοπιώντας— το βήμα, ενώ εγώ ήμουν πρῶος. Φτερουγίσματα αόρατων ανεμιστήρων με δρόσιζαν. Θα πήγαινα να δώσω το καρνέ του Γκαμόν κι άρχιζα ν' αμφιβάλλω μη δεν τον φίληγα. Αχ Γκαμόν μου... —μπορούσα να του 'λεγα— αχ ελληνιστή, αρχαιολόγε κι εβραϊέ... Και: Ριχάρδε, να του 'λεγα κι

ύστερα νά 'κλαιγα. Νά 'κλαιγα ύστερα απ' αυτό το «Ριχάρδε»... Αλλά όταν θυμήθηκα την άμεμπτη στάση του, εκείνη τη συνοφρωμένη του εμβριθεία, κρύωσα. Σ' όλο εκείο το διάστημα δεν είχε μήτε μια βολά φτερνιστεί κι αμέσως να έχει σκουπιστεί με τις φούχτες τ'. Θά 'ναι πολύ υποκριτής ο παλιάνθρωπος. Οι σχέσεις του και με το Γιωσέ Μαχαράμ' μου 'σαν ύποπτες. Δεν μου πολυάρεζε η συγγραφομανία του ενού και η επιγραφολογία του άλλου. Ακόμα κιόλας μου ήταν μυστήριο τι είχε νά 'κάμε συρτός με τις χαλκιδέικες γάτες. Γιατί; δεν του άρεζαν; Ή επειδής δεν νιαουρίζαν Βιέννικα; Μα εδώ δεν είναι Βιέννη μπρε φίλεμ'... Και μια αδρίστη ανησυχία με τάραζε... Μού 'μπαιναν τώρα νέοι ψύλλοι στ' αψιά. Τι εννοούσε η σημείωση αυτή στο καρνέ του; Τι σχέση είχαν οι γάτες μας με κάνα Ευρωπαϊκό εργοστάσιο; «Αι φωναι των —λέει— είχαν πλήθος παράσιτα!...» Υποψίες θανάσιμες μ' έσφαζαν. Μπρε δε θες νά 'κανε συρρεαλισμό ο παλιάνθρωπος; Τώρα καταλάβαινα, τώρα καταλάβαινα! Μπρε τον άσατιμο!... αυτό έκανε. Έκανε τέχνη υπερρεαλιστική, ο τοιφούταρος και είχε ριχτεί για καμιά διάσταση νέα. Και αυτό δα ήταν θεοφάνερο. Πάγωσα. Του μπακάλη εκείνη η μύτη —άχ ναι— με χαίρεται, μουσταιλνε το υπερρεαλιστικό του αντίο ο Παρθενώνας ολόρθος. Ο κ. Γκαμόν μου την έσκαζε. Γράφοντας «γάτες» εννοεί ραδιόφωνα. Ο αυτοματισμός με τα ούλα του!... Γι' αυτό κιόλας είχε σημειώσει «εργοστάσιο», γι' αυτό είχε και «παράσιτα» γράψει. Το υποσυνείδητ' ολόσωμο. Και τον φαντάζομαι τώρα. Τον σκέτομαι πώς θά 'χε ριχτεί με τα μούτρα. Ευρύνοντας τα όρια της τέχνης μέχρι σχεδόν τον απρόσιτο, δεν θα έκτεινε

—μπορούσα να πω μολαταύτα— και την ορθόδοξη αισθητική των πραγμάτων. Όχι, όχι, δεν θα την έκτεινε αυτήν. Μόνον ανατρέποντάς την, θα ξεκίναε απ' την πρώτη ουσία της, απ' αυτήν τούτη την καταβολή του αιστήματος. Ω τον άτιμο!... Θά 'λεγε κανείς πως θα παραμόρφωνε την παραδεγμένη «ηθική» της, κάμνοντας την υπόσταση έκφραση, και την ουσία μορφή. Ακριβώς, του αρχικερατά αυτουνού, η καλλιτεχνική του αντίληψη θ' ακολουθούσε τώρα μιαν αντίθετη κλίμακα, μιαν ανάστροφη ιεραρχία αξιών: απ' τον αισθησιασμό προς το αίσθημα — άχ, άχ, άχ, — απ' αυτό προς την αίσθηση, κι απ' αυτήν προς το ένστικτο. Και θα ήταν σαν μια ως τον πάτο κατάδυση! Ναι. Και τον έβλεπα να βουτάει με τα ούλα του προς τα υποσυνείδητα βάθη, σχεδόν διάκρινα, στον αφρό, μόνο τις πατούσες του τώρα... Σε λίγο θά 'χει στάσει έως τ' άπατα. Και τότε θά 'ταν για νά 'ταν. Τότε θα γλέπαμε δεν ξέρω πόσες γαρίδες στο πάπλωμα και πόσα λαχάνοφυλλα νά 'χουν αποκοιμηθεί στο τηγάνι! Ο Breton με τα τσαρούχια τ' ολόσωμος. Και θά 'ταν σαν θάμμα. Θα τρέχουμε να ζητάμε εκείνο το πλεμόνι το μουσκεμένο στη μούρη μελάνι, ενώ κάτι καράβια θα γυρεύουν θέση γραβάτας! Αχ ναι, η ζωή μας θάχει —τότε— χρώμα κούρασης πλοίου¹, και πιο μακριά οι πηγές θα διστάζουν να γίνουν μιζήθρες².

1. Μπενζαμέν Περέ.

2. Τριστάν Τσαρά.

3. Ρενέ Κρεβέλ.

4. Μπενζαμέν Περέ.

ΧΟΡΩΔΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Ε.Τ.Ε.

- Πλούσια πείρα τριών χρόνων
- Δουλειά με καλές προοπτικές

Πολιτιστική Επιτροπή ΣΥΕΤΕ: Εμφάνιση της Χορωδίας μας στην εκδήλωση για το κόψιμο της πίτας του Συλλόγου

Η Χορωδία του Συλλόγου μας δημιουργήθηκε πριν από 3 χρόνια, στις 23 Φεβρουαρίου 1981.

Μαέστρος μας, από το πρώτο ξεκίνημα, η ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ, ακούραστη, με την ίδια πίστη στη δουλειά μας, οδηγεί σταθερά τα βήματά μας στον απέραντο κόσμο της μουσικής.

Η ήρεμη και αρμονική συνεργασία μεταξύ των μελών μας, σε συνδυασμό με την πείρα και την ανεξάντλητη υπομονή της μαέστρου μας, βοήθησαν να πετύχουμε σε μικρό χρονικό διάστημα πολλούς από τους στόχους μας.

Οι συναυλίες που δόσαμε είναι:

1) 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 1981. Συναυλία στην αίθουσα ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ του ΧΙΛΤΟΝ αφιερωμένη στο έτος Σικελιανού.

2) 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1981. Συναυλία στο θέατρο ΧΑΤΖΩΚΟΥ Θεσσαλονίκης ύστερα από πρόσκληση του Πολιτιστικού Τμήματος του ΣΥΕΤΕ Βόρειας Ελλάδας, αφιερωμένη στην επέτειο του Πολυτεχνείου.

3) 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1982 και

4) 12 ΜΑΪΟΥ 1982 (ύστερα από πρόσκληση της ΠΕΜΕ) η Χορωδία μας έδωσε 2 κοινές συναυλίες με τη χορωδία της Τ. Παπαστεφάνου στο θέατρο ΟΛΥΜΠΙΑ της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

5) 27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1983. Συναυλία στη Λάρισα ύστερα από πρόσκληση της Λέσχης Τραπεζικών Υπαλλήλων του Νομού Λάρισας, όπου έγινε και απονομή χρυσού αναμνηστικού για τα 2 χρόνια της Χορωδίας.

6) 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1983. Θέατρο ΑΚΑΔΗΜΟΣ. Συμμετοχή της Χορωδίας μας στην εκδήλωση για τα 40 χρόνια της ΕΠΟΝ που διοργάνωσε η ΟΤΟΕ.

7) 16 ΜΑΪΟΥ 1983. Συναυλία στο θέατρο ΟΛΥΜΠΙΑ της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

8) 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983. Συναυλία στο θέατρο ΟΛΥΜΠΙΑ της Εθνικής Λυρικής Σκηνής με σκοπό την ενίσχυση των μορφωτικών-ψυχαγωγικών προγραμμάτων για τα παιδιά με μεσογειακή αναιμία που φροντίζει ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.

9) 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1984. Συναυλία στον Πύργο ύστερα από πρόσκληση του Δήμου και της Λέσχης Τραπεζικών Υπαλλήλων του Νομού Ηλείας.

10) 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1984. Συναυλία στην Καθολική Αρχιεπισκοπή της Αθήνας με έργα από το κλασικό ρεπερτόριο (Nanino, Ingegneri, Palestrina & Vivaldi).

11) 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1984. Συναυλία στο Δήμο Νέας Φιλαδέλφειας. Συμμετοχή της Χορωδίας μας στο Β' Αττικό Φεστιβάλ Ερασιτεχνικής Δημιουργίας που διοργανώνει η ΠΑΠΟΚ.

Έχουμε προγραμματίσει ακόμη δύο συναυλίες για τις 3 και 27 Ιουνίου 1984, στο Βαρθολομιό Ηλείας και στη Θεσσαλονίκη αντίστοιχα.

Τα έργα που έχουμε παρουσιάσει μέχρι τώρα είναι τα εξής: Πνευματικό Εμβατήριο (Μ. Θεοδωράκη - 'Αγγελου Σικελιανού), πολλά φολκλорικά τραγούδια, Νέγκρικα spirituals, σύγχρονο νεοελληνικό τραγούδι (έντεχνο), δημοτικά μας τραγούδια και νησιώτικα, έργα κλασικά (όπως η λειτουργία Gloria του Vivaldi), 'Αξιον Εστί (Μ. Θεοδωράκη-Οδ. Ελύτη), έργα της Τερψιχόρης Παπαστεφάνου: τραγούδια της σε ποίηση Νικηφόρου Βρεττάκου και 'Ελλης Παπαδημητρίου, 'Ασμα Ασμάτων (μετάφραση Γ. Σεφέρη), Πόλεμος και Ειρήνη (ποίηση Γιάννη Ρίτσου).

Έργα που ζέσταναν την ψυχή μας και μας έδωσαν τη δυνατότητα να εκφράσουμε σωστά τα συναισθήματά μας, έργα που έχουν την αμεσότητα που χρειάζεται για να κατακτήσουμε και τον πιο δύσκολο ακροατή.

Οι κριτικές που αποσπάσαμε μέχρι σήμερα ήταν πολύ κολακευτικές, όχι μόνο από τους συναδέλφους μας, που μπορεί να βλέπουν την προσπάθειά μας αυτή με υποκειμενική συμπάθεια, αλλά και από ακροατές που προέρχονται από εξωτραπεζικούς κύκλους καθώς και άλλους που ασχολούνται με τη μουσική.

Πρέπει να τονίσουμε ότι είμαστε η μόνη ερασιτεχνική χορωδία που εκφράζει ένα φορέα. Δηλαδή και τα 35 μέλη μας είναι υπάλληλοι της Εθνικής Τράπεζας και ερασιτέχνες χορωδοί και ελάχιστοι έχουν κάποιες μουσικές γνώσεις. (Οι χορωδίες της Εμπορικής, Τράπεζας Ελλάδας, Ιονικής-Λαϊκής και των άλλων οργανισμών βασίζονται σε επαγγελματίες χορωδούς).

Οι πρόβες της χορωδίας γίνονται πάντα στη Λέσχη του Συλλόγου μας (Ακαδημίας 60) κάθε Δευτέρα 7.30'-9.30' για τους άνδρες και κάθε Τετάρτη 7.30'-9.30' για τις γυναίκες.

Υπεύθυνη για τη Χορωδία είναι η συνάδελφος Μαίρη Μάνη (κατ/μα Ευριπίδου) τηλ. 3217286 ή εσωτ. 444.

Φωτογραφικό Τμήμα

ΜΕ ΤΟ ΜΑΤΙ ΤΟΥ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΗ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΜΕΡΑ

Το Φωτογραφικό Τμήμα είναι από τα νεότερα τμήματα της Πολιτιστικής Επιτροπής του ΣΥΕΤΕ, και δημιουργήθηκε από μια ομάδα συναδέλφων με αγάπη και μεράκι για τη φωτογραφία.

1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Κάθε Τετάρτη γίνονται συζητήσεις πάνω σε διάφορα τεχνικά θέματα. Ξεκινήσαμε απ' τα πιο απλά για αρχάριους, για να προχωρήσουμε σε ανεβασμένο επίπεδο. Όλες οι συγκεντρώσεις εμπλουτίζονται με διάφορες φωτογραφίες, βιβλία, κείμενα. Χαρακτηριστικό είναι το ενδιαφέρον που υπάρχει απ' όλους να παρουσιάσουμε κάτι συλλογικό.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Προτείνουμε τη συγκέντρωση και παρουσίαση της δουλειάς όλων των συναδέλφων μέσα απ' τα έντυπα του ΣΥΕΤΕ. Υπάρχουν σκέψεις γι' αργότερα να αφιερώσουμε ένα τεύχος της «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ» ή να

φτιάξουμε ένα ημερολόγιο με τη δουλειά αυτή. Σαν θέμα διαλέξαμε: «Παράδοση - Λαογραφία».

Κάθε συνάδελφος μπορεί να λάβει μέρος με ασπρόμαυρες ή έγχρωμες φωτογραφίες (μέχρι 2) μεγέθους 13x 18 ή 20x 25, γράφοντας όνομα, κατάστημα, τίτλο. Φυσικά κι οποιαδήποτε άλλη φωτογραφία θα είναι ευπρόσδεκτη. Οι συνάδελφοι μπορούν να τις στέλνουν στο ΣΥΕΤΕ με την ένδειξη «ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΜΗΜΑ». Η επιλογή του θέματος έγινε μετά από σκέψεις και προτάσεις. Ο περιορισμός του έγινε κι αυτός για καθαρά τεχνικούς λόγους.

Ακόμα σκοπεύουμε:

Να διοργανώσουμε προβολές σλάντς με διάφορα θέματα και ανάλυση των θεμάτων.

Να δημιουργήσουμε δανειστική βιβλιοθήκη με φωτογραφικά βιβλία.

Η κύρια ομάδα να δουλεύει για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα (μηνιαίο) ένα θέμα επίκαιρο ή σημαντικό.

Συναντήσεις του τμήματος κάθε Τετάρτη, ώρα 7.30' στα γραφεία του ΣΥΕΤΕ. Υπεύθυνοι: Τζανετάκος Θόδωρος (ΚΑΤ/ΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ) τηλ. 3231.032. Τσούκας Νίκος (ΚΕΝΤΡΟ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΑΣ) τηλ. 9419.011

Τμήμα Βιβλιοθήκης-Αρχείου:

Αξιοποίηση και εμπλουτισμός ενός θησαυρού

1. Το νέο τμήμα της Πολιτιστικής Επιτροπής που ασχολείται με το Αρχείο και τη Βιβλιοθήκη του Συλλόγου ξεκίνησε μετά από μια πρόταση του συνδικαλιστικού αντιπροσώπου του Ιστορικού Αρχείου συναδέλφου Αλέξη Κράους για την αποδελτίωση και αξιοποίηση της βιβλιοθήκης του Συλλόγου που περιέχει περίπου 4.000 τόμους και για τη συγκρότηση και λειτουργία μιας σύγχρονης δανειστικής βιβλιοθήκης προσανατολισμένης ιδίως (αλλά όχι μόνο) προς τη συνδικαλιστική τεκμηρίωση (βιβλιογραφία, φυλλάδια). Προβλέπεται επίσης η ταξινόμηση και ευρετηρίαση του Αρχείου του Συλλόγου που θα αποτελέσει πυρήνα συνδικαλιστικής ιστορίας με τομέα προφορικών μαρτυριών (κασέτες) και γυναικείας εργασίας.

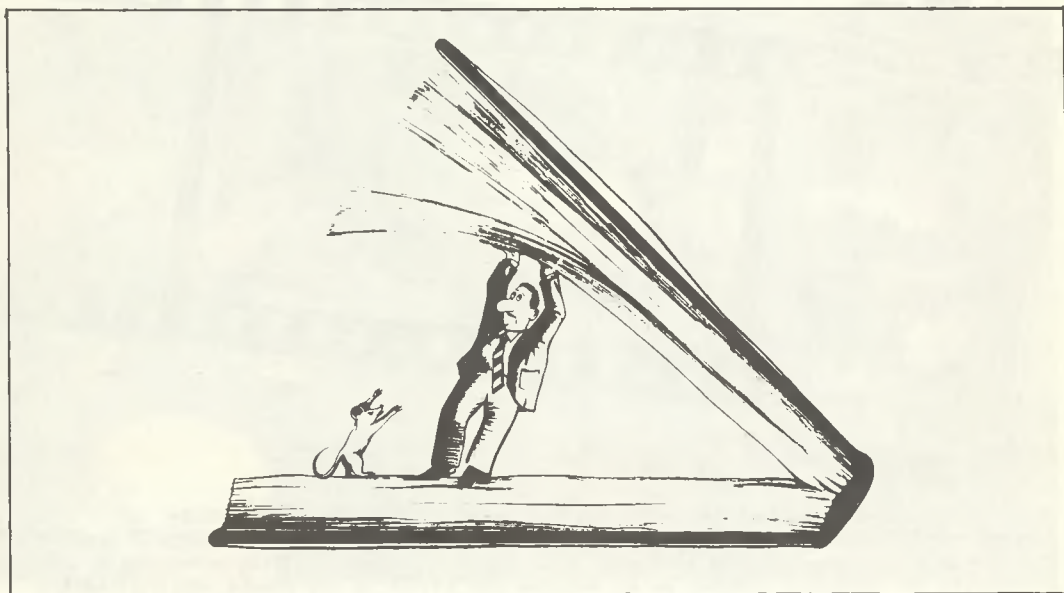
2. Η αρχική ομάδα που συγκροτήθηκε για το σκοπό αυτό αποτελείται από τους συναδέλφους: Σ. Κωτσάκα και Α. Κράους (Ιστορικό Αρχείο), Μ. Δάλκα (Σταδίου 38) και Ζ. Συνοδινό (Περιστερίου).

3. Μια πρώτη επαφή με τη βιβλιοθήκη του ΣΥΕΤΕ απέδειξε ότι τα περισσότερα βιβλία είναι οικονομικά-τραπεζικά, νομικά και λογοτεχνικά-εγκυκλοπαιδικά. Πάρθηκαν μέτρα για να αλλαχθούν οι ελλατωματικές κλειδαριές που υπήρχαν και μεταφέρθηκαν οι παλιοί κατάλογοι και τα δελτία της βιβλιοθήκης από τη Λέσχη στα γραφεία ώστε να μπορεί να γίνει η δουλειά στο χώρο όπου βρίσκονται τα βιβλία. Με τις οδηγίες της κας Ζερβάκη, που μας υπέδειξε το Αρχείο του Συλλόγου, άρχισε η μεταφορά του αρχειακού υλικού από την αποθήκη, όπου βρίσκεται σε σάκους, στις προθήκες διπλανής αίθουσας όπου υπάρχει και χώρος για δουλειά.

Μια ανακοίνωση στην «ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ» του Φεβρουαρίου καλεί τους ενδιαφερόμενους να προσφέρουν δουλειά, ιδέες και υλικό.

4. Οι προοπτικές του τμήματος είναι οι εξής:

α) αποδελτίωση παλιάς βιβλιοθήκης (σύγκριση με παλιούς καταλόγους),

β) αναζήτηση χώρου και υλικού για τη συνδικαλιστική δανειστική βιβλιοθήκη με πρόβλεψη θέσης βιβλιοθηκάριου,

γ) ταξινόμηση Αρχείου, εμπλουτισμός, συγκρότηση προφορικού αρχείου,

δ) σύνταξη αρχειακού κανονισμού για το ΣΥΕΤΕ.

ε) οργάνωση εκδήλωσης για το Αρχείο και τη Βιβλιοθήκη μετά από τον πρώτο κύκλο εργασιών, σ' ένα μήνα περίπου.

Οι μέρες και ώρες δουλειάς εξαρτώνται από τη διαθεσιμότητα των μελών του τμήματος.

Για κάθε πληροφορία, μπορείτε να απευθύνεστε στο συνάδελφο Α. Κράους (Ιστορικό Αρχείο τηλ. 8814.413).

Θεατρική Ομάδα

Καθαρή ερασιτεχνική δημιουργία και συλλογική προσφορά

Απ' το Μάη του '81 που πρωτοσυναντηθήκαμε, πάνε περίπου τρία χρόνια. Απ' την πρώτη στιγμή αποφασίσαμε να κάνουμε κάτι μόνοι μας, καταλαβαίνοντας ότι η βαθύτερη ανάγκη μας για θεατρική ανιχνευση και δημιουργία θα νοθευότανε στην περίπτωση που θ' αφήναμε τις τύχες της ομάδας στα «στιβαρά» χέρια κάποιου επαγγελματία ειδικού. Έτσι ενδόσαμε στον πειρασμό δημιουργίας ενός αυτόφωτου θιάσου, αποτελούμενου αποκλειστικά από συνάδελφους, γνωρίζοντας από πριν τις δυσκολίες που θα προκύπτανε.

στούν απλά όλες αυτές οι αντιφάσεις κι οι διαφορές, αλλά έπρεπε να λυθούν και να προσανατολιστούν σε μια κοινή αντίληψη.

Δύσκολα πράγματα, κι όμως τα καταφέραμε. Μετά από πολλή κούραση και σοβαρούς κλυδωνισμούς δημιουργήσαμε σιγά-σιγά τη μικρή μας ιστορία και μια θεατρική εμπειρία που συνεχώς μεγαλώνει. Σ' αυτό μας βοήθησε το ότι αντιληφθήκαμε έγκαιρα πως έπρεπε να αντιμετωπίσουμε το θεατρικό μας σχήμα έξω από τα καθιερωμένα «κλίσε» και ν' ασήσουμε την

Πολιτιστική Επιτροπή ΣΥΕΤΕ: Το Θεατρικό Τμήμα στην παράσταση του έργου «Προστάτες» του Μήτσου Ευθυμιάδη

Απ' τη μια το θέατρο, μέσα απ' το έργο, την αντίληψη του συγγραφέα, αυτή του σκηνοθέτη, του σκηνογράφου, του ενδυματολόγου, του μουσικού, του χορογράφου, του καθένα από μας...

Απ' την άλλη, εμείς οι ίδιοι, με μόνο κοινό στοιχείο το εργασιακό μας περιβάλλον και την αλλοτριώση απ' αυτό. Από κει και πέρα τα πάντα διαφορετικά: η ηλικία μας, η μόρφωσή μας, η προσωπική μας ζωή, η θεατρική μας εμπειρία, ο λόγος που ήρθαμε στο θέατρο... Για να κάνουμε θέατρο δεν αρκούσε να παραμερι-

ομάδα να προχωρήσει με «μίνιμουμ» στόχους, που θα επέτρεπαν σε μικρά χρονικά διαστήματα το συλλογικό επανακαθορισμό του τρόπου δουλειάς, με αποτέλεσμα ν' αξιοποιείται έγκαιρα η ολοένα αυξανόμενη πείρα και να δημιουργείται η απαιτούμενη ρευστότητα και ευμεταβλητότητα για την οξυγόνωση ενός τόσο πολυπλοκού σχήματος.

Μετά από τρία χρόνια γεμάτα δουλειά κι έχοντας φτάσει στο ανώτερο μέχρι σήμερα επίπεδο απόδοσης και συλλογικότητας, μπορούμε να συνοψίσουμε τη

συνεργασία μας τόσο από οργανωτικής πλευράς, όσο και από πλευράς αρχών, στα εξής βασικά σημεία:

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΘΙΑΣΟΥ

—Ο θιάσός μας είναι ανοιχτός για κάθε συνάδελφο ανεξάρτητα απ' τη θεατρική του μόρφωση, εμπειρία και τεχνική.

—Ο θιάσός μας είναι πάντοτε ανοιχτός ανεξάρτητα από τη φάση λειτουργίας του.

—Ο θιάσός μας είναι καθαρά ερασιτεχνικός αποκλείοντας τη συμμετοχή επαγγελματιών, που βρίσκονται έξω απ' το χώρο μας. Αντίθετα οποιαδήποτε συμβουλή από επαγγελματίες ή ακόμα και διδασκαλία πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα (κίνηση, χορός, ορθοφωνία κ.ά.) είναι αποδεκτή και συμπεριλαμβάνεται στους στόχους μας.

Στο πνεύμα δημοκρατίας και συλλογικότητας του

θιάσου είναι αντίθετη κάθε προσπάθεια προσωπικής ανάδειξης, κάθε προσπάθεια δημιουργίας στεγανών και κάθε προσπάθεια δημιουργίας ελιτίστικου πνεύματος.

—Η περίπτωση συνεργασίας με επαγγελματίες προβλέπεται στην περίπτωση που κάτι αντίθετο είναι αδύνατο ή χρονοβόρο. Η διαδικασία αυτή μπορεί να φτάσει μέχρι και στο σημείο να κατέβει το έργο.

—Η πορεία του θιάσου αποφασίζεται απ' όλη την ομάδα. Όλα τα πρόσωπα με αυξημένες αρμοδιότητες (σκηνοθέτης, υπεύθυνοι κτλ.) είναι ανά πάσα στιγμή ανακλητά εφόσον κάποιο μέλος το προτείνει κι η ομάδα συμφωνήσει. Η διαδικασία αυτή μπορεί να φτάσει μέχρι και στο σημείο να κατέβει το έργο.

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΜΕΛΗ

—Οποιοσδήποτε συνάδελφος γίνεται μέλος του θιάσου με προφορική του δήλωση, που επικυρώνεται απ' την ομάδα με γνώμονα την παρουσία του και μόνο στις αμέσως επόμενες συναντήσεις.

—Το καινούργιο μέλος αποχτά αυτόματα απόλυτη ισοτιμία με τα παλιά μέλη, με δικαίωμα ψήφου, λόγου και υποψηφιότητας σ' όλα τα επίπεδα της θεατρικής δουλειάς.

ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΙΑΣΟΥ

—Πριν από κάθε θεατρική περίοδο εκλέγεται με τη μέθοδο των αυτο-υποψηφιοτήτων ο υπεύθυνος της ομάδας, ο οποίος απ' τη μια εκπροσωπεί την ομάδα στο πολιτιστικό του ΣΥΕΤΕ και απ' την άλλη εκτελεί γενικότερα συντονιστικά καθήκοντα (ρυθμίζει τις συζητήσεις κτλ.).

—Οι συναντήσεις της ομάδας γίνονται μ' ελάχιστο ρυθμό μια φορά την εβδομάδα και με προσπάθεια ολικής αποδέσμευσης κατά τους μήνες του καλοκαιριού.

—Τις συναντήσεις και τις πρόβες της ομάδας μπορεί να τις παρακολουθεί οποιοσδήποτε έχοντας και δικαίωμα γνώμης.

ΕΡΓΟ - ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ - ΗΘΟΠΟΙΟΙ

—Με την έναρξη κάθε καινούργιας θεατρικής περιόδου γίνεται γραπτό κάλεσμα σ' όλο το δίκτυο. Μετά την ανανέωση του θιάσου με καινούργια μέλη, ο καθένας έχει δικαίωμα να προτείνει κάποιο έργο. Μόλις μαζευτούν όλα τα υποψήφια έργα και διαβαστούν απ' τα μέλη της ομάδας, αρχίζουν οι συζητήσεις και οι αναλύσεις προκειμένου να επιλεγεί το καλύτερο. Η επιλογή γίνεται απ' όλη την ομάδα.

—Μετά την επιλογή του έργου, επιλέγεται ο σκηνοθέτης κι ο βοηθός του ή οι βοηθοί του μετά από υποψηφιότητα που μπορούν να βάλουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Μετά από συζήτηση γίνεται η επιλογή των καλύτερων απ' όλη την ομάδα.

—Για την επιλογή των ηθοποιών μπορεί ο καθένας να δοκιμαστεί σε όποιους ρόλους του αρέσουν παρουσία όλης της ομάδας. Μετά από συζήτηση και ανταλλαγή γνώμων γίνεται η διανομή των ρόλων. Στη φάση αυτή τον τελικό λόγο έχει ο σκηνοθέτης.

—Για τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή όλων των μελών στη δουλιά του θιάσου γίνεται ένας πλατώς καταμερισμός ευθυνών γύρω απ' όλες τις ανάγκες της παράστασης (πρόγραμμα, μουσική, ρούχα, σκηνικά, φροντιστήριο, φωτιστικά, μακιγιάζ κτλ.).

—Τέλος, για τη δυνατότητα έκφρασης όλων των μελών έχουν προβλεφτεί τακτικές συναντήσεις, στις οποίες εκφράζονται απόψεις πάνω στη σκηνοθετική γραμμή, το παίξιμο κτλ. με στόχο τον εμπλουτισμό του έργου και το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Η ΔΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΠΡΩΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: «Κομμάτια και θρύψαλα» του Γ. Σκούρτης, με θιασο αποτελούμενο από 17 άτομα και με 14 παραστάσεις.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: «Οι Προστάτες» του Μητρου Ευθυμιάδη, με θιασο αποτελούμενο από 25 άτομα και με δεκατρείς παραστάσεις.

ΤΡΙΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: Ετοιμάζεται: «Η Ισαβέλλα τρεις παραβέλλες κι ένας παραμυθός» του Ντάριο Φο με θιασο αποτελούμενο μέχρι στιγμής από 30 άτομα.

Υπεύθυνος της θεατρικής ομάδας είναι ο Μιχάλης Σκυριανός, Διεθνείς Δραστηριότητες — Διοίκηση τηλ. 3243.831 ή εσωτ. 323. Οι πρόβες του θεατρικού γίνονται κάθε Δευτέρα και Τετάρτη στις 7.30' στο ΣΥΕΤΕ (Σοφοκλέους 15, 3ος όροφος).

Τμήμα Ελληνικού Χορού

Με αγάπη για τη λαϊκή παράδοση

Πολιτιστική Επιτροπή ΣΥΕΤΕ: Τμήμα Ελληνικού Χορού

Στις αρχές του χρόνου άρχισε να λειτουργεί το τμήμα ελληνικών χορών στα πλαίσια της πολιτιστικής επιτροπής του Συλλόγου.

Η ιδέα για την ίδρυση του τμήματος ήταν παλιά, αλλά δυσκολίες και προβλήματα που προέκυψαν εμπόδισαν την υλοποίησή του.

Όταν έγινε γνωστή η πρόθεση για την ίδρυση χορευτικού τμήματος ξαναζωντάνεψε και η ιδέα της δημιουργίας του τμήματος ελληνικών χορών και υπήρξε σημαντική προσέλευση από πλευράς συναδέλφων.

Σκοπός του τμήματος ελληνικών χορών είναι η διάδοση των ελληνικών δημοτικών χορών και της μουσικής στους συναδέλφους, γιατί τόσο ο χορός όσο και η μουσική είναι ελάχιστα γνωστά στους περισσότερους από μας και ειδικότερα στους πιο νέους οι οποίοι, αποκομμένοι από έθιμα και παραδόσεις, τα βλέπουν σαν κάτι το ξένο στη νοοτροπία και τις συνήθειές τους.

Στόχος του τμήματος είναι εκτός από την εκμάθηση των ελληνικών χορών, η λεπτομερέστερη αναφορά στις παραδόσεις, διαλέκτους, ενδυμασίες, συνήθειες και έθιμα κάθε γωνιάς της Ελλάδας, ώστε να μάθουμε όλοι πως η δημοτική μουσική και ο χορός δε λειτουργεί σαν κάτι το παλιομοδίτικο και μουσικά είδος έξω και πέρα από μας, αλλά ζωντανεύει, συνεχίζει και πλουτίζει τη μουσική παράδοση του τόπου μας σε σημείο που η σύγχρονη μουσική μας ν' αποτελεί εμφανώς εξέλιξη αυτής ακριβώς της δημοτικής μουσικής.

Ετσι, πέρα από τη δημιουργία το ταχύτερο δυνατό ενός άρτιου χορευτικά συγκροτήματος, που θα λειτουργεί στα πλαίσια της πολιτιστικής επιτροπής και θα συμβάλλει στην προώθηση των δημοτικών χορών και μουσικής με στόχο χορευτικές εκδηλώσεις αρχικά στην Αθήνα και αργότερα ίσως και αλλού, σκοπεύουμε στη διεύρυνση των δραστηριοτήτων μας με διαλέξεις ειδικών, προβολές διαφανειών, φιλμ που θα έχουν άμεση σχέση με την ελληνική λαϊκή παράδοση.

Το τμήμα λειτουργεί κάθε Δευτέρα στις 4.30 στη Λέσχη του Συλλόγου, Ακαδημίας 60, 5ος όροφος. Υπεύθυνη ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ - ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΕΛΕΝΗ - Δι/νση Διεθνών Δραστηριοτήτων, τηλ. 3242.802.

Τμήμα Μοντέρνου Χορού

Ανάγκη για έκφραση χωρίς... λόγια

Το τμήμα χορού είναι απ' τα νέα τμήματα της Πολιτιστικής Επιτροπής του ΣΥΕΤΕ που δημιουργήθηκε, με τη βοήθεια του Συλλόγου μας, απ' το μεράκι και την αγάπη των συναδέλφων που το ξεκίνησαν.

Έτσι στην αρχή έγινε το πρώτο τμήμα μοντέρνου χορού που λειτουργήσει κάθε Τετάρτη, αλλά λόγω της μεγάλης ανάγκης απ' το ίδιο το αντικείμενο του τμήματος, καθιερώθηκαν δύο ακόμα μέρες: η Τρίτη κι η Παρασκευή.

Τα προβλήματα χώρου και κατάλληλου εξοπλισμού για τη λειτουργία του τμήματος λύθηκαν ικανοποιητικά από πλευράς του Συλλόγου (καθρέφτες, μπάρες, αποδυτήρια, τοποθέτηση στερεοφωνικού).

Έτσι σήμερα το τμήμα χορού λειτουργεί κάθε Τρίτη και Τετάρτη στις 4.30 μμ και κάθε Παρασκευή στις 4.00μμ στη Λέσχη (Ακαδημίας 60, 5ος όροφος).

Το πρόσφατο ξεκίνημα του τμήματός μας (τέλη Ιανουαρίου) δεν μας επέτρεψε να παρουσιάσουμε μέχρι σήμερα δείγμα της δουλειάς μας, αλλά προγραμματίζουμε την παρουσίασή της γύρω στα μέσα του επόμενου χρόνου. Όλα αυτά εξαρτώνται άμεσα απ' το είδος της δουλειάς που γίνεται στο τμήμα. Συγκεκριμένα, έχουμε ξεκινήσει με αρχικό στόχο το «ξεσκούριασμα» των συναδέλφων - συμμετεχόντων σ' ένα χώρο γνώρισό τους, μέσα απ' την ολοκλήρωση και την εσωτερική ηρεμία που προσφέρει η μουσική σε συνδυασμό με την κίνηση. Ο μετέπειτα στόχος μας είναι η δημιουργία μιας ομάδας χορού που θα μπορεί, είτε μόνη της είτε σε συνεργασία με άλλα τμήματα της Πολιτιστικής Επιτροπής, να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη δουλειά, θέλοντας να συμβάλει στην πολιτιστική πορεία του χώρου μας. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, λοιπόν, έχουμε προγραμματίσει τη δουλειά μας.

Υπεύθυνοι των τμημάτων χορού είναι:

Νίκος Αντωνιάδης (Αιγάλεω) τηλ. 5986.970, Λίτσα Γαρυφάλου (Ν. Φυλαδέλφειας) τηλ. 2518734.

Τρέξιμο: η καλύτερη μορφή λαϊκού μαζικού αθλητισμού

Δημιουργήθηκε την 1.3.84 τμήμα τρεξίματος.

Λέγοντας τρέξιμο εννοούμε το χαλαρό τρέξιμο (τροχαδάκι) που έχει μοναδικό σκοπό τη διατήρηση και βελτίωση της ΥΓΕΙΑΣ. Το τρέξιμο, το πιο υγιεινό και ανέξοδο σπορ, αποτελεί ανάγκη στη σημερινή καθιστική και αγχώδη ζωή μας.

Μέλη του τμήματος μπορούν να γίνουν όλοι οι συνάδελφοι, άντρες και γυναίκες, αφού πρώτα κάνουν ορισμένες εξετάσεις (καρδιολογικές, αίματος) για την αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων από κρυφές παθήσεις.

Σκοπός της δημιουργίας αυτού του τμήματος είναι η διάδοση του τρεξίματος σε όλους τους συναδέλφους, όλων των βαθμών και θέσεων. Έχει ξεπεραστεί πια η αντίληψη ότι: ΟΠΟΙΟΣ ΤΡΕΧΕΙ ΕΙΝΑΙ ΤΡΕΛΟΣ. Τώρα όποιος τρέχει είναι δημιουργικός, δραστήριος, ζωντανός. Δείχνει και διατηρείται πάντα νέος. Αποδίδει στη δουλιά του και δεν αρρωσταίνει. Το τρέξιμο δίνει γεύση στα χρόνια της ζωής μας.

Μέσα για την επίτευξη του σκοπού είναι:

1. Η προβολή ταινιών παρεμφερούς περιεχομένου.
2. Διαλέξεις από ειδικούς του θέματος, για τη σωστή ενημέρωση των συναδ. για το τι είναι το τρέξιμο, πως επιδρά στην καρδιά και τον οργανισμό μας γενικά, την υγιεινή διατροφή, την επίδραση του αθλήματος σε όλες μας τις εκδηλώσεις και τη συμπεριφορά μας.
3. Διενέργεια αγώνων απλών για τα μέλη και τις οικογένειές τους.
4. Εκδρομές στη φύση με παράλληλο τρέξιμο.
5. Προβολή του τμήματος στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο για τη δημιουργία ιδίων τμημάτων σε άλλες τράπεζες και οργανισμούς κοινής ωφέλειας.
6. Παντραπεζικό πρωτάθλημα τρεξίματος.
7. Αγώνες τρεξίματος οργανισμών κοινής ωφέλειας.

Πόροι και κάλυψη εξόδων δε θα απαιτηθούν γιατί το τμήμα δε χρειάζεται ειδικές εγκαταστάσεις και όργανα.

Πρώτη εκδήλωση έγινε το Σάββατο 10.3.84 στις 11 π.μ. στο Αθλητικό Κέντρο Αγίου Κοσμά, παρουσία γυμναστή — προπονητή και θα επαναλαμβάνεται κάθε βδομάδα με επέκταση και σε άλλους χώρους και σε άλλες ημέρες. Πρόσληψη γυμναστή είναι πιθανή, για την προπόνηση και εκγύμναση των μελών τουλάχιστο στην αρχή. Η εξέλιξη του προγράμματος ΤΡΕΞΙΜΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ θα είναι τα μέλη να κάνουν παρέες και να συναντιούνται για να τρέχουν στη γειτονιά τους ή όπου αλλού τους εξυπηρετεί ο χώρος και ο χρόνος.

Μια φορά το μήνα θα γίνεται συγκέντρωση και λήψη αποφάσεων της συντονιστικής επιτροπής, στα γραφεία του ΣΥΕΤΕ.

Εξάλλου, το Τμήμα Δρομέων του ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ του ΣΥΕΤΕ διοργάνωσε τον πρώτο ΑΓΩΝΑ ΔΡΟΜΟΥ για την ΥΓΕΙΑ, 1.500 μ., στις 27 Αυγούστου, ώρα 6.30 μμ στις εγκαταστάσεις του ΤΥΠΕΤ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

Δικαίωμα συμμετοχής είχαν όλοι οι συνάδελφοι, άνδρες, γυναίκες, παιδιά κάθε ηλικίας.

Η διαδρομή που επιλέχθηκε ήταν εύκολη, ανάμεσα στα πεύκα και στο υγιεινό περιβάλλον του ΔΙΟΝΥΣΟΥ και μπορούν να τη διατρέξουν όλοι άνετα. Ήταν η αρχή των εκδηλώσεων και των προσπαθειών να διαδοθεί το τρέξιμο στις τάξεις αυτών που έχουν υποχρεωθεί στην καθιστική ζωή.

Υπεύθυνος μέχρι στιγμής είναι ο συνάδελφος ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ που υπηρετεί στο Κατάστημα Πετρούπολης με τηλ. 5011.953.

Το τμήμα είναι πολύ νέο και ελπίζει να το αγκαλιάσουν πολλοί συνάδελφοι γιατί όλοι έχουν τη δυνατότητα να γίνουν δρομείς σε όποια ηλικία κι αν είναι.

Το τρέξιμο αποτελεί την καλύτερη μορφή λαϊκού-μαζικού αθλητισμού και η κίνηση αυτή του ΣΥΕΤΕ αποτελεί πολύ πρωτοποριακό βήμα για τη διατήρηση και βελτίωση της ΥΓΕΙΑΣ των εργαζομένων.

Φυσιολατρικό Τμήμα

Πόσο απέχει η φυσική ομορφιά απ' τα γκισέ μας;

Πολιτιστική Επιτροπή ΣΥΕΤΕ: Φυσιολατρικό Τμήμα

Με μοναδική πηγή έμπνευσης την αγάπη για τη Φύση, ξεκινήσαμε κι εμείς οι Φυσιολάτρες τραπεζοϋπάλληλοι πριν δυο ακριβώς χρόνια με σκοπό να γνωρίσουμε τους παράδεισους της ελληνικής φύσης.

Περπατήσαμε πολύ, διασχίσαμε χαράδρες, ανεβήκαμε βουνά, περάσαμε σύννεφα, αγναντέψαμε τον ορίζοντα... Είδαμε πως Ελλάδα δεν είναι μόνο το πεδίο δράσης των τεσσάρων τροχών. Γνωρίσαμε τη φύση στην ελεύθερη μορφή της και την προσκυνήσαμε όταν διψασμένοι σκύψαμε ευλαβικά σε κάποια πηγή του δάσους για να βαπτιστούμε φυσιολάτρες.

Δώδεκα φορές οι μεγάλοι και δυο φορές τα παιδιά φορέσαμε τα σακιδιά μας τούτα τα δυο τα χρόνια. Πάρνηθα, Κιθαιρώνας, Μαίναλο, Δίρφυ, Γεράνεια, Κλωνιός και Ζήρια είναι τα βουνά που μας υποδέχθηκαν με χιόνι, με βροχή, με χαλάζι ή με ήλιο και μας έδωσαν στο σώμα δύναμη και στην ψυχή αέρα. Κι είναι τόσα ακόμα τα βουνά, τα ποτάμια, οι λίμνες και τα λαγκάδια που λαχταράμε να συναντήσουμε... Αλλά κι όταν ακόμα ο χρόνος κι η οργάνωση ζωής της πόλης μās κρατούν αιχμαλώτους θα βρίσκουμε την ευκαιρία για ένα χαιρετισμό στη φύση μέσα από μια διαφάνεια ή κάποια ορειβατική αφήγηση, στα γραφεία του συλλόγου.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε ν' απευθύνεστε στους συναδέλφους: Νίκο Νέζη (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ 3210.637)

Τάκη Ζώτο (ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ 3216.769

Κώστα Ζαρόκωστα (ΣΤΑΔΙΟΥ 38 3230.121/312)

Μουσικό Τμήμα:

Ξεκίνημα και στήσιμο μιας ορχήστρας

Από τα νεότερα τμήματα της Πολιτιστικής Επιτροπής είναι το μουσικό.

Οι συναδέλφοι που ξεκίνησαν το τμήμα κατάφεραν, χάρη στην υπομονή τους, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, να ετοιμάσουν την πρώτη τους δουλειά για να την παρουσιάσουν σε ανάλογη πολιτιστική εκδήλωση του Συλλόγου μας.

Οι συναντήσεις των συναδέλφων μουσικών γίνονται στον 5ο όροφο της Λέσχης του Συλλόγου μας (Ακαδημίας 60) και σε άλλους χώρους που επιλέγουν λόγω της ιδιορρυθμίας του τμήματος (μουσικά όργανα, μικροφωνική εγκατάσταση, κλπ.).

Το τμήμα είναι πάντα ανοικτό για όλους τους συναδέλφους.

Για κάθε πληροφορία να έρχεστε σε επαφή με το συνάδελφο Γιώργο Παπαλεβέντη (διεύθ. Τεχνικών Υπηρεσιών) τηλ. 3222.589 ή έσωτ. 515.

Τα παιδιά μας ψυχαγωγούνται έξω απ' τα τσιμεντένια κουτιά

Τα παιδιά που πήραν μέρος στην πορεία της Πάρνηθας.

Ένα μεγάλο μπράβο αξίζει και στους γονείς που συνειδητοποίησαν ότι έπρεπε να φέρουν τα παιδιά τους σ' άμεση επαφή με τη φύση. Αυτά τα παιδιά που ζουν στα τσιμεντένια κουτιά και δεν είχαν ξαναδεί αληθινό δάσος παρά μόνο από διαφημίσεις σαμπουάν στην τηλεόραση, χάρηκαν με την ψυχή τους.

Επιθυμία του φυσιολατρικού είναι να έρθουν όσο πιο πολλά παιδάκια μπορούν κοντά στη φύση. Η πρόσκληση φυσικά απευθύνεται στους γονείς.

Δυστυχώς οι συνεχείς κακοκαιρίες δεν μας επέτρεψαν να συνεχίσουμε τις εκδηλώσεις μας.

Τμήμα Εκδηλώσεων

Επετειακές δραστηριότητες και συντονισμός πολιτιστικής δράσης

Το τμήμα εκδηλώσεων είναι ένα νέο τμήμα της Πολιτιστικής Επιτροπής του ΣΥΕΤΕ. Δημιουργήθηκε απ' την ανάγκη για διοργάνωση εκδηλώσεων που δεν περιέχονται στο αντικείμενο δραστηριότητας των άλλων τμημάτων του Πολιτιστικού, καθώς και για τον κεντρικό σχεδιασμό και συντονισμό των διαφόρων τμημάτων, πάνω σε εκδηλώσεις επετειακές και πιο γενικού ενδιαφέροντος.

Μέχρι σήμερα το τμήμα έχει διοργανώσει, εκδήλωση για το Πολυτεχνείο, για το κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίτας του Συλλόγου μας, αποκριάτικες εκδηλώσεις για τα παιδιά των συναδέλφων. Επίσης στη διάρκεια του χειμώνα ασχολήθηκε με την επιλογή θεατρικών έργων ποιότητας και την εξασφάλιση μειωμένων εισιτηρίου για τους συναδέλφους.

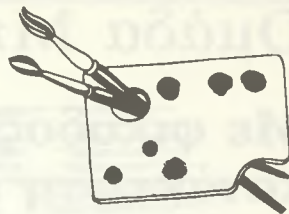
Τώρα, το τμήμα επεξεργάζεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εκδηλώσεων για την περίοδο Ιουνίου - Δεκεμβρίου 1984, κι είναι ανοιχτό πάντα στη συμμετοχή και στις προτάσεις των συναδέλφων. Για κάθε πληροφορία μπορείτε να απευθύνεστε στις συναδέλφους:

Αγλαΐτσα Αναγνωστοπούλου (Κεντρικό Κατάστημα τηλ. 3241.378 ή εσωτ. 934)

Μαρία Καραολάνη (Κατ/μα Σταδίου τηλ. 3230.121 εσωτ. 361).

Τμήμα Εικαστικών

Πινέλα, χρώματα και φαντασία μετά από ένα εξάωρο με το... στυλό διαρκείας

Με τρεις ανακοινώσεις της Πολιτιστικής Επιτροπής του Συλλόγου μας καλέσαμε τους συναδέλφους που ασχολούνται με τη ζωγραφική, τη γλυπτική, το σχέδιο, τη χαρακτική, τη χαλκογραφία κλπ. για να συζητήσουμε τη διοργάνωση εκδηλώσεων γύρω απ' τα θέματά μας.

Πρωταρχικός σκοπός αυτής της κίνησης είναι: η γνωριμία των συναδέλφων που ασχολούνται με την τέχνη μεταξύ τους, καθώς κι η διοργάνωση ομαδικών κι ατομικών εκθέσεων, με απώτερο σκοπό την ευρύτερη γνωριμία των συναδέλφων - καλλιτεχνών με το κοινό.

Στο κάλεσμά μας αυτό ανταποκρίθηκαν αρκετοί συνάδελφοι που έχουν χρόνια ασχοληθεί με την τέχνη.

Πραγματοποιήθηκαν τρεις συναντήσεις κι αποφασίστηκε, σαν πρώτο ξεκίνημά μας, η διοργάνωση ομαδικής έκθεσης, με την κοινή συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων συναδέλφων. Η έκθεση έγινε στη μεγάλη αίθουσα του Συλλόγου μας (Σοφοκλέους 15) από 25 Απρίλη μέχρι 5 Μάη.

Μετά την επιτυχία που σημείωσε αυτή η πρώτη παρουσίαση της δουλειάς μας, προγραμματίζουμε κι άλλες εκθέσεις, στοχεύοντας και στη συμμετοχή των συναδέλφων μας της επαρχίας, έτσι ώστε να συμβάλουμε και μεις στην παραπέρα προβολή του Συλλόγου μας στον Πολιτιστικό Τομέα.

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας ανακοινώσουμε ότι μας παραχωρήθηκε από το Δήμο Αθηναίων η αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου της Αθήνας από 1.1.85 μέχρι 15.1.85, όπου θα οργανώσουμε έκθεση ζωγραφικής με συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων συναδέλφων της Αθήνας και της Επαρχίας, με αντιπροσωπευτικά έργα τους (όχι αντιγραφα άλλων ζωγράφων).

Όσοι από τους συνάδελφους ασχολούνται με τη ζωγραφική - σχέδιο - χαλκογραφία και χαρακτική, τόσο στην Αθήνα όσο και στα επαρχιακά μας καταστήματα παρακαλούμε να αποστείλουν το συντομότερο δυνατό, στο Σύλλογό μας αιτήσεις συμμετοχής αναφέροντας τον αριθμό έργων που θα στείλουν καθώς και το μέγεθος κάθε έργου.

Για περισσότερες πληροφορίες να απευθύνεστε στη συνάδελφο Ιολάνδη Παπαδοπούλου. (Διευθ. Διεθνών Δραστηριοτήτων τηλ. 3212.816 ή εσωτ. 556).

Ομάδα Μπάσκετ

Με φιλοδοξίες για την κατάκτηση ενός τίτλου

Η ομάδα Μπάσκετ του ΣΥΕΤΕ, συνεχίζοντας τη δραστηριότητά της, συμμετέχει και φέτος στο 3ο Παντραπεζικό Πρωτάθλημα Μπάσκετ. Στα δύο προηγούμενα πρωταθλήματα η Ομάδα του ΣΥΕΤΕ έλαβε μέρος, με ιδιαίτερη επιτυχία. Κατάκτησε και στα 2 πρωταθλήματα τη δεύτερη θέση, μετά από δυο εξίσου συναρπαστικούς τελικούς με την Ομάδα της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ Τράπεζας.

Προβλέπεται ότι το 3ο Παντραπεζικό Πρωτάθλημα θα είναι ένα από τα πιο ενδιαφέροντα και λόγω της μεγάλης συμμετοχής των Ομάδων των Ελληνικών Τραπεζών καθώς και της συμμετοχής Ομάδων Ξένων Τραπεζών.

Φέτος η Ομάδα του ΣΥΕΤΕ με την ολόπλευρη βοήθεια του συναδέλφου Παναγιώτη Χρυσάκη και την καλύτερη προετοιμασία, φιλοδοξεί στην κατάκτηση του τίτλου, στηριζόμενη στους έμπειρους και ικανούς

παικτες που την αποτελούν, καθώς και στη συμπαράσταση των συναδέλφων φιλάθλων οι οποίοι για μια ακόμα φορά αναμένεται με την παρουσία τους να ενισχύσουν την προσπάθεια των παικτών μας.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεσθε στο συνάδελφο Γιάννη Χατζημικέ (Ταμείο Υγείας τηλ. 3253.751, 3214.789)

Η εξαθλίωση του Ολυμπισμού

Γράφει ο σδ. ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΕΡΩΝΗΣ

«PRICE TO CARRY OLYMPIC TORCH SET AT \$ 3.000. —

A chance to carry the Olympic Torch for one kilometer next July is being offered by the Beverly Hills Y.M.C.A., but the unique experience will cost \$ 3.000...».

Η είδηση δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Los Angeles Times» στα τέλη Αυγούστου 1983. Οι οργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων '84 πούλησαν τη μεταφορά της ολυμπιακής φλόγας επί Αμερικανικού εδάφους σε σπόνσορες (χρηματοδότες) στην τιμή των 3.000 δολαρίων ανά χιλιόμετρο. Η Ελληνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων αντιδρά: ο κ. Σαμαράς (πρόεδρος της «Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής» καθησυχάζει: η ιστορία δεν τέλειωσε!...

Αν μια μέρα διαβάσατε στην εφημερίδα σας μιαν αγγελία περίπου σαν αυτή: «Εν όψει των Ολυμπιακών αγώνων μπορείτε και σεις να μεταφέρετε τη δάδα με την ολυμπιακή φλόγα, πληρώνοντας μόνο 3.000 δρχ. το χιλιόμετρο. Προσφέρονται δωρεάν αθλητική φόρμα, παπούτσια, αναμνηστικό και φωτογραφία. Για περισσότερες πληροφορίες στην εταιρία «ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΙΕΡΟ ΚΑΙ ΟΣΙΟ ΕΠΕ», τι θα σκεπτόσασταν άραγε; Σίγουρα όχι φυσικά ότι η εταιρία ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη μαζικού λαϊκού αθλητισμού με την ευκαιρία της μεταφοράς της ολυμπιακής φλόγας. Ούτε επίσης ότι μπορεί να ξύπνησαν τα φιλαθλά της αισθήματα και σκέφθηκε να μας κάνει να νιώσουμε «ρίγη συγκινήσεως» μεταφέροντας τη δάδα, ούτε ακόμη ότι τρέχοντας ένα χιλιόμετρο, πληρώνοντας 3.000 δρχ., θα ενισχύσει τον ερασιτεχνικό αθλητισμό.

Πολλοί ίσως αναρωτηθούν: «Μα καλά εδώ είναι Μπαλκάνια; γίνονται τέτοια πράγματα; Υπάρχει περίπτωση ποτέ να δούμε και μεις μια αγγελία σαν την παραπάνω;» Ευτυχώς που ακόμη παραμένουμε λιγάκι «Μπαλκάνια» και κάτι τέτοιο μπορεί να το διαβάσουμε μόνο όταν ο χρονογράφος ή ο ευθυμογράφος των εφημερίδων έχοντας εξαντλήσει τα θέματά του απ' την καθημερινότητα σκαρφισθεί κάτι ανάλογο.

Πού όμως δεν είναι «Μπαλκάνια» και θα μπορούσε ο πολίτης μιας χώρας να το διαβάσει, να το «χωνέ-

ψει», όπως χωνεύει την ίδια ώρα χαμογελώντας την Coca Cola του; Βέβαια, καλά το καταλάβατε: αυτή τη στιγμή, οι έμποροι των Εθνών, οι Αμερικανοί επίσημοι προσπαθούν να «κονομήσουν» αγοράζοντας τη φλόγα και πουλώντας «Ολυμπισμό».

Προσωπικά δεν έτρεφα αυταπάτες για το εμπορικό τους δαιμόνιο. Αυτοί δε δίστασαν τον Owens, το θρύλο της Ολυμπιάδας του 1936 στο Βερολίνο, να τον βαπτίσουν μετέπειτα καθαρόαιμο και, εκμεταλλευόμενοι την οικονομική του ανέχεια, να στοιχηματίζουν πάνω του, αν θα ξεπεράσει ή όχι τα άλογα του ιπποδρόμου. Εκεί που κάθε αθλητική εκδήλωση γίνεται θέαμα και φολκλόρ κι ευκαιρία για διαφήμιση! Εκεί που απλά ο μέσος Αμερικάνος, δυο φορές το χρόνο, κατεβαίνει τα σκαλιά του πυρηνικού καταφυγίου στην αυλή του, για να ανανεώσει τις κονσέρβες που ή λήξη τους έχει περάσει!...

Οι φουκαράδες οι Αμερικάνοι δεν ξέρουν από Ολυμπισμό και Ολυμπιακό πνεύμα. Φοβάμαι ότι το να τους δόσουμε να καταλάβουν τι ανοσιούργημα διαπράττουν είναι μάλλον πολύ δύσκολο. Να τους πούμε ότι είναι το ίδιο (αλήθεια μπορεί να είναι;) αν στην Ελλάδα τυπώσουμε σε χαρτί υγείας τη μορφή του George Washington; Πολύ αμφιβάλλω αν θα το κατανοήσουν. Δεν ξέρω άλλωστε αν έχουν προλάβει να το κάνουν κι αυτό... Μήπως αμφιβάλλετε κι σεις; Και αν

σας έλεγα ότι πολλοί Αμερικάνοι πιστεύουν ότι η ολυμπιακή δάδα φέτος θ' ανάψει από τα ερείπια της Grenada!...

Δυστυχώς το πρόβλημα δεν είναι τόσο απλό και ακόμη όχι τόσο αστειό. Και αυτό γιατί έχει να κάνει με τον «Ολυμπισμό», που γι' αυτόν τα τελευταία χρόνια πολλά έχουν ειπωθεί και γραφεί. Για το «Ολυμπιακό Πνεύμα» που, αν μη τι άλλο, αποτελεί ένα δρόμο επικοινωνίας και συναδέλφωσης ανάμεσα στους ανθρώπους, που προσπαθεί αυτά τα 100 χρόνια της ζωής του να μην ξεκοπεί απ' την ευγενική του αφετηρία και το πολιτισμικό του μέγεθος.

Είναι δε τόσο μεγάλη η ανθρωπιστική του αξία και χρησιμότητα στην εποχή μας, που η απειλή του δεν πρέπει να μας αφήνει αδιάφορους.

Θα πρέπει λοιπόν να δηλώσουμε ξεκάθαρα στους «φίλους μας»:

Πρώτα-πρώτα δεν υπάρχει κανείς στην Ελλάδα που θα χειροκροτήσει την αποκαθίλωση της ομορφιάς απ' τον τόπο μας.

Δεν υπάρχει Έλληνας αθλητής να μεταφέρει τη φλόγα συλημένη και ντροπιασμένη.

Κι αυτό γιατί, αν δεν μας βλέπουν πια οι θεοί απ' το Κρόνιο, πρέπει να μπορούμε εμείς να βλέπουμε ο ένας τον άλλον...

του Δ. ΣΚΟΥΛΑΚΗ

Ο σπάρος

Δειλά μπήκε στο γραφείο του κύριου Υποδιευθυντή της Διεύθυνσης Τραπεζικών Εργασιών, της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας, ο Ξενοφώντας Α. Θαλασσινός, Υπολογιστής Β' Αριθμός Μητρώου 326634.

Εκείνο το ξερό «εμπρός», που άκουσε όταν κτύπησε τη μεγάλη πόρτα, που έγραφε απ' έξω με χρυσά γράμματα:

Φ.Χ. ΚΑΛΗΝΥΧΤΑΣ, ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ, αύξησε κατά ένα ποσοστό τη φυσιολογική δειλία του και μείωσε τις ήδη περιορισμένες ελπίδες του, ότι ακόμα μια αλλαγή ισως τον βοηθούσε, επιτέλους, να πάρει την απάνω βόλτα.

Πρώτα έχωσε το λεπτό μούτρο του στη μισάνοιχτη πόρτα να δει. Ήθελε να δει. Είδε! Μόλις είδε το βλοσυρό ύφος του κ. Καληνύχτα σκέφτηκε να ξανακλείσει την πόρτα και να του δίνει. Αλλά δεν πρόλαβε:

—Τι είναι; ακούστηκε σχεδόν άγρια η φωνή του Υποδιευθυντή. Ο Ξενοφώντας άρχισε να περνάει σιγά-σιγά από τη μισάνοιχτη πόρτα και το υπόλοιπο, ψηλόλιγνο, αδύνατο θάλεγε, κορμί του. Θα μπορούσε βέβαια να ανοίξει καλά την πόρτα και να μπει άνετα. Γιατί δεν τόκανε; Ποιός ξέρει!!

Γλύστρησε μέσα και πατώντας στις μύτες των ποδιών του, σαν κλέφτης με ανασηκωμένους τους στενούς ώμους του και κοιτώντας το παχύ χαλί σαν να είχε χάσει κάτι και να τόψαχνε, έφτασε αργά-αργά και στάθηκε μπροστά στο δρύινο, βαρύ γραφείο του Υποδιευθυντή Τραπεζικών Εργασιών της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας.

—Ποιός είσαι εσύ;

—Εγώ, ξέρετε, λέγομαι... λέγομαι Ξενοφών Α. Θαλασσινός.

—Ε! και; Τι θέλεις;

—Μου είπαν να παρουσιαστώ σ' εσάς.

—Γιατί;

—Με τοποθέτησαν στη Διεύθυνση Τραπεζικών Εργασιών.

—Α! κατάλαβα. Από που έρχεσαι;

—Από τη Διεύθυνση Καταθέσεων λόγω Προϊκός.

—Πόσο καιρό ήσουν εκεί;

—Τρεις μήνες.

—Α! καινούργιος είσαι...

—Ο... ΟΧΙ, πριν, ήμουνα στη Διεύθυνση Καθυστερημένων Λογαριασμών και πιο πριν στη Διεύθυνση Λογιστικών Εκκρεμοτήτων και πιο πριν στη Διεύθυνση Δικαστικών Υποθέσεων και πιο...

—Καλά, φτάνει, κατάλαβα. Και από τη φάτσα σου κατάλαβα ακόμα πιο καλά. Συνεχείς μεταθέσεις, ε! Κι εδώ τι ήλθες να κάνεις; Εδώ είναι ζωντανή διεύθυνση.

—Δεν ξέρω, κύριε...

—Τι δεν ξέρεις; Αν είναι ζωντανή διεύθυνση;

—Οχι... όχι, κύριε, απλώς δεν ξέρω τι...

—Τίποτα δεν ξέρεις!

—Μάλιστα, δηλαδή... όχι... ακριβώς, δεν... εγώ...

—Καλά-καλά, θα μάθω εγώ για σένα. Θα ρωτήσω δηλαδή.

Αλλά και να μη ρωτήσω, απ' ό,τι βλέπω, δε θα μείνεις εδώ παιδί μου, θα φροντίσω εγώ να πας κάπου καλά.

—Ευχαριστώ, κύριε...

—Σπάρος, κύριε Καληνύχτα μου!

—Σπάρος; Τι πάει να πει «σπάρος»!

—Τι πάει να πει; Τεμπέλης, δηλαδή. Αυτό πάει να πει σπάρος.

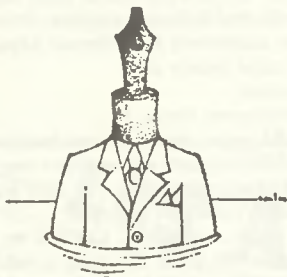
—Και νομίζω πως χαζοφέρνει και λίγο. Πώς διάλοτους παίρνει η Τράπεζα! Κανένα θείο θα είχε και τον έχωσε, και μας τον φόρτωσε. Ξέρω κι εγώ τι να πω κύριε Καληνύχτα μου... Αλλά το κυριότερο, το είπαμε: βαριέται που ζει, ο έρμος.

Σπάρος, κύριε Καληνύχτα μου. Σπάρος!! Καλημέρας... Ο Ξενοφώντας Α. Θαλασσινός, Υπολογιστής Β', αριθμός μητρώου 326634, έπρεπε να κάτσει στη Διεύθυνση Τραπεζικών Εργασιών μέχρι... να φύγει, και μέχρι να φύγει έπρεπε και να κάτσει κάπου γιατί δε

μπορούσε να... κάθεται όρθιος! Και έτσι, γνώρισε τον **Λ.Ο. Βεσσαλά**, Προϊστάμενο του Τμήματος Μεσολαβητικών Εργασιών, της Διεύθυνσης Τραπεζικών Εργασιών, της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας. Στο Τμήμα του κύριου Λ.Ο. Βεσσαλά, υπήρχε... άδεια καρέκλα και άδειο γραφείο και εκεί έκασε ο Ξενοφώντας **Α. Θαλασσινός**, μέχρι να... φύγει...

Εκατόν πενήντα αγόρια και εκατόν πενήντα κορίτσια.

Στα πρόσωπά τους διακρίνει κανείς την αμηχανία, την άγνοια, λίγο φόβο, δυσπιστία, ναι βέβαια δυσπιστία. Προσωπάκια νεανικά, γεμάτα ελπίδες και φόβους. Ανθρωπάκια μεγαλωμένα με διάφορες παιδαγωγικές μεθόδους το καθένα, ανάλογα το οικογενειακό περιβάλλον, το σχολείο, την κληρονομικότητα, τις παιδικές παραστάσεις, τα βιώματα, την οικονομική κατάσταση των γονέων, την κλίση και τα ενδιαφέροντά τους και το ποιούς και τις είδους ανθρώπους συνάντησαν και γνώρισαν μέχρι σήμερα στη ζωή τους. Τρακόσια παληκαράκια της ζωής, και των δυο φύλων, γαλουχημένα με τις ιδέες και τις τάσεις του σήμερα, αλλά και τη χτεσινή και παντοτινή απορία όλων των νέων, κάθε εποχής, ζωγραφισμένη στο ανήσυχο βλέμμα τους: «Τι κάνουμε εμείς εδώ, τώρα; Και τώρα τι κάνουμε; Άλλα

παιδιά της ηλικίας μας, τώρα θα κυκλοφορούν έξω. Θα χαζεύουν. Άλλα θα παίζουν μπάλα, θα γυμνάζονται, θα καλαμπορίζουν, θα πίνουν καφέ, άλλοι θα κοιμούνται ακόμα από το χτεσινό χαζοξευχατάκι τους.

Κι εμείς σήμερα πιάνουμε γεμίξεις την τσέπη σου πιάνουμε αυτή τη δουλειά!! Πρώτα ψοφήσαμε στο διάβασμα. Πρακτική αριθμητική. Λύσαμε 2000 έως 3000 προβλήματα των τεσσάρων πράξεων, την εποχή που μ' ένα πεντακάσικο γεμίζεις την τσέπη σου κομπιούτερς. Μετά έκθεση. Ρε φίλε δεν είμαστε πολύ καλοί στην έκθεση. Λίγοι είναι πολύ καλοί στην έκθεση, κανένας δεν είναι πολύ καλός στην έκθεση, αυτοί που ήταν πάντα καλοί στην έκθεση δεν πήγαιναν να δώσουν εξετάσεις στην Τράπεζα, οι περισσότεροι έγιναν συγγραφείς και τα λοιπά. Τέλος ξένη γλώσσα, μας βγήκε η γλώσσα να διαβάσουμε οικονομικά κείμενα με τραπεζικές ορολογίες και στο τέλος μεταφράσαμε ένα κείμενο... ιατρικού περιεχομένου και τέλος πάντων γράψαμε με τη βοήθεια της μοίρας μας και του θεού καλύτερα από 10.000 άλλους φουκαράδες και... νάμαστε! Δουλειά! Αυτό δε θέλαμε; Αυτό έχουμε. Δουλειά από τα είκοσι-εικοσιπέντε το πολύ χρόνια μας. Λυσάσαμε να μπουέ στην Τράπεζα, να δουλέψουμε. Να περνάμε οχτώ ώρες την ημέρα στα γραφεία και να ανεχόμαστε τις κάθε ιδιοτροπίες του κάθε κερατά δη-

λαδή, του πελάτη και του προϊστάμενου, του άλφα και του βήτα. Και του Γενικού Διευθυντή της Πανελληνιας Εμπορικής Τράπεζας, που μας έχει στημένους μιάμιση ώρα, εδώ μέσα, και τον περιμένουμε να μας βγάλει λόγο. Και τι να μας πει; Να δουλεύουμε! Αυτό το ξέρουμε. Αυτός όμως φαίνεται δεν τη ξέρει τη δουλειά του, γιατί αν την ήξερε θα ήταν εδώ στην ώρα του και δε θα μας ταλαιπωρούσε και δε θα μας κράταγε σε αγωνία, ο σαχλαμάρας. Ποιός ξέρει τι μούτρο είναι και του λόγου του και με τι μέσα θα έχει γίνει Γενικός Διευθυντής!

Ο Γενικός Διευθυντής της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας έκανε επιτέλους την εμφάνισή του, μαζί με τη συνοδεία του, στη μεγάλη αίθουσα συνεδριάσεων, όπου ήταν συγκεντρωμένα και τον περίμεναν τρακόσια νέα παιδιά, νέοι υπάλληλοι, όσοι πέρασαν στον τελευταίο εισαγωγικό διαγωνισμό. Ακόμα τον περίμεναν είκοσι βλοσυροί άνθρωποι. Ήταν οι είκοσι Διευθυντές των είκοσι Διευθύνσεων της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας και μόλις μπήκε μέσα ο Γενικός, σηκώθηκαν όρθιοι και έκαναν μίαν ελαφρά υπόκλιση.

—Ο κύριος Γενικός στο μικρόφωνο, αναγγέλθηκε αμέσως η άφιξη.

Ο κύριος Γενικός θα μιλήσει τώρα.

Ο κύριος Γενικός μίλησε.

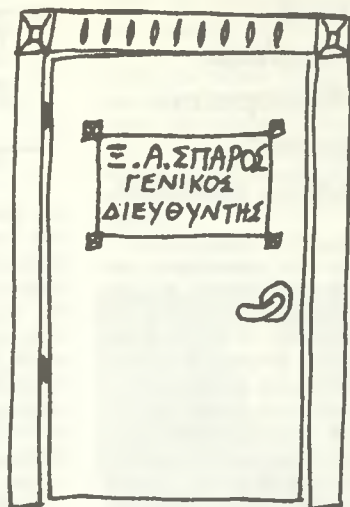
Ο κύριος Γενικός μιλούσε για δέκα λεπτά της ώρας.

Ο κύριος Γενικός δεν έκανε συστάσεις, δεν έδινε κατευθύνσεις, δεν ανέλυε τις προσδοκίες της Τράπεζας από τους νέους συνάδελφους. Ο κύριος Γενικός δεν είπε τίποτ' απ' όλα αυτά. Είπε μόνο μια ιστορία. Μίλησε για έναν άνθρωπο. Ή μάλλον για δυο ανθρώπους. Έναν παλιό υπάλληλο και έναν καινούργιο υπάλληλο. Έναν Προϊστάμενο και έναν υφιστάμενο. Έναν έμπειρο Προϊστάμενο Τμήματος και ένα νέο και δειλό παιδί που μια μέρα εμφανίστηκε στο γραφείο του πρώτου και έκασε σε μια άδεια καρέκλα. Έπρεπε να κάτσει εκεί μέχρι να φύγει. Γιατί έπρεπε να φύγει. Γιατί δεν ήταν άξιος. Όπου πήγαινε τον έδιωχναν. Πουθενά δεν στέριωνε. Ήταν ανεπιθύμητος. Κι η ρετσινιά τον ακολουθούσε σε κάθε νέα τοποθέτηση: **Σπάρος**. Και ο κύριος Γενικός συνέχισε την ιστορία του. Μίλησε για την κουβέντα που είχαν ο προϊστάμενος του Τμήματος και ο νέος υπάλληλος την πρώτη μέρα που συναντήθηκαν. Το μονόλογο, δηλαδή γιατί, επι τρεις ώρες μιλούσε μόνο ο ένας: ο Προϊστάμενος. Και ο νέος άκουγε. Και μετά ο κύριος Γενικός μίλησε για μιαν άλλη κουβέντα που είχαν αυτοί οι δυο άνθρωποι, μιαν άλλη μέρα, απόγευμα ήταν, στου Φλόκα της Φωκίωνος Νέγρη. Εκεί, μιλούσε μόνο ο νέος. Κι άκουγε ο παλιός. Για τρεις ώρες μιλάγε ο νέος, άκουγε ο παλιός. Δεν τον διέκοψε στιγμή. Τον άκουσε μέχρι τέλος. Και προσέξετε φάση. Όταν κατάλαβε ο παλιός ότι του τάβγαλε όλα από μέσα του σηκώθηκε αμίλητος κι έφυγε. Ούτε τον καφέ του δεν πλήρωσε. Τώρα προσέξτε φάση: Ο νέος παρατάει το σαχλοκαφέ, παραγγέλνει ούζο σκέτο, το κατεβάζει μονορούφι, πληρώνει δυο καφέδες κι ένα ούζο, αφήνει κι ένα κατοστάρικο «μπουρμπουάρ», βγαίνει στο δρόμο κι αρχίζει να τρέχει. Για το σπiti του. Χαρούμενος, γεμάτος νέες ελπίδες, γεμάτος θάρρος για τη ζωή, γεμάτος ζωή. Έξι

ώρες ήταν αρκετές για να γεμίσει η ψυχούλα του με σθένος. Με αυτοπεποίθηση...

Αυτά είπε ο κύριος Γενικός στους τρακόσιους νέους υπαλλήλους. Και δεν έκανε συστάσεις και τα λοιπά. Και τον άκουσαν και οι **είκοσι** Διευθυντές. Δεν ξέρουμε αν κατάλαβαν, αλλά πάντως **άκουσαν**. Βρισκόμαστε ακόμα στην αίθουσα συνεδριάσεων της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας. Είναι ακριβώς η ώρα που ο κύριος Γενικός έχει τελειώσει την ιστορία του και αποχωρεί. Στην αίθουσα συνεδριάσεων δε μιλάει κανείς. **Κανείς!** Ποιός ξέρει γιατί, μα δεν ακούγεται κίχ!! Ρε περιέργεια που την έχουμε μερικοί! Θέλουμε να μάθουμε τα πάντα...

Ο κύριος Γενικός φτάνει στο γραφείο του και χωρίζει από τη συνοδεία του. Μπαίνει στον προθάλαμο με τις δυο ιδιαίτερες γραμματείες. Εκείνες σηκώνονται. Του ανοίγουν την εσωτερική πόρτα. Μπαίνει, προχωράει, κάθεται. Πάνω στο γραφείο του είναι λίγα χαρτιά, διάφορες εφημερίδες και μια φωτογραφία. Το βλέμμα του πέφτει εκεί. Την παίρνει στα χέρια του. Την κοιτάει. Χαμογελάει. Είναι η φωτογραφία ενός άντρα με άσπρα μαλλιά. Τα χέρια του κύριου Γενικού ψυθιρίζουν λίγες λέξεις: «...**Λ. Ο. Βεσσαλάς**, πήρε σύνταξη με το βαθμό του Τμηματάρχη Α!! Σήμερα πρέπει να τον δω οπωσδήποτε. Σήμερα, με την πρόσληψη των τριακοσίων πρέπει να του μιλήσω. Όπως τότε. Σήμερα νομίζω πως γιορτάζει. Άκου Τμηματάρχη Α!! **Ο Προϊστάμενος...** Ακούμπησε τη φωτογραφία στο τραπέζι και ζήτησε να του καλέσουν κάποιον αριθμό. Η μια γραμματέας σχημάτιζε τον αριθμό και η

άλλη έκλεινε τη βαριά εσωτερική πόρτα του κυρίου Γενικού Διευθυντή της Πανελλήνιας Εμπορικής Τράπεζας. Την πόρτα, που, καθώς έκλεισε, φάνηκαν τα μεγάλα χρυσά γράμματα που έγραφαν το όνομα και την ιδιότητά του:

ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Ο... σπάρος!!

Εθνικοί δρυμοί στην Ελλάδα

(συνέχεια από σελ. 21)

7. ΠΙΝΔΟΥΣ:

Βρίσκεται στο νομό Γρεβενών και έχει έκταση 67.800 στρ., συμπεριλαμβανομένης και της περιφερειακής του ζώνης. Περιλαμβάνει τις πλαγιές των κορυφών Αυγού, Μηλιάς, Φλέγκας, την κοιλάδα της Βάλια Κάλντας και τις πηγές του Αώου. Έχει περίπου την ίδια χλωρίδα και πανίδα μ' αυτή του δρυμού Βίκου - Αώου και είναι ο λιγότερο μελετημένος Εθνικός Δρυμός.

8. ΠΡΕΣΠΩΝ:

Βρίσκεται στο νομό Φλώρινας και έχει έκταση 210.000 στρ. Περιλαμβάνει τη Μικρή Πρέσπα και τη γύρω απ' αυτή περιοχή. Έχει αξιόλογη χλωρίδα και θεωρείται από τους σπουδαιότερους υδροβιότοπους της Ευρώπης, όπου έχουν βρει καταφύγιο πολλά σπάνια πουλιά. Στις λίμνες Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα ζουν τα δύο είδη πελεκάνων, ο ροδοπελεκάνος κι ο αργυροπελεκάνος, που είναι και τα μεγαλύτερα πουλιά της ηπείρου μας. Υπάρχουν ακόμα λύκοι, κάστορες, βίδρες, χουλιαρμούτες, σταχτοτσικνιάδες, λευκοτσικνιάδες κ.ά.

9. ΣΑΜΑΡΙΑΣ:

Βρίσκεται στο νομό Χανίων και έχει έκταση 48.500 στρ. Περιλαμβάνει την περίφημη χαράδρα της Σαμαριάς (πρόσφατα βραβευμένο μνημείο της φύσης απ' το Συμβούλιο της Ευρώπης). Διαθέτει σπάνια χλωρίδα και πανίδα όπως το κρητικό αγριοκάτσικο (Capra aegagrus). Η αισθητική αξία της περιοχής είναι τέτοια ώστε το φάργγι ν' αποτελεί έναν απ' τους σπουδαιότερους πόλους έλξης τουριστών στη μεγαλόνησο.

10. ΣΟΥΝΙΟΥ:

Βρίσκεται στο νομό Αττικής και έχει έκταση 27.500 στρ. Η χλωρίδα κι η πανίδα δεν παρουσιάζουν κανένα ξεχωριστό ενδιαφέρον εκτός απ' το γεγονός ότι είναι τυπικά μεσογειακές. Ο δρυμός αυτός δεν παρουσιάζει απολύτως κανένα ενδιαφέρον, ενώ αντίθετα πολλές άλλες περιοχές της πατρίδας μας, των οποίων το ενδιαφέρον είναι πολλαπλό, παραμένουν χωρίς καμιά προστασία.

Περισσότερα όμως για τους άγνωστους αυτούς παραδείσους της ελληνικής γης θ' αναφέρουμε σ' ένα από τα επόμενα τεύχη του περιοδικού μας.

Κριτική στη δουλειά του Θεατρικού Τμήματος

του ΚΩΣΤΑ ΒΕΛΕΝΤΖΑ

Αρχές του Γενάρη πήρα στα χέρια μου την ανακοίνωση του Συλλόγου που ανήγγειλε την καθιερωμένη κοπή της πίτας.

Τμήματα του Πολιτιστικού θα παρουσίαζαν δείγματα δουλειάς· η θεατρική ομάδα απουσίαζε.

Μ' αυτήν την αφορμή γεννήθηκαν στο νου μου μια σειρά από σκέψεις. Σκέψεις που θεώρησα ότι πιθανόν να ενδιαφέρουν όσους παρακολουθούν τη δουλειά αυτής της ομάδας.

Δεν χωράει αμφιβολία πως ο χώρος του Θεάτρου είναι ένας πολύ ειδικός χώρος. Ειδικός και ευαίσθητος, τόσο στην επαφή του με το κοινό, όσο — και τούτο το πιο σημαντικό — στην προσέγγισή του από εκείνους που επιχειρούν το τόλμημα μιας τέτοιας ενασχόλησης. Μιλώ πάντα με το προηγούμενο της ερασιτεχνικής εμπειρίας.

Η αρχική προσπάθεια είναι γεγονός πως βάδισε πάνω σ' ένα τεντωμένο σκοινί. Ερευνούσαμε ένα χώρο αβυσσαλέο με φόβο αλλά κι αγάπη. Δεν θα απαριθμήσω εδώ τις ατέλειωτες ώρες που ανάλωσε ο καθένας μας απ' την προσωπική του ζωή, γιατί απ' την αρχή όταν αποφασίζει κανείς μια τέτοια δουλειά, πρέπει να είναι στο έπακρο γενναιόδωρος με τον ελεύθερο χρόνο του.

Από τη μια η αποφασιστική συμβολή των λίγων συναδέλφων που είχαν φοιτήσει σε δραματικές σχολές, κι από την άλλη η ισχυρή θέληση για κάποιο αποτέλεσμα, ευδωσαν σε μια ικανοποιητική παρουσία. Δόθηκαν παραστάσεις στην Αθήνα για τους συναδέλφους, στα πλαίσια διαφόρων Δήμων, καθώς και σε διάφορα επαρχιακά κέντρα.

Η κάλυψη πολλών αναγκών εκ των ενόντων μείωσε σημαντικά το τελικό κόστος.

Στη διαδικασία επιλογής και προετοιμασίας του επόμενου έρ-

Στήλη για ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

γου βρέθηκα ανάμεσα σ' εκείνους που διεφώνησαν ανοιχτά με τη συγκεκριμένη δουλειά, και καθώς ήλθα αντιμέτωπος μ' ένα γρανιτένιο τείχος επιμονής, οδηγήθηκα στην αποχώρηση. Γιατί, βέβαια, σε μια ερασιτεχνική εκδήλωση το έναυσμα πυροδοτείται από την εσωτερική παρόρμηση, που όμως εξανέμιζεται όταν λείπει ο απαραίτητος δεσμός με το αντικείμενό της.

Μιλάμε, εννοείται, για την περίπτωση που δεν υπεισέρχονται ζητήματα προσωπικού όφελους, οποιασδήποτε μορφής. Και όπως είναι φυσικό, ακούστηκαν διάφορα για φυγοπονία, βεντετισμό, φιλοδοξία και άλλα άτυχα παρόμοια. Πάνω σ' αυτά θα θυμίσω μόνο ότι οι αποχωρήσαντες είχαν ήδη μερικούς από τους βασικούς ρόλους της παράστασης, όσο για το φόβο της κούρασης, δεν έλειψαν σε κάθε κάλεσμα δουλειάς. Όπερ έδει δείξει. Ακόμα ακούστηκαν περί μη υποταγής στη θέληση της πλειονότητας. Αλλά ποιός πλειοψηφίας, όταν σε κάθε συγκέντρωση διέφεραν και ο αριθμός και οι ίδιοι οι συμμετέχοντες; Ακόμη και όσοι έμπαιναν κατά λάθος, είχαν δικαίωμα ψήφου!

Θα πρέπει να τονιστεί ότι η κύρια αιτία της διαφωνίας ήταν η αμφίβολη προοπτική, όχι του «καθαρού» αποτελέσματος, αλλά του «λόγου κόστους/αποτελέσματος». Όπου το κόστος συμπεριλαμβάνει κεφάλαια προσωπικά, οικονομικά και συναισθηματικά. Θα γίνω πιο σαφής. Μια πολύμηνη δραματική προσπάθεια, που σώθηκε τελικά για πολλούς λόγους, προσωπικούς και συλλογικούς, μια ερασιτεχνική προσπάθεια που σώθηκε με σωσίβια επαγγελματικά (μουσική κάλυψη, βεστιάριο, σκηνικά), με οικονομική ενίσχυση που ξεπέρασε το εκατομμύριο (η διατίμηση της πρόσκλησης των συναδέλφων, και δυσφορία προκάλεσε, και

ούτε το κόστος κάλυψε σημαντικά), δεν γινόταν παρά να σταθεί σ' ένα επίπεδο, αν μη τι άλλο, αξιόλογο. Από και πέρα λέβαι μικρή είναι η απόσταση από κάποια βραβεία. Όμως όλα αυτά φαίνονται να εξαντλούνται τα όρια της προσωπικής ικανοποίησης. Κι αυτό γιατί μια πολυπύσσωπη και πολυέξοδη — ιραδυσκίνητη — παράσταση, είναι εκ προοιμίου δύσκολο να μεταφερθεί και να παρουσιαστεί στην επαρχία και τις συνοικίες. Πολύ περισσό-

τερο όταν για το σκηνικό «στήσιμο» της απαιτούνται ιδιαίτεροι χώροι, τους οποίους η εμπειρία απέδειξε δυσεύρετους. Έτσι λοιπόν αντικειμενικοί παράγοντες και πλημμελής οργάνωση (όπως π.χ. η κακή έως ανύπαρκτη πληροφορόρηση του δικτύου), που προέρχονται από την επίμαχη εκείνη επιλογή, μείωσαν δραστικά το αποτέλεσμα.

Θα λέγαμε ότι η παράσταση ανέβηκε «παρόλα αυτά». Οι συνάδελφοι, στον οποίων το πολιτιστικό ανέβασμα προσβλέπει το θεατρικό τμήμα, ήταν ο μεγάλος απών των παραστάσεων. Κι όμως η οικονομικά απαιτητική αυτή ομάδα δεν μας έδωσε τη χαρά έστω ενός λιτού σκετς στη γιορτή της πίτας. Αμέλεια; Υπεραπασχόληση; Ας μας απαντήσουν οι ίδιοι.

Ο όρος «ερασιτεχνισμός» δημιουργεί αυτόματα ένα κλίμα ανο-

χής που πρέπει συνέχεια να αντιπαλεύει ο ερασιτέχνης, επειδή ελλοχεύει ο έσχατος κίνδυνος να παρυσυρθεί σε λύσεις εύκολες ή κραυγαλέες. Το κοινό που γεμίζει τις αίθουσες είναι φιλικά διακείμενο, κατά κανόνα φίλοι και συνάδελφοι. Αντίθετα με τις επαγγελματικές παραστάσεις, είναι έτοιμο να αντιδράσει συγκαταβατικά σε λάθη, ελλείψεις, υπερβολές.

Εδώ δεν υπάρχει η αποτελεσματικότητα της τεχνικής κατάρτισης. Το κενό της καλούνται να καλύψουν η ειλικρινής αναζήτηση, ο ακριβής καθορισμός αρχών και στόχων, η οργάνωση και η αυτοπειθαρχία. Διαφορετικά, το θέατρο γίνεται μέσο διακίνησης σκοπιμοτήτων αντί ιδεών, πεδίο προσωπικών πειραματισμών αντί συλλογικής ευθύνης. Και πιστεύω ότι αποτελεί ευθύνη, όχι μόνο η θέση αλλά και η άρνηση. Δεν μπορεί να είναι κανείς σε συνέπεια με την αποστολή του, αν βρίσκεται σε ασυνέπεια με τον εαυτό του.

Η θεατρική ομάδα, μετά από δύο χρόνια ύπαρξης, δεν έχει σήμερα κάποιο πλαίσιο αρχών και λειτουργίας, κι ας διατρανώνει («ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ» Οχτωβρίου '83) την απόκτηση κάποιας «θεατρικής ιδεολογίας» και «θεατρικής συνείδησης» (αλήθεια, είναι εύκολο να έχουμε κάποια ανάλυση αυτών των όρων);).

Ο λόγος γίνεται άμεσα αντιληπτός με μια απλή ανάγνωση του κειμένου της στο πρόγραμμα της τελευταίας παράστασης. Μα τι περισσότερο θα περίμενε κανείς από ένα χώρο, όπου η δυσκολοαπειτημένη προσωπική επαφή παραμερίζεται ανενδοίαστα χάριν διαφών σκοπών.

Ας ξέρουν οι σοφοί ότι η βελτίωση του συνόλου ξεκινά απ' την ατομική βελτίωση...

Και η απάντηση της Θεατρικής Ομάδας (όπως συζητήθηκε σε ολομέλεια του τμήματος)

Είναι λυπηρό ν' αναγκαζόμαστε ν' απαντάμε σε τέτοιου είδους επιστολές, ιδιαίτερα όταν εμείς τουλάχιστον, έχουμε να κάνουμε σοβαρότερα πράγματα.

Οι διαφορές και οι διαφωνίες, συνάδελφε Βελέντζα, συζητούνται και αναλύονται καθαρά και ξάστερα, πρόσωπο με πρόσωπο. Είναι ακόμα πιο λυπηρό όταν, για προσωπικούς σου λόγους θίγεις, δημόσια και μάλιστα σε επίπεδο συκοφαντίας ολόκληρη τη θεατρική ομάδα, επιχειρώντας να δημιουργήσεις εντυπώσεις άτυχες, όταν μιλούν, φωνάζουν και διαμαρτύρονται τα ίδια τα αποτελέσματα. Έτσι λοιπόν και χωρίς πρόθεσή μας να είναι μάθημα δεοντολογίας, αλλά, από αγάπη σ' αυτό που κάνουμε και σεβασμό στους συναδέλφους, θεωρούμε υποχρέωσή μας ν' απαντήσουμε στην επιστολή σου και να σου θυμίσουμε κάποια πράγματα.

Έχει, συνάδελφοι, δικαίωμα ο καθένας να συμφωνεί ή να διαφωνεί, να συμμετέχει στην προσπάθεια της ομάδας ή όχι, να προσχωρεί ή να αποχωρεί. Δεν έχει όμως δικαίωμα να κατηγορεί, διαστρεβλώνοντας γεγονότα και να προσπαθεί να δημιουργήσει λαθεμένες εντυπώσεις.

Πολύ σωστά, λοιπόν, θυμάται ο συνάδελφος τις χιλιάδες ελλείψεις, τα προβλήματα και τις δυσκολίες της αρχής. Μ' ένα βήμα μπρος και δύο πίσω αντιμετωπίζαμε αντιξοότητες και προβλήματα από μέσα κι απ' έξω. Εκείνο που αρχίζει να ξεχνάει είναι ότι ένα πρόβλημα από μέσα και σε συνέχεια τώρα από έξω είναι ο ίδιος που, ενώ δεν ήταν από την αρχή ανάμεσα σ' εκείνους που διαφώνησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου έργου (ΠΡΟΣΤΑ-

ΤΕΣ), στη συνέχεια δεν άντεξε «τα τετνωμένα σχοινιά», δεν πάλεψε όσο χρειάστηκε με τις διαφωνίες και τελικά αποχώρησε. Η εσωτερική παρόρμηση που επικρατεί, εξανεμίστηκε μόνο σ' αυτόν, ενώ η πλειοψηφία που ειρωνεύεται, τη διατήρησε και έφτασε στο αποτέλεσμα που είδαν οι συνάδελφοι.

Επικαλείσαι, συνάδελφε, σαν λόγο αποχώρησής σου μια αμφί-

βολη προοπτική του λόγου κόστους - αποτελέσματος. Συμφωνούμε απόλυτα μαζί σου ότι το κόστος περιλαμβάνει τεράστια προσωπικά κεφάλαια, που όλοι προσφέραμε αφειδώς, όλοι εκτός από σένα. Έτσι η προσπάθειά μας αυτή πέτυχε από τη δυνατή μας παρόρμηση που ίσως εσύ δεν είχες, από την επίμονη δουλειά μας, τη λαχτάρα, το πάθος μας και όχι από «επαγγελματικά σωσίβια». Χρησιμοποίησαμε όντως κάποια επαγγελματική βοήθεια σε συγκεκριμένους τομείς που στο κάτω-κάτω χρησιμοποιείται και στην πιο απλή μαθητική παράσταση. Αυτό έγινε γιατί δυστυχώς δε μπορέσαμε να βρούμε ανάμεσα στους συναδέλφους, μοδίστρες για να μας ράψουν τα κοστούμια εποχής που απαιτούσε το έργο, ούτε έναν ξυλουργό - γλύπτη για να κατασκευάσει σκηνικό επιφανείας 30 τ.μ. και όλα τα αντικείμενα του φροντιστηρίου (ανθρώπινα ομοιώματα, τσεκούρια, βαρέλια, μάσκες, κατάρτια με πανιά και τόσα άλλα) που θα είχες δει αν είχες έρθει στην παράσταση. Όσον αφορά τη μουσική θα έπρεπε να είχες διαβάσει στο πρόγραμμα ότι η μουσική αυτή κομπανία, μας ζήτησε αφιλοκερδώς να πειραματιστεί για πρώτη φορά στη μελοποίηση, ενορχήστρωση και τελική

εκτέλεση των τραγουδιών ενός ολοκληρωμένου θεατρικού έργου. Αν αυτό δεν είναι ερασιτεχνισμός, συνάδελφε τότε τι είναι; Όσο για την απόσταση από κάποια βραβεία που αναφέρεις, είναι παγκοίνο γνωστό ότι τα βραβεία που παίρνει μια ερασιτεχνική θεατρική ομάδα δεν είναι αποτέλεσμα αποκλειστικά κάποιας αναγκαίας επαγγελματικής βοήθειας, αλλά συνισταμένη των προσπαθειών της ομάδας ολοκλήρωσης.

Η διαστρέβλωση των γεγονότων δεν είναι κατ' ανάγκη κάτι ανήθικο, γιατί μπορεί να προέρχεται από παρεξήγηση ή από μειωμένη αντίληψη των όσων συνέβησαν. Δε μπορεί όμως να προέρχεται από παρεξήγηση αυτό που αναφέρεις στο γράμμα σου, δηλαδή ότι όσοι έμπαιναν κατά λάθος είχαν δικαίωμα ψήφου. Κάτι τέτοιο δε συνέβει ποτέ στην ιστορία της ομάδας μας και ούτε πρόκειται να συμβεί.

Ως προς δε το δυσκίνητο της παράστασης που αναφέρεις νομίζουμε ότι μια θεατρική ομάδα δε μπορεί ν' ανεβάζει συνέχεια μονόπρακτα μόνο και μόνο για να μπορεί να περιοδεύει μέχρι τις παραμεθόριες περιοχές.

Το έργο δεν παίχτηκε σε πόλεις της επαρχίας, εκτός από την Κόρινθο, επειδή δεν είχαμε προσκλήσεις από τις Δέσξεις της ΟΤΟΕ άλλων πόλεων, ή από κάποια άλλη αρχή. Έπειτα ο καθένας καταλαβαίνει ότι ένας θιασός 25 ατόμων δε μετακινείται έτσι εύκολα και μάλιστα όταν τα άτομα αυτά είναι συνάδελφοι σε διάφορα καταστήματα και όχι αποσπασμένοι και ελεύθεροι να κάνουν μόνο θέατρο.

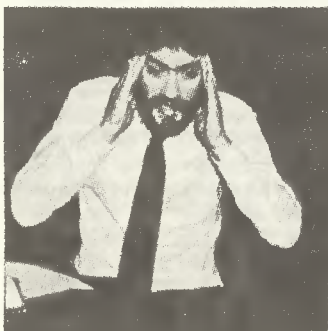
Όσον αφορά την ενημέρωση του δικτύου γίνεται με τον ίδιο τρόπο που γίνεται και η συλλογική πληροφόρηση.

Ερχόμαστε τώρα και στην κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας, εκδήλωση στην οποία δύο φορές αναφέρεσαι στο γράμμα σου. Δε βρεθήκαμε εκεί γιατί η άποψη της ομάδας ήταν, ότι η συμμετοχή της χορωδίας ήταν αρκετή και ταίριαζε καλύτερα με τη γιορτή. Εξάλλου ένα λιτό σκετς σε καμιά περίπτωση δε θα 'δινε μια ολοκληρωμένη εικόνα της θεατρικής μας δημιουργίας, ενώ αντίθετα θα

την μείωνε. Και αν σε στεναχωρήσει τόσο η απουσία μας από το κόψιμο της πίτας, άλλο τόσο στεναχωρηθήκαμε και μεις που δεν παρακολούθησες καμιά από τις 13 παραστάσεις μας.

Είναι φυσικό, συνάδελφε, μέσα στην τρίχρονη πορεία της θεατρικής ομάδας κάποιοι για κάποιους λόγους ν' αποχωρήσουν. Όλοι όμως που αποχώρησαν ήρθαν με αγάπη και ενδιαφέρον να παρακολουθήσουν την προσπάθειά μας, όλοι εκτός από σένα. Και είσαι μοναδικό παράδειγμα ανθρώπου που κριτικάρει και μάλιστα με ύφος «γνώστη των πραγμάτων», κάτι για το οποίο δεν έχει την παραμικρή προσωπική αντίληψη.

Πες μας συνάδελφε επιτέλους,

ποιούς και γιατί ενόχλησε η επιτυχία του θεατρικού; Γιατί αυτή η προσπάθεια μείωσης από μέρους σου;

Μέσα στην επιστολή σου κάνεις μία πολύ ενδιαφέρουσα ανάλυση του όρου ερασιτεχνισμός. Συμφωνούμε στην έλλειψη τεχνικής κατάρτισης και στα μέσα κάλυψης του κενού της. Θα θέλαμε όμως να σταθούμε στην αυτοπειθαρχία που επικαλείσαι. Ποιά ήταν λοιπόν η δική σου αυτοπειθαρχία απέναντι στη θέληση της ομάδας την οποία δε θέλησες να δεχτείς; Έτσι λοιπόν φαίνεται ότι η άρνησή σου σίγουρα δεν ήταν πράξη ευθύνης και συμφωνούμε απόλυτα ότι «δε μπορεί να είναι κανείς σε συνέπεια με την αποστολή του αν βρίσκεται σε ασυνέπεια με τον εαυτό του».

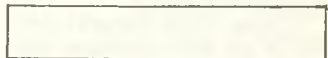
Η θεατρική ομάδα στον τρίτο χρόνο της ύπαρξής της, μπορεί πολύ άνετα να παρουσιάσει ένα πλήρες πλαίσιο αρχών και λειτουργίας. Θα σε συμβουλευάμε

λοιπόν να το διαβάσεις σ' αυτό το ίδιο τεύχος της «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ».

Διαμαρτύρεσαι για παραμερισμό της προσωπικής επαφής. Εμείς μέσα στην ομάδα παλεύουμε γι' αυτή την προσωπική επαφή, καταβάλλοντας όλο τον κόπο που ξέρουμε ότι χρειάζονται οι άνθρωποι στην ομάδα, και σ' αυτές πρώτα στηριζόμαστε για να σκιαγραφήσουμε τους σκοπούς και τους στόχους μας. Εμείς λοιπόν, όπως οι υπόλοιποι συνάδελφοι, ξέρουμε ότι η βελτίωση του συνόλου ξεκινάει από τα άτομα και γι' αυτό συντονίζουμε τις προσωπικές μας προσπάθειες μέσα στη συλλογική πάλη βελτίωσης.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να τονίσουμε 2 πράγματα. Πρώτο ότι η επιστολή σου, όπως φαίνεται από το όλο πνεύμα της, αποσκοπεί σε οτιδήποτε άλλο εκτός από το καλό της ομάδας μας και δεύτερο ότι αναγκαστήκαμε, για την αποκατάσταση της αλήθειας, να χρησιμοποιήσουμε τις στήλες του πολιτιστικού περιοδικού, τις οποίες προτιμούμε ν' απασχολούμε με πιο ουσιαστικά θέματα γύρω από το θέατρο, ή με οποιαδήποτε καλόπιστη κριτική γύρω από τη δουλειά μας.

**Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΤΟΥ ΣΥΤΕ**

Foco d' Amor Βασίλη Βασιλικού

(συνέχεια από σελ. 18)

την ψυχή, περιγράφουν έναν έρωτα 20χρονο πλούσιο σ' εμπειρίες και βιώματα, έναν έρωτα ιδανικό όσο και σύγχρονο, που σφράγισε ανεξίτηλα τη ζωή του συγγραφέα και τη δική μας μνήμη.

Έργο αυτοβιογραφικό, ποιητικό, τρυφερό μα και συναρπαστικό, μας δίνει την ολοκλήρωση και την ψυχική ανάταση που προσφέρει μια ουσιαστική και υγιής σχέση, μια Αγάπη Ζωής.

Γράφει ο σδ. Φ. ΚΟΚΟΛΙΟΣ

Τουρισμός και ξεπεσμός

Τα τελευταία χρόνια στο νησί μας, τη Νάξο, έχει σημειώσει ο τουρισμός μιαν αλματώδη άνοδο, που το μέγεθός της γίνεται φανερό αν καθήσουμε και σκεφτούμε πόσες ήταν οι οργανωμένες μονάδες ή τα νοικοκυριά που ασχολούνταν με την παροχή τέτοιων υπηρεσιών το 1977 και πόσες είναι σήμερα.

Επικρατεί ένας οργασμός στην οικοδόμηση και τον εξοπλισμό νέων ξενοδοχειακών μονάδων, αν και συνήθως μικρών, καθώς και ενοικιαζόμενων δωματίων.

Ανάλογη είναι και η εξέλιξη στον τομέα των εστιατορίων, μπαρ, παμπ, ντισκοτέκ κλπ. Είναι παράξενο πια να κατορθώσεις να κάνεις μερικά βήματα στο νησί χωρίς να συναντήσεις κάποια ανάλογη μονάδα, αφιέρωμα στο θεό τουρισμό.

Το πιο σημαντικό από τα φαινόμενα που ακολουθούν τον τουρισμό δεν είναι η αλματώδης αύξηση των μονάδων παροχής υπηρεσιών, ούτε και η ποιότητά τους. Το σημαντικό είναι η διαμόρφωση μιας καινούργιας ιδεολογίας, ενός καινούργιου τρόπου αντιμετώπισης των «χωραϊτών» μεταξύ τους. Ένα πρόβλημα επίκαιρο από χρόνια, αλλά ιδιαίτερα αυξημένο τελευταία.

Με τον τουρισμό νέα ήθη δημιουργούνται και ο «αγνός νησιώτης» ο «αγνός Ναξιιώτης» που από χρόνια φρόντιζε να διατηρεί με τους συνανθρώπους του σχέσεις ειλικρινείς, γεμάτες από φιλία, αγάπη και συμπάρασταση είναι πια σχεδόν μύθος.

Αντίθετα τελευταία αυτές οι σχέσεις τρίζουν συθέμελα με αιτία παράγοντες σαν το κέρδος, το συμφέρον, το χρήμα. Οι αιώνες που χρειάστηκε να σφυρηλατηθούν αυτές οι σχέσεις μοιάζουν ανίκανοι να αντισταθούν στη νέα κοσμογονία.

Ο καθένας βλέπει τον άλλον με καχυποψία, γιατί ίσως θέλει την ίδια πλατεία για να την εκμεταλλευτεί αποκλειστικά αυτός το καλοκαίρι με το μαγαζί του.

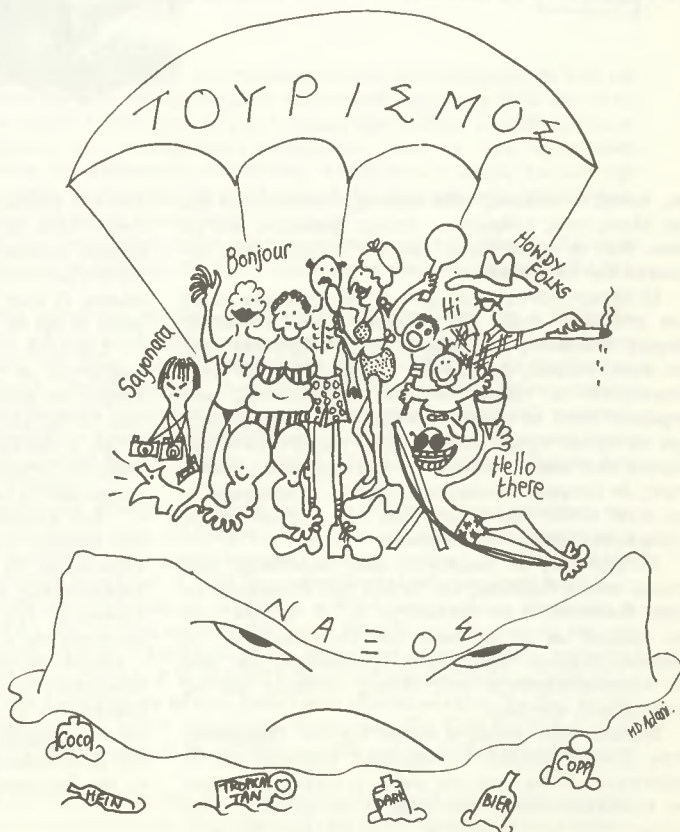
Με δυσκολία πια λέγεται η καλημέρα και οι διανομές της πατρικής περιουσίας κατάντησαν φατριακές διαμάχες. Το χαμόγελο του Ναξιιώτη

έγινε πίκρα και χολή για το διπλανό, το συγχωριανό του.

Η φαγωμάρα κορυφώνεται από τον Απρίλη μέχρι τον Οκτώβρη και παίρνει διαστάσεις ανοικτής ρήξης. Το χειμώνα μένουμε μονάχοι, χωρίς τους ξένους, μα περισσότερο μονάχοι από κάθε άλλη φορά. Κάποτε ο χειμώνας ήταν η αφορμή για να βρεθούμε όλοι μαζί γύρω από ένα ποτήρι σε κάποιο ταβερνάκι. Σήμερα η αγάπη δεν περισσεύει και είμαστε μονάχοι. Η κουβέντα μας πια στα καφενεία γύρω από τα καλοκαιρινά κέρδη του ενός και του άλλου.

Κανείς μας ακόμη δεν έκατσε να σκεφτεί πού πάμε. Ποιό είναι το κόστος όλης αυτής της... «προόδου». Αν το χρήμα μπήκε πάνω απ' όλους μας. Αν αξίζει τόση φθορά για όποια κέρδη.

Ο Τουρισμός περνά από πάνω μας και μας ισοπεδώνει, μα δεν αξίζει τον κόπο.

Μακρυγιάννη

«Οράματα και Θάματα»

Μια έκδοση του Μορφωτικού
ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας

(συνέχεια από τη σελ. 37)

γει. Αυτός ο πολέμιος κάθε αίρεσης παρακαλεί το θεό για όλους τους ανθρώπους όποιας θρησκείας και αν είναι. Απ' τα παχιά λόγια προτιμά να εκδηλώνει έμπρακτα την αγάπη του.

Ο Μακρυγιάννης, που ποτέ δε θεώρησε τον εαυτό του σπουδαίο, έγινε για πολλούς ο πιο σπουδαίος οδηγός. Μιλώντας με ασφάλεια και σταθερότητα σπάνια στους καιρούς μας, με μια έκφραση που δεν ήταν δεσμευμένη σε τύπους, τεχνικές ή ιδεολογίες, μας παρέδωσε αυτό το μοναδικό κείμενο, όπου κάθε λέξη έχει το κρυφό νόημα και την αξία της. Γι' αυτό και παρόλο που επαναλαμβάνει τα ίδια πράγματα πολλές φορές, δε μπορείς να αφαιρέσεις τίποτα. Ο Μακρυγιάννης είναι κιόλας πολύ πέρα από την «τέχνη» και τα «γράμματα» είναι στην αλήθεια.

Κληρονόμος κι εκφραστής μας παράδοσης που έπλασε τους ανθρώπους και το λαό που αποφάσισε να ζήσει ελεύθερος ή να πεθάνει το '21 (Γ. Σεφέρης) σε μια γραμμή με το Σολωμό, τον Παπαδιαμάντη, το Θεόφιλο, σίγουρα αξίζει πολύ περισσότερα απ' όσα του καταμαρτυρούνται στις εθνικές επετείους και τις λογοτεχνικές κριτικές.

Σήμερα όπου πολύς ο λόγος για την Παράδοση, όπου όλοι θαυμάζουν το δημοτικό τραγούδι και οι βυζαντινές εικόνες είναι της μόδας, ο κίνδυνος να μπει και ο Μακρυγιάννης στο ράδι ή σε μουσείο είναι άμεσος. Ήδη «αναγνωρίζεται» από πολλούς που ποτέ

δεν τον γνώρισαν, που δεν τον δέχονται γι' αυτό που είναι. Όσα εκείνος θεωρούσε ιερά και τα λάτρευε, σήμερα περιφρονούνται, είναι πρόληψη και δεισιδαιμονία ή αξιοποιούνται τουριστικά. Αυτά, στον αιώνα των φώτων. Ο ίδιος όμως πίστευε ότι ο άνθρωπος κάνει τα φώτα κι όχι τα φώτα τον άνθρωπο.

Στο έργο γίνεται λόγος για οράματα και θαύματα ανεξήγητα με την κοινή λογική, για ατέλειωτες προσευχές, για χιλιάδες μετάνοιες, «υπερβολικές» εκδηλώσεις πίστης, ελπίδας και αγάπης στο θεό. Ήδη ειπώθηκε ότι ο Μακρυγιάννης ήταν ένας γέρος θρησκόληπτος, ότι ξεπέρασε το μέτρο. Έτσι είναι ή μήπως εμείς συγχέουμε το μέτρο με τη μετριοτήτα;

Ένα κείμενο, που διαβάζοντας το νιώθεις συχνά σαν κάποιον που κρυφακούει μιαν εξομολόγηση, δεν κρίνεται με τα τρέχοντα μέτρα. Ούτε η γνώση του Μακρυγιάννη είναι δυνατή πριν να ελευθερωθεί η διάνοια εκ των πολλών λογισμών, και έλθει εις μίαν απλότητα της καθαρότητας.

Αυτή τη μακάρια απλότητα έχει ο λόγος του Μακρυγιάννη που δεν έπαψε ποτέ να προσεύχεται με δάκρυα για τη σωτηρία της πατρίδος και θρησκείας του ως σήμερα. Είναι τα ίδια δάκρυα που σώζονται στο χειρόγραφο, άστρα μικρά από ξεθωριασμένο μελάνι, που δείχνουν έναν άλλο δρόμο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Δ/ση Προσωπικού

ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Γράφει η σδ. ΜΑΡΙΑ ΜΠΙΚΑΚΗ

ΕΤΑΙΡΙΕΣ	ΚΕΦΑΛΑΙΑ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΑΓΟΡΑ
1. POLYGRAM	ΟΛΛΑΝΔΙΚΟ και Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ		
2. CBS	ΕΒΡΑΙΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ		
3. COLUMBIA	ΑΓΓΛΙΚΟ	80-85%	80-85%
4. WEA	ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ		
5. LYRA	ΑΓΟΡΑΣΤΗΚΕ ΑΠΟ WEA		

Η τέχνη εκφοράζει την κοινωνική συνείδηση, απεικονίζει την πραγματικότητα. Διαπαιδαγωγεί το λαό και διαμορφώνει το επίπεδο και το κριτήριο του όχι μόνο σε σχέση με τα πολιτιστικά πράγματα αλλά και με τη γενικότερη κοινωνική αντίληψη. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που όλες οι δυνάμεις προσπαθούν με κάθε τρόπο να παρέμβουν σ' αυτό τον τομέα. Η επίδραση των προοδευτικών αντιλήψεων μέσα απ' την τέχνη είναι καθοριστική στη διαμόρφωση της αισθητικής και κοινωνικής συνείδησης. Αυτός είναι ο λόγος που απ' την άλλη πλευρά ένα τεράστιο κύκλωμα προσπαθεί να πλασάρει το αντιδραστικό, το ανώδυνο, την υποκουλτούρα, τον αποπροσανατολισμό, να εγκλωβίσει τελικά τις συνειδήσεις.

Η μουσική και ο κινηματογράφος παίζουν μεγαλύτερο ρόλο στο προσανατολισμό του κόσμου. Γι' αυτό και σήμερα είναι πιο δεμένοι με τα μονοπώλια των εταιριών τέχνης. Η καλλιτεχνική παραγωγή ακολουθεί όλο και περισσότερο τους νόμους του κέρδους.

Προς όφελος των μεγάλων εταιριών και τελικά της πισωδρόμησης αναπτύσσει τη δράση της η ΕΟΚ. Το τελευταίο διάστημα η παρέμβαση της ΕΟΚ για την υποστήριξη των μονοπωλίων είναι έντονη, όπως φαίνεται και απ' την τελευταία έκθεση της επιτροπής της ΕΟΚ προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το συμβούλιο. Εκεί ανάμεσα στ' άλλα προτείνει διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής αλυσίδας διανομής κι εκμετάλλευσης ταινιών (που στη συνέχεια θα διαμορφώσει «κοιναγορίτικο» μονοπώλιο), χρηματοδότηση ετήσιου φεστιβάλ ευρωπαϊκού κινηματογράφου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προχωρά στην οργάνωση του ευρωπαϊκού μουσικού έτους το 1985. Κριτήριο για τη μουσική που θα επιλεγεί θα είναι όχι το επίπεδό της αλλά το αν το είδος θα έχει απήχηση στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ατόμων.

Οι δισκογραφικές εταιρίες θέλουν ν' αυξάνουν συνεχώς τα κέρδη τους, να ελέγχουν πιο ασφυκτικά την παραγωγή του καλλιτεχνικού έργου και τους ίδιους τους καλλιτέχνες. Στη χώρα μας όλο και περισσότερο η παραγωγή δίσκου καθορίζεται απ' το ξένο κεφάλαιο. Λειτουργούν σήμερα 7 μεγάλες εταιρίες: Η POLYGRAM (ελέγχεται από Ολλανδικό και Δυτικογερμανικό κεφάλαιο), η CBS (αμερικανοϊσραηλινό κεφάλαιο), η EMI, η COLUMBIA (αγγλικό κεφάλαιο), η MINOS (συνεργάζεται με ODEON), η WEA (αμερικάνικο κεφάλαιο), η LYRA (αγοράστηκε πρόσφατα από τη WEA).. Οι εταιρίες αυτές ελέγχουν το 80-85% της παραγωγής και της αγοράς δίσκων. Υπάρχουν επίσης 8 μικρές εταιρίες (Απόλλων ΕΠΕ, Ελληνικά φωνογραφικά εταιρεία, INTERSOUND, SONORA, D.P.E., VENUS — TZINA, P.V. SOUND, TELEVIDEO INTERNATIONAL).. Αλλά κάθε μια από τις μικρές εξαρτάται και ελέγχεται σε κάποιο βαθμό από κάποια μεγάλη. Το ίδιο και τα στούντιο ηχογράφησης και παραγωγής δίσκων που έχουν κατάλληλο εξοπλισμό, (Το COLUMBIA ανήκει στην EMI-COLUMBIA, το FABEL-SOUND ελέγχεται από τη MINOS, το JBI από τη POLYGRAM και τη MUSIC BOX και το ERA από τη CBS)

Το ξένο κεφάλαιο απ' το 1975 αυξάνει την παρέμβασή του. Οι δισκογραφικές εταιρίες επιδιώκουν συνεχώς να αυξάνουν τα κέρδη τους και να ελέγχουν ασφυκτικότερα την παραγωγή του καλλιτεχνικού έργου και τους

ιδίους τους καλλιτέχνες. Η CBS απ' το 1976 μιλάει για αφανισμό του ελληνικού τραγουδιού και η WEA που εγκαταστάθηκε πριν 4 χρόνια στην Ελλάδα, επιμένει να μην ανοιχτεί σε Έλληνες καλλιτέχνες, παράγοντας το 1982 136 ξένους και 1 ελληνικό δίσκο και το 1983 170 ξένους και 3 ελληνικούς.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ 1982	ΠΑΡΑΓΩΓΗ 10/83
COLUMBIA	78 ξένους δίσκους, 31 ελληνικούς	62 ξέν. 74 ελ.
EL	136 ξένους δίσκους, 1 ελληνικός	170 ξέν. 3 ελ.
POLYGRAM	200 ξένους δίσκους, 47 ελληνικούς	206 ξέν. 27 ελ.
CBS	53 ξένους δίσκους, 15 ελληνικούς	65 ξέν. 19 ελ.
MINOS		19 ξέν. 20 ελ.
MUSIC BOX		55 ξέν. 40 ελ.

Σήμερα δημιουργείται και ελέγχεται από τις εταιρίες ένα κύκλωμα ντισκοτέκ-χώρων ψυχαγωγίας, μουσικών περιοδικών και του Τύπου, εκπομπών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δισκοπωλεία. Το κύκλωμα αυτό λυμαίνεται όλους σχεδόν τους χώρους και τη μουσική «ενημέρωση» καί πληροφόρηση και τον προσανατολισμό του κόσμου. Η διαφήμιση και προώθηση είναι καλά οργανωμένες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: ο διευθυντής ξένου ρεπερτορίου εταιρίας δίσκων, είναι διευθυντής σύνταξης του περιοδικού Ποπ και Ροκ (χρηματοδοτείται από πού), κριτικός δίσκων στη Μεσηβρινή και κάνει εκπομπή στο ραδιόφωνο, ενώ παράλληλα διευθύνει μεγάλη ντισκοτέκ της Αθήνας.

Εδώ αξίζει να αναφερθεί και το τι γίνεται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Στην τηλεόραση τα μουσικά διαλείμματα γεμίζουν κατά 80% με ξένη μουσική. Στο ραδιόφωνο στις ώρες με μεγάλη ακροατικότητα υπάρχει η εξής κατάσταση: Γ' πρόγραμμα 25% ελληνικό τραγούδι και 75% ξένο, στο Β' πρόγραμμα 48% ελληνικό και 52% ξένο, στο Α' πρόγραμμα 50% ελληνικό και 50% ξένο. Οι εταιρίες πλάθουν τους καλλιτέχνες τους σαν φωνές, τους επιβάλλουν τον τύπο τραγουδιών που θα πουν και στη συνέχεια τους προωθούν στην αγορά δίσκου, στα κέντρα διασκέδασης κλπ. Έτσι ενώ πριν οι δίσκοι χαμηλής μουσικής ποιότητας έβγαιναν μόνο από τις μικρές ή μέτριες εταιρίες, τώρα αυτοί οι δίσκοι αποτελούν σημαντικό μέρος του ελληνικού ρεπερτορίου δύο τουλάχιστον πολυεθνικών εταιριών, της EMI και της GBT. Προσανατολίζουν προς τα κει τους καλλιτέχνες που έγιναν γνωστοί μ' άλλα είδη τραγουδιού, ενώ προσπαθούν να θάψουν άλλους και απειλούν ότι θα αποσύρουν από την κυκλοφορία τους παλιούς δίσκους. Έχουμε ακόμη από τις εταιρίες την προώθηση του ελληνικού ροκ. Η EMI υιοθέτησε 10 συγκροτήματα βγάζοντάς τους περίπου 1-2 δίσκους σε μια προσπάθεια να τα καθιερώσει.

Στον κινηματογράφο δεν αλλάζει ουσιαστικά το μέγεθος της παρέμβασης του ξένου παράγοντα. Το 85% περίπου της αγοράς στον κινηματογράφο στην Ελλάδα ελέγχεται από 5 μονοπώλια. Από αυτά τα 2 είναι αμερικάνικα και 3 ελληνικά συνεργαζόμενα όμως με αμερικάνικα, COLUMBIA FOX (εκπροσωπεί στη χώρα μας την εταιρία 20TH CENTURY FOX), η CINEMA INTERNATIONAL CORPORATION, η Δαμασκηνός-Μιχαηλίδης, η Σπέντζος Φιλμ και η Καραγιάννης-Καρατζόπουλος. Τους λένε συνήθως οι «5 μεγάλοι», εκμεταλλεύονται το 85% των ταινιών, όσο περίπου είναι και οι αίσουσες που ελέγχουν, κάνουν δηλαδή και την εισαγωγή και τη διανομή. Εισάγουν 550-600 ταινίες κάθε χρόνο.

Πέρα από τις εταιρίες μπορούν να υπάρξουν και ανεξάρτητες παραγωγές. Μπορεί να πάρει κάποιος επιχορήγηση ή να πουλήσει π.χ. το σπίτι του για 20 εκατομμύρια και να κάνει μια ταινία. Αλλά μετά έχει δυσκολίες με την εξαγωγή, δε μπορεί να βρει αίσουσες εύκολα κλπ. Τελευταία γίνεται ένας συντονισμός από τις κινηματογραφικές εταιρίες στη δράση και το μοίρασμα των αισουσών με σκοπό την αύξηση των κερδών και τον πιο ασφυκτικό έλεγχο.

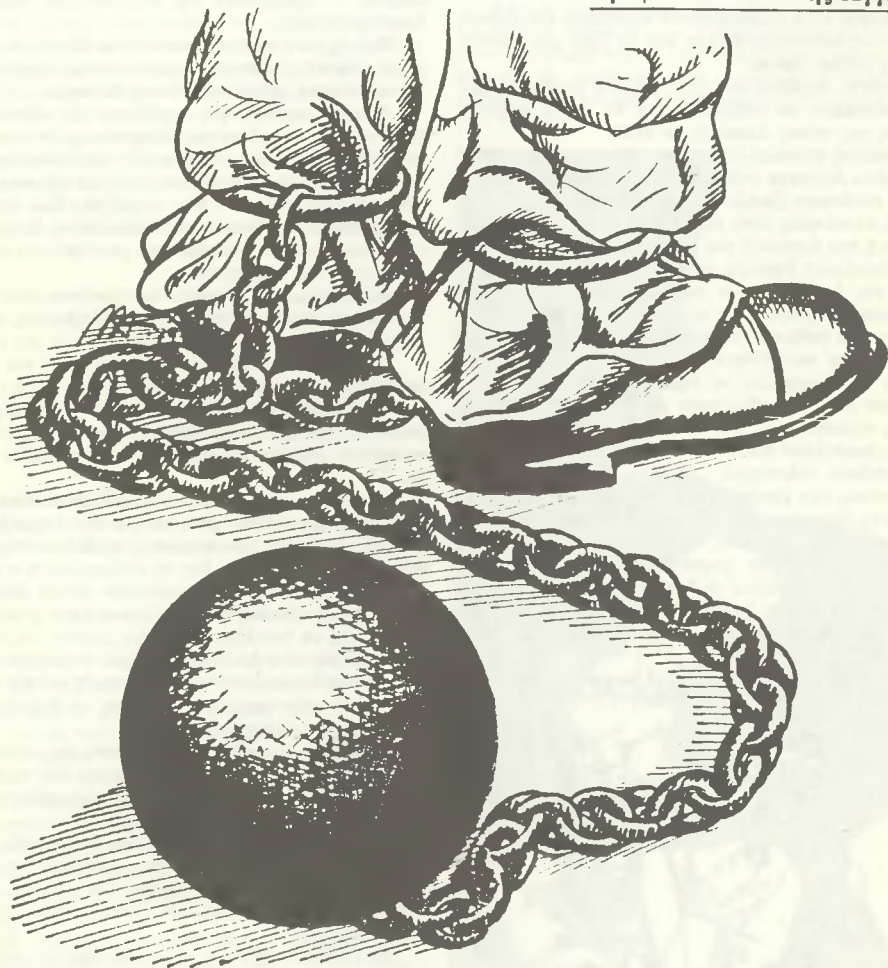
Απέναντι σ' αυτή την καλά οργανωμένη επίθεση για τη διαμόρφωση μέσα από τις εταιρίες του ελεύθερου χρόνου και του είδους της ψυχαγωγίας μας, προβάλλει μια επιτακτική ανάγκη: Ν' αποτινάξουμε την κατευθυνόμενη διασκέδαση από τις εταιρίες, να αξιοποιήσουμε το παραδοσιακό και να δημιουργήσουμε το νέο. Να καλλιεργήσουμε αισθητικό-κοινωνικό κριτήριο για τη μουσική και τον κινηματογράφο. Χρειάζεται να αναπτυχθεί η ευθύνη του ΣΥΕΤΕ, των μελών του, της πολιτιστικής επιτροπής για την προσφορά σε μας τους συναδέλφους νέας ποιότητας στηριγμένης στην προοδευτική καλλιτεχνική δημιουργία, τη λαϊκή παράδοση, τους λαϊκούς καλλιτέχνες. Να αναπτυχθεί και να ενισχυθεί από μας η ερασιτεχνική καλλιτεχνική δημιουργία.

Αυτό μπορεί να γίνει με την αξιοποίηση και υποστήριξη του ταλέντου τόσο των συναδέλφων. Με το συντονισμό της δράσης των πολιτιστικών τμημάτων των συλλόγων και άλλων τραπεζών, με τη δημιουργία εκδηλώσεων που προσφέρουν ποιότητα που ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις αναζητήσεις των συναδέλφων. Δύο σκέψεις είναι: α) Η λειτουργία μιας κινηματογραφικής λέσχης με έργα ποιότητας που σπάνια το κύκλωμα δίνει για μέρες και σε αρκετές αιθουσες β) Η τόνωση της μουσικής δημιουργίας με την υποστήριξη και ενίσχυση νέων ερασιτεχνών συνθετών και τη διοργάνωση μουσικών εκδηλώσεων (συναυλίες, βραδιές, διαγωνισμοί), ακόμα δημιουργία και ενίσχυση μουσικών ερασιτεχνικών συγκροτημάτων του χώρου μας. Από δω προβάλλει μια ανάγκη για συντονισμό, σε επίπεδο ΟΤΟΕ, περιοδικά αλλά και μόνιμα της πολιτιστικής δημιουργίας στη διάθεση και την πρωτοβουλία που υπάρχει για: **ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΡΙΓΜΕΝΗ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.**

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

- Το δουλεμπόριο σαν γεφύρωμα της ευρωπαϊκής και αφρικάνικης μουσικής παράδοσης
- Τα τραγούδια της δουλειάς των μαύρων

Γράφει ο σδ. Γιάννης Αγγελάτος

Αμέσως με την αρχή του δεκάτου εβδόμου αιώνα αρχίζει και η εξαντλητική οικονομική ανάπτυξη της Αμερικής που είχε πρόσφατα ανακαλυφθεί.

Οι πρώτοι άποικοι αποτελούν ένα μωσαϊκό εθνοτήτων το οποίο χαρακτηρίζεται από έλλειψη κοινού πολιτισμικού υπόβαθρου.

Το αποικιακό αυτό συνοθύλευμα, τις περισσότερες φορές ανακατεμένο με τυχοδιωκτικά και κακοποιά στοι-

χεία, αρχίζει την εκμετάλλευση των πόρων της νέας γης. Οι πρώτες ύλες στα νότια κυρίως εδάφη υπάρχουν άφθονες.

Αυτό όμως που λείπει είναι τα εργαλεία που θα τις αξιοποιήσουν: Τ' ανθρώπινα χέρια.

Το πρόβλημα λύνει η ιδέα κάποιου Ολλανδού με τ' όνομα *Smith*.

Η εισαγωγή μαύρων σκλάβων από την Αφρική θα

εξασφαλίζει το δεύτερο συντελεστή της διαδικασίας μετατροπής των πρώτων υλών σε αξίες.

Εργατικά χέρια δυνατά με μεγάλη αντοχή — και το κυριότερο — χωρίς αξίωση αμοιβής.

Η θεμελίωση της απαραίτητης υποδομής για την απρόσκοπτη εκμετάλλευση των νέων εδαφών παίρνει σάρκα και οστά.

Οι γαιοκτήμονες αποκτούν, χωρίς κόπο — αφού το εμπόρευμα φτάνει έξω από την πόρτα τους — και με ελάχιστα έξοδα, ακούραστες παραγωγικές μηχανές, που δουλεύουν ασταμάτητα, χωρίς διαμαρτυρία και επιβιώνουν ίσα με την αναπαραγωγή του είδους.

Το εργασιακό καθεστώς τους — αν μπορούμε να μιλάμε για κάτι τέτοιο — χαρακτηρίζεται με δυο λέξεις: φρικτή καταπίεση.

Ο Μαύρος είναι ολοκληρωτικά ιδιοκτησία του αφέντη του. Εκείνος δεσποτείτε ακόμα και τη ζωή του, ενώ σ' αυτόν δεν ανήκει τίποτα.

Τα πρώτα καράβια από την Αφρική φορτωμένα με όσους κατάφεραν να επιζήσουν από το ταξίδι φτάνουν στις ακτές της νότιας Αμερικής το 1619.

Η ποιτική σύσταση αυτού του είδους εμπορεύματος περιλαμβάνει δείγματα από όλες τις κοινωνικές βαθμίδες: φυλετικά κατώτεροι, βασιλιάδες, πολεμιστές, μάγοι.

Ένας ολόκληρος λαός με τα δικά του ήθη και έθιμα και τη δική του θρησκεία και μουσική. Μια μουσική που έχει μια θεμελιακή διαφορά από τη μουσική των πρώτων αποίκων της Αμερικής: την πολυπλοκότητα του ρυθμού με περιορισμό της αρμονίας σε αντίθεση με την πλούσια αρμονία και το ρυθμικό περιορισμό της ευρωπαϊκής.

Το μωσαϊκό των εθνотών των αποίκων έχει κάνει ώστε στη νέα επικράτεια να δημιουργηθούν και να κυριαρχήσουν τοπικά, ανεξάρτητες ιδεολογικές και πρακτικές ροπές συμπεριφοράς που αντανάκλουν τη συμπεριφορά των μητροπόλεων και παράλληλα τη συνολική εικόνα του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Πέρνοντας σαν κριτήριο τα στοιχεία εκείνα που συντέλεσαν στη δημιουργία των πυρήνων της λαϊκής αμερικανικής μουσικής — τα ήθη, τη θρησκεία και τη μουσική παράδοση των αποίκων χωριστά — είναι δυνατό να διαιρέσουμε τους αποίκους σε δυο βασικές κατηγορίες.

Οι Λατίνοι, Γάλλοι, Ισπανοί και Πορτογάλοι περισσότερο ελεύθεροι, καθολικοί και με μουσική παράδοση έντονα ρυθμική.

Από την άλλη οι Άγγλοι, απολυταρχικοί, διαμαρτυρόμενοι και με μουσική παράδοση χωρίς ρυθμική δράση.

Στη βάση των σχετικών απόψεων του μουσικολόγου *Marshall Sterns*, ο βαθμός της ανάμιξης των δύο λαϊκών μουσικών παραδόσεων, της αφρικανικής και της ευρωπαϊκής, καθορίστηκε σημαντικά από το ποιος ήταν ο αφέντης του σκλάβου.

Η θρησκεία του αφέντη παράλληλα με τα πολιτιστικά του βιώματα και ο τρόπος με τον οποίο μεταχειριζόταν το σκλάβο βοήθησαν ή εμπόδισαν αυτή την ανάμιξη. Έτσι, αν ο σκλάβος αγοράζόταν από Λατινοκαθολικό άποικο είχε εξασφαλίσει τη διατήρηση πολλών από τα λαϊκά του έθιμα.

Αυτός ο αφέντης ασκούσε τη δουλεία σωματικά μόνο δίχως να ενδιαφέρεται για τη σκέψη του σκλάβου του. Αυτό που ενδιέφερε ήταν η με κάθε τρόπο — θεμιτό ή αθέμιτο — εξασφάλιση της απρόσκοπτης παραγωγικής δραστηριότητας.

Ταυτόχρονα το θρησκευτικό του δόγμα, που συντηρούσαν δεκάδες εικονογραφημένοι άγιοι, παρουσάζε πολλές ομοιότητες με τις αφρικανικές θεότητες.

Τέλος η μουσική του παράδοσης είχε κάποιο σχετικά έντονο ρυθμικό χαρακτήρα, κληρονομημένο από τη μουσική επίδραση των κατακτητών της Ισπανίας Μαυριτανών, το μεσαίωνα, που ήταν λαός με αφρικανική καταγωγή. Βλέπουμε λοιπόν πως το γενικό κλίμα βοήθησε σε κάποιο βαθμό τη διατήρηση κοινωνικών, θρησκευτικών και πολιτιστικών εθίμων και μαζί μετρίασε την απρόσκλητη ξενικότητα της νέας πατρίδας.

Αντίθετα με τις αποικίες των Λατινών, στις αγγλικές αποικίες ο σκλάβος δεχόταν ολοκληρωτική δεσποτεία τόσο στο σώμα όσο και στην ψυχή.

Τα έθιμά του απέτυχαν να διατηρηθούν και σταδιακά εκφυλίζονται ή ασκούνται μυστικά.

Το θρησκευτικό δόγμα, ο Προτεσταντισμός, απαγορεύοντας την απεικόνιση των Αγίων, δεν άφησε κανένα περιθώριο αναζήτησης κάποιων θρησκευτικών ομοιοτήτων.

Οι αφρικανικές λοιπόν θεότητες θάφτηκαν στα τρισβάθα της ψυχής. Όσο για τη μουσική παράδοση των Άγγλων αποίκων, δεν ευνοούσε καθόλου την πολυρυθμία.

Ο συνδυασμός των παραγόντων αυτών που επικρατούσαν στις αγγλικές αποικίες έκανε ώστε η νέα πατρίδα να ηχεί και να 'ναι λόγος νεκρός.

Κάτω από ένα διαλεκτικό σχήμα, θετικά και αρνητικά άρχισαν να δημιουργούνται οι μουσικές εκείνες πλατφόρμες που θα οδηγήσουν στη σύνθεση, τη δημιουργία μιας νέας μουσικής γλώσσας.

Ο Αφρικάνος γρήγορα αφομοίωσε τα μουσικά στοιχεία των Ευρωπαίων αφεντικών. Με την ίδια ταχύτητα και μία μοναδική πλαστική ικανότητα τα συγχώνευσε με τις δικές του μουσικές καταβολές.

Η πολυπλοκότητα του ρυθμού χαρακτηρίζει τη νέα μουσική γλώσσα των Αφρικάνων σκλάβων και γίνεται ο πυρήνας σε κάθε μορφή έκφρασης της μαύρης μουσικής, που πάνω του στηρίζεται και δημιουργείται το αίσθημά της.

Το αίσθημα αυτό, το τόσο ιδιαίτερο και εκφραστικό, εκπέμπεται από μία μουσική κλίμακα με τους δικούς της φθόγγους και κανόνες.

Η μπλου κλίμακα και οι μπλου νότες δημιουργήθηκαν από την προσπάθεια των Αφρικάνων σκλάβων να αποδόσουν την ευρωπαϊκή διατονική κλίμακα ορμώνοντι από την αφρικανική πεντατονική στην οποία δεν υπάρχουν ημιτόνια.

Έτσι χωρίς να καταφέρνουν να τραγουδήσουν τα διαστήματα των ημιτονίων, έφταναν κάπου γύρω τους με

χαρακτηριστική αστάθεια, δημιουργώντας δύο καινούργιες νότες, οι οποίες στο μέλλον και με πλήρη συνειδητοποίηση γίνονται τρεις Μι (ύφεση), Σι (ύφεση), και Σολ (ύφεση).

Είναι λοιπόν η μπλου κλίμακα μια κλίμακα με επτά νότες, σαν την ευρωπαϊκή, που τονίζεται με αφρικάνικο τρόπο.

Εκτός από την οργανική απόδοση, οι μπλου νότες αποδίδονται και φωνητικά με χαρακτηριστικό γλιστρημα, κρατήματα, κραυγές και γενικά με μία τεράστια ποικιλία ήχων που κάθε φορά αυτοσχεδιάζονται με τη δημιουργική διάθεση του μουσικού τη στιγμή που εκφράζεται.

Εκτός από τη μπλου κλίμακα, ένα άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο που δομεί το μπλουζ είναι η διακοπή με φαλσέτο.

Διακοπή έχουμε όταν ακούμε τις μουσικές φράσεις της φωνής ή κάποιου οργάνου μόνο, ενώ οι υπόλοιπες ηχητικές πηγές έχουν σωπάσει. Φαλσέτο δε είναι η τεχνική του ανθρώπου να τραγουδάει ψηλότερα από τη φυσιολογική απόδοση της φωνής του παραμορφώνοντάς τη.

Η διακοπή με φαλσέτο στο μπλουζ γίνεται κυρίως με τη φωνή η οποία μετατρέπεται σε ουρλιαχτό - αντήχηση της φωνής των μαύρων στις φυτείες και στο δρόμο, στους χώρους που διασκεδάζουν.

Η διακοπή με φαλσέτο αναστατώνει τον ακροατή και τον διεγείρει οπλίζοντας το μπλουζ με στοιχεία αιφνιδιασμού.

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο, που καθορίζει τη μορφή του μπλουζ, είναι το σχήμα κλήση - απόκριση που απαντιέται και κυριαρχεί στην αφρικάνικη μουσική παράδοση.

Σχήμα που δημιουργείται από το συνδυασμό φωνών - οργάνων ή φωνών και οργάνων. Η κλήση γίνεται σε ακανόνιστα χρονικά διαστήματα σαν αρχή μιας συνομιλίας, ενώ η απόκριση σε κανονικά διαστήματα σαν απάντηση.

Ένα σημαντικό γεγονός που βοήθησε στη διατήρηση του σχήματος κλήση — απόκριση είναι ότι κάποιο παρόμοιο σχήμα επανάληψης υπάρχει και στην ευρωπαϊκή μουσική και συγκεκριμένα σε ψαλμούς της Νέας Αγγλίας από το 1644.

Εκεί ο κήρυκας απαγγέλλει τα λόγια και το εκκλησίασμα τα επαναλαμβάνει, μιας και δεν ξέρουν να διαβάζουν.

Στην Αφρική η μουσική ήταν πάντοτε περισσότερο δεμένη με την καθημερινή ζωή απ' ό,τι στην Ευρώπη.

Τα παιδιά στην Ευρώπη μαθαίνουν τα πρώτα τους τραγούδια από τα παραμύθια και την ιστορία, ενώ την ίδια στιγμή άλλα παιδιά στην Αφρική διδάσκονται, από τη φτώχεια που τα περιβάλλει και τις δύσκολες συνθήκες επιβίωσης, να εκφράζουν με τη μουσική αυτό που κάθε μέρα συναντούν στη ζωή τους. Τραγούδια της δουλειάς, του βαδίσματος, τραγούδια του πολέμου και του κυνηγιού, τελετουργικά τραγούδια, τραγούδια για τις κηδείες και τους γάμους, τραγούδια της κούνιας, θρησκευτικά τραγούδια.

Σε κάθε στιγμή η μουσική και το τραγούδι στην Αφρική είναι δεμένα με τον τρόπο ζωής των κατοίκων της.

Στον τόπο της εξορίας του ο Αφρικάνος, στερημένος από κάθε άλλο τρόπο έκφρασης, προσπάθησε μέσα από το μοναδικό παράθυρο επικοινωνίας που του ανοιγόταν — την τόσο οικεία μουσική και το τραγούδι — να δικαιώσει την ανθρωπινή του ύπαρξη.

Με τη μουσική και το τραγούδι αντιμετωπίζει την άθλια πραγματικότητα που βιώνει.

Με τη μουσική και το τραγούδι ξεφεύγει από τη γήνιμη

του υπόστασης και μετουσιώνεται ψάχνοντας για μια καλύτερη ζωή ακόμα και στον άλλο κόσμο. Τα πράγματα παίρνουν το δρόμο τους.

Ασυνείδητα οι μαύροι Αφρικάνοι σκλάβοι αρχίζουν να δυναμώνουν τις ρίζες αυτού του δέντρου, που με τους καρπούς του έχει χορτάσει, χορταίνει, και θα συνεχίσει να το κάνει, εκατομμύρια ανθρώπους.

Άλλους συναισθηματικά και κάποιους άλλους οικονομικά.

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΥΡΩΝ ΣΚΛΑΒΩΝ

Από τη στιγμή που ο Αφρικάνος — βίαια ξεριζωμένος από το χώρο του — γίνεται παραγωγικό εξάρτημα, μόνιμη επιδίωξη του γίνεται η αναζήτηση κάποιων σημείων που θα του θυμίζουν τη μητέρα γη. Η ολοκληρωτική ανθρώπινη λειτουργία του εξαντλείται σε καθαρά παραγωγικό επίπεδο.

Έτσι περικυκλωμένος εκμεταλλεύεται απελπισμένα κάθε ευκαιρία να εξωτερικεύσει τα αισθήματά του.

Τα τραγούδια της δουλειάς ήταν μία από τις ελάχιστες ευκαιρίες που δόθηκαν στο μαύρο σκλάβο για έκφραση.

Θά λεγε κανείς πως στην ουσία σηματοδούν αυτή την ίδια την οικονομική ανάπτυξη του νέου κόσμου.

Ξεπήδησαν ενσυνείδητα μέσα από τον καθημερινό μόχθο.

Γενεσιουργός τους αιτία είναι από τη μια η ανάγκη του ανθρώπου να ξεπεράσει τα περιθώρια που δεσμεύουν την επικοινωνία του με τον άλλο, ν' αφήσει πίσω την ατομικότητά του στον κοινωνικό χώρο που κινείται και να αισθανθεί ότι δεν είναι μόνος, αλλά ανήκει σε κάποια κοινωνική ομάδα με την οποία ασκεί την ίδια λειτουργία και από την άλλη τα τραγούδια της δουλειάς δημιουργήθηκαν σαν μια φυσική ανάγκη.

Είναι το εργαλείο εκείνο που βοηθάει το ανθρώπινο σώμα να βρει το ρυθμό με τον οποίο θα κάνει πιο εύκολα τη δουλειά του.

Οι περισσότεροι από μας δεν έχουμε προφανώς δουλέψει με κάποιο εργαλείο βαριάς δουλειάς, για να νιώσουμε πραγματικά την ανακουφιστική λειτουργία του τραγουδιού, όταν ο ιδρώτας έχει κλείσει κάθε πόρο του σώματός μας και η ζωή ολόκληρη συνοψίζεται σε τρία στιγμάτα: τη γη, το εργαλείο και τον εργάτη, ένα συναίσθημα που αποτελούσε καθημερινή πραγματικότητα για το μαύρο σκλάβο.

Γυμνός στην ψυχή και το σώμα, σκυμμένος όλη τη μέρα κάτω από τον καυτό ήλιο δουλεύει μόνο για να επιβιώσει μέχρι την άλλη μέρα για να ξαναδουλέψει με τον ίδιο ρυθμό και την ίδια απόγνωση.

Στα πλοία, στα δάση, στις φυτείες του μπαμπακιού, στο στρώσιμο του σιδηροδρόμου, στην τοποθέτηση των τηλεγραφοϋλών.

Τα τραγούδια της δουλειάς, εκτός από τη συμβολή τους στην ευκόλυνση της παραγωγικής διαδικασίας και τη λειτουργία τους σαν κρίκου κοινωνικής επαφής, έπαιξαν και ένα τρίτο ρόλο.

Αποτέλεσαν τον κρυφό κώδικα επικοινωνίας των μαύρων σκλάβων. Τη μυστική τους γλώσσα, ακατάληπτη από το λευκό αφέντη, με την οποία τονωνόταν το ηθικό των εργατών και πολλές φορές συγκαλυμμένα δίνονταν οδηγίες για μυστικές συναντήσεις ή αποδράσεις.

Ο περιορισμένος αυτός χώρος έκφρασης των μαύρων σκλάβων, χωρίς καμιά ιδιαίτερη σημασία για τους λευκούς, αλλά τόσο ουσιαστικός για την επικοινωνία μεταξύ τους, έκανε ώστε να διατηρηθούν αρκετά αφρικάνικα έθιμα.

Τα τραγούδια της δουλειάς χρησιμοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό για τη στήριξη του αφρικάνικου πολιτισμικού υπόβαθρου.

Ο ανθρωπολόγος Μέλβιλ Χέρσκοβιτς στη μελέτη του «Ο μύθος του νέγρικού παρελθόντος» γράφει πως τα τραγούδια της δουλειάς των μαύρων σκλάβων διατηρούν τη μεγάλη αφρικάνικη παράδοση της συνεργασίας στον τομέα της οικονομικής δραστηριότητας.

Η παράδοση λοιπόν αυτή βρήκε, ιδιαίτερα στις φυτείες του αμερικάνικου Νότου, ένα γόνιμο χώρο ύπαρξης.

Κάθε φυτεία είχε το δικό της ρεπερτόριο από τραγού-

δια της δουλειάς τα οποία ξεπεδούσαν από τις δουλιές που η κάθε μία έκανε.

Στις περισσότερες φυτείες υπήρχαν ένας ή δύο σκλάβοι, περισσότεροι προικισμένοι μουσικά, οι οποίοι είχαν ειδική δουλειά να μαζεύουν τραγούδια για τις γιορτές που γίνονταν κάθε χρόνο.

Τη βάση των τραγουδιών της δουλειάς αποτελεί το σχήμα κλήση - απόκριση, το οποίο κυριαρχεί στην αφρικάνικη μουσική.

Ο επικεφαλής της ομάδας εργασίας καλεί, αυτοσχεδιάζοντας τη μελωδία και τα λόγια, ανάλογα με το θέμα που υπαγορεύει το είδος της δουλειάς. Οι υπόλοιποι της ομάδας, δουλεύοντας, απαντούν χορωδιακά με το ρεφραίν. Η μπλου τονικότητα δεσπόζει έχοντας σχεδόν ολοκληρωτικά παραμερίσει την ευρωπαϊκή αρμονία, ενώ η πολυρυθμία δημιουργείται από το ρυθμικό συνδυασμό των φωνών και των ρυθμικών χτυπημάτων των εργαλείων της δουλειάς. Τα τραγούδια της δουλειάς δε γνώρισαν πολλούς εχθρούς.

Αντίθετα οι συνθήκες για τη δημιουργία, ανάπτυξη και διατήρησή τους ήταν ευνοϊκές.

Ο λευκός αφέντης πίστευε πως ο κίνδυνος μιας κρυφής συνεννόησης για εξέγερση κρυβόταν στη χρήση των τυμπάνων, κατ' εξοχήν παραδοσιακών αφρικάνικων οργάνων.

Έτσι, απαγορεύοντας τη χρήση τους, πίστευε πως είχε εξασφαλιστεί.

Τα τραγούδια της δουλειάς γι' αυτόν δεν έκρυβαν κανένα κίνδυνο, έκαναν τους σκλάβους ευχαριστημένους μέσα στις άθλιες συνθήκες διαβίωσής τους και παράλληλα έτρεφαν τη σιγουριά μιας καλύτερης παραγωγής.

Ο σκλάβος αφού τραγουδούσε απέδιδε καλύτερα.

Χωρίς λοιπόν περιορισμούς και δεσμεύσεις αφέθηκαν να υπάρχουν άθικτα, αναπόσπαστο κομμάτι της περιορισμένης ζωής του μαύρου σκλάβου και να διαδίδονται από στόμα σε στόμα και από γενιά σε γενιά.

Ο μοναδικός και ολέθριος εχθρός των τραγουδιών της δουλειάς ήταν η μηχανή.

Η σταδιακή βιομηχανοποίηση της παραγωγής υποβάθμισε, όπως είναι φυσικό, το ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα στη διαδικασία της παραγωγής, υποβαθμίζοντας μαζί την ύπαρξη και λειτουργία του τραγουδιού της δουλειάς, το οποίο άρχισε να εκλείπει.

Με τον καιρό περιορίστηκε τοπικά, εκεί όπου υπήρχε η χειρωνακτική εργασία οποιασδήποτε μορφής.

Καταφύγιο για τη διάσωση και διατήρησή του βρήκε στις φυλακές, όπου η χειρωνακτική εργασία επιβάλλεται και αποτελεί καθημερινή ανάγκη.

Μέσα σ' αυτό το χώρο τον παραγωγικό, αναλλοίωτο, πλουτίζοντας το θεματολόγιό του κατάφερε και επιζεί μέχρι τις μέρες μας μολιτισμένο με αδιαφιλόνικτες αστικές επιδράσεις.

Μέσα στα τραγούδια της δουλειάς διασώθηκαν πολλά στοιχεία της αφρικάνικης μουσικής παράδοσης, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν αργότερα στη διαμόρφωση του μπλουζ.

Το γεγονός ότι τα τραγούδια αυτά ήταν αδιάφορα για το λευκό — κύρια λόγω της κοινωνικής του θέσης — έκανε ώστε η διάσωσή τους να γίνει σε σχετικά γνήσιες φόρμες χωρίς εμπορική εκμετάλλευση.

δημινο περιοδικο

ομπρελα

γραμματα τεχνες πολιτισμος

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΣ

περιπλους

Τετραδιο για τα γραμματα και τις τεχνες

ή λέξη

έλληνικη και ξένη λογοτεχνία

ΔΙΑΒΑΖΩ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Τό δεκαπενθήμερο ΔΙΑΒΑΖΩ είναι:

Ένα περιοδικό μήνης στο έργο κορυφαίων διανοητών και στα σύγχρονα πνευματικά και κοινωνικά προβλήματα.

Ένα όργανο κριτικής παρέμβασης στην πνευματική επικαιρότητα του τόπου.

Ένα θήμα ελεύθερης διαπάλης ιδεών και αντιμετώπισης των πνευματικών φαινομένων του καιρού μας.

Σέ κάθε τεύχος:

- Αφιέρωμα σ' ένα συγγραφέα ή σ' ένα θέμα για τό όποιο έχουν γραφτεί θιβλία (συνεργασία μέ τό Magazine Littéraire).
- Συνέντευξη μ' έναν άνθρωπο του θιβλίου (συγγραφέα, μεταφραστή, εκδότη κλπ.).
- Πρωτότυπο ρεπορτάζ γιά ένα επίκαιρο ή... ανέπικαιρο θέμα.
- Κριτική και παρουσίαση δεκάδων θιβλίων.
- Πολυκριτική γιά ένα... προβληματικό θιβλίο.
- Πίνακας μέ τά έμπορικότερα θιβλία του δεκαπενθήμερου.
- Άνταπόκριση από μία ξένη χώρα.
- Επικυλλίδα γιά ένα πνευματικό θέμα.
- Βιβλιογραφικό δελτίο μέ όλες τις νέες εκδόσεις.
- Αποδελτίωση των θιβλιοκριτικών του ήμερήσιου και περιοδικού τύπου και πολλά άλλα.

**ΤΕΧΝΕΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΖΩΗ**

Συνάδελφοι,

το περιοδικό μας είναι ανοιχτό σε κάθε είδους συνεργασίες (πεζά, στίχο, φωτογραφία, σκίτσο κ.ά.).

Επικοινωνήστε μαζί μας στα τηλέφωνα του Συλλόγου, 3211617-3247761, στείλτε μας τη δουλειά σας ταχυδρομικά, ή ελάτε στα γραφεία μας, Σοφοκλέους 15 και Αιόλου (3ος όροφος).

Έργο του ζωγράφου JOAN MIRO, το 1923-24.

Είναι αναμφίβολα το έργο στο οποίο φαίνεται καθαρά η επικράτηση μιας προσωπικής καλλιτεχνικής τεχνοτροπίας, μία προσπάθεια όπου η εξωτερική πραγματικότητα μεταμορφώνεται σε μεταφορική και συμβολική έκφραση.

Επηρεασμένος απ' το σουρρεαλιστικό κίνημα, ο Μιρό εισδύει στο μαγικό χώρο του ονείρου κι αντλεί την έμπνευσή του. Χρώματα, θέματα, μορφές ακόμα και χώρος δεν έχουν τίποτα από τα χαρακτηριστικά των παλιότερων έργων του.

Το έργο ανοίγει κάτω αριστερά με μερικές κυματιστές γραμμές που αναφέρονται στο όργωμα του χωραφιού, πάνω στις οποίες φυτρώνει ένα παράξενο φυτό με το ένα απ' τα κλαδιά του σαν λόγχη που σπαθίζει τον ήλιο και τα άλλα εύκαμπτα, στεφανωμένο με σημαίες και λάβαρα. Αριστερά του, ένα άλλο φυτό με προιονωτά φυλλά που, με το μεσαίο μυτερό του φύλλο, σπαθίζει επίσης τον ήλιο. Στη δεξιά πλευρά, κύριο θέμα, ένα τεράστιο και περίεργο δέντρο. Απ' τον κορμό του φυτρώνει ένα μεγάλο αυτί, στο επάνω μέρος του έχει ένα μάτι και δύο καρπούς διαφορετικούς. Στη βάση αυτού του δέντρου εικονίζονται, εκπληκτα σχεδόν, διάφορα ζώα σαν τον ασβό, το σαλιγκάρι και τον κόκκορα σε πρώτο επίπεδο και λίγο μακρύτερα, ένα σκυλάκι, ένα άλογο, το κεφάλι ενός ψαριού, ένα κουνέλι κι άλλα θέματα. Κυριαρχεί μία έντονη σχηματοποίηση που φθάνει ως την αφαίρεση, με φανταστικούς συνδυασμούς φυτικών και ζωικών τύπων, πλούσιο χρώμα και ποιητική κι αισιόδοξη διάθεση.

Ο πίνακας αυτός είναι ένα απ' τ' αριστουργήματα του καλλιτέχνη και ταυτόχρονα ένα χαρακτηριστικό δείγμα της ζωγραφικής του.